

รายงานวิจัยสถาบัน

เรื่อง

แนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ
Trends in Needs for Graduates in Management

อาจารย์รัชฎาพร วิสุทธารกร และคณะ

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยสถาบันจาก
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

2549

คำนำ

การวิจัยสถาบันมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา เป็นประโยชน์ในการจัดหาข้อมูลสำหรับสนับสนุนการวางแผน การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของผู้บริหาร การวิจัยสถาบันจึงมีหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์สถาบัน วิเคราะห์การดำเนินงาน สภาพแวดล้อม กระบวนการของสถาบัน จัดหาสารสนเทศเพื่อการบริหาร พัฒนา นโยบายและการนำไปปฏิบัติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยสถาบัน และใช้ผลการวิจัยสถาบันเพื่อประโยชน์ในการจัดหาสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ การกำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัย ปรับปรุง พัฒนางานทั้งด้านการบริหาร การจัดการเรียน การสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกำหนดให้งานวิจัยสถาบันดำเนินงาน ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการวิจัยสถาบันที่ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย สถาบันจากภายนอก และกรรมการที่เกี่ยวข้องจากภายใน คณะกรรมการวิจัยสถาบัน มีหน้าที่ในการพิจารณาและรับรองความก้าวหน้าของงานวิจัยสถาบัน และรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีให้การสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยสถาบัน โดยจัดงบประมาณอุดหนุนการวิจัยสถาบันทุกโครงการ ผลการวิจัยสถาบันจึงเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย การจะเผยแพร่ผลการวิจัยสถาบันจะต้องได้รับความเห็นชอบจากมหาวิทยาลัยก่อน

มหาวิทยาลัยขอขอบคุณคณะกรรมการวิจัยสถาบัน ผู้วิจัย และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ ให้งานวิจัยสถาบันดำเนินไปได้ตามเป้าหมายทุกประการ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือเช่นนี้ตลอดไป

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาท สืบคำ)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ 5 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางด้านจัดการ (2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะและขีดความสามารถที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางด้านจัดการ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สถานประกอบการใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตทางด้านจัดการ (4) เพื่อศึกษาข้อมูลการผลิตบัณฑิตทางด้านจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และ (5) เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางด้านจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) วิเคราะห์แนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการทั้งด้านสาขาวิชาและคุณลักษณะความสามารถ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารระดับกลางและสูงของบริษัทจำกัดขนาดกลางขึ้นไปในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 10 ราย ในจังหวัดนครราชสีมา 26 ราย และผู้ทรงคุณวุฒิขององค์กรด้านอุตสาหกรรมและการค้าชั้นนำและผู้ทรงคุณวุฒิของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในกรุงเทพมหานคร 5 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดนครราชสีมา 4 ราย รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 45 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ในเชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และ (2) วิเคราะห์ภาวะการผลิตบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจและการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และแนวโน้มการเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี ของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำในต่างประเทศ ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จำนวน 10 สถาบัน ประเทศอังกฤษ 10 สถาบัน ประเทศออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสิงคโปร์ 10 สถาบัน รวมทั้งหมด 30 สถาบัน โดยการรวบรวมข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยสรุปได้โดยสังเขป ดังต่อไปนี้

1. ในภาพรวม บัณฑิตระดับปริญญาตรีด้านการจัดการมีอัตราการว่างงานที่สูงมาก แม้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัวและภาคธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจในอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ของประเทศจะมีการขยายการจ้างงาน เนื่องจากหน่วยงานทุกภาคต่างมีการลดขนาดองค์กรโดยเน้นทำเฉพาะสิ่งที่ถนัด มีการใช้เทคโนโลยีมาแทนพนักงาน โดยเฉพาะงานสนับสนุนในสำนักงานซึ่งเป็นตำแหน่งงานหลักของบัณฑิตด้านการจัดการ รวมถึงมีการจ้างเหมาบริการในงานสนับสนุน เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้สามารถแข่งขันได้ในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้หน่วยงานต่างจำกัดจำนวนรับพนักงานใหม่ในงานสนับสนุน และเน้นกำลังคนที่มีคุณภาพสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่าสถานประกอบการยังคงประสบปัญหาการสรรหาบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจและการจัดการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ต้องการ

2. สาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการที่สถานประกอบการต้องการ 3 อันดับแรก คือ สาขาบัญชี (ร้อยละ 38.89) สาขาการตลาด (ร้อยละ 36.11) และสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (ร้อยละ 30.56) โดยอุตสาหกรรมการผลิตส่วนใหญ่จะต้องการสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจดังกล่าว ส่วนธุรกิจประเภทการค้าและบริการ นอกจากมีความต้องการสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจแล้ว ยังมีส่วนหนึ่งที่ต้องการสาขาวิชาเฉพาะธุรกิจ เช่น การจัดการค้าปลีก (ธุรกิจค้าปลีก) การขนส่งทางอากาศ (ธุรกิจการบิน) เป็นต้น ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะสาขาวิชาอื่นๆ คือ สาขาการจัดการลอจิสติกส์ และสาขาการจัดการผู้ประกอบการ

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอน ได้แก่ กำหนดตลาดแรงงานเป้าหมายให้ชัดเจน และเป็นหลักสูตรเฉพาะทาง เน้นคุณภาพและแตกต่างจากสถาบันอื่น การเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้สามารถบูรณาการความรู้และประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง

3. คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการ ที่สถานประกอบการต้องการ มากที่สุด ด้านความรู้/ทักษะ/ความสามารถ คือ ทักษะภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 69.44) ทักษะด้านความคิด/ความคิดสร้างสรรค์ และความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ปฏิบัติงาน ได้จริง (ร้อยละ 58.33) ส่วนด้านอุปนิสัย/พฤติกรรม/บุคลิกภาพที่ต้องการมากที่สุด คือ การมีทัศนคติที่ดีและความสามารถในการปรับตัว (ร้อยละ 41.67) รองลงมาที่สำคัญ คือ ความขยัน/อดทน/สู้งาน และความเป็นผู้นำ/การจัดการตนเอง/การจูงใจ (ร้อยละ 27.78) ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวล้วนเป็นจุดอ่อนหลักของบัณฑิตด้านการจัดการในปัจจุบัน แสดงถึงปัญหาการขาดแคลนบัณฑิตด้านการจัดการในเชิงคุณภาพ

4. ปัจจัยที่สถานประกอบการใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตทางด้านจัดการ พบว่า พิจารณาจาก ผลการศึกษา มากที่สุด (ร้อยละ 47.23) รองลงมาได้แก่ การฝึกงาน/ประสบการณ์ บุคลิกภาพ (ร้อยละ 41.67) และสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 27.78) สะท้อนถึงการเน้นรับคนมีคุณภาพ มีความสามารถประสบการณ์ที่ทำงานได้จริง และการให้ความสำคัญกับมาตรฐานของสถาบันการศึกษา

5. สาขาวิชาด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจที่เปิดสอนมากที่สุด 3 อันดับแรกของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้แก่ การตลาด การจัดการทั่วไป และการเงิน สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนใหม่จะเป็นหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะธุรกิจ เน้นทักษะและประสบการณ์จริง โดยมักจัดเป็นหลักสูตรร่วมกับภาคเอกชน และเน้นให้บัณฑิตเป็นผู้ประกอบการ

6. หลักสูตรด้านการจัดการที่เปิดสอนมากที่สุด 3 อันดับแรกของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ คือ การบัญชี การจัดการธุรกิจ และการเงิน แนวโน้มหลักสูตรที่เปิดใหม่จะเน้นภาษาต่างประเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นการจัดการธุรกิจเฉพาะทาง และเป็นหลักสูตรที่บูรณาการหลากหลายสาขาวิชาและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น การจัดการห่วงโซ่อุปทาน

ABSTRACT

The main objectives of this institutional research are (1) to study the trend in needs for graduates in management, (2) to study preferred competencies of graduates in management, (3) to study factors that enterprises use to recruit and select graduates in management, (4) to study the number of graduates in business administration and management currently produced from academic institutions in Thailand, (5) to study the trend in the development of academic programs in business administration and management in academic institutions overseas.

The analysis of data is separated into 2 parts. The first part is to analyze the trend in needs for graduates in management both in terms of the major of study and competencies of graduates required. The data were obtained through the interview of two subject groups. The first group was 36 executives from medium and large enterprises located in Bangkok, suburban provinces and Nakhon Ratchasima. The second group was 9 experts from leading industry and trade organizations and relevant public sectors. The second part of this research is to analyze the current number and disciplines of management graduates of academic institutions in Thailand and to analyze the trend in the development of academic programs in business administration and management in 30 leading academic institutions overseas, namely, the US, Canada, England, Australia, Japan, and Singapore. The information on overseas institutions was collected from the internet and secondary sources and was analyzed by means of frequency and percentage.

The results of the research are as follows:

1. There have been very high unemployment rates of graduates in management in spite of Thailand's economic recovery and increasing demand in labor especially in strategic industries. The main reasons were enterprises, both private and public, had to increase their efficiency and effectiveness in order to cope with severe global competition in rapidly changing business environments. Some significant measures implemented have been focusing only on core business, leaning and flattening organizations, outsourcing, using ICT etc., which results in less demand for supporting positions and more demand for highly qualified personnel. However, the research found that most enterprises still lack qualified applicants with business administration and management degree.

2. The disciplines most needed for management graduates are Accounting, Marketing and Human Resource Management in order of preference by most industrial enterprises. In addition to that, trade and service businesses prefer management graduates to specialize in such specific businesses as retail business, aviation business etc. Experts suggested other interesting business disciplines, namely, logistic management and entrepreneurship management. More interesting recommendations were that higher education institutions should develop high quality management curriculum and differentiate themselves from existing curricular by targeting specific labor markets and specialized management programs. Graduates should have professional skills by improving teaching and learning techniques focusing on more practical skills and real business environments.

3. The competencies in hard skills most required of graduates in management are English skills, followed by thinking skills and professional or practical skills. Other soft skills needed in respective order are positive attitudes and adaptability, persistence and leadership skills. Those competencies are all major weaknesses of existing graduates in management which in turn shows some shortage of qualified graduates in management.

4. *Significant factors affecting the recruitment and selection of graduates in management* are grades, followed by work or internship experiences, personality and academic backgrounds. Markets are in great demand of qualified personnel who have professional skills.

5. Management programs mostly offered by all business schools in academic institutions in Thailand are Marketing, General Management and Finance in respective order. Trends of newly developed management programs are more international-oriented, focusing on specific business areas, practical experiences and more entrepreneurship skills.

6. Most management programs currently offered by business schools in leading academic institutions overseas are Accounting, Business Management and Finance in respective order. It is highly likely that they will integrate foreign languages and ICT into their new management programs more. Besides, new management programs tend to be more specialized, multidisciplinary and to correspond to market needs i.e. supply chain management.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	7
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาและ	
ความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ	11
ความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง	53
ความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	77
สรุปข้อมูลทั้งหมดจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง	80
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	82
รูปแบบการวิจัยและหน่วยในการวิเคราะห์	82
วิธีการดำเนินการวิจัย	83
การศึกษาความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการของตลาดแรงงาน	83
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	83
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	84
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	85

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การศึกษาข้อมูลการผลิตบัณฑิตด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจ ในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย	85
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	85
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	85
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	85
การเก็บรวบรวมข้อมูล	86
การวิเคราะห์ข้อมูล	86
การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางด้านการจัดการ ของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ	86
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	86
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	87
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	87
การเก็บรวบรวมข้อมูล	87
การวิเคราะห์ข้อมูล	87
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
ตอนที่ 1 แนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ ของตลาดแรงงานในประเทศไทย	89
ตอนที่ 2 การผลิตบัณฑิตทางด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจ ในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาของไทย	132
ตอนที่ 3 หลักสูตรด้านการจัดการและบริหารธุรกิจในต่างประเทศ	146
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	155
สรุปผลการวิจัย	157
อภิปรายผล	164
ข้อเสนอแนะ	169
รายการอ้างอิง	176

สารบัญ (ต่อ)

หมวด		หน้า
ภาคผนวก ก	หลักสูตรที่เปิดสอนและการรับนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	188
ภาคผนวก ข	ยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)	191
ภาคผนวก ค	ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศไทย	195
ภาคผนวก ง	สภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทย และแนวโน้ม	200
ภาคผนวก จ	สภาพเศรษฐกิจ การจ้างงานและยุทธศาสตร์ การพัฒนาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	210
ภาคผนวก ฉ	สภาพเศรษฐกิจ การจ้างงานและยุทธศาสตร์ การพัฒนาของจังหวัดนครราชสีมา	228
ภาคผนวก ช	แนวโน้มการพัฒนาระบบลอจิสติกส์ ของประเทศไทย	243
ภาคผนวก ซ	ความคิดเห็นของสถานประกอบการ ต่อบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	248
ภาคผนวก ฅ	รายชื่อหลักสูตรและสถาบันอุดมศึกษา ที่เปิดสอนด้านการจัดการในประเทศไทย	251
ภาคผนวก ฉ	รายชื่อหลักสูตรและสถาบันอุดมศึกษา ที่เปิดสอนด้านการจัดการในต่างประเทศ	263
ภาคผนวก ฐ	แบบฟอร์มสัมภาษณ์สถานประกอบการ	276

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถานการณ์การมีงานทำและการว่างงาน ปี 2540 – 2546	55
2	จำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามการศึกษา ปี 2539 – 2545	62
3	ประมาณการจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	77
4	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ จำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่างและเขตที่ตั้ง	89
5	จำนวนสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ	90
6	จำนวนสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ	90
7	ตำแหน่งและหน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารของสถานประกอบการที่ สัมภาษณ์	91
8	ตำแหน่งและหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์	92
9	จำนวนสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัด นครราชสีมา ที่มีแผนการขยายงานและเพิ่มอัตรากำลังในช่วง 5 ปีข้างหน้า	93
10	จำนวนสถานประกอบการเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ที่มีแผนการ ขยายงานและเพิ่มอัตรากำลังในช่วง 5 ปีข้างหน้า จำแนกตามประเภทธุรกิจ	94
11	จำนวนสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีแผนการขยายงานและ เพิ่มอัตรากำลังในช่วง 5 ปีข้างหน้า จำแนกตามประเภทธุรกิจ	95
12	หัวข้อการฝึกอบรมสำหรับพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขต กรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา	97
13	หัวข้อการฝึกอบรมสำหรับพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขต กรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ	98
14	หัวข้อการฝึกอบรมสำหรับพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในจังหวัด นครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ	98
15	สาขาวิชาด้านการจัดการที่สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาต้องการ จำแนกตามเขตพื้นที่	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	สาขาวิชาด้านการจัดการที่สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาต้องการ จำแนกตามประเภทธุรกิจ	100
17	สาขาวิชาด้านการจัดการที่สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ต้องการ จำแนกตามประเภทธุรกิจ	101
18	สาขาวิชาด้านการจัดการที่สถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมาต้องการ จำแนกตามประเภทธุรกิจ	102
19	สาขาวิชาด้านการจัดการที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ	103
20	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา	104
21	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา	105
22	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ	106
23	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ	107
24	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ	108
25	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ	109
26	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลและจังหวัดนครราชสีมา	110
27	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลและจังหวัดนครราชสีมา	111
28	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ	112
29	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ	113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
30	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ	113
31	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ	114
32	คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา	116
33	คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ	118
34	คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ	119
35	คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ตลาดแรงงานต้องการในอนาคตในความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	121
36	ปัจจัยพิจารณาในการคัดเลือกพนักงาน ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา	122
37	ปัจจัยพิจารณาในการคัดเลือกพนักงานของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ	123
38	ปัจจัยพิจารณาในการคัดเลือกพนักงานของสถานประกอบการ ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ	124
39	อัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการ ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา	125
40	อัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ	126
41	อัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ	127
42	ข้อเสนอแนะ ในด้านลักษณะหลักสูตรด้านการจัดการของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิ	128

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
43	ข้อเสนอแนะ ในด้านการบริหารหลักสูตรด้านการจัดการของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิ	130
44	ข้อเสนอแนะ ในด้านการเรียนการสอนหลักสูตรด้านการจัดการของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิ	131
45	จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ นักศึกษาทั้งหมด และผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	133
46	จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่และผู้สำเร็จการศึกษาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐปี 2540-2543 และประมาณการปี 2545 – 2546	134
47	สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย	138
48	สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย	139
49	สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนในประเทศไทย	140
50	สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา	141
51	สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ	147
52	สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในทวีปอเมริกา	149
53	สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษ	150
54	สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์	152
ภาคผนวก		
1 ง	โครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย พ.ศ. 2546	202
2 ง	เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจไทยที่สำคัญ พ.ศ. 2542-2546	209
1 ช	จำนวนสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ในเขตกรุงเทพฯ ปริมณฑลและจังหวัดนครราชสีมาที่มีบัณฑิต มทส ทำงานในองค์กร	249
2 ช	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิต มทส	250
3 ช	คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของบัณฑิต มทส	250

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้ม ความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ	175

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยและความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้ดำเนินการภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามาตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนยุทธศาสตร์ในปัจจุบัน คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ซึ่งยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และให้ความสำคัญ 3 เรื่อง คือ การสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการบรรเทาปัญหาความยากจน

เพื่อให้ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนามาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 9 รัฐบาลชุดปัจจุบันจึงกำหนดให้ “ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ” เป็นวาระแห่งชาติที่สำคัญเร่งด่วน ทั้งนี้เนื่องจากขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศกับนานาชาติในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 มีแนวโน้มต่ำลง โดยปัจจัยที่มีความสำคัญต่อขีดความสามารถในการแข่งขันระยะยาวล้วนอยู่ในภาวะอ่อนด้อย ได้แก่ ศักยภาพของคน ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความสามารถด้านการจัดการ และโครงสร้างพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546)

การประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศดังกล่าว ส่วนหนึ่งอ้างอิงจากผลของรายงานจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ในเวทีโลก (World Competitiveness Yearbook: WCY) จัดทำโดย International Institute for Management Development (IMD) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่ไม่แสวงหากำไร อยู่ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ จากรายงานพบว่าอันดับความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกของประเทศไทย อยู่อันดับที่ 38 และ 34 จากทั้งหมด 49 ประเทศ ในปี 2544 และ 2545 ตามลำดับ ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซีย เกาหลี และจีน โดยลดลงถึง 10 กว่าอันดับ จากอันดับที่ 26 ในปี 2537 ซึ่งเคยเป็นอันดับที่เหนือประเทศเกาหลี และจีน สำหรับในปี 2546 IMD ได้จัดอันดับประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้นเป็น 59 ประเทศ ผลการจัดอันดับของประเทศไทยดีขึ้นเป็นอันดับที่ 28 แต่ยังคงต่ำกว่าประเทศฮ่องกง มาเลเซีย และจีน หนึ่งปี 2546 IMD ได้แยกการจัดอันดับเป็น 2 กลุ่มประเทศ คือ กลุ่มประเทศที่มีประชากร

มากกว่า 20 ล้านคน และกลุ่มที่มีประชากรน้อยกว่า 20 ล้านคน ซึ่งประเทศไทยอยู่ในกลุ่มแรกที่มีทั้งหมด 30 ประเทศ ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 10 ดีขึ้นจากอันดับที่ 13 ในปีก่อน

สำหรับเกณฑ์ที่ IMD ใช้พิจารณาจัดอันดับมี 4 เกณฑ์ใหญ่ คือ สภาพเศรษฐกิจโดยรวม ประสิทธิภาพภาครัฐ ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน ดังนั้น ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของการจัดการของภาครัฐและภาคธุรกิจมีส่วนสำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ แต่จากการจัดอันดับดังกล่าว พบว่า ปัจจัยดังกล่าวโดยเฉพาะประสิทธิภาพภาคธุรกิจของประเทศไทยอยู่อันดับค่อนข้างต่ำ คือ อยู่อันดับที่ 20 จากทั้งหมด 26 ประเทศในปี 2544 และอันดับดีขึ้นเป็นอันดับที่ 14 ในปี 2545 และ อันดับที่ 9 จากทั้งหมด 30 ประเทศในปี 2546 ตามลำดับ

จากการจัดอันดับของ IMD ดังกล่าว แสดงถึงขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัจจัยด้านความสามารถในการจัดการภาครัฐและภาคธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแม้การจัดอันดับจะดีขึ้นในปี 2546 แต่ท่ามกลางกระแสการแข่งขันเสรีทางการค้าและการลงทุนที่เป็นไปอย่างเข้มข้นและรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ทุกประเทศต่างก็แสวงหาวิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศตน แนวโน้มเศรษฐกิจโลกในศตวรรษใหม่ต้องอาศัยฐานความรู้ ที่ระบบข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีจะเป็นตัวชี้นำขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ดังนั้น ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน คือ การสร้าง “ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้” (Knowledge-Based Economy) ที่อาศัย “ความรู้และนวัตกรรม” เป็นปัจจัยหลักในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน แทนการพึ่งพาปัจจัยการผลิตด้านเงินทุนและแรงงานราคาถูกเช่นที่เป็นอยู่ การศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ผลิตกำลังคนระดับสูงของประเทศ จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากำลังคน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศภายใต้กรอบของระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ดังกล่าว เพราะทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพคือปัจจัยสำคัญที่จะเป็นผู้สร้าง แพร่กระจายและใช้ความรู้

1.2 ปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระดับอุดมศึกษา

ในขณะที่ประเทศไทยจำเป็นต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ แต่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่ผ่านมามีปัญหามากมาย โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา นักวิชาการชั้นนำที่ศึกษาติดตามการพัฒนาอุดมศึกษาไทยมาตลอดต่างเห็นตรงกันว่า การผลิตกำลังคนของอุดมศึกษาไทยในระยะสิบหรือยี่สิบปีที่ผ่านมา แม้จะมีการขยายตัวและปรับเปลี่ยนไปมาก แต่กลับมีแนวโน้มตามไม่ทันหรือไม่สอดคล้องกับโครงสร้างความต้องการกำลังคนในตลาดแรงงาน โดยเฉพาะในภาคการผลิตและธุรกิจที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (จรัส สุวรรณเวลา, 2545) กลไกการผลิตกำลังคนในสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานขาด

ประสิทธิภาพ ไม่สามารถสะท้อนหรือคาดการณ์ถึงความต้องการที่แท้จริงของภาคการผลิตต่าง ๆ และไม่สามารถช่วยให้มีการปรับการผลิตกำลังคนตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปได้

สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาการขาดข้อมูลสารสนเทศตลาดแรงงานที่เป็นปัจจุบัน ขาดการแพร่กระจายข่าวสารระหว่างหน่วยงานการศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดช่องว่างของการผลิตกำลังคน รวมทั้งเกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา อันเนื่องมาจากเมื่อผลิตแล้วมีทักษะไม่ตรงหรือไม่เพียงพอ จากผลดังกล่าวทำให้หลักสูตรการเรียนการสอนไม่อาจเสริมสร้างบัณฑิตให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัยได้อย่างแท้จริง ในขณะที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตจากภาคเกษตรกรรมมาเป็นภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นอันทำให้เกิดธุรกิจบริการต่อเนื่องตามมา แต่การผลิตกำลังคนด้านนี้หลายสาขายังไม่เพียงพอ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะความรู้ความสามารถในเรื่องของการจัดการ ค่อนข้างเป็นจุดอ่อนด้านทักษะของกำลังคนทุกระดับในขณะนี้ (อมรวิรัช นาคทรพร, 2540)

1.3 พัฒนาการของหลักสูตรบริหารธุรกิจและการจัดการ

การบริหารธุรกิจมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่การศึกษาสาขาบริหารธุรกิจนับว่าเป็นเรื่องใหม่ โดยเพิ่งมีการเปิดสอนครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี 2427 หรือ 120 ปีมาแล้ว โดยนายโจเซฟท์ วาร์ดตัน ซึ่งเป็นนักอุตสาหกรรมเหล็ก ได้บริจาคเงินให้แก่มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนียเพื่อก่อตั้งคณะบริหารธุรกิจขึ้น โดยในปีแรกมีนักศึกษาเพียง 5 คน นับเป็นจุดกำเนิดคณะบริหารธุรกิจแห่งแรกของโลกอันมีชื่อว่า “วาร์ดตันสกูล”

ในช่วงแรกการศึกษาสาขาบริหารธุรกิจยังไม่ได้รับความนิยม เริ่มได้รับความนิยมอย่างจริงจังภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อประมาณ 50 ปีมาแล้ว และได้มีการก่อตั้งสถาบันการศึกษาด้านบริหารธุรกิจจำนวนมากในสหรัฐฯ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับปริญญาโท ที่เรียกย่อๆ ว่า MBA จากนั้นความสนใจศึกษาในสาขาบริหารธุรกิจได้แพร่กระจายไปยังยุโรป โดยมีการก่อตั้งสถาบัน INSEAD ขึ้นในฝรั่งเศสเมื่อปี 2501 และก่อตั้ง London Business School และ Manchester Business School ในสหราชอาณาจักรเมื่อปี 2507 จากนั้นก็แพร่กระจายไปยังทวีปเอเชีย รวมถึงประเทศไทยด้วย (ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์, 2546)

แม้ขณะนี้จะมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ ทำการสอนหลักสูตรด้านการจัดการและบริหารธุรกิจในระดับปริญญาตรีถึง 463 หลักสูตร มีการผลิตบัณฑิตด้านการจัดการและบริหารธุรกิจปีละกว่า 4 หมื่นคน โดยในปี 2545 บัณฑิตด้านการจัดการและบริหารธุรกิจมีอัตราการว่างงานสูงถึงร้อยละ 35 (ทบวงมหาวิทยาลัย, กรกฎาคม 2546) แต่กำลังคนในภาคอุตสาหกรรมและการบริการกลับมีความอ่อนด้อยด้านความรู้ความสามารถด้านการจัดการ ดังที่ ดร. อมรวิรัช นาคทรพร ได้ทำการวิเคราะห์ไว้ ในขณะที่ภาคธุรกิจซึ่งเป็นตลาดแรงงานสำคัญมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วิธีการทำธุรกิจและการบริหารจัดการองค์การเปลี่ยนไป และการแสวงหาเทคนิคและวิธีการจัดการใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและเพื่อความอยู่รอด

ขององค์กร จึงมีข้อสังเกตว่าหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันซึ่งมีการผลิตในเชิงปริมาณเกินความต้องการนั้น มีการปรับการผลิตกำลังคนให้ได้คุณภาพสอดคล้องตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปดังกล่าวหรือไม่ ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริมการประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทำให้กิจการใหม่เริ่มมีการขยายตัวเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีการจัดการหรือการบริหารธุรกิจสมัยใหม่เป็นที่ต้องการมากขึ้น

ถ้าพิจารณาหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นสาขาวิชาต่าง ๆ ตามหน้าที่ทางธุรกิจ เช่น ด้านการตลาด การเงิน การบัญชี การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการการผลิต ฯลฯ แต่ในต่างประเทศเริ่มมีการทบทวนการจัดหลักสูตรดังกล่าว โดยเห็นว่าไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแห่งรัฐมิชิแกน (Michigan State University) ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่พบว่าภาคธุรกิจมีความต้องการกำลังคนที่มีความรู้ด้านกระบวนการของห่วงโซ่อุปทานและลอจิสติกส์แบบสมัยใหม่มากขึ้น จึงพัฒนาหลักสูตรการจัดการห่วงโซ่อุปทานเมื่อปี 2541 โดยบูรณาการเนื้อหาวิชาทางด้านการตลาด การจัดซื้อ การผลิตและลอจิสติกส์ ตามลักษณะการดำเนินการแบบบูรณาการของธุรกิจสมัยใหม่ (Closs และ Stank, 1999)

1.4 แนวนโยบายของการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรีทางการจัดการของประเทศไทย

นอกจากจำนวนการผลิตกำลังคนด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจจะเกินความต้องการของตลาดแรงงานแล้ว ขณะนี้ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาคุณภาพของบัณฑิตอีกด้วย โดยส่วนหนึ่งเป็นปัญหาร่วมของระบบอุดมศึกษาทั้งหมดของประเทศ โดยเฉพาะการปรับตัวไม่ทันกับการพัฒนาของภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ทำให้เริ่มมีการทบทวนแนวทางการผลิตบัณฑิตให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นทั้งในระดับนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติที่เน้นการจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการแต่ละท้องถิ่น

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) มีหลักการที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและนโยบายของรัฐบาล ด้วยการนำหลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาอุดมศึกษาที่กำหนดไว้ มาเป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบัณฑิตทางการจัดการ เช่น การกำหนดคุณภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตให้มีจิตสำนึกของการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะในการสื่อสารโดยใช้ภาษาต่างประเทศได้ออย่างน้อย 2 ภาษา สาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ให้ความสำคัญกับวิชาบัญชี การบริหารการขนส่งและการจัดการทรัพยากรการผลิต สาขาวิชาทางการค้าระหว่างประเทศ และสาขาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการ เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม เป็นต้น

จากแนวนโยบายของรัฐบาล แผนการศึกษาแห่งชาติและข้อคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องในแวดวงอุดมศึกษา ต่างสะท้อนถึงแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา ซึ่งรวมถึงหลักสูตรด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจ ที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ก้าวทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม มีการศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานและมีความร่วมมือกับชุมชนอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ลักษณะของหลักสูตรมีแนวโน้มเป็นลักษณะบูรณาการหรือพหุวิทยาการมากขึ้น

1.5 บทบาทของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีในการผลิตบัณฑิตด้านการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2533 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ตามนโยบายของรัฐบาลในการกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปสู่ภูมิภาคและชนบทให้มากขึ้น เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตเพื่อไปปฏิบัติงานในท้องถิ่น โดยเฉพาะในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีเขตปฏิบัติการที่เน้นจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง

ภารกิจหลักประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี คือ การผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาประเทศ ในปีการศึกษา 2546 มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกใน 5 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เกษตร วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีการจัดการ และแพทยศาสตร์ (รายละเอียดหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ดูในภาคผนวก ก)

สำหรับกลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ โดยสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม ได้เปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิตในปีการศึกษา 2546 ประกอบด้วย 3 แขนงวิชา คือ การจัดการและการประเมินโครงการ การประกอบการ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์

จากปัญหาการพัฒนากำลังคนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ยังคงเน้นแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องผลิตบัณฑิตตามความต้องการของตลาดหรือผู้เรียน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้เล็งเห็นความสำคัญในส่วนนี้ จึงได้วางแผนการเปิดหลักสูตรด้านเทคโนโลยีการจัดการขึ้นในปีการศึกษา 2548 ซึ่งสอดคล้องกับมาตรการในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีระยะที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549 ในการ “ขยายการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชา

ที่ขาดแคลนและสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ... โดยระดับปริญญาตรีเน้นเปิดสอนหลักสูตรใหม่ที่สนับสนุน การเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นหลักสูตรที่เน้นการบริหารจัดการแนวใหม่ และเป็นหลักสูตรที่สะท้อนถึงความต้องการของภาคเกษตรและอุตสาหกรรม” ประกอบกับการประชุมสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ครั้งที่ 2/2546 วันเสาร์ที่ 22 มีนาคม 2546 ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรของมหาวิทยาลัย โดยสรุป คือ ในด้านเนื้อหา หลักสูตรควรสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และควรกำหนดคุณสมบัติหรือทักษะผู้สำเร็จการศึกษาและเกณฑ์วัดคุณภาพบัณฑิตให้ชัดเจน

ดังนั้น เพื่อให้การเปิดหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการของสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นไปตาม (1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่เน้นแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” (2) นโยบายของรัฐบาลในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาตามความต้องการของตลาดหรือผู้เรียน (3) แนวโน้มความต้องการบัณฑิตของตลาดแรงงาน (4) แผนพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีระยะที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549 ที่กำหนดแผนการขยายการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาที่ขาดแคลนโดยเป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเน้นการบริหารจัดการแนวใหม่ รวมถึงสะท้อนถึงความต้องการของภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรมและความต้องการของประเทศ และ (5) มติที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่เสนอแนะการจัดทำหลักสูตรของมหาวิทยาลัยว่า เนื้อหาหลักสูตรควรสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และควรกำหนดคุณสมบัติหรือทักษะผู้สำเร็จการศึกษาและเกณฑ์วัดคุณภาพบัณฑิตให้ชัดเจน จึงเห็นควรให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางการจัดการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีและประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางการจัดการ
- 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะและขีดความสามารถที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางการจัดการ
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ภาคธุรกิจใช้ในการพิจารณาจ้างบัณฑิตทางการจัดการ
- 4) เพื่อศึกษาข้อมูลการผลิตบัณฑิตทางการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
- 5) เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางการจัดการ ของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

3. ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

3.1 ขอบเขตการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1) ถึง 3) ได้แก่

- 1) เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางด้านการจัดการ
- 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะและขีดความสามารถที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางด้านการจัดการ
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ภาคธุรกิจใช้ในการพิจารณาจ้างบัณฑิตทางด้านการจัดการ

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 3 ข้อ การวิจัยครั้งนี้ จะเลือกศึกษาข้อมูลความต้องการ บัณฑิตปริญญาตรีด้านการจัดการของภาคธุรกิจทั้งของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ ครอบคลุมกลุ่ม ธุรกิจทั้ง 3 ประเภท คือ ประเภทการผลิต การบริการและพาณิชยกรรม ในเขตพื้นที่เป้าหมายของการจ้างงานบัณฑิตและการรับนักศึกษาของหลักสูตรปริญญาตรีด้านการจัดการของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี ดังนี้

- กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 6 จังหวัด (จังหวัดปริมณฑล ได้แก่ จังหวัด นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ และสมุทรสาคร)
- จังหวัดนครราชสีมา (ไม่รวมพื้นที่เป้าหมายการรับนักศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และเขตภาคตะวันออกเฉียง 3 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง เนื่องจากข้อจำกัดของระยะเวลาในการวิจัยและค่าใช้จ่าย)

ในการเลือกศึกษากลุ่มธุรกิจเอกชนและรัฐวิสาหกิจในเขตพื้นที่ดังกล่าว พิจารณาจาก แนวโน้มการจ้างงานบัณฑิตในตลาดแรงงาน ลักษณะการจ้างงานบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี พื้นที่เป้าหมายการให้บริการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และพื้นที่แหล่งจ้างงาน ของบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ดังนี้

1) แนวโน้มการจ้างงานบัณฑิตใหม่ ส่วนใหญ่จะอยู่ภาคธุรกิจเอกชนและรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มาจากการขยายตัวของภาคเอกชนเป็น ตัวนำ ส่งผลให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงตั้งแต่ปี 2545 ที่ เศรษฐกิจของประเทศเริ่มฟื้นตัวจากภาวะวิกฤต ส่วนภาครัฐจะลดบทบาทผู้ปฏิบัติมาเน้นบทบาท การเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนภาคเอกชนและรัฐบาลมีนโยบายลดขนาดกำลังคนภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

2) จากรายงานสำรวจภาวะการหางานทำของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า ส่วนใหญ่คือ เกือบร้อยละ 80 ทำงานเป็นพนักงานในภาคเอกชน

3) เขตพื้นที่ที่เป็นแหล่งจ้างงานหลักของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีใน ปัจจุบัน ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกเฉียง ตามลำดับ (รายละเอียดผลการสำรวจภาวะการหางานทำของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ดูในภาคผนวก ก)

4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มีบทบาทที่เด่นชัดในการเป็นมหาวิทยาลัยของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จากการรับนักศึกษาปริญญาตรีส่วนใหญ่โดยวิธีให้โควตา ซึ่งพื้นที่ที่เป็นเขตปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย คือ จังหวัดที่มหาวิทยาลัยให้โควตาในการรับนักศึกษาระดับโรงเรียนมากที่สุด คิดเป็นจำนวนร้อยละ 25 ของจำนวนรับนักศึกษาทั้งหมด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง (รายละเอียดวิธีการรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อยู่ในภาคผนวก ก)

5) พื้นที่ภูมิลุ่มน้ำของบึงคาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีให้โควตาในการรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีแก่โรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ดังนั้น เมื่อพิจารณาข้อมูลข้างต้นโดยสรุป หลักสูตรปริญญาตรีด้านการจัดการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จึงควรเน้นการผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในภาคธุรกิจ ซึ่งเป็นภาคที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเน้นให้บัณฑิตมีความสามารถ (Competency) ที่ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจชั้นนำในอุตสาหกรรม ยุทธศาสตร์ที่ภาครัฐให้การส่งเสริมและมีศักยภาพเติบโต โดยเฉพาะธุรกิจอุตสาหกรรม (ทั้งประเภทการผลิต การบริการและพาณิชย์กรรม) ที่มีความสำคัญและมีศักยภาพในเขตพื้นที่ปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย ซึ่งบัณฑิตที่มีความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจชั้นนำดังกล่าวจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศและท้องถิ่น โดยนอกจากจะมีความรู้ความสามารถที่ทันสมัยตามความต้องการของธุรกิจชั้นนำแล้ว ยังสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีความก้าวหน้า มีการจัดการที่ได้มาตรฐาน สามารถเติบโตเป็นธุรกิจชั้นนำของประเทศ รวมถึงอาจเป็นผู้ประกอบการด้วยตนเอง อันส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

3.2 ขอบเขตการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 4 และ 5 ได้แก่

- 1) เพื่อศึกษาข้อมูลการผลิตบัณฑิตทางการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

จากวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อนี้ ในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรบัณฑิตด้านการจัดการที่เหมาะสม ทันสมัย และไม่ซ้ำซ้อนกับหลักสูตรที่มีอยู่ จึงกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลหลักสูตรด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจ ที่เปิดสอนในปัจจุบัน ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยทั้งของรัฐและเอกชนที่มีอยู่ทั้งหมด
- 2) ศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำในต่างประเทศใน 4 ทวีปหลัก คือ อเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย และเอเชีย

4. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1) ความต้องการ (needs) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังหรือสิ่งที่ต้องการ กับสิ่งเป็นจริงในปัจจุบัน โดยความแตกต่างที่เกิดขึ้นจะบอกถึงสภาพปัญหาที่มีอยู่

2) ความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ หมายถึง ความต้องการบัณฑิตที่จบหลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านการจัดการและบริหารธุรกิจของตลาดแรงงานในประเทศไทย

3) หลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านการจัดการ หมายถึง หลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี บัญชี บริหารธุรกิจ วิทยาการจัดการ เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ (เอกทางบริหารธุรกิจ) ซึ่งเป็นการแบ่งสาขาวิชาตามเกณฑ์ของ ISCED (International Standard Classification of Education)

4) คุณลักษณะและขีดความสามารถ (Competencies) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านเทคนิค วิชาชีพ ความชำนาญ และประสบการณ์ในวิชาชีพ หรือในการทำงานในตำแหน่งนั้นๆ และรวมถึงคุณลักษณะสำคัญอื่นๆ ของบัณฑิต ตามความจำเป็นและความต้องการของสถานประกอบการ

5) ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึง กิจการการผลิตสินค้า กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง และกิจการค้าปลีก หรือกิจการอื่น ที่กำหนดในกฎกระทรวง ว่าด้วยกำหนดการจัดจ้างและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ออกตามความในมาตรา 4 และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ซึ่งมีลักษณะดังนี้

ขนาดของกิจการ	จำนวนแรงงาน	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร (ไม่รวมที่ดิน)
วิสาหกิจขนาดย่อม		
การผลิต	≤ 50 คน	≤ 50 ล้านบาท
การบริการ	≤ 50 คน	≤ 50 ล้านบาท
การค้าส่ง	≤ 25 คน	≤ 50 ล้านบาท
การค้าปลีก	≤ 15 คน	≤ 30 ล้านบาท

ขนาดของกิจการ	จำนวนแรงงาน	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร (ไม่รวมที่ดิน)
วิสาหกิจขนาดกลาง		
การผลิต	≥50 คน แต่ ≤ 200 คน	≥50 ล้านบาท แต่ ≤ 200 ล้านบาท
การบริการ	≥50 คน แต่ ≤ 200 คน	≥50 ล้านบาท แต่ ≤ 200 ล้านบาท
การค้าส่ง	≥25 คน แต่ ≤ 50 คน	≥50 ล้านบาท แต่ ≤ 100 ล้านบาท
การค้าปลีก	≥15 คน แต่ ≤ 30 คน	≥30 ล้านบาท แต่ ≤ 60 ล้านบาท

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 1) มหาวิทยาลัยได้ทราบแนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางด้านการจัดการ
- 2) มหาวิทยาลัยได้ทราบคุณลักษณะและขีดความสามารถที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางด้านการจัดการ
- 3) มหาวิทยาลัยได้ทราบข้อมูลการผลิตบัณฑิตทางด้านการจัดการและบริหารธุรกิจของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
- 4) มหาวิทยาลัยได้ทราบแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ
- 5) สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปวางแผนการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนการผลิตบัณฑิตทางด้านการจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและความจำเป็นของประเทศ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาและความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ ส่วนที่ 2 ความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 3 ความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมปลาย และส่วนที่ 4 สรุปข้อมูลทั้งหมดจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาและความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีมีความซับซ้อนขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนและต่อองค์กรทุกประเภท รวมถึงระบบการศึกษาที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลให้เกิดกระแสการปฏิรูปอุดมศึกษาขึ้นทั่วโลกเพื่อปรับบทบาทและภารกิจของการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และสามารถรองรับความต้องการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำลังทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

การวิจัยครั้งนี้จึงได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมสำคัญ ที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาและความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ ได้แก่ 1.1) ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้และผลกระทบต่อความต้องการกำลังคนในอนาคต 1.2) ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ต่อการประกอบธุรกิจและการทำงานในอนาคต 1.3) แผนนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา 1.4) สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันและแนวโน้มของประเทศไทย ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและของจังหวัดนครราชสีมา และ 1.5) แผนนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการศึกษา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1.1 ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้และผลกระทบต่อความต้องการกำลังคนในอนาคต

1.1.1 ความหมายและความสำคัญของระบบเศรษฐกิจฐานความรู้

“เศรษฐกิจฐานความรู้” (Knowledge-Based Economy – KBE) หมายถึง เศรษฐกิจที่อาศัยการผลิต การแพร่กระจายและการใช้ความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนหลัก ที่ทำให้เกิดการเติบโต ความมั่งคั่งและสร้างงานในอุตสาหกรรมทุกรูปแบบ (OECD, 1996 อ้างถึงในสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2545)

ใน “ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้”¹ ทุกภาคเศรษฐกิจจะมีความเข้มข้นของความรู้อัน นำประเทศต่าง ๆ สู่อุตสาหกรรม “สังคมความรู้” (Knowledge Society) โดยฐานความรู้ (ทั้งที่สามารถบันทึกลงสื่อ และไม่สามารถบันทึกลงสื่อ) เป็นทักษะและประสบการณ์ที่อยู่ในตัวคน ซึ่งนำไปสู่ “นวัตกรรม” คือ การประกอบกันเป็นสิ่งใหม่ขององค์ความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต วัตถุดิบ ตลาดและการจัดการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน

“ความรู้และนวัตกรรม” จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการผลิตเพื่อสร้างความได้เปรียบ ในการแข่งขัน (Competitive Advantage) และสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น ประเทศที่มีความสามารถในการแสวงหาและประยุกต์ใช้ความรู้ในกระบวนการผลิตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ จะมีความได้เปรียบทางเศรษฐกิจซึ่งต่างจากเดิมที่ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ จากการมีทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าหรือการมีค่าจ้างแรงงานราคาถูก ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้ง ใหญ่ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น

ลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ประกอบด้วย 4 มิติ (สำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2545) คือ

1) นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี จาก “ระบบนวัตกรรมแห่งชาติ” ซึ่งคือ เครือข่ายของสถาบันของรัฐและเอกชนที่มีกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้อัน นำไปสู่การริเริ่ม การนำเข้า การคิดแปลงและการเผยแพร่การกระจายของเทคโนโลยีและวิธีปฏิบัติใหม่ ๆ

2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความสำคัญอย่างสูงเพราะเป็นตัวกลางและพาหะ สำคัญในการสร้าง แพร่กระจายและใช้ความรู้ ฉะนั้น การให้การศึกษาและการฝึกอบรมจะต้องมี มาตรฐานสูงและเป็นไปอย่างกว้างขวางตลอดชีวิตการทำงานของปัจเจกบุคคล

¹ นอกจาก “ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้” แล้ว มีการกล่าวว่าโลกปัจจุบันกำลังอยู่ใน “ระบบเศรษฐกิจใหม่” (New Economy) ซึ่งหมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่ความคิด รูปสัญลักษณ์และภูมิปัญญาที่จับต้องไม่ได้จะมีความสำคัญกว่า ผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องจักรหรือวัตถุดิบซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมแบบเดิม โดยผู้นำความคิดระบบเศรษฐกิจใหม่มาเผยแพร่ คือ สหประชาชาติ ในวารสารยูเนสโกไควริเย ฉบับเดือนธันวาคม ค.ศ. 1998 ระบบเศรษฐกิจใหม่ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งอินเทอร์เน็ต 2) ทรัพย์สินทางปัญญา 3) ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์และฐานข้อมูล รวมทั้งสื่อใหม่ ๆ และ 4) เทคโนโลยีชีวภาพ ห้องสมุดและฐานข้อมูลแบบดั้งเดิม และความรู้ทางเภสัชกรรม (ชวนะ ภวกันันท์, ใน <http://www.matichon.co.th/prachachat/>, 29 เมษายน 2547.)

เมื่อพิจารณาทั้งความหมายและองค์ประกอบของเศรษฐกิจฐานความรู้และเศรษฐกิจใหม่ จะเห็นได้ว่า ใกล้เคียงกันมาก แต่สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติสรุปว่า เศรษฐกิจฐานความรู้จะมีขอบข่าย กว้างกว่าเศรษฐกิจใหม่ เพราะทุกภาคเศรษฐกิจจะมีความเข้มข้นของความรู้ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีแห่งชาติ, 2545: 2)

3) เทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการประมวล เก็บรักษา ถ่ายโอนและสื่อสารข้อมูลทั้งที่อยู่ในรูปข้อความ เสียงและภาพ ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ในการทำให้ประชาชนและธุรกิจสามารถเข้าถึงสารสนเทศจากทั่วโลกและเกิดระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

4) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ได้แก่ นโยบายทางกฎหมายและเศรษฐกิจของรัฐบาล และรูปแบบของวิสาหกิจในระบบเศรษฐกิจที่ชาญฉลาด ที่เอื้อต่อการพัฒนาและเติบโตของวิสาหกิจอย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยีสารสนเทศกับโทรคมนาคม

1.1.2 ภาพอนาคตของภาคเศรษฐกิจของประเทศไทยในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้

(วิสัยทัศน์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไทย: สถานภาพและยุทธศาสตร์ (ฉบับสมบูรณ์) อ้างถึงในสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2545)

1) ความสามารถของคนในองค์กรจะเป็นกลยุทธ์หลักที่ธุรกิจใช้เพื่อการแข่งขัน โดยบุคลากรจะต้องมีความรู้และทักษะหลายด้าน (Knowledge Worker) ที่จะสร้างนวัตกรรม สามารถทำงานได้หลายอย่าง และมีความคล่องตัวที่จะพลิกแพลงไปตามภาวะการณ์ รวมถึงเป็นผู้ใฝ่รู้ ดังนั้นสาขาการบริหารองค์ความรู้และพัฒนาคนในองค์กร จึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะ “คน” คือผู้ที่ทำงานตามโครงสร้าง ระบบงาน และความรับผิดชอบ เพื่อให้องค์กรบรรลุตามวิสัยทัศน์ ค่านิยมและกลยุทธ์ที่กำหนด

2) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology หรือ ICT) จะเป็นเครื่องมือสำคัญใน “การสร้าง การแพร่กระจายและแลกเปลี่ยนความรู้”

3) การผลิตจะเป็นการผลิตเพื่อผู้บริโภค (Mass Customization) ที่มีความยืดหยุ่น และสามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรม โดยใช้ความรู้และเทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่ซับซ้อนขึ้นและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของผู้บริโภค ไม่ใช่การผลิตจำนวนมาก (Mass Production) เช่นที่เป็นอยู่ แต่ภาคเกษตรยังคงสำคัญ และมีการพัฒนาอุตสาหกรรมเด่นที่ประเทศมีความได้เปรียบในการแข่งขัน

4) การบริการมีสัดส่วนมากขึ้น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนการบริการขนส่งมีการพัฒนาเป็นระบบเครือข่ายเชื่อมโยงข้ามรูปแบบ (Multi-model Transportation) เพื่อรองรับรูปแบบการค้าที่มีการใช้ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างแพร่หลายในระบบการผลิต การจัดซื้อ การตลาด การขนส่ง ระบบการจัดเก็บและการกระจายสินค้า ทั้งในและนอกประเทศ

5) รูปแบบการแข่งขันทางธุรกิจจะเป็นการแข่งขันในระดับสากล ธุรกิจและองค์กรต่าง ๆ ของสังคมจะมีความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายมากขึ้น

1.1.3 ผลกระทบของระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ต่อการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จากการประชุมทางวิชาการ ประจำปี 2545 ของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย เรื่อง การพัฒนาประเทศสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ วันที่ 22 - 23 พฤศจิกายน 2545 และการบรรยายพิเศษ เรื่อง “เศรษฐกิจฐานความรู้ : ก้าวใหม่ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไทย” โดย พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร ในงานประชุมประจำปีของ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) วันที่ 21 มิถุนายน 2544 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ (ทักษิณ ชินวัตร, 2545) ได้วิเคราะห์ถึงแนวโน้มของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาประเทศสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยสรุป คือ การศึกษาระดับอุดมศึกษาควร

- 1) มีลักษณะสหวิทยาการ (Interdisciplinary) คือ การใช้ความรู้จากหลากหลายวิชาการ
- 2) มีการพัฒนานักประกอบการรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ สามารถพัฒนาวิสาหกิจใหม่ของประเทศ เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนให้เป็นธุรกิจที่มีความแข็งแกร่ง และเป็นฐานสำหรับรองรับเศรษฐกิจไทยในอนาคต
- 3) มีการพัฒนาหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนของผู้เรียน โดยหลักสูตรต้องมีเนื้อหาสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนของความรู้แกนที่เป็นสากล และส่วนที่สะท้อนและสอดคล้องกับความต้องการแต่ละท้องถิ่นและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน
- 4) มีการผลักดันให้เกิด “มหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual University) โดยให้มีความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนกัน (Consortium) ที่สามารถเอาหลักสูตรวิชาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เปิดสอนอยู่แล้ว มาประกอบกันเป็นสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยเสมือนและให้ปริญญาได้ หรือให้มหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรของตนเองผ่านอินเทอร์เน็ต หรือจัดหลักสูตรเป็นกลุ่มผสมกันหลายมหาวิทยาลัยแล้วให้ปริญญาได้

1.2 ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอื่นๆ ต่อการประกอบธุรกิจและการทำงานในอนาคต

1.2.1 พฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่

จากผลการศึกษาวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคยุคใหม่หลายชิ้น ในช่วง 2 -3 ปีที่ผ่านมา ล้วนมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน โดยพบว่าผู้บริโภคยุคใหม่มีความเป็นปัจเจกบุคคลมากขึ้น และเน้นการให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพ ทำให้ผู้ประกอบการต่างผลิตสินค้าและบริการที่ตอบสนองด้านสุขภาพ ออกมารองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ การให้บริการเพื่อสุขภาพหรือฟิตเนส สปา บริการลดสัดส่วนเพื่อสุขภาพ และธุรกิจบริการอื่นๆ

1.2.2 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

นับตั้งแต่การปฏิวัติอุตสาหกรรมที่เริ่มขึ้นที่ประเทศอังกฤษในศตวรรษที่ 17 และแพร่กระจายออกไปทั่วยุโรปและโลก ทำให้โลกเปลี่ยนจากเศรษฐกิจที่พึ่งพาสินค้าเกษตรเป็นหลักมาสู่การผลิตแบบอุตสาหกรรมที่มีมาตรฐานเดียวกันและมีประสิทธิภาพสูง เครื่องจักรทำให้สามารถเพิ่มกำลังการผลิตได้มหาศาล นวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในยุคต่อมาที่ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจของโลก คือ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่ทำให้โลกมีการติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ราคาถูกและแม่นยำ ก่อให้เกิดภาคบริการใหม่ ๆ เกิดขึ้นตามมาอย่างมากมาย “ความรู้” กลายเป็นสินทรัพย์ที่ซื้อขายกันได้ทั่วโลก การแข่งขันทางธุรกิจมีความรุนแรงขึ้น การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่กลายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการรักษาสถานะการแข่งขันในเวทีการค้าและเศรษฐกิจโลก กระแสการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่มีบทบาทสำคัญขึ้น คือ ยุคของนาโนเทคโนโลยีและเทคโนโลยีชีวภาพ โดยมีการผสมผสานเทคโนโลยีเหล่านี้กับ ICT ให้เกิดนวัตกรรมใหม่ที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของโลกอีกครั้งหนึ่ง ซึ่ง เรย์ เคิร์ชเวลล์ กูรูด้านคอมพิวเตอร์ได้ทำนายว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 จะเกิดขึ้นเร็วกว่าศตวรรษที่ 20 ถึงหนึ่งพันเท่า (Reimagine, 2547: 23)

1) อิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่อการทำธุรกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังคงมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและก้าวหน้ามากขึ้น สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายในชีวิตประจำวันและธุรกิจ เช่นปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีไร้สายมาตอบรับกับวิถีการใช้ชีวิตของคนในยุคปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกสบายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ โดยมีธุรกิจบริการการส่งสินค้า ส่งข้อมูลผลิตภัณฑ์ หรือการทำธุรกรรมต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต ผ่านโทรศัพท์มือถือและพีดีเอ เช่น การโอนเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ การเสียภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต การซื้อตั๋วภาพยนตร์ หรือแม้แต่การส่งของขวัญผ่านอุปกรณ์ไร้สาย ซึ่งเทคโนโลยีไร้สายดังกล่าวนอกจากจะสร้างจุดเด่นในการแข่งขันแล้ว ยังสามารถช่วยเพิ่มความสะดวกรวดเร็วเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เปลี่ยนวิธีทำงานและช่วยลดต้นทุนการค้าเงินธุรกิจ โดยเฉพาะการลดต้นทุนการจ้างพนักงานได้อย่างมาก

จากการอภิปรายหัวข้อเรื่อง "เศรษฐกิจดิจิทัล : คนรุ่นใหม่ องค์กรพันธุ์ใหม่" เมื่อเดือนเมษายน 2546 จัดโดยมหาวิทยาลัยรังสิต (หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, <http://www.matchon.co.th/prachachat/>, 12 เมษายน 2547) วิทยากรที่มีประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3 คน ได้แก่ นายณัฐศักดิ์ โรจนพิเชษฐ กรรมการผู้จัดการ บริษัท ออราเคิล คอร์ปอเรชั่น จำกัด นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน อดีตนายคสมาคมนักการตลาดแห่งประเทศไทย และอดีตกรรมการผู้จัดการใหญ่ร่วมบริษัท ทีเอ ออเรนจ์ จำกัด

และนายปรเมศวร์ มินศิริ กรรมการผู้จัดการ บริษัท บัณฑิตย์เซ็นเตอร์ จำกัด ผู้ทำเว็บไซต์กระปุก ดอตคอมและผู้บริหารโครงการ plawan.com ได้แสดงความเห็นโดยสรุปว่าในระบบเศรษฐกิจแบบดิจิทัล พัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะ "อินเทอร์เน็ต" เป็นปัจจัยสำคัญที่พลิกโฉมรูปแบบการทำ ธุรกิจ (Business Model) ทำให้เกิดโอกาสทางธุรกิจแบบใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้ หรือเน้นการนำ แนวคิดใหม่หรือปัญญามาแปลงเป็นสินทรัพย์ และเน้นความเร็วในการทำธุรกิจ โดยขนาดของบริษัท ไม่ใช่ว่าปัจจัยสำคัญ เพราะการจัดองค์กรยุคปัจจุบันจะเป็นแบบเครือข่าย (Network Organization) ซึ่งแต่ละบริษัทจะเน้นเฉพาะสิ่งที่ตนถนัด และจัดสรรงานส่วนอื่นไปยังบริษัทที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน โดยมีการใช้ ICT เป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายการผลิต เช่น ตัวอย่าง บริษัทเล็ก ๆ ในญี่ปุ่น เป็นบริษัทที่ ดำเนินการด้วยคนเพียงคนเดียว แต่ทำรายได้ปีละ 100 กว่าล้าน จากแนวโน้มดังกล่าว การทำงานในยุค เศรษฐกิจดิจิทัล จะต้องมีลักษณะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้น เช่นผู้เชี่ยวชาญการทำ DataBase จะต้องเจาะลึกลงไปว่าเป็น DataBase ของกลุ่มไฟแนนซ์แบงก์ เป็นต้น นอกจากนี้สิ่งแวดล้อม การทำงานจะมีความหลากหลายมากขึ้น ผู้ที่ทำงานจะต้องมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) สูง เพื่อที่จะสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมการทำงานได้

อวลิต ทอฟเลอร์ นักวิชาการและนักบริหารชื่อดังในวงการธุรกิจ กล่าวถึงอนาคตของ ประเทศไทยจากการบรรยายสดผ่านดาวเทียมในงานสัมมนา “วิสัยทัศน์ประเทศไทย” ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ เมื่อเดือนมิถุนายน 2547 (หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1910, 3-5 มิถุนายน 2547) ว่าประเทศไทยจะเผชิญกับความท้าทายหลายด้านจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่จะกระทบต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิต วัฒนธรรม ศาสนา สังคม เศรษฐกิจ รวมถึงธุรกิจ ซึ่งการปรับตัวจะต้องทำอย่างมีกลยุทธ์และมีเป้าหมาย และการ พัฒนาเทคโนโลยีจะขึ้นอยู่กับฐานความรู้เป็นสำคัญ หรือต้องรู้ให้เท่าทันโดยเร็วที่สุดและการปรับตัวก็ ต้องรวดเร็วตาม

ทอฟเลอร์กล่าวว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่การเปลี่ยนแปลงยังผสมผสานคลื่นลูกที่ 1 (ยุคเกษตรกรรม), คลื่นลูกที่ 2 (ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม) คือ มีอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีพื้นฐาน ในการผลิต เช่น สิ่งทอ และคลื่นลูกที่ 3 (ยุคปฏิวัติสารสนเทศ) คือ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต มีการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ และไทยกำลังรอเวลาที่จะเข้าสู่คลื่นลูกที่ 3 อย่างเต็มตัว ซึ่งหากจะเน้นความสำคัญใน 5 - 10 ปีข้างหน้าแล้ว ทอฟเลอร์เสนอให้ เน้นการพัฒนาทางด้าน วิทยาศาสตร์ เกษตรกรรม และวิทยาศาสตร์เพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาภาคเกษตรยังไม่มี ประเทศใดในโลกให้ความจริงจัง ในด้านการจัดการระบบการศึกษา ควรมีการเตรียมคนรุ่นใหม่ตั้งแต่ อายุยังน้อยให้รู้จักประสบการณ์จริง เรียนรู้ปัญหาที่รออยู่เบื้องหน้าและให้ความสำคัญกับสิ่งที่มีความ น่าจะเป็นจะเกิดขึ้นได้น้อย แต่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจในอนาคต ส่วนในภาคธุรกิจต้อง

เปลี่ยนแปลงและสร้างธุรกิจในลักษณะ “เครือข่าย” แทนการทำงานแบบครอบครัวและเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ภาคธุรกิจจำเป็นต้องมองในมุมของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ต้องเน้นหนักไปยังตลาดเฉพาะกลุ่ม (Micro Market) เพิ่มมากขึ้นเพื่อแทนที่ตลาดมวลชน (Mass Market)

2) เทคโนโลยีพันธุวิศวกรรม พลังหลักขับเคลื่อนเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 ในหนังสือชื่อดัง เรื่อง AS THE FUTURE CATCHES YOU ของ ฮวน เอนริเกซ ผู้อำนวยการโครงการ Life Science ของ Harvard Business School กล่าวว่า โลกมีการเปลี่ยนแปลงจากยุคเกษตรกรรมมาสู่ยุคอุตสาหกรรม และเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจความรู้หรือธุรกิจแห่งความคิดในปัจจุบัน โดยภาคบริการกำลังขึ้นมามีมูลค่าทางเศรษฐกิจนำภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะการบริการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น บริษัทที่มั่งคั่งและขยายตัวเร็วที่สุดในปัจจุบัน จะเป็นบริษัทที่ผลิตและขายความคิด เช่น ไมโครซอฟท์

เอนริเกซ กล่าวว่า การปฏิวัติของเทคโนโลยีดิจิทัล คือ พลังหลักในการปฏิวัติโลกในศตวรรษที่ 20 ส่วนเทคโนโลยีที่จะพลิกโฉมหน้าของวงการอุตสาหกรรมและธุรกิจในศตวรรษที่ 21 อย่างสิ้นเชิง ได้แก่ เทคโนโลยีพันธุวิศวกรรม² นับจากที่นักชีวพันธุศาสตร์สามารถสังเคราะห์ “แผนที่พันธุกรรมหรือ Genome” ฉบับเต็มของมนุษย์ได้เมื่อปี 2544 ที่ทำให้มนุษย์รู้ส่วนประกอบและการเรียงตัวสารประกอบในยีนที่มีผลต่อลักษณะทางพันธุกรรมของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น นำไปสู่การใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ รวมไปถึงการพัฒนาการเกษตร พลังงาน อุตสาหกรรมสารสนเทศ ฯลฯ การปฏิวัติทางพันธุกรรมผนวกกับดิจิทัลและนาโนเทคโนโลยี จะนำสู่อุตสาหกรรมใหม่ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิต (Life Science Industry) ในอนาคตจะเกิดศาสตร์ใหม่ 2 สาขา คือ ชีวสารสนเทศศาสตร์ (Bioinformatics) และการคอมพิวเตอร์ชีวภาพ (Biocomputing) ประเทศที่มีเทคโนโลยีในการสร้างระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสารพันธุกรรมหรือ DNA ดีที่สุดจะได้เปรียบ เพราะสามารถนำข้อมูลที่มีอยู่ไปใช้ประโยชน์อย่างหลากหลาย ในอนาคตของเศรษฐกิจฐานความรู้ เทคโนโลยีระดับสูงและคนไม่กี่คนจะเป็นตัวผลักดันเศรษฐกิจ โดยบริษัทเล็กสามารถเติบโตอย่างยิ่งใหญ่และเร็วมากโดยใช้คนไม่กี่คนที่มีความรู้

²พันธุวิศวกรรม (Genetic Engineering) เป็นสาขาใหม่ของเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) ที่เกิดขึ้นในทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งหมายถึง กระบวนการตัดต่อหรือเปลี่ยนแปลงดีเอ็นเอในหลอดทดลอง เพื่อให้มีคุณสมบัติตามต้องการ แล้วนำดีเอ็นเอหรือยีนดังกล่าวนั้นเข้าสู่เซลล์ของสิ่งมีชีวิตที่ต้องการ ซึ่งจะสามารถถ่ายแบบ (Replication) และถ่ายทอดไปยังลูกหลานของสิ่งมีชีวิตที่เกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น การใส่ยีนของคนเข้าสู่แบคทีเรียจะทำให้ได้แบคทีเรียตัวใหม่ที่มีความสามารถผลิตโปรตีนของคนได้ เป็นต้น (<http://www.biotech.or.th>, 10 มิถุนายน 2547)

ในส่วนของผลกระทบต่อภาคการศึกษา เอนริเกซชี้ให้เห็นว่า จากที่ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจและประเทศในปัจจุบันและอนาคต ขึ้นกับความรู้ความสามารถของคนในองค์กร ในการสร้างนวัตกรรมและการแปลงปัญญาเป็นรายได้ ความรู้ด้านเทคโนโลยีจึงสร้างความแตกต่างอย่างมากในตัวผู้จบการศึกษาในแง่การมีงานทำและรายได้ ลักษณะการทำงานในยุคเศรษฐกิจความรู้ พนักงานบริษัทโดยเฉพาะในกลุ่มเทคโนโลยีขั้นสูงสามารถทำงานอย่างอิสระที่บ้านได้ มีการจ้างงานข้ามประเทศ เช่น เมืองบังกลอร์ ประเทศอินเดีย ปัจจุบันกลายเป็นผู้ผลิตซอฟต์แวร์รายใหญ่อันดับ 2 ของโลก

3) นานาเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวปฏิบัติโลก นักธุรกิจและนักวิชาการต่างเห็นว่า นานาเทคโนโลยีจะเป็นเทคโนโลยี ที่ทำให้ธุรกิจและการตลาดโลกก้าวสู่ยุคของการปฏิบัติครั้งใหญ่ในอีก 5 - 10 ปีข้างหน้า โดยเฉพาะในแง่ของนวัตกรรมในกระบวนการผลิต ซึ่งสร้างความได้เปรียบในคุณสมบัติของสินค้าเหนือคู่แข่งไม่ว่าจะเป็นเรื่องของขนาดที่เล็กกว่า บางกว่า เบากว่า ประหยัดพลังงานกว่า มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่า

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาต่างมุ่งการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีนี้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ สำหรับประเทศไทยมีการตั้งศูนย์นาโนเทคโนโลยีแห่งชาติ เมื่อเดือนสิงหาคม 2546 และตั้งเป้าว่าภายในปี 2556 จะเป็นศูนย์กลางนาโนในภูมิภาคอาเซียน และมีผลิตภัณฑ์ที่พัฒนามาจากนาโนคิดเป็นมูลค่า 1.3 แสนล้านบาท หรือเท่ากับร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ มีการคาดการณ์ว่าในอีก 5 - 10 ปีข้างหน้าจะเป็นยุคทองของนาโนเทคโนโลยี โดยนาโนเทคโนโลยีจะสมบูรณ์แบบในอีก 10 - 20 ปีข้างหน้าและจะกลายเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันของคนเรา โดยคาดว่าอีก 10 ปี ตลาดโลกจะมีสินค้านาโน 1 ล้านล้านดอลลาร์สูงขึ้นจากปัจจุบันที่มีมูลค่า 1 พันล้านดอลลาร์

³ นานาเทคโนโลยี หมายถึง แบบแผนที่ใช้ในการผลิตโครงสร้างที่เป็นประโยชน์ของสิ่งที่มีขนาดเล็กที่สุด และสิ่งที่มีขนาดเล็กนี้ก็คือ อะตอม (ดร. โดนัลด์ อิกเลอร์ นักวิชาการจากศูนย์ไอพีเอ็ม อัลมาเคน รีเสิร์จ) โดยหัวใจสำคัญของนาโนเทคโนโลยี คือ ความสามารถในการเคลื่อนย้ายอะตอมเพื่อให้ได้โครงสร้างที่เปลี่ยนรูปแบบ ทำให้วัสดุมีคุณสมบัติเปลี่ยนไปที่สามารถสร้างคุณค่า ประโยชน์ใช้สอยและประโยชน์เศรษฐกิจอย่างใหม่ โดยเฉพาะเมื่อนำไปใช้ร่วมกับเทคโนโลยีด้านอื่น โดยขณะนี้นาโนเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อศาสตร์ 3 แขนงใหญ่ คือ วัสดุนาโน (การจัดเรียงอะตอมในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ได้วัสดุที่มีคุณสมบัติที่แตกต่างออกไป) นาโนอิเล็กทรอนิกส์ (การทำให้ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์มีขนาดเล็กลง มีความไวมากขึ้น กินไฟต่ำ และราคาถูกลง) และนาโนชีวภาพ (การใช้เทคโนโลยีนาโนกับสิ่งมีชีวิต) ตัวอย่างผลิตภัณฑ์นาโนเทคโนโลยี เช่น ท่อนาโนคาร์บอนที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่กี่นาโนเมตรแต่มีความแข็งแรงกว่าเหล็ก 6 เท่า แต่น้ำหนักเบากว่า 100 เท่า สามารถนำไฟฟ้าหรือเป็นฉนวนก็ได้ นาโนโปรเซสเซอร์ใน Pentium 4 ของอินเทลที่มีขนาดเล็กเพียง 90 นาโนเมตร และการผลิตเนื้อเยื่อเพื่อสร้างอวัยวะใหม่ เป็นต้น

4) ผลกระทบของเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมต่อการทำงานในอนาคต

■ ทอม ปีเตอร์ นักคิดด้านธุรกิจที่ได้รับการยกย่องเป็น “ปรมาจารย์แห่งปรมาจารย์ด้านการบริหารจัดการ” ได้เขียนหนังสือชื่อ Re-imagine ในปี 2546 ซึ่งแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวขององค์กรธุรกิจให้เข้ากับโลกเศรษฐกิจยุคใหม่ ที่มีความผันผวนไม่แน่นอนและเกิดการเปลี่ยนแปลงใหญ่ที่สุด ปีเตอร์เชื่อมั่นว่า องค์กรธุรกิจสายพันธุ์ใหม่จะต้องเป็นองค์กรแห่งความรู้ มีความยืดหยุ่น มีการผลักดันให้ทุกคนในองค์กรมีความคิดหรือจินตนาการ กระตุ้นการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ กล้าทำกล้าตัดสินใจ และมีจิตวิญญาณของความเป็นผู้ประกอบการ ตัวอย่างขององค์กรธุรกิจเหล่านี้คือ Wal-Mart, Microsoft และ Charles Schwab ซึ่งสามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลง และทิ้งให้คู่แข่งที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงจมอยู่ในกองฝุ่นของความคิดเก่า ๆ

ปีเตอร์ คาดการณ์ว่า ภายใน 15 ปีข้างหน้า อย่างน้อยร้อยละ 80 ของงานในสำนักงานต่าง ๆ อาจหายหมดไปหรือเปลี่ยนภาระหน้าที่ใหม่ พนักงานแผนกต่าง ๆ ถูกมองว่าเป็นต้นทุนทางอ้อม เนื่องจากลักษณะขององค์กรแบบใหม่ที่มีเครื่องมือโครงสร้างองค์กรเป็นแบบราบ และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีใหม่ด้านอื่น ๆ เข้ามาแทนที่งานที่พนักงานสำนักงานเคยทำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน รวมถึงมีการจ้างงานให้บริษัทภายนอก (Outsourcing) ทำให้ในอนาคตจะหมดยุคการจ้างงานตลอดชีวิต และหมดยุคงานมั่นคงในองค์กรขนาดใหญ่ ปีเตอร์ จึงเสนอหลักการเพื่อความอยู่รอดและความมั่นคงในอาชีพของพนักงานที่ทำงานในสำนักงานด้านต่าง ๆ คือ สร้างความแตกต่างโดยเปลี่ยนการทำงานของฝ่ายสนับสนุนเป็นธุรกิจที่ให้บริการมืออาชีพ (The Professional Service Firms หรือ PSFs) ที่ถ้าทำเองไม่ได้ดีอาจให้คนนอกทำ (เช่น ฝ่ายทรัพยากรบุคคลที่จะกลายเป็นทรัพยากรบุคคลระบบอิเล็กทรอนิกส์ และอนาคตอาจเปลี่ยนเป็นศูนย์ให้คำปรึกษาด้านการผลิตแทน) การทำงานจะต้องมี

- มีจิตวิญญาณและคิดอย่างผู้ประกอบการ แม้จะยังเป็นลูกจ้าง
- สร้างพลังกระตือรือร้นให้หลงใหลในสิ่งที่ทำและเกิดความตื่นตัวท้าทาย
- พยายามสร้างตราสินค้าเฉพาะของตนเอง (Brand) ขึ้นมา
- สร้างคุณค่าและการบริการ
- สร้างความฝัน สะสมประสบการณ์และแสวงหาคำตอบ
- เป็นนักออกแบบที่มีจิตวิญญาณและวิสัยทัศน์ สามารถสร้างจินตนาการ

ในเรื่องที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน

- แสวงหาความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับสูง (Higher-Skilled, Higher-Paying) เป็นมืออาชีพที่มีความสามารถเป็นเลิศ ซึ่งมากกว่าความเก่งในทักษะธุรกิจพื้นฐาน

▪ นายรัฐญา พลอนันต์ ที่ปรึกษาการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสถาบันและองค์กรหลายแห่ง (รัฐญา พลอนันต์, <http://www.nationejobs.com>, 21 เมษายน 2547) ให้ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของงานในอีก 10- 15 ปีข้างหน้าว่า การทำงานประจำจะน้อยลง ขณะที่การจ้างงานคนที่มีความถนัดมาทำเป็นชิ้น ๆ ไป จะมีมากกว่าการจ้างเป็นพนักงานในสังกัด คนจะไม่ห่วงเรื่องความมั่นคงขององค์กรและความมั่นคงในอาชีพ เพราะจะสามารถรับงานจากหลายแห่ง มีรายได้สูงจากงานแต่ละชิ้น การเกษียณไม่มี สามารถทำงานได้เรื่อย ๆ トラบเท่าที่ยังสนุกกับงาน คนจะใช้เวลาทำงานน้อยลงและมีความสุขกับชีวิตมากขึ้น เพราะฉะนั้นคนทำงานจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และควรต้องมีความชอบในงานที่ทำ สำหรับแนวโน้มอาชีพในช่วง 10 – 20 ข้างหน้า คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านเทคโนโลยีชีวภาพ และด้านการใช้ความรู้มาสร้างนวัตกรรมให้คนสบายขึ้น เพราะคนจะรักความสะดวกสบาย เช่น ด้านเครื่องผ่อนแรง ด้านบันเทิง

▪ แจ็ค มินท์ อิงค์เนส ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2547) และอดีตผู้บริหารระดับสูงบริษัท สหวิริยาโอเอ ได้วิเคราะห์อาชีพที่อาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี จนทำให้วิถีการทำงานต้องปรับเปลี่ยน และคนทำงานในอนาคตจำเป็นต้องพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตัวเองอย่างต่อเนื่องให้ทันกับโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง (แจ็ค มินท์ อิงค์เนส, <http://www.bangkokbiznews.com/>, 24 เมษายน 2547) ตัวอย่างอาชีพดังกล่าวเช่น พนักงานพิมพ์ข้อมูล ที่ระบบจดจำเสียงจะสามารถเข้ามาแทนที่พนักงานเหล่านั้นได้ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า พนักงานควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น การบันทึกข้อมูลหรือฐานข้อมูล ฯลฯ เพราะในอนาคตการใช้งานคอมพิวเตอร์จะเป็นเรื่องง่ายที่ใคร ๆ สามารถใช้งานได้ไม่ยาก พนักงานประจำโรงงานผลิตสินค้า โดยเฉพาะในระบบสายพานการผลิต ที่แนวโน้มระบบหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติจะเข้ามามีบทบาททดแทนคนงานมากขึ้นเรื่อย ๆ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการพิมพ์และการโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ เพราะความทันสมัยของเทคโนโลยีการพิมพ์ทำให้ผู้ใช้งานทั่ว ๆ ไปสามารถสร้างระบบการพิมพ์ส่วนตัวที่มีคุณภาพดีขึ้นมาเองได้ ผู้ประกอบการร้านค้าขนาดเล็กที่ต้องแข่งขันกับห้างค้าปลีกสมัยใหม่ และระบบการค้าขายแบบอี-คอมเมิร์ซที่ใช้ต้นทุนต่ำกว่า พนักงานธนาคาร นายหน้าขายประกัน และอาชีพอื่น ๆ อีกมากก็มีแนวโน้มว่าถูกระบบเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทแทนที่ได้ไม่ยาก

▪ ธุรกิจเอาท์ซอร์ซซิง กระแสหลักในธุรกิจใหม่ ธุรกิจเอาท์ซอร์ซซิง (Outsourcing) คือ การว่าจ้างบริษัทภายนอกดำเนินการแทน หรือการโอนย้ายงานจากที่หนึ่ง ไปสู่อีกที่หนึ่ง ซึ่งกำลังกลายเป็นรูปแบบกระแสหลักในธุรกิจใหม่ ที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วในสหรัฐอเมริกาและยุโรป ซึ่งบริษัทของสหรัฐอเมริกาใช้การเอาท์ซอร์ซซิงเพื่อเพิ่มรายได้เปรียบด้านการแข่งขัน โดยการจ้างบริษัทในประเทศที่ประชากรมีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้ดี รวมถึงมีผู้จบ

การศึกษาระดับปริญญาจำนวนมากเพียงพอ แทนการจ้างพนักงานระดับกลางค่าจ้างแพงในประเทศตน ทำให้ต้นทุนดำเนินงานโดยรวมลดลง รวมถึงได้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญเฉพาะของกิจการเอาต์ซอร์ซที่สามารถรับงานบริการที่หลากหลาย และตามลักษณะเฉพาะของแต่ละกิจการที่ต้องการว่าจ้าง รวมถึงการให้บริการสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ทางการตลาดและกระแสโลกาภิวัตน์

งานหลัก ๆ ที่มีการเอาต์ซอร์ซในต่างประเทศในขณะนี้ ได้แก่ งานด้านเทคโนโลยีข่าวสาร การเขียนโปรแกรมซอฟต์แวร์ งานจัดทำเอกสารตามระเบียบกฎหมายต่าง ๆ งานด้านการบัญชี กระบวนการพิจารณาอนุมัติเงินค่าสินไหมทดแทนจากการทำประกันภัย งานรับช่วงในอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมยานยนต์ การเป็นศูนย์ติดต่อกับลูกค้า (Call center) หรือ การออกแบบปกนิตยสารชื่อดังของโลก เช่น ไทม์ นิวส วีค บิสซิเนส วีค และเกือบทุกฉบับทั่วโลกก็มีศูนย์กลางอยู่ที่ฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ยังมีงานอื่น ๆ อีกมากโดยเฉพาะงานบริการ

สำนักข่าวเอพีรายงานว่า รายงานของบริษัทวิจัยการ์ตเนอร์ของสหรัฐอเมริกา ที่เผยแพร่เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2547 ระบุว่าในขณะนี้ประเทศผู้นำที่รองรับงานเอาต์ซอร์ซซึ่ง ได้แก่ อินเดีย จีน และรัสเซีย โดยเฉพาะอินเดียมีความสำเร็จในการตั้งบริษัทรับจ้างเอาต์ซอร์ซซึ่งให้กับบริษัทชั้นนำทั่วโลกและสามารถทำรายได้เข้าประเทศแต่ละปีจำนวนมหาศาล ถือเป็นธุรกิจที่มีอนาคตดีมาก ส่วนบริษัท ฟอร์เรสเตอร์ รีเสิร์ช บริษัทวิจัยการตลาดด้านไอทีชื่อดังของสหรัฐอเมริกา เสนอรายงานว่า ตำแหน่งงานด้านบริการและซอฟต์แวร์ในภาคธุรกิจของสหรัฐอเมริกา ที่เอาต์ซอร์ซซึ่งไปต่างประเทศ จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 588,000 ตำแหน่งในปี 2547 เป็น 830,000 ตำแหน่งในปี 2548 ทำให้ตำแหน่งงานราว 3.3 ล้านตำแหน่งในสหรัฐอเมริกา จะถูกย้ายออกไปประเทศอื่นอย่างเช่น อินเดียภายในปี 2558 โดยเฉพาะงานด้านไอที นอกจากนี้แนวโน้มงานที่เอาต์ซอร์ซซึ่งจะขยายจากหน้าที่ง่าย ๆ ไปสู่งานซึ่งซับซ้อนยิ่งขึ้น สำหรับข้อจำกัดของการเอาต์ซอร์ซซึ่ง คือ ประเทศจำนวนมากขาดแคลนทักษะภาษาอังกฤษ

สำหรับในประเทศไทย ขณะนี้มีองค์กรธุรกิจที่หันไปใช้รูปแบบเอาต์ซอร์ซซึ่งมากขึ้น โดยช่วงแรก ๆ จะเป็นกลุ่มสถาบันการเงินเป็นหลักที่สนใจทำเอาต์ซอร์ซซึ่งระบบไอที เช่น ธนาคารกสิกรไทยที่จ้างบริษัทไอบีเอ็มรับผิดชอบระบบไอทีทั้งหมดด้วยมูลค่า 10,000 ล้านบาทในเวลา 10 ปี เป็นต้น และขณะนี้เริ่มมีการขยายไปสู่การทำ Business Process Outsourcing (BPO) หรือ การเอาต์ซอร์ซซึ่งกระบวนการทำงานอื่นในธุรกิจ เช่น การบริการด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของ ไอบีเอ็ม และเครือซิเมนต์ไทย การบริการด้านระบบซัพพลายเชน การบริการระบบศูนย์ติดต่อกับลูกค้า ที่บริษัททริบิวท์บริหารให้ธุรกิจอื่น การศึกษาการตั้ง "ศูนย์ติดต่อกับลูกค้า" ในประเทศไทยให้เป็น ศูนย์ติดต่อกับลูกค้าทั่วโลกของบริษัทเอ็กซ์ซอนและบริษัททางด้านไอทีอื่น

สรุป ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้ส่งผลกระทบต่อ เศรษฐกิจ สังคม ธุรกิจและการดำเนินชีวิตของผู้คนทั่วโลกในทุกมิติมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและในอัตราเร่งอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ในขณะที่ด้วยกันประเทศต่าง ๆ และองค์การธุรกิจต่างเร่งสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการลงทุนและเวลาอย่างมหาศาลในการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ขั้นสูงที่สำคัญ เช่น นาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรม และเริ่มมีการนำมาประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ รวมถึงมีการบูรณาการเทคโนโลยีต่างแขนงเข้าด้วยกันเพื่อสร้างนวัตกรรมที่เชื่อกันว่า จะสร้างการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ต่อโลกอนาคตในระยะเวลาอันใกล้

การพัฒนาเทคโนโลยีจะขึ้นอยู่กับฐานความรู้เป็นสำคัญ โดยต้องรู้ให้เท่าทัน โดยเร็วที่สุดและมีการปรับตัวตามอย่างรวดเร็ว ทำให้ “ความรู้” และนวัตกรรมกลายเป็นปัจจัยการผลิตสำคัญ และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทั้งระดับองค์กรและระดับประเทศในศตวรรษใหม่ โลกเปลี่ยนแปลงสู่โลกาภิวัตน์ (Globalization) และระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) ธุรกิจจะแข่งขันกันรุนแรงในระดับสากล มีการผลิตสินค้าหรือบริการที่ใช้ความรู้และเทคโนโลยีขั้นสูง การขนส่งจะมีการพัฒนาเป็นระบบเครือข่ายเชื่อมโยงข้ามรูปแบบ และมีการใช้ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างแพร่หลาย

ในอนาคตขนาดของบริษัทไม่ใช่ปัจจัยสำคัญอีกต่อไป บริษัทเล็กที่ใช้คนไม่กี่คนที่มีความรู้และมีเทคโนโลยีระดับสูง จะสามารถเติบโตอย่างยิ่งใหญ่ รวดเร็วและจะเป็นตัวผลักดันเศรษฐกิจ ธุรกิจมีการเน้นตลาดเฉพาะกลุ่ม (Micro Market) เน้นการตอบสนองผู้บริโภคยุคใหม่ที่มีความต้องการที่ซับซ้อนและมีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง (Mass Customization) คนจะใช้เวลาทำงานน้อยลง คำนึงถึงสุขภาพ รักความสะอาดสบายและมีความสุขกับชีวิตมากขึ้น ภาคบริการจะมีมูลค่าทางเศรษฐกิจนำภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะการบริการใหม่ ๆ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านเทคโนโลยีชีวภาพ และด้านการใช้ความรู้มาสร้างนวัตกรรมบริการที่เกี่ยวข้องกับความ สุขความสบายของคน

การบริหารจัดการองค์กร ลักษณะของบุคลากรในอนาคต และการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เป็นส่วนสำคัญในการผลิตบุคลากรมารับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะมีลักษณะดังนี้

1) ลักษณะการบริหารจัดการองค์กรธุรกิจ จะมีลักษณะ

- เน้นการนำแนวคิดใหม่ หรือปัญญามาแปลงเป็นสินทรัพย์ ด้วยความเร็ว (Speed)
- รูปแบบการทำธุรกิจ (Business model) ที่จะเน้นเฉพาะสิ่งที่องค์กรเด่นและถนัด มีการจัดโครงสร้างองค์กรเป็นแบบราบ (Flat Organization) และแบบเครือข่าย (Network Organization) โดยจัดสรรงานส่วนอื่นที่ไม่ถนัด ไปยังบริษัทหรือบุคคลที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีการเอาดีดอร์ซซึ่งงานให้บริษัทภายนอกมากขึ้นในหลากหลายด้าน โดยใช้ ICT เชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก

องค์กร ส่งผลให้ธุรกิจการให้บริการเอาต์ซอร์ซซิ่งด้านต่าง ๆ จะมีบทบาทแทนที่การจ้างพนักงานประจำในองค์กร

- มีความยืดหยุ่น พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
- มีการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาระบบทำงานและลดต้นทุน โดยเฉพาะการลดต้นทุน

การจ้างพนักงาน โดยเฉพาะงานในสำนักงานหรืองานบริการ

2) ลักษณะของบุคลากรที่องค์กรต้องการในอนาคต การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นผู้สร้างแพร่กระจายและใช้ความรู้ในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้จะมีความสำคัญอย่างสูง เพราะองค์กรและประเทศที่แข่งขันได้จะต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ดังนั้นบุคลากรขององค์กรในอนาคต ควรต้อง

- มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับสูง ในลักษณะผู้ให้บริการแบบมีอาชีพที่มีความสามารถเป็นเลิศและมีความสามารถเจาะลึกเฉพาะประเภทธุรกิจ โดยนอกจากจะทำงานในองค์กรแล้ว ยังสามารถทำงานอย่างอิสระและมีรายได้สูงจากงานแต่ละชิ้น และควรต้องมีความชอบในงานที่ทำ

- มีความรู้และทักษะหลายด้าน (Knowledge Worker)

- มีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูง (Self Learning) สามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมการทำงานได้

- มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

- มีทักษะทางภาษาดี โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ สามารถรองรับงานข้ามประเทศ เช่น งานเอาต์ซอร์ซซิ่งได้

- มีจิตวิญญาณและคิดอย่างผู้ประกอบการ

- มีจิตวิญญาณและวิสัยทัศน์ในการสร้างจินตนาการในเรื่องที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน

3) แนวโน้มของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาประเทศสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้

- มีลักษณะสหวิทยาการ (Interdisciplinary) คือ การใช้ความรู้จากหลากหลายวิชาการเป็นศาสตร์ใหม่

- เน้นการพัฒนานักประกอบการรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ

- เน้นการพัฒนาหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน หลักสูตรสะท้อนความต้องการแต่ละท้องถิ่นและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

- มีการผลักดันให้เกิด “มหาวิทยาลัยเสมือน (Virtual University)”

- พัฒนาให้รู้จักประสบการณ์จริง และมีทักษะในการแก้ปัญหาในสภาวะการเปลี่ยนแปลงสูง

1.3 แผน นโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามนโยบายของรัฐบาล สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันและแนวโน้มของประเทศไทย ของภาคตะวันออก เชียงเหนือและของจังหวัดนครราชสีมา รายละเอียด ดังนี้

1.3.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะและมีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นผ่านการพูด การเขียน การพิมพ์ และการสื่อความหมายโดยวิธีการอื่นที่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 40) การมีสิทธิในการรับการศึกษาอบรมขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 43) นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ เพื่อปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (มาตรา 81)

จากสารระดังกล่าวในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทำให้สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคม เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญร่วมกับการจัดการศึกษาของประเทศในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคนและสังคมไทย

1.3.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เป็นแผนที่ดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในการให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลและความพอประมาณทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาคาความยากจน ให้คนสามารถพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้พ้นจากวิกฤต พร้อมไปกับการวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง และการสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เชื่อมโยงกัน 3 กลุ่มยุทธศาสตร์ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย กลุ่มที่ 2 การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง และกลุ่มที่ 3 การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืน ทั้ง 3 กลุ่มยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ย่อยที่สำคัญ สารระสำคัญเฉพาะ 6 ยุทธศาสตร์ที่มีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้านการจัดการ มีดังนี้

1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี ได้แก่ การปรับระบบบริหารจัดการของภาครัฐ ให้เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถของภาครัฐกิจเอกชนและเศรษฐกิจชุมชน การกระจาย หน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี ของภาคเอกชน

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพและการคุ้มครองทางสังคม ได้แก่ การปรับปรุง การจัดหลักสูตรให้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น การผลิตและพัฒนาบุคลากรและนักวิจัยโดยเฉพาะสาขาที่มีศักยภาพสูงและมีความจำเป็นต่อการพัฒนา ประเทศ การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและฝึกอบรม กับสถานประกอบการในการ พัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรและการ กำหนดเป้าหมายการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการสร้างผู้ประกอบการ อาชีพส่วนตัวและผู้ประกอบการขนาดเล็ก

3) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน ได้แก่ การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนระดับฐานรากอย่างเป็นระบบครบวงจร การส่งเสริมระบบสหกรณ์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน องค์กรชุมชนและสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะและเทคโนโลยีการผลิตผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน การพัฒนาเครือข่ายธุรกิจชุมชนให้สามารถ เชื่อมโยงกับธุรกิจขนาดใหญ่ได้อย่างต่อเนื่อง การเพิ่มขีดความสามารถผู้ประกอบการทั้งในระดับ ชุมชนและท้องถิ่น และการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพให้พร้อมรองรับการปรับตัวสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเร่งพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรและการแปรรูปการเกษตร พร้อมทั้งพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจเชื่อมโยงภาคเหนือตอนล่างและพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยมี จังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่นเป็นศูนย์กลาง

4) ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม ได้แก่ การเพิ่มศักยภาพและสมรรถนะ ของประเทศให้สามารถสนับสนุนการลงทุนและถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศที่มีคุณภาพและ เป็นประโยชน์ต่อประเทศโดยรวม

5) ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทักษะของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรในการเป็นผู้ประกอบการ การสร้าง เครือข่ายระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันฝึกอบรม สถาบันเฉพาะทาง และสถานประกอบการภาค การผลิตต่าง ๆ ในการผลิตและพัฒนาบุคลากรในภาคการผลิตที่แท้จริง การเสริมสร้างประสิทธิภาพ ด้านการตลาดและการกระจายผลผลิตไปสู่ตลาดและเตรียมความพร้อมเพื่อแสวงหาโอกาสจากการค้า

เสรี การสร้างและผลักดันขบวนการเพิ่มผลผลิตของประเทศ การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและธุรกิจชุมชน และการส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพ

6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ การสนับสนุนการนำเทคโนโลยี แนวคิดและการบริหารจัดการใหม่ๆ มาพัฒนานวัตกรรมด้านอุตสาหกรรมแปรรูปจากวัตถุดิบการเกษตร และการประเมินและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีของภาคการผลิต ควบคู่ไปกับการประเมินความต้องการกำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในทุกสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

1.3.3 ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามนโยบายของรัฐบาล

นอกจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 แล้ว รัฐบาลชุดปัจจุบัน (ขณะทำการวิจัย) ของ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เชิงปฏิบัติการในการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ได้แก่

1) การกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาประเทศไทย คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (กพข.) ได้กำหนดวิสัยทัศน์หรือเรียกว่า “7 พัน การพัฒนาประเทศไทย” เพื่อมุ่งไปสู่การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ดังนี้

(1) มีฐานการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง (Stable Economic Development Platform)

โดยให้เศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ อัตราการว่างงานต่ำ มีภาคการเกษตร การท่องเที่ยว วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง รวมถึงมีปัจจัยพื้นฐานที่ดี ทั้งด้านการศึกษา โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณสุข

(2) มีบทบาทที่เข้มแข็งในเวทีระหว่างประเทศ (Active International Player)

โดยการเป็นผู้นำในระดับภูมิภาค เพื่อให้สามารถปกป้องผลประโยชน์ของประเทศได้อย่างชาญฉลาด

(3) มีความเป็นเลิศในบางกลุ่มสินค้าในตลาดโลก (World Leader in Niche Market) โดยให้ประเทศไทยเป็นผู้นำในตลาดสินค้าและบริการที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่มสูง ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร มุ่งสู่การเป็นครัวของโลก (Kitchen of the World) อุตสาหกรรมยานยนต์ มุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางทางด้านรถยนต์ของภูมิภาค (Detroit of Asia) อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ มุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการออกแบบกราฟฟิกและภาพเคลื่อนไหวของโลก (World Graphic Design Center) อุตสาหกรรมแฟชั่น มุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางแฟชั่นเขตร้อนของเอเชีย (World Tropical Fashion) และ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย (Asia Tourism of Capital)

(4) สามารถผลิตนวัตกรรม โดยมีพื้นฐานมาจากการเรียนรู้และภูมิปัญญา (Innovative Nation with Wisdom and Learning Base) โดยมีการพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาต่าง ๆ ทั้งด้านเทคโนโลยี ธรรมชาติ และวัฒนธรรมนานาชาติ รวมทั้งมีพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง

(5) เป็นสังคมผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Society) ที่ภาคเอกชนมีบทบาทนำทางธุรกิจ มีสถานะการแข่งขันที่เป็นธรรม วิชาศึกษขนาดกลางและขนาดย่อมมีศักยภาพด้านเทคโนโลยี มีความฉลาดในการเลือกรับ ปรับใช้วัฒนธรรมในการดำเนินธุรกิจอย่างสร้างสรรค์ โดยเฉพาะวัฒนธรรมการจัดการองค์กรให้อยู่ในระดับมาตรฐาน รวมทั้งมีปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ

(6) เป็นสังคมที่คนในสังคมเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน (Society of Cultural Pride with Global Sense) ขณะเดียวกันก็มีความสามารถในการเลือกรับและปรับใช้วัฒนธรรมที่เป็นสากลได้อย่างเหมาะสม

(7) เป็นสังคมที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี ชวนให้อยู่อาศัย (Country of Decent Environment of Living) สร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีกลไกในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพ และลดความขัดแย้งในสังคม

2) มาตรการทางเศรษฐกิจเพื่อกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2546 รัฐบาลได้มีการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจตามแนวทางของยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบคู่ขนาน (Dual Track Development Strategies) โดยใช้มาตรการต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจระดับรากหญ้า การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การเร่งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย การสร้างรายได้จากการพัฒนาภาคบริการและการส่งเสริมการท่องเที่ยว การสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน รายละเอียด ดังนี้

(1) การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจระดับรากหญ้า ประกอบด้วย โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย การสนับสนุนสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย และการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

(2) การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs ประกอบด้วย การสนับสนุนในด้านวิชาการ การสร้างเครือข่ายทางการตลาด และการสนับสนุนเงินลงทุน มีการกำหนดเป้าหมายในการสร้างผู้ประกอบการใหม่ทั่วประเทศ เช่น แผนการสร้างผู้ประกอบการแห่งชาติ จำนวน 5 หมื่นราย ในระหว่างปี 2547 - 2548 นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หรือบีโอไอ ได้สนับสนุนนโยบายส่งเสริมศักยภาพและสร้างความเข้มแข็งให้กับ SMEs ของประเทศไทยสู่ระดับสากล โดยให้การส่งเสริมแก่กิจการที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ เงินลงทุนไม่ต่ำกว่า 500,000

บาท ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป ผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์โดยเน้นที่ Lifestyle Product และผลิตภัณฑ์แนว Design และกิจการออกแบบผลิตภัณฑ์ กิจการศูนย์การออกแบบ

(3) การเร่งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ประกอบด้วย การกำหนดยุทธศาสตร์การแข่งขันระดับสาขา ที่สอดคล้องกับการกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ในด้านการผลิต การค้าและการบริการ และมีการจัดทำแผนงานและโครงการหลายด้าน ที่สำคัญ เช่น โครงการกรุงเทพเมืองแฟชั่น โครงการครัวไทยสู่โลก โครงการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมไทย⁴ โครงการศึกษาและจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจของไทย โครงการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เป็นต้น

อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้กำหนดอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการลงทุน ที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศดังกล่าว ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร (แปรรูปอาหาร ผลิตภัณฑ์ยาง และเทคโนโลยีชีวภาพ) อุตสาหกรรมแฟชั่น (เครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์เครื่องหนังและสิ่งทอ) อุตสาหกรรมยานยนต์ (ยานยนต์และชิ้นส่วน) อุตสาหกรรมสื่อสาร โทรคมนาคมและอิเล็กทรอนิกส์ (ไฟเบอร์ออปติก โทรคมนาคม ICT และซอฟต์แวร์) และอุตสาหกรรมบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูง (ท่องเที่ยวแบบลงสแตย์ การพิมพ์ การประชุมนานาชาติ ฯลฯ) ซึ่งจะส่งผลให้การลงทุนในอุตสาหกรรมข้างต้นมีการเติบโตอย่างมาก

⁴ ตัวอย่างมาตรการสำคัญที่สอดคล้องกับนโยบายนี้ ได้แก่ โครงการ STI (Skill Technology and Innovation) หรือการลงทุนอย่างมีส-ติ (STI) ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่มุ่งเน้นส่งเสริมกิจการที่ให้ความสำคัญกับการลงทุนด้านการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและการออกแบบคิดค้นนวัตกรรม โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาให้สิทธิประโยชน์ประกอบด้วย

1. ค่าใช้จ่ายด้านวิจัยและพัฒนาหรือออกแบบ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 - 2 ของยอดขายต่อปีภายใน 3 ปีแรก
 2. มีการจ้างบุคลากรวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปด้านวิทยาศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาหรือออกแบบ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 - 5 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดภายใน 3 ปีแรก
 3. มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคลากรไทย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ของค่าใช้จ่ายเงินเดือนและค่าจ้างภายใน 3 ปีแรก และ
 4. มีค่าใช้จ่ายในการพัฒนาขีดความสามารถของผู้รับช่วงการผลิตไทย หรือค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ของยอดขายต่อปี ภายใน 3 ปีแรก
- (ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 นครราชสีมา, 2 เมษายน 2547)

(4) การสร้างรายได้จากการพัฒนาภาคบริการและการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น โครงการ Unseen Thailand และโครงการบัตรสมาชิกพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

3) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ประเทศไทยเริ่มมีนโยบายในการจัดทำเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA)⁵ กับประเทศต่างๆ เพื่อสร้างพันธมิตรทางการค้า เพิ่มโอกาสในการขยายการค้าและการลงทุน รวมทั้งให้ประเทศคู่เจรจาเป็นประตูการค้าเข้าสู่ประเทศต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียง และขยายการส่งออกไปสู่ตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ โดยประเทศไทยกำลังเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีกับ 8 ประเทศ และ 1 กลุ่ม โดยได้มีการลงนามในกรอบความตกลงแล้ว 5 ประเทศ ได้แก่ จีน บาหลีเรน อินเดีย ออสเตรเลีย และเปรู กับอีก 1 กลุ่มประเทศ คือ BIMSTEC (บังกลาเทศ อินเดีย พม่า ศรีลังกา ไทย ภูฏาน และเนปาล) และในปี 2547 จะมีการเจรจาอย่างจริงจังกับอีก 3 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ รายละเอียดดูในภาคผนวก ค

4) ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน โครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Great Mekong Subregional Economic Cooperation : GMS) เริ่มตั้งแต่ปี 2536 ครอบคลุมหลากหลายสาขา ความก้าวหน้าในการดำเนินงานที่สำคัญ เช่น การสร้างเส้นทางมุกดาหาร-ดานัง (ข้ามสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2) เส้นทางแม่สาย-ท่าขี้เหล็ก-เชียงใหม่ การพัฒนาเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแต่ละประเทศอย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น

โครงการสำคัญอื่นๆ ได้แก่ การดำเนินการยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัมพูชา-ลาว-พม่า-ไทย (Economic Cooperation Strategy : ECS) ตัวอย่างความร่วมมือ เช่น การอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม การท่องเที่ยว เป็นต้น และแผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle : IMT-GT)

⁵ เขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงให้เหลือน้อยที่สุด หรือเป็นร้อยละ 0 และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม การทำเขตการค้าเสรีในอดีตมุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า (Goods) โดยการลดภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะหลังนั้น รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (Services) และการลงทุนด้วย เขตการค้าเสรีที่สำคัญในปัจจุบัน คือ NAFTA และ AFTA และขณะนี้สหรัฐอเมริกา อยู่ในระหว่างการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคอเมริกา (Free Trade Area of Americas : FTAA) โดยตั้งเป้าหมายที่จะให้การเจรจาเสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2548 (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, <http://www.dtn.moc.go.th>, กรกฎาคม 2547)

สรุป จากเศรษฐกิจโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น และโลกที่ปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมายังขยายตัวในเชิงปริมาณที่เกิดจากการเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิตเป็นหลักและยังพึ่งพิงทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ การบริหารเศรษฐกิจและการเตรียมพร้อมที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการปรับโครงสร้าง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาวยังมีประสิทธิภาพต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศักยภาพของคน ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความสามารถด้านบริหารจัดการและบริการ โครงสร้างพื้นฐาน ทำให้ผลิตภาพการผลิตโดยรวมลดลงอย่างต่อเนื่อง แผนนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านเศรษฐกิจจึงมุ่งเน้นแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างยั่งยืน โดยสรุป มาตรการและแนวทางสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและการศึกษาของประเทศ จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทย และนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล คือ

1) การพัฒนาทางเศรษฐกิจ

- การเร่งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดยการพัฒนาและการส่งเสริมลงทุน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมตามยุทธศาสตร์ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร - คริวของโลก อุตสาหกรรมยานยนต์ - ศูนย์กลางทางด้านรถยนต์ของภูมิภาค อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ - ศูนย์กลางการออกแบบกราฟฟิกและภาพเคลื่อนไหวของโลก อุตสาหกรรมแฟชั่น - ศูนย์กลางแฟชั่นเขตร้อนของเอเชีย และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว - ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย
- เสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการตลาด และการกระจายผลผลิตไปสู่ตลาด และเตรียมความพร้อมเพื่อแสวงหาโอกาสจากการค้าเสรี เช่น ส่งเสริมการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
- การสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การใช้นโยบายในการจัดทำเขตการค้าเสรี กับประเทศต่าง ๆ เพื่อสร้างพันธมิตรทางการค้า เพิ่มโอกาสในการขยายการค้าและการลงทุน และขยายการส่งออกไปสู่ตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ
- การสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Great Mekong Subregional Economic Cooperation : GMS) และการดำเนินการยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัมพูชา-ลาว-พม่า-ไทย (Economic Cooperation Strategy : ECS) เป็นต้น
- ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและธุรกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ การสร้างผู้ประกอบการใหม่ และการส่งเสริมการลงทุนในกิจการที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ
- ส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพ เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การพัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ

2) การปรับปรุงการศึกษาของประเทศ

- ผลิตและพัฒนาบุคลากรและนักวิจัย โดยเฉพาะสาขาที่มีศักยภาพสูงและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เช่น การเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร การแพทย์และสาธารณสุข พลังงาน เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น
- สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา กับสถานประกอบการ ในการพัฒนาบุคลากรและการจัดหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
- การจัดหลักสูตรการศึกษามีความหลากหลาย ยืดหยุ่น สามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและความต้องการของท้องถิ่น
- สร้างผู้ประกอบการ และปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถผู้ประกอบการทั้งในระดับชุมชนและท้องถิ่น โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือของทุกภาคที่เกี่ยวข้อง

1.4 สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันและแนวโน้มของประเทศไทย ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและของจังหวัดนครราชสีมา

1.4.1 สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยและแนวโน้ม

1) การขยายตัวทางเศรษฐกิจ หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยหดตัวอย่างรุนแรง เศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัวตั้งแต่ว่าปี 2542 และปี 2543 แต่ช่วงปลายปี 2543 ถึงปี 2544 การขยายตัวของเศรษฐกิจช้าลงเนื่องจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัว โดยที่เศรษฐกิจไทยยังพึ่งพาการส่งออกมาก ตั้งแต่ปี 2545 ถึงปี 2546 เศรษฐกิจไทยขยายตัวดี โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.3 และร้อยละ 6.7 ตามลำดับ จากผลการดำเนินมาตรการของรัฐบาลในการฟื้นฟูเสถียรภาพและกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ และภาวะเศรษฐกิจโลกที่ขยายตัวได้ดี

2) โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เศรษฐกิจไทยพึ่งพิงภาคเกษตรกรรมน้อยลง โดยภาคเกษตรกรรมมีส่วนต่อผลผลิตมวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product หรือ GDP) เหลือเพียงร้อยละ 10 ในปี 2546 ภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมากขึ้น คือ ภาคอุตสาหกรรม มีส่วนมูลค่าต่อ GDP เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี 2546 มีส่วนร้อยละ 38 โดยมีการขยายตัวมากในหมวดอิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนภาคบริการยังคงมีความสำคัญ โดยมีส่วนร้อยละ 38 ภาคการค้าส่งค้าปลีก มีส่วนร้อยละ 14 อย่างไรก็ตาม แรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ หรือกว่าร้อยละ 40 ของแรงงานทั้งหมดยังคงอยู่ในภาคเกษตรกรรม รองลงมา คือ ภาคบริการ ร้อยละ 28

3) ด้านการเกษตร สินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ใก้เนื้อ และกุ้ง ปี 2546 รายได้เกษตรกรจากการขายพืชผลสำคัญขยายตัวร้อยละ 25.6 ซึ่งสูงเป็นประวัติการณ์ทั้งในแง่ผลผลิตและราคา โดยเฉพาะราคายางพาราและข้าวหอมมะลิที่เป็นที่ต้องการสูงในตลาดโลก

4) ด้านอุตสาหกรรมและการลงทุน ปี 2546 การผลิตขยายตัวดีตามอุปสงค์ในประเทศและต่างประเทศ การลงทุนภาคเอกชนมีการขยายตัวดีขึ้นตามการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจและการส่งออก อุตสาหกรรมที่มีการขยายกำลังผลิต ได้แก่ อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า สำหรับธุรกิจที่นักวิชาการและนักธุรกิจหลายคนต่างเห็นว่าเป็นธุรกิจที่จะเติบโตมากในทศวรรษหน้า คือ ธุรกิจการแปรรูปอาหารและสินค้าเกษตร

ภาวะการลงทุนรวมของประเทศไทยในปี 2547 สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง คาดว่า อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ และอุตสาหกรรมเกษตร จะยังคงเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีการลงทุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การลงทุนไตรมาสแรกปี 2547 ส่วนใหญ่ยังคงเป็นนักลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด โดยเป็นประเภทชิ้นส่วนยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์

5) ด้านการค้า ปี 2546 ธุรกิจค้าปลีกค้าส่งมีการขยายตัวดี เนื่องจากปัจจัยสำคัญ คือ รายได้เกษตรกรอยู่ในเกณฑ์สูง การจ้างงานนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ราคาสินค้าเพิ่มไม่มาก อัตราดอกเบี้ยต่ำ การขยายตัวของสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคของธุรกิจเอกชนที่ไม่ใช่ธนาคาร รวมถึงภาวะเศรษฐกิจที่อยู่ในเกณฑ์ดี

ด้านการส่งออก ปี 2546 เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.6 ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าสำคัญโดยเฉพาะกลุ่มอาเซียนและจีน สินค้าส่งออกหลัก ได้แก่ คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วนแผงวงจรรวมและชิ้นส่วน รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์ ปัจจุบันตลาดส่งออกหลัก เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น เริ่มมีภาวะการแข่งขันรุนแรงขึ้น รวมทั้งยังมีมาตรการกีดกันการค้าต่าง ๆ ภาครัฐจึงมีนโยบายขยายการค้าในตลาดใหม่มากขึ้น ที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดแอฟริกา ตะวันออกกลาง อเมริกาใต้ ยุโรปตะวันออก อินเดีย จีน และรัสเซีย แนวโน้มการส่งออกในปี 2547 คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 14.1 เนื่องจากเศรษฐกิจโลกขยายตัวเพิ่มขึ้น รวมไปถึงการเปิดเสรีทางการค้า และปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรของประเทศคู่แข่งลดลง

6) ด้านการท่องเที่ยวและการบริการ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปี 2546 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามา 9.95 ล้านคน รายได้จากนักท่องเที่ยวรวม 3.23 แสนล้านบาท ลดลงจากที่เพิ่มขึ้นมาตลอดจากผลกระทบของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) นักท่องเที่ยวต่างประเทศส่วนใหญ่มาจากเอเชียตะวันออก รองลงมาได้แก่ กลุ่มประเทศยุโรปและอเมริกา และจากที่รัฐบาลมีนโยบายให้ไทยเป็น “ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย” ดังนั้น แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคตน่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยว MICE (Meeting Incentive Convention Exhibition) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และตลาดท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว รวมถึงธุรกิจโรงแรม

ในส่วนของภาคบริการ มีมูลค่าการผลิตเพิ่มขึ้นโดยตลอด ภาคบริการที่สำคัญ ได้แก่ บริการขนส่ง บริการการศึกษา และบริการด้านการเงิน ธุรกิจบริการที่ขยายตัวดีในปี 2546 ได้แก่ ธุรกิจโทรคมนาคม ตามการขยายตัวของธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สำคัญ แต่การขยายตัวเริ่มชะลอลงลง ธุรกิจบริการอีกประเภทที่ขยายตัวมาก อันเนื่องมาจากผู้บริโภคยุคใหม่ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากขึ้น คือ ธุรกิจบริการเกี่ยวกับสุขภาพ ได้แก่ การให้บริการเพื่อสุขภาพหรือฟิตเนส สปา โรงพยาบาล เอกชน การท่องเที่ยวและพักผ่อนเพื่อสุขภาพ การให้บริการคนสูงอายุ และบริการลดสัดส่วนเพื่อสุขภาพ นอกจากนี้ ธุรกิจที่ปรึกษา (Business Transformation Outsourcing) เป็นธุรกิจบริการอีกธุรกิจหนึ่งที่เติบโตอย่างต่อเนื่องสูงกว่าร้อยละ 20 ต่อปี เนื่องจากภาครัฐได้ให้ความสำคัญต่อผู้ประกอบการไทยว่าต้องให้ความสำคัญในการจัดการ ประเภทของที่ปรึกษาที่มีการจัดตั้งกันมาก ได้แก่ บริษัทที่ปรึกษาทางด้านวิศวกรรมและสิ่งแวดล้อม ด้านธุรกิจและการตลาด และด้านกฎหมายและบัญชี โดยบริษัทที่ปรึกษาข้ามชาติมีส่วนแบ่งการตลาดกว่าครึ่ง ส่วนบริษัทที่ปรึกษาไทยซึ่งมักเป็นบริษัทเล็กยังมีปัญหาการขาดความน่าเชื่อถือและการยอมรับ เนื่องจากการดำเนินธุรกิจขาดหลักเกณฑ์ที่เป็นสากล มีปัญหาการควบคุมคุณภาพเมื่อธุรกิจเติบโตขึ้น รวมถึงการขาดทักษะภาษาอังกฤษ

7) แนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หน่วยงานต่าง ๆ ประมาณการกันว่า เศรษฐกิจปี 2547 จะมีการขยายตัวดีในอัตราร้อยละ 7.5 - 8 โดยมีปัจจัยสนับสนุนหลายประการ อาทิ อัตราดอกเบี้ยที่ยังอยู่ในระดับต่ำ มาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายและการลงทุนของรัฐบาล การส่งออกและการลงทุนจากต่างประเทศที่อยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะภาวะเศรษฐกิจโลกที่คาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 อย่างไรก็ตาม ในช่วงไตรมาสแรกของปีได้เกิดการระบาดของไข้หวัดนก ราคาน้ำมันปรับสูงขึ้น ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้และการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของจีน ทำให้หลายสถาบันได้มีการปรับลดประมาณการเหลือร้อยละ 6.0 - 7.0

1.4.2 สภาพเศรษฐกิจ การจ้างงานและยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1) โครงสร้างทางเศรษฐกิจ เศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือลดการพึ่งพิงภาคการเกษตรลงอย่างต่อเนื่อง สาขาการผลิตที่มีบทบาทมากขึ้น คือ ภาคการค้า การบริการและภาคอุตสาหกรรม ปี 2545 ผลิตภัณฑ์ของภาค มีประมาณ 6.2 แสนล้านบาท ณ ราคาปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 11.3 ของทั้งประเทศ โดยมีสัดส่วนเป็นสาขาการค้า ร้อยละ 20.1 สาขาบริการร้อยละ 19.4 สาขาการเกษตร ร้อยละ 18.7 และสาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ 17.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว เท่ากับ 28,877 บาท ภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องอันเนื่องมาจากมาตรการส่งเสริมการลงทุน การคมนาคมขนส่งที่สะดวก และแรงงานที่มีจำนวนมากและค่าจ้างถูก ปี 2545 มีสถานประกอบการทั้งหมด 511,698 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในธุรกิจขายปลีก ร้อยละ 34.4 (ยกเว้นยานยนต์ และรถจักรยานยนต์ รวมทั้งการซ่อมแซม ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน) และธุรกิจการผลิต ร้อยละ 33.2

2) ด้านการเกษตร พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ไม้ผล อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ใหญ่ที่สุดของประเทศแต่มีปัญหาผลผลิตต่อไร่ต่ำ นอกจากนี้มีการกระจายการเพาะปลูกพืชหลายชนิดจากพืชเศรษฐกิจเดิม เช่น พืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น ยางพารา อุ่น สำหรับการผลิตไวน์ เป็นต้น ส่วนการปศุสัตว์ มีผลผลิตเพียงร้อยละ 7.6 ของสาขาการเกษตร ผลผลิตหลักมาจาก โคเนื้อ โคนม กระบือ ไก่ และหมู

3) ด้านอุตสาหกรรมและการลงทุน

(1) มูลค่าการผลิต ปี 2545 อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการผลิตสูงสุด ได้แก่ อาหารและเครื่องดื่ม โดยมีมูลค่าการผลิต คิดเป็นร้อยละ 32.3 ของทุกอุตสาหกรรมในภาค รองลงมา เป็นอุตสาหกรรมเครื่องจักร อุปกรณ์ขนส่ง และอุปกรณ์ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ โรงสีข้าว แป้งมัน แป้งสังเคราะห์ น้ำตาล ผักผลไม้กระป๋อง การเลี้ยงไก่แบบครบวงจร และอาหารสัตว์ สำหรับอุตสาหกรรมที่มีการขยายกิจการ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป แหวน และชิ้นส่วนยานยนต์

(2) จำนวนและขนาดของสถานประกอบการการผลิต ส่วนใหญ่ หรือ ร้อยละ 99.7 เป็นสถานประกอบการขนาดย่อมที่มีคนทำงานไม่เกิน 50 คน และร้อยละ 97.7 มีเงินลงทุนไม่เกิน 10 ล้านบาท โรงงานส่วนใหญ่อยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดขอนแก่น ปี 2545 มีผู้ทำงานในสถานประกอบการการผลิตรวมทั้งสิ้น 593,846 คน โดยส่วนใหญ่ทำงานในสถานประกอบการขนาดย่อม

(3) ภาวะการลงทุน มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีโครงการขนาดใหญ่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนหลายโครงการ เริ่มมีการกระจายการลงทุนสู่จังหวัดต่าง ๆ มากขึ้นจากเดิมที่กระจุกตัวในจังหวัดใหญ่ ๆ และเงินลงทุนกระจายสู่หลายโครงการมากขึ้น ประเภทอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมาก ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมเบา เช่น สิ่งทอ (จังหวัดชัยภูมิ) สืบเนื่องจากมีวัดอุคิบบในพื้นที่ มีแรงงานจำนวนมาก อัตราค่าจ้างต่ำ และมีประสบการณ์การตัดเย็บจากกรุงเทพฯ มาก่อน ส่วนอุตสาหกรรมซึ่งมีมูลค่าเงินลงทุนและการจ้างแรงงานมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนยานยนต์

ปี 2546 มีการอนุมัติการลงทุน 61 ราย มูลค่าเงินลงทุน 10,081 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นโครงการในระดับเอสเอ็มอี (เงินลงทุนไม่เกิน 200 ล้านบาท) เพิ่มขึ้นจากปี 2545 ถึงร้อยละ 35 เนื่องจากนโยบายส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่ของรัฐบาล ประเภทอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนเป็นอันดับหนึ่ง ในปี 2546 ได้แก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและผลิตผลจากการเกษตร อุตสาหกรรมบริการและสาธารณูปโภค อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง และอุตสาหกรรมเบา ตามลำดับ

สรุปอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและแนวโน้มดี ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและผลิตผลการเกษตร โดยเฉพาะอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังและโรงสีข้าว อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนยานยนต์ ที่มีการขยายการผลิตอย่างต่อเนื่องและมีการขยายฐานการผลิตมาสู่ภูมิภาคนี้มากขึ้น อุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมแหวน

4) ด้านการค้าชายแดน การค้าชายแดนไทย - ลาว ปี 2546 มีมูลค่าประมาณ 20,479.6 ล้านบาท โดยเป็นมูลค่าการส่งออก 16,501.4 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปี 2535 กว่า 7 เท่า สินค้าส่งออกที่สำคัญ เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องใช้ไฟฟ้า น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น การค้ากับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีความสำคัญมากขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันได้มีโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อพัฒนาแนวเศรษฐกิจตะวันออกตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) ที่จะเชื่อมโยงกลุ่มประเทศอินโดจีน (พม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเวียดนาม) เข้าด้วยกัน

5) ด้านการท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยวของภาคสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นลักษณะการท่องเที่ยวเกี่ยวกับอารยธรรมและโบราณสถานเก่าแก่ของโลก รวมถึงการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้าน ปี 2545 มีผู้มาเยี่ยมเยือนจำนวน 15.15 ล้านคน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 11.6 ในจำนวนนี้เป็นชาวต่างประเทศเพียงร้อยละ 4.0 รายได้จากการท่องเที่ยวกว่า 20,000 ล้านบาทส่วนใหญ่มาจากผู้เยี่ยมชมชาวไทย

6) ประชากรและการจ้างงาน ประชากรของภาคในปี 2546 มีจำนวนทั้งสิ้น 21.66 ล้านคน คิดเป็นประชากรจำนวนมากถึง 1 ใน 3 ของประเทศ แต่รายได้ของประชากรยังคงต่ำที่สุดในประเทศ ผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ปี 2546 มีกำลังแรงงานรวมประมาณ 11.24 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นผู้มีงานทำ 10.7 ล้านคน หรือร้อยละ 49.9 ของกำลังแรงงานรวม โดยส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตรกรรม เป็นผู้ว่างงาน 2.88 แสนคน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ว่างงานจะมีวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า อัตราการว่างงานของภาคมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 6.2 ในปี 2542 เหลือประมาณ ร้อยละ 2.7 ในปี 2546

ผู้มีงานทำกว่าร้อยละ 70 หรือจำนวน 7.77 ล้านคน มีเพียงวุฒิประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ส่วนผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษามีเพียงจำนวน 0.76 ล้านคน โดยผู้จบอุดมศึกษาว่างงานจำนวน 36,600 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 4.8 ของแรงงานที่จบอุดมศึกษา ซึ่งสูงกว่าอัตราการว่างงานโดยรวมของภาค

แรงงานนอกภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่ทำงานในภาคการค้าส่งค้าปลีก ซ่อมยานพาหนะ และของใช้ รองลงมาทำงานในภาคการผลิต ภาคก่อสร้าง โรงแรมและภัตตาคาร ส่วนที่เหลือกระจายทำงานในภาคอื่นๆ และจากการสำรวจแรงงานช่วงปี 2544 - 2545 โดยกรมการจัดหางาน พบว่ากำลังแรงงานนอกภาคการเกษตร ส่วนใหญ่อยู่ในสาขาอาชีพผู้ปฏิบัติงานในสายการผลิต คนงาน และเสมียน

พนักงาน ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ทุกจังหวัด โดยทำงานอยู่ในสถานประกอบการขนาดเล็กที่มีลูกจ้างไม่เกิน 99 คนมากที่สุด ถึงร้อยละ 98.79

จากการศึกษาความต้องการแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกรมการจัดหางาน พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้น แต่เมื่อพิจารณาจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาทุกระดับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2543-2545 มีเฉลี่ยปีละ 800,907 คน โดยเป็นผู้จบการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมต้น 570,743 คน หรือร้อยละ 71.26 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปลาย - ประกาศนียบัตรวิชาชีพ 162,100 คน และเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง - ปริญญาตรี 68,065 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.24 และ 8.50 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบปริมาณผู้สำเร็จการศึกษากับข้อมูลตำแหน่งงานว่างในภาค พบว่า ตลาดแรงงานยังต้องการผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต้นเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับสูงมีข้อจำกัดเรื่องตำแหน่งงานรองรับยังไม่สมดุลกัน

7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยุทธศาสตร์ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เป็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับมาตรฐานการผลิต การสร้างโอกาสให้คนจนควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอินโดจีน ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ จำนวน 34 โครงการ ดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ยกระดับฐานการผลิตของภาค โดยใช้ศักยภาพการผลิตในพื้นที่เชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศ โดยการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรจากสินค้าที่มีมูลค่าต่ำโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ โคเนื้อ ยางพารา ไปสู่สินค้าที่มีโอกาสทางการตลาดและมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมของภาค เช่น ไม้ไทย ซอฟต์แวร์ ยานยนต์ และการเพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้ของภาคบริการทางด้านแรงงานและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและเชิงอารยธรรม โครงการสำคัญตามยุทธศาสตร์นี้ คือ โครงการอีสานซอฟต์แวร์ปาร์ค ที่จังหวัดขอนแก่น

(2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ให้ความสำคัญเปรียบด้านที่ตั้งของภาคร่วมมือกับกลุ่มอินโดจีน เพื่อขยายฐานอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจพื้นที่ชายแดนของภาค แนวทางดำเนินงาน ได้แก่ การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกัน พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือและเร่งรัดการดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือ การส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มประเทศอินโดจีน และการพัฒนาเมืองหลักชายแดนและด่านชายแดนให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว เช่น โครงการการศึกษาพัฒนาบุคลากรเป็นศูนย์กลาง รวบรวม แปรรูปและกระจายสินค้า (Distribution Center) ศูนย์อินโดจีนและตะวันออกเฉียงไกลและเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน การเร่งพัฒนาขยายเส้นทาง East West Economic Corridor (EWEC: แม่สอด - มุกดาหาร) การพัฒนาด่านชายแดน เป็นต้น

(3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การสร้างศักยภาพและโอกาสให้คนจน แนวทางดำเนินงาน ได้แก่ การสร้างโอกาสการมีงานทำและความมั่นคงในอาชีพทั้งเกษตรกรและนอกภาคเกษตร การเพิ่มระดับคุณภาพชีวิต และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

(4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน แนวทางดำเนินงาน ได้แก่ การเร่งรัดฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้อย่างเป็นองค์รวมและเป็นระบบ การพัฒนาและจัดหาแหล่งน้ำ และการสร้างจิตสำนึกและกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การสร้างคนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ แนวทางดำเนินงาน ได้แก่ การยกระดับการศึกษาและความรู้ของประชากรให้พร้อมรับสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ เช่น โครงการบ่มเพาะผู้ประกอบการใหม่ การยกระดับทักษะฝีมือและผลิตภาพของกำลังแรงงาน และการสร้างการเรียนรู้ต่อเนื่อง และการใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพคนและเศรษฐกิจฐานราก

ความคืบหน้าในการดำเนินการของภาครัฐ ในการสนับสนุนธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สำคัญ ได้แก่ นโยบายของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ให้สิทธิประโยชน์รูปแบบใหม่ในด้านภาษีและการยกระดับของทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย 5 ภาคอุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมเกษตร ยานยนต์ แพชั่น เน้นผ้าทอที่ใช้ฝีมือระดับสูง อิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสาร และการบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและหลากหลาย และโครงการสนับสนุนและสร้างนักธุรกิจส่งออกให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะการส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น

1.4.3 สภาพเศรษฐกิจ การจ้างงานและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา ได้ชื่อว่าเป็นประตูภาคอีสาน เป็นศูนย์กลางทางการคมนาคมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ท่าเรือแหลมฉบังและอีสเทิร์นซีบอร์ด พร้อมทั้งสามารถเชื่อมโยงถึงประเทศในภูมิภาคอินโดจีนได้โดยสะดวก ในอนาคตมีแนวโน้มว่าเส้นทางคมนาคมของจังหวัดจะมีความสะดวกรวดเร็วอย่างมากจากโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการมอเตอร์เวย์ สายสระบุรี - นครราชสีมา โครงการรถไฟความเร็วสูง สายกรุงเทพฯ - นครราชสีมา รวมถึงการผลักดันโครงการศูนย์ขนถ่ายสินค้าทางรถไฟ

1) โครงสร้างทางเศรษฐกิจ จังหวัดนครราชสีมา มีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (Gross Provincial Product หรือ GPP ต่อ GRP) สูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีจำนวนโครงการลงทุนมากที่สุดของภาคมาอย่างต่อเนื่อง ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ปี 2544 (ณ ราคาตลาด) ประมาณ 107,807.6 ล้านบาท รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร 40,605 บาท

ภาคเศรษฐกิจหลักของจังหวัด คือ ภาคอุตสาหกรรม โดยมีอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นฐานเศรษฐกิจหลักและมีแนวโน้มขยายตัวดี เนื่องจากมีแหล่งผลิตวัตถุดิบทางการเกษตรที่สำคัญ รองลงมา คือ ภาคการบริการ การค้าส่งค้าปลีก และการเกษตรกรรม โดยมีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ของแต่ละภาคต่อ GPP ของจังหวัด ในปี 2544 เท่ากับร้อยละ 26 ร้อยละ 20 และร้อยละ 14 ตามลำดับ และแนวโน้มสาขาที่มูลค่าที่แท้จริงของ GPP มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องนับแต่ปี 2536 - 2542 ได้แก่ ภาคการบริการ และภาคการค้าส่งค้าปลีก ที่มีอัตราขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 19 และร้อยละ 14 ต่อปีตามลำดับ

จากข้อมูลของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ณ เดือนมีนาคม 2547 จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนสถานประกอบการ 8,196 แห่ง จำนวนลูกจ้างรวม 164,773 คน โดยสถานประกอบการส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดเล็กที่มีจำนวนลูกจ้างไม่เกิน 10 คน

2) ด้านการเกษตร กว่าร้อยละ 61 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่เกษตร พืชเกษตรสำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวเหนียว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อย โดยเป็นแหล่งปลูกมันฯ แห่งใหญ่ที่สุดของประเทศ เพื่อป้อนโรงงานแป้งมันที่เกิดขึ้นหลายแห่งในจังหวัดเนื่องจากภาวะตลาดโดยเฉพาะการส่งออกที่มีแนวโน้มดี ด้านสาขาปศุสัตว์ จังหวัดนครราชสีมามีการเลี้ยงสัตว์มากที่สุดในภาคปศุสัตว์สำคัญ ได้แก่ ไก่เนื้อ ไก่เนื้อ กระบือ สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง และเป็ด

3) ด้านอุตสาหกรรมและการลงทุน จังหวัดนครราชสีมาเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นจังหวัดที่เหมาะสมในการลงทุนด้านอุตสาหกรรม

(1) จำนวนและขนาดของสถานประกอบการการผลิต ปี 2546 มีโรงงานทั้งสิ้นจำนวน 1,999 แห่ง ประเภทโรงงานที่มากที่สุด คือ โรงงานอุตสาหกรรมการเกษตร รองลงมาคือ อุตสาหกรรมขนส่ง อุตสาหกรรมโลหะ อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล ฯลฯ

(2) ภาวะการลงทุน จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีการลงทุนและการขยายตัวด้านการลงทุนสูงสุดในภาค อุตสาหกรรมที่สำคัญที่มีแนวโน้มเติบโตและถือเป็นอุตสาหกรรมหลักของภาคด้วย (พิจารณาจากการใช้วัตถุดิบในพื้นที่ จำนวนการจ้างแรงงาน จำนวนเงินลงทุน และการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง) ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร (แปรรูปอาหารและเนื้อสัตว์) เช่น, โรงสีข้าว แปรรูปมันสำปะหลัง แปรรูปนม และแปรรูปเนื้อสัตว์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วน ซึ่งขณะนี้มีการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเป็นชิ้นส่วนงานที่ยากขึ้นและใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน และอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

โครงการที่ได้รับการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุน ปี 2545 มี 29 โครงการ ลดลงเล็กน้อยจากปี 2544 แต่มูลค่าการลงทุนสูงขึ้น โดยมีเงินลงทุน 14,846 ล้านบาท เนื่องจากมีโครงการลงทุนขนาดใหญ่ ในภาพรวม หมวดเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตร มีมูลค่าเงินลงทุนสูงสุด

รองลงมา ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมเบา ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร และ อุปกรณ์ขนส่ง และเคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก โครงการลงทุนขนาดใหญ่ที่สำคัญในจังหวัด ได้แก่ โครงการไถ่เนื้อครบวงจรของบริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) การขยายกำลังการผลิตโรงงาน แป้งมันสำปะหลัง ของบริษัท สงวนวงษ์อุตสาหกรรม จำกัด โครงการเขตอุตสาหกรรมพิเศษเฉพาะ ชั้นส่วนยานยนต์ ของโรงงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ P.C.S. โครงการขยายกิจการผลิต HARD DISK DRIVE (HDD) ของบริษัท ซีเกท เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด และโครงการเขตส่งเสริม อุตสาหกรรมนวนคร (นครราชสีมา)

4) ด้านการค้า ภาวะการค้าปลีกและค้าส่งของจังหวัดขยายตัวดี โดยเฉพาะจากยอดขายของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ เนื่องจากกำลังซื้อที่เพิ่มขึ้นของประชาชนทั้งในจังหวัดและจากจังหวัดใกล้เคียง ทำให้เกิดภาวะการแข่งขันที่รุนแรง

5) ด้านการท่องเที่ยวและการบริการ ธุรกิจบริการที่สำคัญของจังหวัด และมีแนวโน้มเติบโตดี ได้แก่ บริการขนส่ง เนื่องจากมีบริษัทขนส่งสินค้าและผู้โดยสารเป็นจำนวนมาก และเป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบน้อยมาจากวิกฤตเศรษฐกิจและยังคงดำเนินการต่อไปได้เป็นอย่างดี ด้านธุรกิจท่องเที่ยว จังหวัดนครราชสีมามีแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภท โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นจำนวนมาก ปี 2545 มีผู้เยี่ยมชมโดยรวมประมาณ 3.34 ล้านคนเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.84 โดยส่วนใหญ่เป็นชาวไทย ส่วนชาวต่างประเทศมีเพียงร้อยละ 2.30 ส่วนใหญ่เป็นชาวญี่ปุ่นและฝรั่งเศส ซึ่งนิยมมาเที่ยวแหล่งวัฒนธรรมทางอีสานตอนใต้ รายได้จากการท่องเที่ยว รวม 4,666.30 ล้านบาท สูงขึ้นร้อยละ 8.8 แนวโน้มด้านการท่องเที่ยวในระยะต่อไป คาดว่านักท่องเที่ยวญี่ปุ่นจะเดินทางมามากขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ทำการตลาดกับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น โดยเฉพาะเน้นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา

6) ประชากรและการจ้างงาน ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2546 จังหวัดนครราชสีมา มีประชากรทั้งสิ้น 2.7 ล้านคน เป็นจังหวัดที่มีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศและเป็นอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว (ปี 2544) 40,605 บาท/ปี

ปี 2546 มีผู้อยู่ในวัยกำลังแรงงาน 1.49 ล้านคน หรือ ร้อยละ 55.0 ของประชากรรวมของจังหวัด เป็นผู้ที่มิงานทำ 1.46 ล้านคน โดยทำงานในภาคเกษตร 0.69 ล้านคน นอกภาคเกษตร 0.77 ล้านคน มีผู้ว่างงาน 24,757 คน อัตราการว่างงาน ร้อยละ 1.66 เท่ากับปี 2545 ลดลงจากปี 2543 และปี 2544 ที่อัตราการว่างงานเท่ากับร้อยละ 1.9 และ 3.4 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาความต้องการแรงงานของสถานประกอบการจังหวัดนครราชสีมา โดยกรมการจัดหางาน ช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2540 – มีนาคม พ.ศ. 2545 พบว่า โดยภาพรวมผู้จบการศึกษาใหม่มีการแข่งขันในการหางานทำสูงขึ้น นายจ้างมีโอกาสเลือกจ้างแรงงานมากขึ้น โดยส่วนใหญ่มีความต้องการ

แรงงานอายุระหว่าง 18- 30 ปี วุฒิการศึกษาประถมศึกษา – มัธยมศึกษา ในสายการผลิต สิ่งทอ พลาสติก อิเล็กทรอนิกส์ แต่ผู้สมัครงานส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตร – ปริญญาตรี ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการ

ในส่วนของสภาพการจ้างงาน พบว่า ผลกระทบของวิกฤติทางเศรษฐกิจ เมื่อปลายปี 2539 เป็นต้นมา ยังคงส่งผลกระทบต่อการทำงานโดยรวมในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

- สถานประกอบการขนาดใหญ่จะลดขนาดองค์กรลงและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ แทนแรงงานมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต กิจการหลายแห่ง เช่น กิจการผลิตชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ ปรับตัวเองจากการมีโรงงานหลายแห่งและทำทุกงานเพื่อให้ครบวงจรการผลิต มาเป็นการการทำงานเฉพาะสิ่งที่คนถนัดและมีคุณภาพมากที่สุด โดยโรงงานที่แยกไปจะเป็นบริษัทในเครือที่ผลิตชิ้นส่วนป้อนให้และมีกิจการรับช่วงงานใหม่เกิดขึ้นมาก เพื่อบริหารจัดการพนักงานให้องค์กรต่างๆ หรือรับเหมาช่วงงานเฉพาะกิจ การจ้างงานจึงมีลักษณะเปลี่ยนตัวนายจ้าง

- สถานประกอบการบางกิจการ ปรับคุณสมบัติด้านการศึกษาของผู้สมัครงานสูงขึ้นและเน้นสายอาชีพ มีลดการจ้างงานบางตำแหน่งลงและจะเลือกจ้างแรงงานที่มีคุณภาพมากขึ้น เช่น ตำแหน่งพนักงานขาย ที่รับสมัครอย่างน้อยวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพขึ้นไป ไม่รับวุฒิมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายสามัญ หรือจบการศึกษานอกโรงเรียน ตำแหน่งพนักงานบัญชี รับวุฒิปริญญาตรีที่มีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปีด้านการทำบัญชีโปรแกรมสำเร็จรูป จัดทำและปิดงบดุลเดือน มีความรู้ความชำนาญในการพิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ Ms-Excel คล่อง หรือ เสมียนด้านเอกสาร ISO ที่มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ด้านการจัดทำเอกสาร ISO เป็นอย่างดี ซึ่งตำแหน่งเหล่านี้เปิดรับสมัครงานหลายเดือน

- อัตราค่าจ้างแรงงานบางอาชีพไม่สูงมาก ถึงแม้ตลาดแรงงานจะต้องการแรงงานมาก เช่น ตำแหน่งวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง – ปริญญาตรีด้านบัญชี ค่าจ้างอยู่ประมาณ 4,500 – 6,500 บาท

- ส่วนใหญ่เน้นการรับสมัครผู้มีประสบการณ์ มีทักษะความรู้ ความสามารถพิเศษหลายด้าน เช่น คอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ และมีความรู้ ความสามารถในสาขาที่เรียนมาจริง รวมถึงมีความรับผิดชอบ อดทนต่อการเรียนรู้งาน ทำให้ผู้จบการศึกษาใหม่ ไม่มีประสบการณ์หรือขาดทักษะด้านต่าง ๆ มักไม่ได้รับการบรรจุงาน

7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และยุทธศาสตร์จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ตามนโยบายของรัฐบาลในการจัดระบบบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ประตูอีสานสู่สากล” มีดังนี้

(1.1) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว โครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการภูมิเมืองอีสาน การเชื่อมโยงกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมเป็นระบบครบวงจรระดับภูมิภาค การสร้างศูนย์ช้างโลก การพัฒนาพื้นที่ชายแดนช่องจอม และการจัดตั้งองค์กรร่วมของรัฐบาลและเอกชน เพื่อบริการการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

(1.2) ยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ โดยมีโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิต และการเพิ่มความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายสถาบันเกษตรกรเพื่อการแปรรูปและการตลาด

(1.3) ยุทธศาสตร์การแปรรูปสินค้าเกษตร มีจังหวัดนครราชสีมาเป็นเจ้าภาพหลัก เนื่องจากกลุ่มจังหวัดมีโรงสีข้าวและโรงแปงมันจำนวนมากที่มีประสิทธิภาพในการผลิต มีการส่งออกจำนวนมาก จึงมีโครงการเน้นการเพิ่มศักยภาพข้าวหอมมะลิและมันสำปะหลังแปรรูปและการส่งออก รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อม

(1.4) ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมสิ่งทอ มีจังหวัดชัยภูมิเป็นเจ้าภาพหลักเนื่องจากเป็นเขตส่งเสริมพิเศษอุตสาหกรรมสิ่งทอ โครงการสำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์จัดหาแรงงานกลางและศูนย์ฝึกอบรมสิ่งทอ การส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ และการเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันของผู้ประกอบการ

(1.5) ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมยานยนต์ มีจังหวัดนครราชสีมาเป็นเจ้าภาพหลัก เนื่องจากกลุ่มจังหวัดมีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ โดยมีโครงการพัฒนาบุคลากรส่งเสริมด้านเทคโนโลยี ด้านการตลาด และการสนับสนุนและให้ความสะดวกสำหรับผู้ประกอบการ

(2) ยุทธศาสตร์จังหวัดนครราชสีมา เป็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล รวมถึงยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดและสภาพปัญหาความต้องการในพื้นที่ ซึ่งมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของจังหวัด คือ “ประตูสู่อีสาน ศูนย์กลางการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์ การแปรรูปการเกษตร ผ้าไหมและการท่องเที่ยว” มีทั้งหมด 10 ยุทธศาสตร์ โดยมีแนวทางพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

(2.1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับอุตสาหกรรมยานยนต์ ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการตลาดอุตสาหกรรมยานยนต์ และสนับสนุนและให้ความสะดวกสำหรับผู้ประกอบการ

(2.2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปสินค้าเกษตร ได้แก่ การเพิ่มศักยภาพในการผลิตและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร เน้นมาตรฐานความปลอดภัยสู่ผู้บริโภค

และการเพิ่มศักยภาพการแปรรูปและการส่งออกข้าวหอมมะลิ และแป้งมันแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่า และสร้างพลังงานทดแทนจากชีวมวลต่างๆ

(2.3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้แก่ การเป็นศูนย์รวมจัดการระบบการตลาดผ้าไหมในกลุ่มจังหวัด/จังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการเพิ่มการเชื่อมโยงการผลิต การวิจัยและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ด้วยความร่วมมือของภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน เพื่อผลักดันแฟชั่นใหม่ไทยสู่สากล

(2.4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาแหล่งเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว การสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้มีประวัติและตำนานเล่าขาน การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงนิเวศน์และเชิงอนุรักษ์ และการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการตลาดและกระจายนักท่องเที่ยวไปจังหวัดต่าง ๆ ในภูมิภาค

(2.5) ยุทธศาสตร์สร้างความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และแก้ไขปัญหาความยากจน ได้แก่ การสนับสนุนภาคการผลิต/บริการอย่างเชื่อมโยง การสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ระดับกลางและฐานราก การเสริมสร้างทักษะแรงงานและสมรรถนะทางอาชีพ การสร้างความตระหนักแก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า/ผลิตภัณฑ์แต่ละตัว

สำหรับยุทธศาสตร์อื่นที่เหลืออีก 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การสร้างสังคมที่สงบสุข และพึงปรารถนา การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณภาพที่ยั่งยืน การบริหารราชการให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และยุทธศาสตร์การปฏิบัติภารกิจอื่นเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและนโยบายของรัฐบาล

ปี 2547 มีโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ได้รับการสนับสนุนบกลางในปีงบประมาณ 2547 แล้วรวม 8 โครงการ วงเงินที่ได้รับกว่า 31 ล้านบาท ได้แก่ โครงการก้าวไกลใหม่ไทยสู่ตลาดโลก การจัดตั้งกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ โครงการผลิตพืชและผลไม้อินทรีย์ โครงการประกวดผ้าไหม โครงการศูนย์วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์ใหม่ โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมันสำปะหลัง โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรเพื่อการผลิตพืชอินทรีย์ โครงการจัดตั้งกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ และโครงการภูมิเมืองอีสาน

สรุป สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันและแนวโน้มของประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดนครราชสีมา

1) สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย หลังจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัวตั้งแต่ปี 2542 ต่อเนื่องถึงปี 2546 จากผลการดำเนินมาตรการของรัฐบาลในการฟื้นฟูเสถียรภาพและกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ และภาวะเศรษฐกิจโลกที่ขยายตัวได้ดี ภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ

มากขึ้นคือ ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ส่วนภาคเกษตรกรรมมีบทบาทน้อยลง อุตสาหกรรมที่ขยายตัวดีและเป็นสินค้าส่งออกสำคัญ คือ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และชิ้นส่วน และอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ของประเทศ คาดว่าธุรกิจที่จะเติบโตมากในทศวรรษหน้า คือ อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหารและสินค้าเกษตร

ด้านการบริการ การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจบริการสำคัญที่สร้างรายได้กว่าสามแสนล้านบาท ในปี 2546 และมีแนวโน้มจะขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก จากที่รัฐบาลมีนโยบายให้ไทยเป็น "ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย" ส่วนภาคเศรษฐกิจอื่นที่มีมูลค่าการผลิตเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง คือ ภาคการค้าและการค้าปลีก รองลงมาที่สำคัญ ได้แก่ บริการขนส่ง บริการการศึกษา บริการด้านการเงิน ธุรกิจบริการที่ขยายตัวดีที่ผ่านมา ได้แก่ ธุรกิจโทรคมนาคม ธุรกิจบริการเกี่ยวกับสุขภาพ และธุรกิจที่ปรึกษา

เศรษฐกิจของประเทศไทยยังพึ่งพาการส่งออกอย่างมาก โดยมีอัตราการส่งออกเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าสำคัญ สินค้าส่งออกหลัก ได้แก่ คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วน แผงวงจรรวมและชิ้นส่วน รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์ โดยปัจจุบันเริ่มมีการขยายสู่ตลาดใหม่มากขึ้น ที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดแอฟริกา ตะวันออกกลาง อเมริกาใต้ ยุโรป ตะวันออก อินเดีย จีน และรัสเซีย

2) สภาพเศรษฐกิจ การจ้างงานและยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคการเกษตรมีบทบาทลดลงอย่างต่อเนื่อง สาขการผลิตที่เริ่มมีบทบาทมากขึ้น คือ ภาคการค้า การบริการ และภาคอุตสาหกรรม แต่ภาคการเกษตรยังคงเป็นแหล่งอาหารสำคัญของประเทศ เป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญและเป็นวัตถุดิบหลักในอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักของภาค โดยเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ และเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออก

อุตสาหกรรมของภาคมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากมาตรการส่งเสริมการลงทุน ความได้เปรียบด้านการคมนาคม และแรงงานที่มีจำนวนมากและค่าจ้างถูก อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการเติบโต ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนยานยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องจักร อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอุตสาหกรรมเบา โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสิ่งทอ และอุตสาหกรรมแหวน

โครงการสำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของภาค ได้แก่ การยกระดับการผลิตสินค้าเกษตร การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมของภาค เช่น ไทยชอพดีแควร์ ยานยนต์ การเพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้ของภาคบริการทางด้านแรงงานและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและเชิงอารยธรรม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้น โครงการอื่นที่สำคัญ คือ การร่วมมือกับกลุ่มอินโดจีนเพื่อขยายฐานอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจชายแดน โดยเฉพาะการค้าชายแดนไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ปี 2546 มีประชากรในภาคทั้งสิ้น 21.66 ล้านคน คิดเป็นจำนวน 1 ใน 3 ของประเทศ โดยเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานรวมประมาณ 11.24 ล้านคน ส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตรกรรม อัตราการว่างงานของภาคมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องเหลือประมาณร้อยละ 2.7 ในปี 2546 โดยมีผู้จบอุดมศึกษาว่างงานจำนวนร้อยละ 4.8 ของแรงงานที่จบอุดมศึกษา โดยตลาดแรงงานต้องการผู้สำเร็จการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นส่วนใหญ่

3) สภาพเศรษฐกิจ การจ้างงานและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ของจังหวัดนครราชสีมา (GPP ต่อ GRP) มีมูลค่าสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาคเศรษฐกิจหลัก คือ ภาคอุตสาหกรรม รองลงมา คือ การบริการ การค้าส่ง/ค้าปลีก และการเกษตรกรรม แนวโน้มสาขาที่มีอัตราการเติบโตสูงอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ภาคการค้าปลีกค้าส่ง และภาคการบริการ

จังหวัดนครราชสีมาเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบทางด้านการเกษตรที่สำคัญ โดยเฉพาะเป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังใหญ่ที่สุดของประเทศและเป็นจังหวัดที่มีการเลี้ยงสัตว์มากที่สุดในภาค นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรม โดยมีการลงทุนและการขยายตัวด้านการลงทุนสูงสุดในภาค อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร (แปรรูปอาหารและเนื้อสัตว์) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วน อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน และอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป

ด้านการท่องเที่ยวและการบริการ ธุรกิจบริการที่มีแนวโน้มเติบโตดี ได้แก่ ธุรกิจการขนส่ง ด้านธุรกิจท่องเที่ยว แม้จะมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่มีผู้เยี่ยมชมเป็นชาวต่างประเทศน้อยมากโดยส่วนใหญ่เป็นชาวญี่ปุ่นและฝรั่งเศส

สำหรับโครงการสำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และของจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ โครงการภูมิเมืองอีสาน การเชื่อมโยงกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอม การพัฒนาพื้นที่ชายแดนช่องจอม การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ การแปรรูปและส่งออกสินค้าเกษตรโดยเน้นข้าวหอมมะลิและมันสำปะหลังแปรรูป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและสิ่งทอ การพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงนิเวศน์และเชิงอนุรักษ์

ปี 2546 จังหวัดนครราชสีมา มีประชากรทั้งสิ้น 2.7 ล้านคน มากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ และเป็นอันดับ 1 ของภาค เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานประมาณ 1.5 ล้านคน โดยทำงานในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรในจำนวนใกล้เคียงกัน อัตราการว่างงาน ร้อยละ 1.66 ในภาพรวมสถานประกอบการส่วนใหญ่ต้องการแรงงานวุฒิการศึกษาระดับมัธยมลงมา แต่ผู้สมัครงานส่วนใหญ่มีวุฒิ ปวช. - ปริญญาตรี นอกจากนี้ ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจเมื่อปลายปี 2539 ยังคงส่งผลกระทบต่อการทำงาน โดยสถานประกอบการขนาดใหญ่จะลดขนาดองค์กรลง ลดการจ้างงานและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่แทนแรงงาน เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต มีการจ้างเหมาช่วงงาน ดังนั้น สถานประกอบการจึง

เลือกจ้างแรงงานที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยเน้นวุฒิศึกษาสูงขึ้น เน้นสายอาชีพ เน้นผู้มีความรู้ความชำนาญ ในสาขาที่เรียนมา มีประสบการณ์ มีทักษะความรู้ความสามารถพิเศษหลายด้าน เช่น คอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ รวมถึงมีความรับผิดชอบ อดทนต่อการเรียนรู้งาน

1.5 แผน นโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการศึกษา ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ผลการศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนายุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย และนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดม ศึกษาของรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1.5.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดสาระสำคัญว่าบุคคลมีสิทธิ และความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา การจัดการศึกษาจะต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการศึกษาดลอดชีวิต ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยการจั ดการศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย โดยรัฐส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบในชุมชน

1.5.2 แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)

ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) มีการเน้น การผลิตกำลังคนในสาขาวิชาขาดแคลน 13 สาขาวิชา เพื่อรองรับการขยายตัวภาคเศรษฐกิจ อุตสาห กรรมและสังคม และมีเป้าหมายการผลิตบัณฑิตในช่วงปี 2540 - 2543 จำนวน 0.810 ล้านคน ซึ่ง มหาวิทยาลัย/สถาบันทั้งของรัฐและเอกชนสามารถผลิตบัณฑิตได้ จำนวน 0.522 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 64.40 ของแผน มีเป้าหมายรับนักศึกษาเข้าใหม่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 1.497 ล้านคน สามารถรับได้จริงจำนวน 1.411 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 94.3 ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กำหนดไว้ ในแผนฯ จำนวน 0.329 ล้านคน สามารถรับได้จริง จำนวน 0.328 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 99.6

ปัจจุบันจำนวนสถาบันอุดมศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 859 แห่ง จำนวนนักศึกษาระดับอุดม ศึกษาในปี 2545 มีทั้งสิ้น 1.87 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 27.4 ของประชากรกลุ่มอายุ 18 - 21 ปี ปริมาณ ความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ต่อปี, และมีแนวโน้มเพิ่ม ขึ้นอีกเนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากขึ้น

(<http://www.thaigov.go.th/news/cab/>, 17 กันยายน 2546)

1) จุดอ่อนในปัจจุบันของอุดมศึกษาไทย แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้วิเคราะห์อุดมศึกษาในปัจจุบันว่า จุดแข็งมีเพียงเชิงปริมาณที่สามารถรองรับ

ความต้องการการศึกษาได้” แต่จุดอ่อนมีมาก ที่สำคัญคือ ปัญหาเชิงคุณภาพทั้งคุณภาพของหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยังเน้นเพียงการท่องจำ การขาดแคลนอาจารย์ที่มีคุณภาพโดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การมุ่งเน้นการสอนละเอียดการวิจัยเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ การขาดเอกภาพในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการอุดมศึกษายังกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ การร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมยังมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้อุดมศึกษาไม่สามารถทำหน้าที่กลไกระดับสมองในการแก้ไขปัญหาวิกฤตของชาติได้ตามบทบาทหน้าที่อันควรจะเป็น แม้จะมีบัณฑิตเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากแต่มักเกิดขี้ขึ้นน้อย ในขณะที่การเปิดเสรีทางการศึกษา ที่ทุกประเทศทั่วโลกมีสิทธิในการให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศต่าง ๆ ทั้งการจัดการศึกษาทางไกลและทางไกลอาจเป็นภัยคุกคามต่อสถาบันอุดมศึกษาของไทย หากไม่สามารถปรับตัวด้วยระดับคุณภาพหรือพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่มั่นคง

2) เป้าหมายหลักของการพัฒนาอุดมศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับที่ 9 มีหลักการสำคัญที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกำหนด “วิสัยทัศน์การพัฒนาระดับอุดมศึกษา” คือ “สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความเป็นผู้นำ มีจิตสำนึกในการสร้างงานของตนเอง มีความคิดและวิจารณ์ญาณ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีวินัย มีความรับผิดชอบ นำไปสู่การพัฒนาประเทศได้” (<http://www.mua.go.th>, กรกฎาคม 2547)

ในส่วนเป้าหมายหลักของการพัฒนาอุดมศึกษา เฉพาะเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในการสร้างบัณฑิตทางการจัดการ ได้แก่

(1) การกำหนดคุณภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิต โดยผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา มีจิตสำนึกของการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะในการสื่อสารโดยใช้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา

⁶ จากผลการวิจัยเรื่อง “การกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษา” ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประชากรทั้งในปัจจุบันและอนาคต ผลการศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันกว่า 859 แห่ง มีศักยภาพเพียงพอที่จะรองรับนักศึกษาได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) โดยเฉพาะหากได้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ จะยังสามารถรองรับนักศึกษาได้เพิ่มมากขึ้น แต่การผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพยังไม่เพียงพอ ในขณะที่การผลิตบุคลากรทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์โดยรวมผลิตได้เกินความต้องการ (<http://www.matichon.co.th/prachachat/>, ปีที่ 27 ฉบับที่ 3587 (2787), 27 พฤษภาคม 2547)

(2) พัฒนากำลังคนในระดับปริญญาตรี (นักศึกษาหลักสูตรปกติไม่รวมนักศึกษาหลักสูตรพิเศษ) เฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับในสาขาวิชาหลัก 3 ด้าน ได้แก่ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ ในสัดส่วน 45 : 18 : 37 ตามลำดับ

(3) การจัดลำดับความสำคัญของการผลิตกำลังคนระดับปริญญาตรีในสาขาต่าง ๆ จะแบ่งเป็น 3 กลุ่มวิชา (กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) แต่ละกลุ่มแบ่งออกเป็น 5 สาขาวิชา รวมจำนวน 15 สาขาวิชา (Broadfields) โดยกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย 5 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษา สาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะ และสาขาวิชานิติศาสตร์ ให้ความสำคัญกับสาขาวิชา ดังต่อไปนี้

- สาขาวิชาภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาอื่น ๆ ที่สนับสนุนธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการและการค้าในกลุ่มประเทศเอเชีย เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น
- สาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ บัญชี การบริหารการขนส่ง และการจัดการทรัพยากรการผลิต (Logistics) การค้าระหว่างประเทศ และสาขาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการ เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม

3) มาตรการสำคัญตามแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาอุดมศึกษา ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 คือ เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้ชุมชนและท้องถิ่น โดยการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ให้สามารถพึ่งตนเองและมีความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ด้วยการปรับปรุงวิธีการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาโดยยึดชุมชนและท้องถิ่นเป็นหลัก โดยมีมาตรการและกลไกหลัก ได้แก่

- สนับสนุนการเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้วยระบบร้านค้าเครือข่ายและอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการสร้างฐานข้อมูล เครือข่ายข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพในท้องถิ่น ให้มีลักษณะที่ดึงดูดความสนใจ เข้าใจง่ายและชุมชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย
- สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยพัฒนาและนำความรู้การบริหารจัดการและเทคโนโลยีที่เหมาะสม และสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปถ่ายทอดสู่ชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้ พัฒนาสินค้าและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยอาศัยฐานความรู้จากภูมิปัญญาไทยและวิทยาการสมัยใหม่

4) การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ แผนพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับที่ 9 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาแผนกลยุทธ์ที่สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้อง และทันต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวิชาการ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม รวมทั้งคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลผลิตและผลลัพธ์ของอุดมศึกษาจะต้องนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศและสามารถทำให้เกิดสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยเฉพาะการบริหารวิชาการที่เกี่ยวกับการเปิดหลักสูตรใหม่ ได้กำหนดแนวทางในการขออนุมัติหลักสูตร โดยให้สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาของสภาสถาบัน ได้แก่ โอกาสในการสร้างงานของบัณฑิตและการมีงานทำ ตลอดจนความต้องการทางวิชาการ ความพร้อมในการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย ประเมินค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนต่อหน่วยและการขอสนับสนุนจากรัฐภายใต้ข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ และการบริหารหลักสูตรและการจัดการองค์การ

1.5.3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนายุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย

ทบวงมหาวิทยาลัยได้มอบหมายคณะวิจัย ทำการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอพัฒนายุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย โดยดำเนินการตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2545 ถึง มกราคม 2546 สารสำคัญของผลการวิจัยที่น่าสนใจ มีดังนี้ (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2546)

1) การสำรวจศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์อุดมศึกษาของต่างประเทศ เป็นการสำรวจกรณี สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อังกฤษ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และ UNESCO ซึ่งคณะวิจัยพบว่าประเด็นที่ประเทศเหล่านี้ให้ความสำคัญ คือ การแสวงหาแนวทางการจัดการระบบอุดมศึกษาในยุคใหม่ที่เรียกว่า “สังคมความรู้” โดยสรุปการทำทายจากกระแสโลกยุคใหม่ได้ 4 ด้านสำคัญ คือ 1) ฐานความรู้ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 2) ความก้าวหน้าทางด้าน ICT 3) อิทธิพลของระบบตลาด และ 4) ความสำคัญของปัจเจกบุคคล ทั้งนี้แต่ละประเทศมีประเด็นหลักแตกต่างกัน สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับเรื่องความคุ้มค่าในการดำเนินงานมากที่สุด ส่วนออสเตรเลียประเด็นปัญหาคือการขาดเอกภาพและมาตรฐานกลาง อังกฤษต้องการขยายฐานการให้บริการจากเดิมที่อุดมศึกษารับใช้คนจำนวนน้อย และต้องการปรับให้ระบบอุดมศึกษาทันสมัยทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น ระบบอุดมศึกษาของญี่ปุ่นยังเป็นแบบเอกรูป ส่วนสิงคโปร์ต้องการให้อุดมศึกษารับใช้และนำพาไปสู่ภาพอนาคตของประเทศเป็นสำคัญ สำหรับ UNESCO นั้นให้ความสำคัญทุกประเด็นค่อนข้างเท่าเทียมกัน

2) กรอบแนวคิดของคณะวิจัย ในการสร้างภาพอนาคตอุดมศึกษาไทย คณะวิจัยได้คำนึงถึงบริบท (สภาพแวดล้อม) ที่มีต่อระบบอุดมศึกษาไทยสองบริบทใหญ่ที่กำลังมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงสูง คือ บริบทของโลก และบริบทของสังคมไทย ในการศึกษาวิเคราะห์บริบทของโลกนั้น คณะวิจัยนั้นอาศัยการวิเคราะห์ภาพอนาคตของโลกจนถึงปี ค.ศ. 2020 ของบริษัทเชลล์ (Shell International

Limited) ซึ่งให้ความสำคัญกับ “ผู้คนและความเชื่อมโยงต่อกัน” (People and Connections) และสรุปว่ามี 3 พลังหลักที่ขับเคลื่อนโลกอยู่ คือ โลกาภิวัตน์ (Globalization) การเปิดเสรี (Liberalization) และ เทคโนโลยี (Technology) ในส่วนของการวิเคราะห์สังคมไทยนั้น คณะวิจัยได้สร้างแบบจำลองสังคมไทย ที่เรียกว่า สังคม 4 ฐาน (Tetra-Furcated Society) ประกอบด้วย สังคมแห่งการแข่งขันค้ากำไร สังคมฐานานุภาพ สังคมแห่งความพอเพียง และสังคมของความค้อยโอกาสยากไร้

ประเด็นสำคัญที่คณะวิจัยค้นพบคือ ท่ามกลางแรงขับเคลื่อนของกระแสหลักของโลก 3 กระแสที่ส่งผลอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งต่อระบบทั้ง 5 (ระบบเศรษฐกิจ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบโรงเรียน ระบบการเมืองและการบริหารจัดการ และระบบสังคม) ที่เป็นพลังขับเคลื่อนระบบอุดมศึกษานั้น การปรับตัวของระบบอุดมศึกษาไทยที่ผ่านมามีต่อพลังต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ระบบอุดมศึกษาไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตด้านอัตลักษณ์ครั้งสำคัญ กล่าวคือ แทนที่ระบบอุดมศึกษาไทยจะทำหน้าที่รับใช้ให้บริการด้านการศึกษาเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องแก่สังคมฐานต่าง ๆ ระบบอุดมศึกษาไทยกลับมุ่งแสวงหากำไร อาศัยอำนาจในการประสาทปริญญา และขยายสาขาเพื่อขายสินค้าและบริการเชิงสถานภาพ โดยไม่มีความสอดคล้องตรงเป้าหรือคุ้มค่า ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาพื้นฐาน การเผชิญวิกฤต และการช่วยยกระดับคุณภาพของสังคมส่วนบน (สังคมแห่งการแข่งขันเพื่อค้ากำไร) หรือของสังคมส่วนล่าง (สังคมแห่งความพอเพียงและสังคมของความค้อยโอกาสยากไร้)

3) ข้อเสนอยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยของคณะวิจัย คณะวิจัยมีข้อเสนอยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาอุดมศึกษาไทยในระยะยาว 9 ประการ คือ 1) การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเองและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน 2) การเปลี่ยนค่านิยมจากการเน้นคุณภาพเพื่อสถานภาพ สู่อุทิศเน้นคุณภาพเพื่อการผลิต-บริการ 3) การกำหนดหลักสูตร-กระบวนการเรียนรู้ การประเมิน โดยให้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วม 4) การสร้างสหสาขาวิชา และบูรณาการที่มีความเข้มข้น 5) การส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสื่อสารสนเทศทางการศึกษา 6) การมีมาตรฐานต่างระดับและการมีดุลยภาพระหว่างมูลค่ากับคุณค่า 7) การฝึกกำลังและการมียุทธศาสตร์ร่วมในการจัดการความร่วมมือกับต่างประเทศ 8) การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของปัญญาและความสามารถพิเศษ และ 9) การส่งเสริมและเชื่อมโยงเครือข่ายทางปัญญาของชาติ

1.5.4 นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐบาล

1) นโยบายการสร้างบัณฑิตในอนาคต พ.ศ. ๒๕๔๓ ชินวัตร (2544) ได้กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง มิติใหม่ของการปฏิรูปการศึกษาไทย : หัวใจแห่งการพัฒนาชาติ วันที่ 10 สิงหาคม 2544 ณ จังหวัดพิษณุโลก มีสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการสร้างบัณฑิตในอนาคต ดังนี้

(1) เน้นการสร้างคนที่รอบรู้หลายด้าน (Generalist) มากขึ้น กล่าวคือ ให้โอกาสในการเรียนวิชาที่ชอบที่ถนัดมากขึ้น โดยแนวโน้มวิชาภาคบังคับจะลดน้อยลง (ยกเว้นสาขาวิชาชีพ)

และให้เชื่อมโยงกับวิชาอื่นมากขึ้นเพื่อให้มีความรู้มากกว่าหนึ่งทาง เพราะในอนาคตวิชาต่าง ๆ จะเริ่มบูรณาการกัน เกิดเป็นความรู้ใหม่ๆ

(2) คำนี้ถึงการสร้างผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ใหม่อย่างถูกหลักการ

2) นโยบายการปฏิรูประบบอุดมศึกษา พ.ศ.พ. คร.ทักษิณ ชินวัตร ได้มอบนโยบายคณบดีและหัวหน้าภาควิชา เรื่อง นโยบายในการพัฒนาระบบอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2546 ณ อาคารเฉลิมพระบารมี 50 ปี (<http://www.mua.go.th>) โดยสรุปคือ การจัดการอุดมศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกรอบกระบวนทัศน์ใหม่ ดังนี้

(1) การบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัย ควรมีลักษณะ

- ความยืดหยุ่น และคล่องตัว ไม่ควรมีเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างภาควิชาหรือคณะ และควรสนับสนุนให้มีความร่วมมือทางวิชาการ

- ความมีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมการสร้างระบบเครือข่ายความรู้และการใช้ทรัพยากรทุกประเภทร่วมกันในระหว่างภาควิชา คณะ ระหว่างมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย โดยมุ่งพัฒนาที่ซอฟต์แวร์ และตัวอาจารย์ แทนการลงทุนด้านฮาร์ดแวร์

(2) การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการผลิตกำลังคนของประเทศ ควรพิจารณาจากความต้องการกำลังคนของตลาด (Demand Strategy) สถาบันอุดมศึกษาต้องมีความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนแผนการผลิตกำลังคน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายความต้องการกำลังคนของประเทศได้ตลอดเวลา

(3) การปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิต ควรปรับปรุงจากเดิมที่มีการผลิตจำนวนมากตามความสามารถในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา (Mass Production) เปลี่ยนเป็นการผลิตตามความต้องการของผู้ใช้ (Mass Customization) เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือสังคม และเน้นความเชื่อมโยงกับชุมชนและสังคม รวมถึงการพิจารณาระบบการรับเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาให้มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเอื้อให้นักศึกษาได้เรียนในวิชาหรือหลักสูตรที่ตนชอบหรือต้องการเรียนให้มากที่สุด และเกิดจิตวิญญาณในการเรียนรู้ รักที่จะเรียนรู้ มีความใฝ่รู้และใฝ่เรียน

(4) การพัฒนาการศึกษาที่มุ่งให้บัณฑิตมีความรู้ในศาสตร์หลาย ๆ ศาสตร์ (Multidisciplinary) มีการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูล ข่าวสารและเทคโนโลยีร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความรู้ใหม่ๆ จากองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมฐานความรู้ รวมทั้งเน้นเนื้อหาของหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อมุ่งสร้างบัณฑิตให้มีความรู้และสามารถบูรณาการและประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำรงชีวิตต่อไป

3) ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐบาล คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบข้อเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเสนอ เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2546 เพื่อให้อุดมศึกษาสามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนแนะนำสังคมไทยสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ เป็นขุมกำลังทางวิชาการ สามารถผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (<http://www.thaigov.go.th/news/cab/>, 17 กันยายน 2546)

(1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปฏิรูปโครงสร้าง และระบบบริหารจัดการอุดมศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ และมีเสรีภาพทางวิชาการ

(2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปฏิรูปการเงินอุดมศึกษา เพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นกลไกในการกำกับการค้าดำเนินการกิจของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ

(3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายปริมาณการผลิตกำลังคน โดยเฉพาะสาขาที่ขาดแคลน และการกระจายโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษาแก่ประชาชน

(4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การปฏิรูปการเรียนการสอนและการวิจัย เพื่อให้อุดมศึกษาเป็นกลไกในการผลิตกำลังคน และสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของประเทศในการแข่งขัน

(5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การปฏิรูประบบการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา เพื่อจูงใจบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา และพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรที่มีอยู่ในระบบ

(6) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสนับสนุนบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่นในการบริหารและการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สรุป อุดมศึกษาไทยที่ผ่านมามีจุดแข็งเพียงเชิงปริมาณ แต่มีจุดอ่อนมาก โดยเฉพาะปัญหาเชิงคุณภาพ ทั้งหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน การขาดแคลนอาจารย์ที่มีคุณภาพ การขาดการวิจัยอย่างจริงจัง และการขาดเอกภาพในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการ ความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมยังมีอยู่อย่างจำกัด ระบบอุดมศึกษามีการมุ่งแสวงหากำไร แทนที่จะทำหน้าที่ให้บริการด้านการศึกษาเรียนรู้ อย่างเหมาะสมและสอดคล้องแก่สังคมในระดับต่างๆ

ท่ามกลางแรงขับเคลื่อนของกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะการเปิดเสรีทางการศึกษาที่จะเป็นแรงกดดันสำคัญ ทำให้ภาครัฐมีการกำหนดแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อปฏิรูปการศึกษาของประเทศ เพื่อให้อุดมศึกษาสามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนและนำสังคมไทยสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ เป็นขุมกำลังทางวิชาการ นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน สร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้

ชุมชนและท้องถิ่น และสามารถผลิตบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยสรุปแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและกำลังคนในระดับปริญญาตรีตามแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- การผลิตบัณฑิต เปลี่ยนจากเดิมที่มีการผลิตจำนวนมากตามความสามารถในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษามาเป็นการผลิตตามความต้องการของผู้ใช้ (Mass Customization) เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เชื่อมโยงกับชุมชนและสังคม รวมถึงการมุ่งตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเอื้อให้นักศึกษาได้เรียนในวิชาหรือหลักสูตรที่ตนชอบหรือต้องการเรียนให้มากที่สุด และเกิดจิตวิญญาณในการเรียนรู้ มีความใฝ่รู้และใฝ่เรียน

- การเปิดหลักสูตรใหม่ ต้องพิจารณาโอกาสในการสร้างงานของบัณฑิตและการมีงานทำ ตลอดจนความต้องการทางวิชาการ ความพร้อมในการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร และการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย ประมาณค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนต่อหน่วยและการขอสนับสนุนจากรัฐภายใต้ข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ และการบริหารหลักสูตรและการจัดการองค์การ

- การพัฒนาการศึกษาที่มุ่งให้บัณฑิตมีความรู้ในศาสตร์หลาย ๆ ศาสตร์ (Multidisciplinary) ให้โอกาสในการเรียนวิชาต่างๆ ที่ชอบที่ถนัดมากขึ้น

- การสร้างสหสาขาวิชาและขุบเล็กวิชาที่มีความซ้ำซ้อน การบริหารจัดการมีลักษณะยืดหยุ่นและคล่องตัว ส่งเสริมการสร้างระบบเครือข่ายความรู้และการใช้ทรัพยากรทุกประเภทร่วมกันทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย

- การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งเน้นเนื้อหาของหลักสูตรและการเรียนการสอนที่มุ่งสร้างบัณฑิตให้มีความรู้ และสามารถบูรณาการและประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำรงชีวิต

- ในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เน้นความสำคัญกับสาขาวิชา บัญชี สาขาการบริหารการขนส่งและการจัดการทรัพยากรการผลิต (Logistics) สาขาวิชาทางการค้าระหว่างประเทศ และสาขาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการ เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ โรงแรม

- เน้นการสร้างผู้ประกอบการใหม่อย่างถูกต้องเป็นระบบ และบัณฑิตมีจิตสำนึกของการเป็นผู้ประกอบการ

- บัณฑิตมีทักษะในการสื่อสาร โดยใช้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาอื่น ๆ ที่สนับสนุนธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการและการค้าในกลุ่มประเทศเอเชีย เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น

2. ความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่ศึกษาประกอบด้วย 2.1) สภาพการจ้างงานที่ผ่านมาของประเทศไทย 2.2) กำลังแรงงานผู้มีงานทำและอัตราการว่างงานในปี 2546 2.3) แนวโน้มความต้องการแรงงานของประเทศไทยในอนาคต 2.4) แนวโน้มและโอกาสการจ้างงานของบัณฑิตระดับปริญญาตรี 2.5) ความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ และ 2.6) คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตที่ตลาดแรงงานต้องการ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 สภาพการจ้างงานที่ผ่านมาของประเทศไทย

จากการศึกษาภาวะการมีงานทำและการว่างงานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยกรมการจัดหางาน (นางนภัส อุเจริญ, 2546) พบว่า ภาวะการมีงานทำและการว่างงานของกำลังแรงงานขึ้นกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละช่วง ดังนี้

ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 – 2529 ประเทศไทยเผชิญกับภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจตามภาวะเศรษฐกิจโลก เกิดการว่างงานที่สูงขึ้นในกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงและเกิดการหางานต่ำในกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ

ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530 – 2534 อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสูงถึงร้อยละ 10.5 ส่วนหนึ่งมาจากการนำระบบการศึกษามาผูกติดกับความต้องการแรงงานมากขึ้น และมีการให้ความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงาน ทำให้การจ้างงานเพิ่มขึ้นอย่างมากจนเกือบไม่มีการว่างงานโดยสมัครใจ และเริ่มเกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานบางประเภท

ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 – 2539 มีการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ช่วงนี้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วต่อเนื่องจากแผนฯ ฉบับที่ 6 โดยเฉพาะปี 2535 – 2538 อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงระดับร้อยละ 8 - 9 ต่อปี โครงสร้างเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงจากการผลิตในภาคการเกษตรเป็นหลักมาเป็นการผลิตในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยสัดส่วนของผลผลิตของสาขาการเกษตรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ลดลงจากร้อยละ 13 ในปี 2534 เหลือร้อยละ 9.4 ในปี 2538 ในขณะที่ผลผลิตของสาขาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งมีบทบาทมากเป็นอันดับหนึ่ง มีสัดส่วนถึงร้อยละ 20 – 22 ของ GDP ในแต่ละปี

ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544 ช่วงกลางปี 2540 ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรง อัตราการเติบโตของประเทศติดลบ ธุรกิจปิดกิจการ โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรมก่อสร้าง การค้า การเงินและอสังหาริมทรัพย์ มีแรงงานจำนวนมากถูก

เลิกจ้างและส่วนมากกลับภูมิลำเนา อัตราการว่างงานเพิ่มสูงถึงร้อยละ 4.26 ในปี 2541 ช่วงปี 2543 – 2544 เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวอย่างช้าๆ อัตราการว่างงานค่อยๆ ลดลงเหลือร้อยละ 3.23 ในปี 2544 อย่างไรก็ตาม ผลจากวิกฤตในครั้งนี่เกิดขึ้นในหลายประเทศในภูมิภาค ทำให้ภาคต่างประเทศไม่สามารถช่วยฟื้นเศรษฐกิจไทยได้มากนัก และผลจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านมาที่เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก จนมีผลกระทบเชิงลบต่อวัฒนธรรม วิถีของชุมชนและคุณค่าของสังคม แผนฯ ฉบับที่ 8 จึงปรับแนวคิดมาเป็นการพัฒนาโดยให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 เน้นสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้รากฐานของสังคม มีการกระจายรายได้ครอบคลุมกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตแก่ประชาชน อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้นจากร้อยละ 4.0 ในปี 2542 เป็นร้อยละ 5.3 ในปี 2545 อัตราการว่างงานเริ่มลดลงเหลือร้อยละ 2.24 ในปี 2545 โดยปัจจัยสำคัญของการเติบโตของเศรษฐกิจมาจากอุปสงค์ภายในประเทศ โดยเฉพาะการบริโภคของภาคเอกชนและการส่งออก อันเนื่องมาจากนโยบายการกระตุ้นการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชนและนโยบายการเงินและการคลัง

2.2 กำลังแรงงาน ผู้มีงานทำและอัตราการว่างงานในปี 2546

นับตั้งแต่ ปี 2543 เป็นต้นมา อัตราการว่างงานมีแนวโน้มลดต่ำลง ผลสำรวจของกระทรวงแรงงาน พบว่า ปี 2546 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 64 ล้านคน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 34.90 ล้านคนหรือร้อยละ 54.50 เป็นผู้มีงานทำ 33.84 ล้านคน ผู้ว่างงาน 0.75 ล้านคน คิดเป็นอัตราการว่างงาน ร้อยละ 2.20 นับเป็นอัตราการว่างงานต่ำสุดตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา อันเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศเริ่มดีขึ้น ทำให้ภาวะการจ้างงานในภาคเอกชนดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากจำนวนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมเมื่อสิ้นปี 2546 มีจำนวน 7.43 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2545 ร้อยละ 7.69 รายละเอียดตามตารางที่ 1 (กรมการจัดหางาน, 2546)

ผู้มีงานทำส่วนใหญ่ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม คือ มีจำนวน 19.96 ล้านคน หรือร้อยละ 59.00 ของผู้มีงานทำ โดยทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตมากที่สุด รองลงมาเป็น สาขาการค้าส่งค้าปลีก โรงแรมและภัตตาคารและก่อสร้าง ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม แม้จำนวนการจ้างงานในอุตสาหกรรมการผลิตจะสูงขึ้นทุกปี แต่สัดส่วนผู้ทำงานในอุตสาหกรรมการผลิตมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 27.50 ของผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม ในปี 2544 ลดลงเหลือร้อยละ 27.10 และ 26.55 ในปี 2545 และ 2546 ตามลำดับ ส่วนสาขาที่มีอัตราการเติบโตการจ้างงานสูง ได้แก่ สาขาการค้าส่งค้าปลีก (ผู้ทำงานเพิ่มจาก 4.23 ล้านคนในปี 2542 เป็น 5.20 ล้านคนในปี 2546) โรงแรมและภัตตาคาร (เพิ่มจาก 1.80 ล้านคนในปี 2542 เป็น 2.15 ล้านคนในปี 2546)

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2541 - 2545 ผู้มีงานทำ มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้างรัฐบาลในจำนวนลดลง คือ ลดจาก 2.739 ล้านคน ในปี 2541 เหลือ 2.618 ล้านคนในปี 2545 ส่วนผู้ที่ทำงานเป็นลูกจ้างเอกชน มีจำนวนมากขึ้นจาก 9.322 ล้านคน ในปี 2541 เพิ่มขึ้นตามลำดับเป็น 11.37 ล้านคน ในปี 2545 (กรมการจัดหางาน, 2546)

เมื่อพิจารณากำลังแรงงานในภาพรวม พบว่า จากสถิติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 - 2545 ประชากร มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละประมาณ 553,179 คน โดยเฉพาะจำนวนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปที่เป็น กำลังแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละประมาณ 774,817 คน ซึ่งสูงกว่าอัตราการเพิ่มของจำนวน ประชากรโดยรวม ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีแนวโน้มเป็นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มที่มี อายุมากขึ้นและอายุเฉลี่ยของประชากรทั้งประเทศจะมีแนวโน้มสูงขึ้น (ชูแสง นุ่มพยัคฆ์, 2546)

รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ณ เดือนเมษายน 2547 โดยสำนักงาน สถิติแห่งชาติ พบว่า มีจำนวนประชากรรวมทั้งประเทศ 65.11 ล้านคน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 35.70 ล้านคน ประกอบด้วยผู้มีงานทำ 33.87 ล้านคน ผู้ว่างงาน 9.9 แสนคน ส่วนแรงงานในภาคเกษตรกรรม มีประมาณ 11.16 ล้านคน นอกภาคเกษตรกรรมประมาณ 22.71 ล้านคน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลา เดียวกันของปี 2546 พบว่าผู้มีงานทำเพิ่มขึ้นประมาณ 6.4 แสนคน โดยนอกภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น ประมาณ 1.64 ล้านคน แต่ภาคเกษตรกรรมลดลงประมาณ 1 ล้านคน สาเหตุสำคัญเกิดจากผลกระทบ ของการระบาดของไข้หวัดนก ส่งผลให้แรงงานเคลื่อนย้ายเข้าสู่กรุงเทพฯ มากขึ้น (<http://www.bangkokbiznews.com>, 9 มิถุนายน พ.ศ. 2547)

ตารางที่ 1 สถานการณ์การมีงานทำและการว่างงาน ปี 2540 - 2547

หน่วย : ล้านคน

สถานภาพแรงงาน	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547*
ประชากรรวม	60.60	61.10	61.77	62.40	62.93	63.46	64.00	65.11
กำลังแรงงาน	33.62	32.75	32.71	33.22	33.92	34.24	34.90	35.70
- ผู้มีงานทำ	32.45	30.78	30.66	31.29	32.17	33.00	33.84	34.90
- ผู้ว่างงาน	1.17	1.31	1.37	1.19	1.09	0.76	0.75	0.55
อัตราการว่างงาน(%)	3.60	4.26	4.19	3.59	3.23	2.24	2.20	1.50
อัตราการขยายตัว	0.60	-10.77	4.40	4.60	1.90	5.30	6.70	7.0
ทางเศรษฐกิจ(%)								

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

* ข้อมูลปี 2547 ประมาณการโดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.3 แนวโน้มความต้องการแรงงานของประเทศไทยในอนาคต

2.3.1 แนวโน้มความต้องการแรงงานในภาพรวม

ปี 2547 การจ้างงานมีแนวโน้มที่สูงขึ้นเกือบทุกสาขา อัตราค่าตอบแทนต่าง ๆ มีทิศทางที่ดีขึ้น อันเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจมีแนวโน้มฟื้นตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องดังที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ภาครัฐมีการตั้งเป้าหมายส่งเสริมการลงทุนในปี 2547 ไว้ที่ 2.7 แสนล้านบาท คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 15 ของมูลค่าการลงทุนเฉลี่ยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยตั้งเป้าหมายให้ประเทศไทยติดอันดับ 1 ใน 5 อันดับแรกของประเทศที่มีการลงทุนจากต่างประเทศของภูมิภาคเอเชียได้ภายในปี 2549 ส่งผลให้ในปีที่ผ่านมา มีนักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มขึ้นจำนวนมาก โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของภาคอุตสาหกรรมหลายสาขา และทำให้แนวโน้มความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นตามมา

แนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของนายณรงค์ชัย อัครเศรณี ที่ปรึกษาสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง ที่ระบุว่าสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้วางเป้าหมายการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยใน 5 ปีข้างหน้าว่าจะอยู่ที่ระดับร้อยละ 6.7 - 8.2 โดยต้องดำเนินมาตรการต่าง ๆ เช่น การส่งออก การลงทุนเกี่ยวกับเทคโนโลยี ฯลฯ ตามเป้าหมาย และที่สำคัญคือ ต้องเพิ่มคุณภาพแรงงานและเทคโนโลยีให้ได้ประมาณร้อยละ 2.29 - 2.68 จากอดีตที่อยู่ประมาณร้อยละ 1.57 หรือเป็นการเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 45-70 แต่หากไม่มีการเพิ่มคุณภาพด้านแรงงานและเทคโนโลยี เศรษฐกิจจะขยายตัวเพียงร้อยละ 4.4 - 5.5 นอกจากนี้ยังต้องเพิ่มปีการศึกษาของแรงงานทุกคนเป็นร้อยละ 1.8 - 2.0 ของจำนวนปีการศึกษา รวมทั้งการเพิ่มการอบรมระหว่างการทำงาน โดยไม่ควรอาศัยที่การศึกษาและประสบการณ์เพียงอย่างเดียว

(<http://www.manager.co.th/business>, 22 เมษายน พ.ศ. 2547)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ประมาณการภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2547 คาดว่า จะมีกำลังแรงงานเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 35.7 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ประมาณ 9.0 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 2.5 (ปี 2546 กำลังแรงงานเฉลี่ยทั้งปีมีประมาณ 34.9 ล้านคน) ทั้งนี้ กำลังแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของประชากร แนวโน้มภาวะเศรษฐกิจปี 2547 คาดว่าจะมีการขยายตัวต่อเนื่องจากปี 2546 โดยคาดว่าจะขยายตัวประมาณร้อยละ 7.0 - 8.0 ผลจากการประมาณการ ในปี 2547 คาดว่า จะมีผู้มีงานทำเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 34.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ประมาณ 9.5 แสนคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.8 โดยมีอัตราการมีงานทำร้อยละ 97.3 โดยมีสัดส่วนของผู้มีงานทำเพิ่มขึ้นในภาค/นอกภาคเกษตรกรรม ทั้งนี้ เนื่องจากนโยบายของรัฐในการผลักดันอุตสาหกรรมหลายกลุ่มเข้าไปในตลาดโลก ประกอบกับการขยายตัวของการส่งออกจึงทำให้เกิดความต้องการแรงงานในภาคนี้

ค่อนข้างสูง รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนี้ ภาครัฐได้นำแผนการกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศทั้งการกระตุ้นการใช้จ่ายภายในประเทศ และการเพิ่มการลงทุนของภาครัฐทำให้ภาคการค้าปลีกและค้าส่งมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น แนวโน้มของเศรษฐกิจโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องอันจะส่งผลดีต่อการส่งออกของประเทศ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะทำให้เกิดการจ้างงานภายในประเทศเพิ่มขึ้น

แนวโน้มการว่างงานในปี 2547 คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากปี 2546 เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ การระบาดของโรคไข้หวัดนกในช่วงต้นปี การเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน โดยคาดว่า จะมีผู้ว่างงานเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 7.1 แสนคน เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ประมาณ 9.0 พันคน อัตราการว่างงานของปี 2547 จะเท่ากับปี 2546 คือ ร้อยละ 2.0 ลักษณะของผู้ว่างงาน ประมาณครึ่งหนึ่งเป็นผู้จบระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป รองลงมา คือ ประถมศึกษา (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, เมษายน 2547 และ พฤษภาคม 2547) การคาดการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ที่พบว่า อัตราการว่างงานในเดือนเมษายน 2547 ลดลงเหลือร้อยละ 2.8 และตัวเลขผู้ประกันตนที่เพิ่มขึ้นเป็น 7.6 ล้านคน ในเดือนพฤษภาคม 2547 ซึ่งนับเป็นตัวเลขที่สูงสุดในประวัติศาสตร์ สะท้อนให้เห็นภาวะการจ้างงานและการลงทุนที่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ ทั้งนี้ กระทรวงการคลังคาดการณ์ว่าในสิ้นปี 2547 อัตราการว่างงานจะลดลงเหลือเพียงร้อยละ 2 ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำที่สุดตั้งแต่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน, 30 มิถุนายน 2547)

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute Foundation : TDR) ได้ศึกษาแนวโน้มการมีงานทำและการว่างงาน ในปี 2547 - 2549 (อ้างจาก นงนภัศ อุเจริญ, 2546: 45) พบว่า แนวโน้มกำลังแรงงานของประเทศจะเพิ่มจาก 35.19 ล้านคนในปี 2546 เป็น 37.73 ล้านคนในปี 2549 โดยส่วนใหญ่จะมีสถานภาพเป็นผู้ช่วยประกอบธุรกิจส่วนบุคคลและผู้ช่วยนอกภาคเกษตร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.05 ในปี 2547 และเพิ่มเป็นร้อยละ 21.05 ในปี 2549 รองลงมา ได้แก่ ลูกจ้างเอกชนในสถานประกอบการขนาดใหญ่และขนาดกลาง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.23 ในปี 2547 และเพิ่มเป็นร้อยละ 19.98 ในปี 2549 ส่วนผู้ประกอบการส่วนบุคคลภาคเกษตรจะมีแนวโน้มลดลง และคาดการณ์ว่าจะมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในปี 2547 - 2549 จำภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่มีแนวโน้มดีขึ้น แต่ในขณะเดียวกันจำนวนผู้ว่างงานคาดการณ์ว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4.55 ในปี 2549 ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการขยายตัวของกำลังแรงงานและการขยายตัวของความต้องการแรงงานยังไม่รวดเร็วนัก โดยเฉพาะความต้องการในภาคอุตสาหกรรม ในส่วนของความต้องการแรงงาน ส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่แนวโน้มจำนวนผู้ทำงานเชิงเศรษฐกิจจะเป็นผู้มีการศึกษาสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการปรับปรุงรูปแบบการทำงาน

การบริหารงานในภาคอุตสาหกรรม งานบริการและงานเกษตรกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีระดับสูงมา พัฒนาการทำงานมากขึ้น จึงทำให้ต้องใช้ผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องที่มีการศึกษาสูงขึ้น สามารถเรียนรู้การทำงานให้เท่าทันระดับเทคโนโลยีที่สูงขึ้นได้ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3.2 แนวโน้มความต้องการแรงงานในกลุ่มอาชีพต่างๆ

การจ้างงานในกลุ่มอาชีพต่างๆ ส่วนหนึ่งวิเคราะห์ได้จากกรตั้งนโยบายและเป้าหมายหลักของประเทศที่จะมุ่งให้ประเทศไทยเข้าสู่ตลาดโลกใน 5 ปี อุตสาหกรรมหลักซึ่งคาดว่าจะมีการขยายตัวอีกมาก คือ อุตสาหกรรมเกษตร อาหาร และผลผลิตจากการเกษตร อุตสาหกรรมแฟชั่น สิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องหนัง อัญมณี อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมบริการ และอุตสาหกรรมไอซีที โดยการจ้างงานจะมีทั้งด้านวิชาชีพเฉพาะสาขา ช่างเทคนิค และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการในระดับต่างๆ เช่น แพทย์ วิศวกร นักโภชนาการ นักวิทยาศาสตร์ โปรแกรมเมอร์ นักออกแบบ ช่างประกอบรถยนต์ ช่างเทคนิคไฟฟ้า เจ้าหน้าที่ประสานงาน หรือเจ้าหน้าที่จัดการประชุม ฯลฯ

เมื่อพิจารณาข้อมูลสถิติการจดทะเบียนนิติบุคคลตั้งใหม่ทั่วราชอาณาจักร ปี 2546 ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ พบว่าจำนวนนิติบุคคลตั้งใหม่ทั่วประเทศ 43,440 ราย เพิ่มขึ้นจากปี 2545 ที่มีนิติบุคคลตั้งใหม่ 35,381 ราย (<http://www.dbd.go.th>, มิถุนายน 2547) ดังนั้น ความต้องการแรงงานในสถานประกอบการตั้งใหม่จะเพิ่มขึ้นในทุกหมวดธุรกิจ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่อยู่ใน 5 กลุ่มยุทธศาสตร์ของรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับการคาดการณ์ของกรมการจัดหางาน (กรมการจัดหางาน, 2546) ที่วิเคราะห์ว่าแนวโน้มสาขาที่จะมีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น คือ สาขาการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร สิ่งทอ สิ่งถัก อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ยานยนต์และอุปกรณ์การขนส่ง รองลงมาเป็น สาขาการขายส่งและการขายปลีก โรงแรมและภัตตาคาร ภาคอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการธุรกิจ สำหรับแนวโน้มความต้องการแรงงาน แยกตามประเภทอุตสาหกรรม มีดังนี้

1) อุตสาหกรรมแฟชั่น คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติงบประมาณ 1,800 ล้านบาท ในการสร้างและพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมนี้ เช่น นักออกแบบ ช่างฝีมือ ช่างเย็บ ช่างเย็บระในอัญมณี ซึ่งเป็นแรงงานที่ใช้ทักษะสูงและต้องผ่านการฝึกฝนเป็นเวลานาน เพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานที่ยังขาดแคลนอยู่มาก

2) อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร ประเทศไทยได้ทำข้อตกลงเขตการค้าทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น จีน อินเดีย ส่งผลให้สินค้าเกษตรส่งออกได้มากขึ้น และความพยายามผลักดันให้ไทยเป็นครัวโลก ส่งผลดีกับแรงงานไทยทุกระดับตั้งแต่เกษตรกร ผู้ผลิต ผู้ประกอบการด้าน SMEs ที่ต้องเร่งขยายตัว

3) **อุตสาหกรรมยานยนต์** เป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายฐานแรงงานจำนวนมาก สมาคมอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยคาดการณ์ว่าในปี 2549 ประเทศไทยจะมีรายได้จากการส่งออก ประมาณ 1 ล้านล้านบาท ซึ่งจะทำให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นประมาณ 310,000 คน ในจำนวนนี้แบ่งเป็น วิศวกร 46,500 คน ช่างเทคนิค 108,500 คน แรงงานที่มีฝีมือตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 6 - ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประมาณ 155,000 คน และขณะนี้อุตสาหกรรมรถยนต์กำลังประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะในกลุ่มช่างเทคนิคและวิศวกร (<http://www.bangkokbiznews.com/>; 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2547)

4) **อุตสาหกรรมค้าปลีกค้าส่ง ท่องเที่ยวและบริการ** จากการตรวจสอบตลาดแรงงานของปี 2547 ของกระทรวงแรงงาน พบว่า อุตสาหกรรมค้าปลีกค้าส่งและการบริการมีความต้องการแรงงานอยู่ในอันดับต้นๆ เมื่อเทียบกับธุรกิจอื่น เนื่องจากการขยายตัวของภาคธุรกิจดังกล่าวทั่วประเทศ ทั้งผู้ประกอบการชาวไทยและนักลงทุนจากต่างชาติ ทั้งนี้ จากรายงานของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ในปี 2546 พบว่าหมวดธุรกิจการขนส่ง ขายปลีก⁷ ภัตตาคาร และโรงแรม เป็นธุรกิจที่มีการขอจดทะเบียนมากที่สุด 1,239 ราย จากทั้งหมด 3,618 ราย และอุตสาหกรรมกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่ดีมาตลอดในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา เพราะประเทศไทยเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และเหมาะสมกับการท่องเที่ยวในหลายรูปแบบ การดำเนินธุรกิจต่อเนื่องจึงมีความหลากหลาย ตั้งแต่การบริการด้านการเดินทาง ที่พัก การนวดสปา ดังนั้น อาชีพที่มีแนวโน้มต้องการมากขึ้น ได้แก่ พนักงานบริการต้อนรับ พนักงานนวดสปา พนักงานโรงแรมและรีสอร์ท รวมทั้งมัคคุเทศก์ที่มีทักษะด้านภาษา

ปัจจุบันเริ่มเกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะแรงงานระดับล่าง และปัญหาแรงงานส่วนใหญ่ขาดทักษะในการทำงาน ขณะที่แรงงานระดับสูงถือว่า มีปัญหาน้อยกว่าและสามารถแก้ไขปัญหาได้ สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้เสนอ

⁷ ธุรกิจค้าปลีก ในส่วนของห้างสรรพสินค้าจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้า ในส่วนของห้างสรรพสินค้าจะแบ่งงานเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มการตลาด (Marketing) และฝ่ายบริหารสินค้า (Merchandising) ซึ่งต้องการพนักงานทั้งบัญชี การตลาด ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System : MIS) และงานบริการ ในส่วนของ Merchandising ยังไม่มีผู้จบตรงกับสายงานนี้ เนื่องจากมีสถาบันการศึกษาที่สอนด้านธุรกิจค้าปลีกโดยตรงน้อยมาก ในขณะที่ธุรกิจค้าปลีกมีการขยายตัวและมีความต้องการพนักงานสายอาชีพนี้มาก

นักบริการหรือนักขายมืออาชีพ ต้องมีบุคลิกภาพดี มีความขยัน อดทน ชอบพบปะผู้คน และที่สำคัญคือ การใช้ภาษาทั้งภาษาหลักและภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ การเรียนรู้งาน เป็นหัวใจหลักของธุรกิจค้าปลีก เพราะเป็นธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปอย่างมาก มีบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนและร่วมทุนกับบริษัทในประเทศไทยมากขึ้น ทำให้มีการแข่งขันกันรุนแรง นอกจากนี้ต้องมีการฝึกฝนด้านทักษะ ฝีมือและวิชาชีพ ตั้งแต่อยู่ในระบบการศึกษาไปจนถึงการทำงาน (กรมการจัดหางาน, กุมภาพันธ์ 2547)

ให้มีภาครัฐมีการแก้ปัญหาระยะสั้นโดยการพัฒนาหลักสูตรที่เข้มข้นเร่งรัด ใช้เวลา 7 - 10 สัปดาห์ และต้องเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการ

สำหรับแนวโน้มตลาดแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในต่างประเทศนั้น มีความต้องการในหลายสาขาอาชีพ โดยเฉพาะพนักงานนวดแผนไทยและนวดน้ำมัน (สปา) กำลังได้รับความสนใจในหลายประเทศทั่วโลก อาทิ อินเดีย ตุรกี โมร็อกโก โอมาน เบลเยียม อาร์เจนตินา ประกอบกับอาชีพนี้ต้องใช้ความชำนาญพิเศษเฉพาะบุคคลซึ่งแรงงานไทยมีคุณสมบัติที่เป็นข้อได้เปรียบ นอกจากนี้ธุรกิจท่องเที่ยวอื่น ๆ เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่แรงงานไทยมีโอกาเข้าไปทำงาน อาทิ ออสเตรเลีย ที่ต้องการผู้บริหารในด้านการบริหารจัดการ โรงแรม ภัตตาคาร ธุรกิจสปา ธุรกิจทัวร์ แต่ประเทศกลุ่มนี้กำหนดระดับการศึกษาและมาตรฐานฝีมือของแรงงานต่างชาติไว้สูงมาก

(<http://www.matichon.co.th/prachachat>, 4 มีนาคม 2547)

5) อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า เมื่อพิจารณาข้อมูลการส่งเสริมการลงทุนในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนสิงหาคม 2547 มีการออกบัตรส่งเสริมการลงทุนในสินค้ากลุ่มนี้ถึง 184 ราย เงินลงทุนประมาณ 70,000 ล้านบาท จ้างแรงงานประมาณ 25,000 คน อาชีพที่ต้องการได้แก่ พนักงานประกอบชิ้นส่วน พนักงานตรวจสอบ วิศวกร สถาปนิก ช่างเทคนิคต่าง ๆ

6) อุตสาหกรรมก่อสร้าง มีการขยายตัวทั้งการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและงานโครงการขนาดใหญ่ เช่น การก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ และโครงการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ เช่น รถไฟฟ้าใต้ดิน รถไฟลอยฟ้า ถนนเลี่ยงเมือง ความต้องการแรงงานในธุรกิจนี้จึงเพิ่มขึ้นมาก ทั้งสถาปนิก วิศวกร ช่างก่อสร้าง ช่างเทคนิคต่าง ๆ ซึ่งในปี 2547 เริ่มมีปัญหาดแคลนให้เห็นแล้ว

สำหรับพื้นที่ที่คาดว่าจะเกิดการจ้างงานนั้น เมื่อพิจารณายุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดต่าง ๆ ที่ได้มีการจัดทำแผนการดำเนินการแล้ว และในส่วนของภาคเอกชนที่ได้มีการกำหนดพื้นที่ภูมิศาสตร์เพื่อตั้งเป้าหมายการลงทุนเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่ทำให้เห็นว่า พื้นที่ที่มีการส่งเสริมอุตสาหกรรมประเภทใดก็จะก่อให้เกิดการจ้างงานในกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับประเภทอุตสาหกรรมนั้นๆ ตามมา ซึ่งจากการประมวลผลกลุ่มยุทธศาสตร์ทั้ง 19 กลุ่มของผู้ว่า CEO ประกอบกับยุทธศาสตร์การลงทุนในภาคเอกชนแบ่งเป็นขอบเขตใหญ่ๆ ในระดับภาค 5 ภาค โดยภาคเหนือเน้นทางด้านไอทีและซอฟต์แวร์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เน้นทางวิจัยและพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ภาคกลางและภาคตะวันออก เน้นทางด้านเทคโนโลยีชีวภาพ การวิจัยและการพัฒนาด้านเกษตร การท่องเที่ยว ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และศูนย์กลางด้านลอจิสติกส์ และภาคใต้ เน้นการท่องเที่ยว บริการทางการขนส่ง ผลิตภัณฑ์ยาง และอาหารฮาลาล (เอี่ยมพร สิงหาคมญ์, 12 มีนาคม 2547)

2.4 แนวโน้มและโอกาสการจ้างงานของบัณฑิตระดับปริญญาตรี

2.4.1 สถานการณ์การมีงานทำและการว่างงานของบัณฑิต

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีจำนวนมาก ทั้งสังกัดรัฐบาลและเอกชน และมีทิศทางเติบโต เนื่องจากความต้องการศึกษาต่อของประชาชนและความคาดหวังของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานมีการใช้ชีวิตที่ดีขึ้นจากการศึกษาที่สูงขึ้น ในแต่ละปีสถาบันเหล่านี้จะสามารถผลิตบัณฑิตเข้าสู่ตลาดแรงงานปีละไม่น้อย

จากการคาดการณ์แนวโน้มกำลังแรงงานตามระดับการศึกษา ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ในช่วงปี 2545 - 2549 คาดว่า กำลังแรงงานในระดับประถมศึกษาจะลดลง และในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และปริญญาตรีจะเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะระดับปริญญาตรีจะมีประมาณ 3.79 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 10.14 ของกำลังแรงงานในช่วงท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (เอื้อมพร สิงหาคม 2547, 12 มีนาคม 2547)

โอกาสการจ้างงานของบัณฑิตขึ้นกับเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลัก จากรายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (กรมการจัดหางาน, ธันวาคม 2546) สรุปจำนวนผู้ว่างงานที่มีการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย พบว่ามีจำนวน 37,000 คนในปี 2540 และเพิ่มขึ้นเป็น 102,000 คนและ 104,000 คน ในปี 2544 และปี 2545 ตามลำดับ โดยจำนวนผู้ว่างงานเพิ่มขึ้นมากในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ คือเพิ่มเป็น 109,000 คนในปี 2541 รายละเอียดตามตารางที่ 2 ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลจากการสำรวจของทบวงมหาวิทยาลัย (กรมการจัดหางาน, เมษายน 2546) พบว่า ช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2541 - 2543 บัณฑิตได้งานทำลดลง โดยได้งานทำร้อยละ 57, 62 และ 63 ตามลำดับ เทียบกับช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจหรือก่อนปี 2540 ที่ได้งานทำร้อยละ 67 การว่างงานของบัณฑิตช่วงปี 2541 - 2543 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 20 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 25 - 27 โดยช่วงดังกล่าว สาขาวิชาที่ประสบปัญหาการว่างงานสูง ได้แก่ สื่อสารมวลชน สังคมพหุวัฒนธรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งมีสัดส่วนการว่างงานร้อยละ 26 - 31 อย่างไรก็ตาม แนวโน้มการได้งานทำของบัณฑิตเริ่มดีขึ้น จากสภาพเศรษฐกิจของประเทศที่เริ่มฟื้นตัวขึ้นตั้งแต่ปี 2546

ผลสำรวจการได้งานทำของบัณฑิต โดยทบวงมหาวิทยาลัย ในปี 2545 ซึ่งสำรวจจากบัณฑิตที่จบจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 21 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน 19 แห่ง จำนวนบัณฑิต 98,936 คน พบว่าสาขาวิชาที่จบแล้วได้งานสูง คือ 1) สัตวแพทยศาสตร์ ได้งานร้อยละ 93.44 2) แพทยศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ร้อยละ 92.52 3) คอมพิวเตอร์ ร้อยละ 69.37 4) การฝึกหัดครูและศึกษาศาสตร์ ร้อยละ 68.49 5) มนุษยศาสตร์ ร้อยละ 63.80 6) บริหารธุรกิจและการจัดการ ร้อยละ 62.11 โดยเป็นสาขาที่นักศึกษานิยมเรียนมากที่สุดและมีบัณฑิตจบมากที่สุด

7) คณิตศาสตร์และสถิติ ร้อยละ 59.03 8) วิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 58.96 9) สถาปัตยกรรมศาสตร์ ร้อยละ 56.81 10) สังคมและพฤติกรรมศาสตร์ (ประกอบด้วยสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ประชากรศาสตร์ มานุษยวิทยา และจิตวิทยา) ร้อยละ 56.14 (กรมการจัดหางาน, เมษายน 2546)

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามการศึกษา ปี 2539 - 2545

หน่วย : พันคน

สถานภาพแรงงาน	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545
ประถมศึกษาและต่ำกว่า	375	313	872	833	682	614	343
มัธยมศึกษาตอนต้น	67	72	202	218	201	201	156
มัธยมศึกษาตอนปลาย	23	22	87	94	82	96	90
อาชีวศึกษา	23	21	68	56	59	46	43
วิชาชีพชั้นสูง	24	24	75	72	72	64	69
ปริญญาตรี	35	37	109	97	98	102	104
ทั่วประเทศ	547	489	1,413	1,370	1,194	1,123	805

ที่มา : รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรที่พระราชอาณาจักร สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ข่าวสารตลาดแรงงาน ธันวาคม 2546, กองวิจัยตลาดแรงงาน, กรมการจัดหางาน, 2546)

นอกจากนี้ ผลสำรวจภาวะการทำงานทำของบัณฑิต ปี 2544 โดยทบวงมหาวิทยาลัย⁸ (ทบวงมหาวิทยาลัย, กรกฎาคม 2546) ซึ่งสำรวจจากบัณฑิตที่จบจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนรวม 39 แห่ง ในปี พ.ศ. 2544 จำนวนบัณฑิตที่ตอบแบบสำรวจ 100,654 คน (คิดเป็นร้อยละ 81.96 จากจำนวนบัณฑิตที่จบปริญญาตรีปี 2544 ทั้งสิ้น 122,807 คนจากสถาบันอุดมศึกษา 78 แห่งทั่ว

⁸ บัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตอบแบบสำรวจ 897 คน มีบัณฑิตทำงานแล้วจำนวน 505 คน หรือร้อยละ 56.3 ยังไม่ได้ทำงาน 392 คน หรือร้อยละ 43.7 สาเหตุบัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงาน ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 64.3 ยังหางานไม่ได้และรอฟังคำตอบจากหน่วยงาน ร้อยละ 11.5 ศึกษาต่อ ส่วนที่เหลือเป็นเหตุผลอื่น นอกจากนี้มีบัณฑิตจำนวน 382 คน มีปัญหาการทำงาน โดยส่วนใหญ่มีปัญหา คือ หางานที่ถูกใจไม่ได้และไม่ทราบแหล่งงาน

ในจำนวนบัณฑิตที่ทำงานแล้ว 505 คน ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 78.81 เป็นพนักงานเอกชน ร้อยละ 9.11 เป็นลูกจ้างส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 4.75 ทำธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 3.96 เป็นข้าราชการ/พนักงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 2.38 รับจ้าง ในส่วนของพื้นที่ทำงาน พบว่า บัณฑิตที่มีงานทำส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 51.09 ทำงานในกรุงเทพฯและปริมณฑล ร้อยละ 15.84 ทำงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 15.64 ทำงานในภาคใต้ ร้อยละ 1.98 ทำงานภาคเหนือ และมีเพียงร้อยละ 0.79 ที่ทำงานในภาคตะวันออก

ประเทศ) ซึ่งในจำนวนนี้เป็นบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจและกฎหมาย มากที่สุดถึง 55,356 คน จากผลการสำรวจพบว่า บัณฑิตทั้งหมดประมาณร้อยละ 65 มีงานทำแล้ว บัณฑิตจำนวน 35,335 คนหรือร้อยละ 35 ยังมีได้ทำงาน โดยส่วนใหญ่หรือร้อยละ 34 จบสาขา บริหารธุรกิจและการจัดการ รองลงมาร้อยละ 12.7 เป็นสาขาวิศวกรรมและวิศวกรรมการค้า ร้อยละ 12.5 เป็นสาขาสังคมและพฤติกรรมศาสตร์ ที่เหลือเป็นสาขาอื่น ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใกล้เคียงกับปี 2542 และ 2543 บัณฑิตส่วนใหญ่หางานทำได้ในระยะเวลา 1 - 2 เดือน แสดงถึงภาวะการว่างงานของบัณฑิต ใหม่ที่ลดลงเรื่อย ๆ

บัณฑิตที่ยังไม่ได้ทำงานส่วนใหญ่จบจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะประเภท ไม่จำกัดรับ สำหรับสาเหตุที่บัณฑิตยังไม่ได้ทำงาน ส่วนใหญ่ คือ ยังหางานทำไม่ได้และรอฟังคำตอบ จากหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม แนวโน้มการไม่ได้งานทำเนื่องจากศึกษาต่อมีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทุกปี โดยเฉพาะบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจและกฎหมาย ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้ วิเคราะห์ว่าอาจเป็นเพราะธุรกิจเอกชนต้องการพนักงานที่มีวุฒิการศึกษาสูงขึ้น

บัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจและการจัดการ ที่ตอบแบบสำรวจจำนวน 34,823 คน มี จำนวน 12,011 คน หรือร้อยละ 35 ยังมีได้ทำงาน แต่ถ้าพิจารณาเฉพาะผู้ที่หางานทำไม่ได้และรอฟัง คำตอบจากหน่วยงานจะมีจำนวนร้อยละ 22.8 ของบัณฑิตในสาขานี้ ซึ่งสูงเป็นอันดับสองรองจากสาขา วารสารศาสตร์และสารสนเทศที่เท่ากับร้อยละ 27 โดยมีปัญหาหลัก คือ การหางานที่ถูกต้องใจไม่ได้ รองลงมา คือ ไม่ทราบแหล่งงาน

2.4.2 บัณฑิตทำงานราชการลดลง

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าบัณฑิตจบใหม่ระดับปริญญาตรีมี แนวโน้มเข้าทำงานในส่วนราชการลดลง และเพิ่มขึ้นในภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง คือ ในปี 2541 มีผู้จบ การศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีงานทำจำนวน 132,917 คน ในจำนวนนี้เข้าทำงานในส่วนราชการ 36,951 คน ทำงานรัฐวิสาหกิจและเอกชน 69,383 คน ปี 2545 มีผู้จบปริญญาตรีมีงานทำ 164,349 คน โดยทำงานใน ส่วนราชการลดลงเหลือเพียง 25,474 คน และทำงานในภาครัฐวิสาหกิจและเอกชนเพิ่มขึ้น คือ มีจำนวน 78,723 คน สอดคล้องกับข้อมูลการสำรวจของทบวงมหาวิทยาลัยปี 2544 ที่พบว่า บัณฑิตที่ได้งานทำ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 55 ทำงานบริษัทเอกชน

2.4.3 แนวโน้มและโอกาสการจ้างงานของบัณฑิต

1) ภาคชุมชนจะเป็นตลาดแรงงานใหม่ที่สำคัญ

หากพิจารณาจากเป้าหมายทางเศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4 - 5 ต่อปี คาดว่าจะเพิ่มการจ้างงานใหม่ในประเทศ

ไม่ต่ำกว่า 230,000 คนต่อปี ในขณะที่กำลังแรงงานใหม่เข้าสู่ตลาดประมาณ 5 - 6 แสนคนต่อปี (กรมการจัดหางาน, เมษายน 2546) ดังนั้น บัณฑิตใหม่จะเผชิญกับการแข่งขันที่สูงขึ้น ในขณะที่ภาคราชการและรัฐวิสาหกิจจะยังคงจำกัดการรับกำลังคนเพิ่ม กรมการจัดหางานได้เสนอแนะว่า ภาคชุมชนหรือท้องถิ่นจะเป็นตลาดใหม่สำหรับบัณฑิต ทั้งนี้ เนื่องจากบัณฑิตส่วนใหญ่มาจากชุมชนซึ่งมีความรู้ความเข้าใจรู้แหล่งผลิตในชุมชน จึงมีแนวโน้มจะประกอบอาชีพอิสระหรือเป็นผู้ประกอบการ ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น ส่วนสาขาวิชาที่จบแล้วคาดว่าจะได้งานสูงจะเป็นทางสายแพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นหลัก

2) แนวโน้มปัญหาขาดแคลนแรงงานในบางสาขา

พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ให้ความเห็นว่า หากอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจอยู่ที่ระดับร้อยละ 5 จะสามารถรองรับนักศึกษาปริญญาตรีที่จบใหม่ให้มีงานทำได้ทั้งหมด แต่ถ้าเศรษฐกิจขยายตัวมากกว่าร้อยละ 5 ก็จะมีปัญหาการขาดแคลนแรงงานเกิดขึ้น ซึ่งในปี 2546 เศรษฐกิจขยายตัวร้อยละ 6.7 ทำให้นักศึกษาที่เพิ่งจบออกมาและคนที่ตกงานจากวิกฤตเศรษฐกิจกลับเข้าไปมีงานทำอีกครั้ง แต่ในปี 2547 ถ้าเศรษฐกิจขยายตัวตามเป้าหมาย คือ ร้อยละ 8 อาจทำให้มีปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือในระดับปริญญาตรีเกิดขึ้น โดยเฉพาะวิศวกร ที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต

จากผลของภาวะเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขยายการลงทุนในบางอุตสาหกรรมที่ภาครัฐให้การส่งเสริม ทำให้ในขณะนี้ (ปี 2547) เริ่มปรากฏปัญหาการขาด

ปัจจุบันของผู้ประกอบการไทยกว่าร้อยละ 90 รวมถึงผู้ประกอบการเอสเอ็มอี ต่างเผชิญกับการเป็นผู้รับจ้างผลิต (OEM) คือ การผลิตสินค้าตามสั่ง ตามคุณภาพที่กำหนดในราคาที่ถูก จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญในเรื่องของการออกแบบ ขณะที่ต่างประเทศให้ความสำคัญกับฝ่ายออกแบบเทียบเท่ากับส่วนงานอื่นๆ ในขณะที่ปัจจุบันประเทศจีนมีศักยภาพการเป็น OEM ที่ดีกว่าไทย โดยสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพใช้ได้แต่ราคาถูกกว่าและเริ่มพัฒนาออกแบบสร้างแบรนด์เข้าไปในตัวสินค้าแล้ว นายกสมาคมน์กออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (นายพงศธร ละเอียดอ่อน กรรมการผู้จัดการบริษัท FiF Design จำกัด และนายกสมาคมน์กออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม) ได้เสนอความเห็นที่ผู้ประกอบการไทยจะอยู่รอดได้ ต้องพัฒนาจากการเป็นเพียงผู้ผลิต OEM มาเป็นผู้นำการออกแบบ ODM (Design) เพื่อก้าวสู่การเป็นเจ้าของตราสินค้า OBM (Brand) และเสนอให้บรรจุวิชาการออกแบบ เป็นวิชาหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในภาควิชาการบริหารจัดการธุรกิจ จากเดิมที่มีแต่การตลาด การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ โดยเห็นว่าถ้าพื้นฐานนี้ตั้งแต่ช่วงเรียน ปรกาศความคิดนี้ก็จะกว้างและขยายเพิ่มขึ้นเป็นผลได้ในระยะยาว

(<http://www.maticchon.co.th/prachachat/>, 4 มีนาคม 2547)

แคลนแรงงานเกิดขึ้นในหลายสาขาทั้ง ช่างเทคนิค วิศวกร และนักบัญชี เนื่องจากบุคลากรที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ เพราะระบบการศึกษาผลิตไม่ทัน

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลเริ่มตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงเริ่มมีการเร่งผลิตวิศวกรและช่างเทคนิคที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน แต่ปัญหาที่ภาคเอกชนกำลังวิตก คือ การขาดแคลนบุคลากรด้านการบริหารจัดการโดยเฉพาะนักบัญชี ซึ่งขณะนี้กำลังประสบปัญหาขาดแคลน โดยเฉพาะโรงงานในต่างจังหวัด ทำให้เริ่มมีการแย่งซื้อตัวนักบัญชีฝีมือดี โดยให้เงินเดือนสูงกว่าเดิมร้อยละ 20 - 30 สภาพอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเชื่อว่าอีก 3 - 4 ปีข้างหน้า ภาคอุตสาหกรรมของไทยจะประสบปัญหาขาดแคลนนักบัญชี เนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่เรียนยากและคนส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยเลือกเรียน ต้องผ่านการสอบใบอนุญาตตรวจสอบบัญชีจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนจึงจะได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้สอบบัญชี นอกจากนี้ นักบัญชีที่ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงก็ไม่สะดวกในการไปทำงานในต่างจังหวัด ทำให้โรงงานหลายแห่งต้องเสนอสวัสดิการประโยชน์และแรงจูงใจให้คนเหล่านี้ไปทำงาน เช่น ที่พัก รถยนต์ หรือขนาดสร้างโรงเรียนไว้ให้ลูกของพนักงานที่เดินทางไปทำงานต่างจังหวัดเรียน ดังนั้น สภาพอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้แก้ไขปัญหานี้โดยเฉพาะหน้ากรณีนี้ โดยได้ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงแรงงาน จัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับบุคลากรระดับ ปวช. และ ปวส. ที่มีอยู่ให้มีความรู้ด้านบัญชีเทียบเท่ากับผู้ที่จบระดับปริญญาตรี และในระยะยาวเสนอให้ส่งเสริมให้คนหันมาเรียนบัญชีกันมากขึ้น (ฉันทพล หวังทรัพย์, 2547)

2.5 ความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ

2.5.1 ความต้องการแรงงานของสถานประกอบการผ่านกรมการจัดหางาน

ลักษณะความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ มี 2 ลักษณะ คือ ต้องการแรงงานเพื่อทดแทนตำแหน่งเดิมและต้องการแรงงานตำแหน่งใหม่ จากการรวบรวมข้อมูลความต้องการแรงงานแจ้งผ่านกรมการจัดหางาน พบว่า (กรมการจัดหางาน, เมษายน 2547) ในปี 2546 มีความต้องการแรงงาน 787,778 อัตรา เป็นตำแหน่งงานเดิม 136,023 อัตรา และเป็นตำแหน่งงานใหม่ 651,755 อัตรา หรือร้อยละ 82.73 โดยอุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานสูง ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต จำนวน 397,806 อัตราหรือร้อยละ 50.49 รองลงมา คือ สาขาการขายส่ง/ขายปลีก 163,050 อัตรา โรงแรมและภัตตาคาร 36,694 อัตรา และการก่อสร้าง 32,655 อัตรา

ในจำนวนความต้องการแรงงานทั้งหมด เป็นตำแหน่งงานระดับปริญญาตรีเพียง 97,421 อัตรา หรือร้อยละ 12.37 และส่วนใหญ่หรือร้อยละ 85.49 เป็นตำแหน่งงานใหม่ อาชีพที่ต้องการแรงงานระดับปริญญาตรี เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพ 21,541 อัตรา ช่างเทคนิค

19,530 อัตรา เสมียน 17,464 อัตรา พนักงานบริการ 13,218 อัตรา ผู้บัญญัติกฎหมาย 12,960 อัตรา อาชีพงานพื้นฐาน 7,289 อัตรา และที่เหลือคืออื่นๆ

สำหรับตำแหน่งงานว่าง 10 อันดับแรกในอาชีพผู้ประกอบวิชาชีพระดับปริญญาตรี ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพทางธุรกิจ 24,066 อัตรา วิศวกรเครื่องกล 2,496 อัตรา สถาปนิก 1,744 อัตรา วิศวกรไฟฟ้า 1,551 อัตรา วิศวกรโยธา 1,386 อัตรา โปรแกรมเมอร์ 1,319 อัตรา นักบัญชี 1,286 อัตรา นักแสดง 929 อัตรา ครูระดับมัธยมศึกษา 631 อัตรา และนักเคมี 626 อัตรา

ส่วนตำแหน่งงานว่างในอาชีพเสมียนเจ้าหน้าที่ ที่ต้องการแรงงานระดับอาชีวศึกษาและปริญญาตรี (ไม่ได้แยกข้อมูล) 10 อันดับแรก ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงาน เจ้าหน้าที่คลังสินค้า เจ้าหน้าที่เก็บเงิน พนักงานต้อนรับ เจ้าหน้าที่วางแผนการผลิต เจ้าหน้าที่ห้องสมุด เจ้าหน้าที่สถิติและการเงิน เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล และเลขานุการ

2.5.2 ความต้องการแรงงานจากการรับสมัครทางหนังสือพิมพ์ กรมการจัดหางานได้ประมวลสถิติตำแหน่งงานที่ประกาศรับสมัครทางหนังสือพิมพ์จำนวน 7 ฉบับ (กรุงเทพฯธุรกิจ ไทยโพสต์มติชน วัฏจักร ฐานเศรษฐกิจ นิตยสารสมัครด่วน และผู้จัดการรายสัปดาห์) ตลอดปี 2546 (กรมการจัดหางาน, มีนาคม 2547) สรุปมีจำนวนความต้องการแรงงานทั้งหมด 63,180 อัตรา เป็นความต้องการระดับปริญญาตรีขึ้นไป 32,490 อัตรา หรือร้อยละ 51.42 และตำแหน่งงานที่ต้องการระดับปริญญาตรีสูงสุด 10 อันดับแรก คือ 1) ตัวแทนฝ่ายขายด้านเทคนิคและการค้า 2) ผู้ประกอบวิชาชีพทางธุรกิจที่มีได้จัดไว้ในประเภทอื่น 3) ผู้จัดการฝ่ายขายและการตลาด 4) สถาปนิก วิศวกรและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง 5) เจ้าหน้าที่บัญชี 6) นักบัญชี 7) เจ้าหน้าที่วางแผนการผลิต 8) ผู้จัดการฝ่ายการเงินและบริหาร 9) ผู้ตรวจสอบด้านความปลอดภัยและสุขภาพ 10) ผู้จัดการฝ่ายอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

เมื่อพิจารณาในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า สถานประกอบการมีความต้องการแรงงานในด้านการขายและการผลิตเป็นส่วนใหญ่ และมีจำนวนไม่น้อยที่ต้องการแรงงานระดับผู้จัดการที่มีประสบการณ์

2.5.3 ความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน จากการสำรวจของสำนักงานส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) ในปี 2546 พบว่า ภาคอุตสาหกรรมที่อยู่ในบัญชีส่งเสริมการลงทุนจากบีโอไอ มีความต้องการแรงงานรวมทั้งสิ้น 13,664 คน แบ่งเป็นความต้องการแรงงานในระดับปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 4,149 คน ช่างเทคนิคที่จบ ปวส. และ ปวช. จำนวน 9,245 คน ในจำนวนแรงงานที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป ภาคอุตสาหกรรมหลายแห่งมีความต้องการแรงงานด้านบริหารรวมประมาณ 1,994 คน แบ่งเป็นความต้องการด้านการตลาด 278 คน การเงิน 152 คน การจัดการ 686 คน บัญชี 326 คน คอมพิวเตอร์ 115 คน และอื่น ๆ อีก 459 คน ขณะที่ความต้องการแรงงานด้านวิศวกรรมในปี 2546 จำนวน 2,018 คน แบ่งเป็น สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ 86 คน อิเล็กทรอนิกส์ 110 คน การจัดการ 92 คน สิ่งแวดล้อม 20 คน อุตสาหกรรม 516 คน โลหการ 32 คน

เครื่องกล 613 คน ไฟฟ้า 334 คน เคมี 56 คน โยธา 8 คน และอื่นๆ อีก 71 คน (<http://www.boi.go.th>, เมษายน 2547)

2.5.4 สถิติการประกาศรับสมัครงานจากหน่วยงานให้บริการจัดหางานออนไลน์ จากการเลือกมาบางหน่วยงานที่มีการแสดงข้อมูลสถิติการรับสมัครงาน สรุปได้ดังนี้

1) www.job.loxinfo.co.th สถิติ ณ วันที่ 26 เมษายน 2547 มีตำแหน่งงานที่ประกาศรับสมัครทั้งหมด 12,954 ตำแหน่ง (ระดับ ปวช. ขึ้นไป) เป็นสายอาชีพด้าน IT/Telecoms มากที่สุด คือ ร้อยละ 25.72 รองลงมา คือ ด้านการขาย/การตลาด ร้อยละ 20.58 ด้านวิศวกรรม ร้อยละ 20.15 ด้านบริการลูกค้า ร้อยละ 19.07 ด้านบริหารสำนักงาน/เลขานุการ/ประมวลผลข้อมูล/เสมียน ร้อยละ 14.48 เมื่อพิจารณาประเภทธุรกิจที่รับสมัครพนักงาน พบว่าเป็นธุรกิจประเภท IT/Telecoms ร้อยละ 38.12 ธุรกิจการขาย/การตลาด ร้อยละ 36.77 ธุรกิจโรงแรม ร้อยละ 8.97 ธุรกิจด้านวิศวกรรม ร้อยละ 8.52 ธุรกิจการเงิน/ธนาคาร ร้อยละ 7.62

2) www.jobthai.com/index.html สถิติ ณ วันที่ 26 เมษายน 2547 จำนวนงานทั่วประเทศ 10,835 ตำแหน่ง ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งรวบรวมมาจากการประกาศรับสมัครที่ web นี้และจากแหล่งหางานสำคัญอื่น ๆ ในจำนวนนี้กว่าครึ่งหรือประมาณ 5,000 ตำแหน่ง หรือร้อยละ 48.25 เป็นตำแหน่งด้านบริหารธุรกิจและการจัดการ ได้แก่ (เรียงลำดับตามจำนวนตำแหน่งมากไปน้อย) การขาย/การตลาด บัญชี/การเงิน จัดซื้อ/ธุรการ/ประสานงานทั่วไป บริหารบุคคล/ฝึกอบรม คลังสินค้า/Logistics บริการลูกค้า/ประชาสัมพันธ์ เลขานุการ นำเข้า/ส่งออก/Shipping เศรษฐศาสตร์/หุ้น/ประกันภัย/ธนาคาร พัฒนาธุรกิจ และประเมินราคา

เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่า สาขาอาชีพที่ต้องการมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ด้านการขาย/การตลาดมากที่สุด คือ ร้อยละ 16.04 รองลงมา คือ ด้านบัญชี/การเงิน ร้อยละ 10.63 รองลงมาคือ ด้านช่างสาขาต่าง ๆ ร้อยละ 8.08 วิศวกร ร้อยละ 6.77 ด้านจัดซื้อ/ธุรการ/ประสานงานทั่วไป ร้อยละ 6.52 ที่เหลือจะกระจายเป็นสาขาอาชีพอื่นๆ

ประเภทธุรกิจที่มีการประกาศรับสมัครงานมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ร้อยละ 7.24 ธุรกิจวัสดุก่อสร้าง/ก่อสร้าง ร้อยละ 6.55 ธุรกิจอุตสาหกรรมยานพาหนะ/ชิ้นส่วนยานยนต์ ร้อยละ 5.93 ธุรกิจอาหาร - เครื่องดื่ม ร้อยละ 5.62 ธุรกิจคอมพิวเตอร์ - IT และธุรกิจ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 4.25 เท่ากัน

2.6 คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตที่ตลาดแรงงานต้องการ

2.6.1 มีทักษะขั้นพื้นฐานและสมรรถนะของบัณฑิตระดับปริญญาตรีที่มีประสิทธิผล

ภราดาประทีป ม. โกมลมาศ อธิการบดีกิตติคุณ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กล่าวในการสัมมนาเรื่อง มหาวิทยาลัยกับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ว่าการศึกษาระดับปริญญาตรี ถือได้ว่าเป็นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของอุดมศึกษา เพราะเป็นพื้นฐานของการวิจัยและพัฒนาในระดับสูงต่อไป รวมทั้งการค้นคว้าและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่มีความจำเป็นสำหรับการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ ดังนั้น ควรตั้งคำถามสำคัญ คือ คุณภาพการศึกษาระดับปริญญาตรีของประเทศไทยได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของโลกหรือไม่ หรือเทียบเท่ากับประเทศที่เจริญแล้วหรือไม่ บัณฑิตที่ผลิตออกไปโดยสถาบันอุดมศึกษาเป็นที่ยอมรับของสังคมเพียงใด (ประทีป ม. โกมลมาศ, 2546)

ภราดาประทีป ม. โกมลมาศ ได้กล่าวถึงประเทศโลกตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา ว่าได้มีการตั้งคำถามทำนองเดียวกันนี้ และในระหว่างปี ค.ศ. 1991 - 1993 ได้มีการศึกษาและวิจัยอย่างจริงจังเกี่ยวกับคุณภาพบัณฑิตทั้งประเทศ และทำเป็นรายงานชิ้นสำคัญระดับชาติชื่อว่า "An American Imperative: Higher Expectation for Higher Education" เสนอโดยคณะกรรมการระดับประเทศชื่อ The Wingspread Group ที่ได้รับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ สารสำคัญของรายงานที่นำเสนอในที่นี้คือ The Secretary's Commission on Achieving Necessary Skills หรือ The SCANS Agenda ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะต่อสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ ให้มีการปรับปรุงระบบการศึกษาและระบบการผลิตบัณฑิต ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการดังกล่าวคือ ทักษะขั้นพื้นฐาน (Foundation Skills) และการเสริมสร้างสมรรถนะ (Competencies) ให้แก่บัณฑิตระดับปริญญาตรี ที่เหมาะสมสำหรับโลกสมัยใหม่ อันเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ไม่ใช่เฉพาะสำหรับบัณฑิตในโลกตะวันตกเท่านั้น แต่หมายถึงบัณฑิตทั่วโลกอีกด้วย ได้แก่

1) ทักษะขั้นพื้นฐาน (Foundation Skills) คือ สมรรถนะสำหรับทุกคนในองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High - Performance Workplace) ที่จำเป็นต้องมี ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน ทักษะการคิด และคุณสมบัติส่วนตัว

(1) ทักษะพื้นฐาน (Basic Skills) ได้แก่

- การอ่าน (Reading) สามารถบอกได้ว่าสิ่งที่อ่านนั้นมาจากไหน และสามารถตีความหมายของข้อมูลสารสนเทศในเอกสารได้ เช่น คู่มือ กราฟ และข้อกำหนด
- การเขียน (Writing) มีความสามารถที่จะสื่อความคิดและข้อคิด ข้อมูลข่าวสารในการเขียนและสามารถทำเอกสารเช่น ข้อเสนอแนะ คู่มือ รายงาน กราฟ และ Flow Charts

▪ การทำเลขและคณิตศาสตร์ (Arithmetic/Mathematics) มีความรู้คณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐานที่นำมาใช้ได้และรู้จักเลือกใช้สูตรคณิตศาสตร์อย่างเหมาะสม คณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐานนี้เป็นวิชาพื้นฐานที่มหาวิทยาลัย Stanford กำหนดให้ทุกคนต้องเรียนไม่ว่าจะเรียนศิลปศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์

▪ การพูด (Speaking) สามารถจัดและลำดับความคิด และสื่อสารด้วยวาจาได้อย่างมีคุณภาพ

▪ การฟัง (Listening) สามารถฟังและจับประเด็นได้ ตีความได้ และตอบรับกับ Verbal Message and Other Cues คือตีความหมายจากเสียงที่คนพูดออกมา

(2) ทักษะการคิด (Thinking Skills) หมายถึง

▪ การคิดแบบเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) สามารถสร้างความคิดใหม่ได้

▪ การคิดและการตัดสินใจ (Decision Making) สามารถกำหนดเป้าหมายและขอบเขต แจกแจงทางเลือก รู้จักพิจารณาความเสี่ยงและรู้จักประเมิน รู้จักทางเลือกที่ดีที่สุด

▪ การแก้ปัญหา (Problem Solving) รู้จักรับรู้ปัญหาและแสวงหาวิธีนำแผนไปปฏิบัติ

▪ การมองด้วยสายตาของปรัชญาและปัญญา (Visualizing) คือ สามารถจัดระบบและกระบวนการของสัญลักษณ์ ภาพ กราฟ วัตถุ หรือข้อมูลในรูปแบบอื่น ๆ

▪ รู้จักวิธีเรียนและรู้จักการใช้เทคนิคการเรียนรู้ (Knowing How to Learn) รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้

▪ การหาเหตุผล (Reasoning) สามารถค้นหาหลักการหรือสร้างกฎ เพื่อใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่ง 2 สิ่ง และใช้หลักการที่ค้นพบในการแก้ปัญหา

(3) คุณสมบัตส่วนตัว (Personal Quality) ได้แก่

▪ ความรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม (Responsibility) คือ การแสดงความพยายามถึงขีดสุด และมุ่งมั่นที่จะบรรลุถึงเป้าหมาย

▪ เชื่อในความสามารถของตนเอง (Self - Esteem) รู้จักมองชีวิตเชิงสร้างสรรค์ มองเชิงบวกเสมอ

▪ สามารถปรับตัวได้ (Sociability) รู้จักสร้างมิตรภาพ และรู้จักเข้าใจเห็นใจผู้อื่น

▪ การจัดการตนเอง (Self - Management) รู้จักประเมินและประมาณตัวเองอย่างถูกต้อง ตั้งเป้าหมายของชีวิตและแสดงออกซึ่งความสามารถในการบังคับควบคุมตนเอง

▪ ความไว้วางใจได้และความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity and Honesty) มีความน่าเชื่อถือ ความน่าไว้วางใจ

- 2) **สมรรถนะสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง (Competencies)** คือ บัณฑิตที่จบปริญญาตรีที่รู้จักจริงในสิ่งที่ตนควรจะรู้ (Professionalism Competencies) ซึ่งจำเป็นต้องรู้จักใช้ปัจจัยต่อไปนี้ได้อย่างได้ผลสูงสุด คือ
- **ทรัพยากร (Resources)** รู้จักการบริหารและการจัดการทรัพยากรทั้งเรื่อง เวลา การเงิน วัสดุ สถานที่ และบุคลากร
 - **ทักษะการปฏิสัมพันธ์ (Interpersonal Skills)** รู้จักทำงานเป็นทีม เข้ากับคนอื่นได้ และสามารถให้บริการคนอื่น เป็นผู้ดำเนินการต่อรอง และทำงานกับคนต่างวัฒนธรรมได้
 - **ข้อมูล (Information)** สามารถเข้าถึงข้อมูลและรู้จักประเมินข้อมูล จัดระบบข้อมูลและจัดเก็บในรูปแบบแฟ้มเอกสาร สามารถสื่อสารและใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวลสารสนเทศ
 - **การจัดระบบ (Systems)** มีความเข้าใจเรื่องของระบบ รู้จักระบบสังคมองค์กร และเทคโนโลยี สามารถทำงานและบริหารอย่างได้ผลกับระบบต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์ตรวจสอบและปรับปรุงขีดความสามารถ อีกทั้งยังสามารถออกแบบและปรับระบบให้เข้ากับสถานการณ์ขององค์กรที่มีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลาได้
 - **เทคโนโลยี (Technology)** สามารถเลือกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์และประยุกต์ใช้กับงานได้อย่างเหมาะสม และสามารถที่จะคงไว้ หรือแก้ไขเครื่องมือและอุปกรณ์นั้น ๆ ได้

นอกจากนี้ ท่านภราดาประทีป ม. โกมลมาศ ให้ความเห็นว่าในระบบเศรษฐกิจใหม่¹⁰ นี้ จำเป็นต้องมีการ **Internationalize** และ **Digitize** หลักสูตรและระบบการเรียนการสอน มีการปฏิรูปการศึกษาแบบออนรากลอน โคน ก็จะต้องมีกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) เช่น จัดทำแผนการเรียนเฉพาะตามกลุ่มผู้เรียน และอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงวิทยาการความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก สามารถมีปฏิสัมพันธ์ในขณะที่เรียนกับนักศึกษาอื่นในภูมิภาคและในโลก พร้อมทั้งเน้นด้านการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่เก่งพร้อมด้วยวุฒิภาวะเชิงศีลธรรมด้วย จึงจะทำให้เกิดการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ทักษะพื้นฐานของบัณฑิตปริญญาตรีที่สังคมต้องการข้างต้น สอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาวิจัยของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปี 2546 (กรมการจัดหางาน, เมษายน 2546) โดยการสำรวจสถานประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนและได้กำหนดเกณฑ์

¹⁰ ท่านภราดาประทีป ม. โกมลมาศ ให้ความเห็นเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจใหม่ (The New Economy) ว่า หมายถึง โลกใหม่ที่แตกต่างจากสิ่งเคยเป็นมาแล้วอย่างสิ้นเชิง ถือเป็น การ Revolution หรือการปฏิวัติโลกใหม่ ที่ซึ่งประชาชนทำงานด้วยสมองมากกว่ามือ เทคโนโลยีการสื่อสารสร้างการแข่งขันระดับโลกขึ้นมา นวัตกรรมสำคัญว่าการผลิตจำนวนมาก (Mass Production) การลงทุนสามารถ **ซื้อแนวคิดใหม่** (New Concept) หรือวิธีการสร้างแนวคิดใหม่ หรือซื้อความคิด มากกว่าซื้อเครื่องมือ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คุณลักษณะของแรงงานไว้ 9 ประการ คือ ความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับงาน ความเป็นเลิศทางวิชาการ ความสามารถในการนำวิชาการมาปรับใช้ในงาน ความสามารถในการเชิงวิเคราะห์หรือวิจัย ความสามารถในการสื่อข้อความและนำเสนอ ความเป็นผู้นำและมีมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนการสร้างทีมงาน ความมุ่งมั่นและความสามารถทำงานในภาวะที่กดดัน ทักษะภาษาต่างประเทศ และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ โดยที่คุณลักษณะที่สำคัญของบัณฑิตที่สถานประกอบการให้ความสำคัญ 3 อันดับแรกคือ ความเป็นผู้นำและมีมนุษยสัมพันธ์ตลอดจนการสร้างทีมงาน ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ และความมุ่งมั่นและความสามารถทำงานในภาวะที่กดดัน

นอกจากนี้ ยังมีผลงานวิจัย เรื่อง “ทักษะแรงงานไทยในอนาคตที่พึงประสงค์” โดย ศ. ดร. เกื้อ วงศ์บุญสินและ รศ. ดร. สุวณี สุรเสียงสังข์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยรายงานดังกล่าว ได้มีการศึกษาถึงสมรรถนะ คุณลักษณะหรือทักษะ (Competencies) ที่ควรต้องมีของบัณฑิตระดับปริญญาตรีในประเทศไทย (พศุ เศษะรินทร์, 1 มิถุนายน 2547) พบว่า ในภาพรวมในอนาคตอีก 15 ปีข้างหน้า ความต้องการด้านบุคลากรนั้นจะเน้นในเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ โดยบัณฑิตในอนาคตจะต้องมีคุณลักษณะและความสามารถ ดังนี้

1) ด้านความรู้ ความสามารถและทักษะ

- มีความรู้ที่กว้างในลักษณะ **Multidisciplinary** หรือมีความรู้ในหลากหลายศาสตร์สาขา ไม่ใช่เพียงแต่รู้จักในสิ่งที่ตนเองเรียนมาเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สมดุลกัน

- สามารถคิด วิเคราะห์ วิจัย และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ในระดับที่ดีมาก
- มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
- มีทักษะพื้นฐานที่ดีมากในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านการอ่าน เขียน พูด การ

แสดงออก ทางด้านภาษาอังกฤษ ด้านคอมพิวเตอร์ และการจัดการ โดย

- ด้านภาษาไทย จะต้องสามารถสื่อสารได้ดีมาก
- ด้านภาษาอังกฤษ จะต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในชีวิตประจำวันได้ดี
- ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น จะต้องสามารถใช้โปรแกรมระดับสูงในการทำงานได้
- ด้านการบริหารจัดการ จะต้องสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม มีวุฒิภาวะของความเป็นผู้นำและผู้บริหาร สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ อีกทั้งยังต้องมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของต่างชาติได้ดี

▪ มีความชำนาญเฉพาะทางที่สูง เพื่อการประกอบอาชีพด้วย ไม่ใช่เป็นผู้นำที่ดี มีภาษาดี แต่ขาดความรู้ ความชำนาญในสิ่งที่ตนเองเรียนมา และถ้าจะเปรียบเทียบเพื่อแข่งขันแล้วบัณฑิตของไทยควรจะต้องมีความทัดเทียมกับบัณฑิตจากประเทศสิงคโปร์อีกด้วย

2) ด้านทัศนคติของบัณฑิตในอนาคตนั้น บัณฑิตจะต้องมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน โดยมีความพร้อมที่จะทำงาน มีความอดทน มีแรงจูงใจ และมีความเป็นผู้นำในการทำงานได้

อนึ่ง ปัจจุบันองค์กรชั้นนำได้มีการกำหนดความสามารถหลักของพนักงานขององค์กร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สมรรถนะหลักหรือคุณลักษณะความสามารถหรือความสามารถหลัก (Core Competencies) คือ ขีดความสามารถ (ทักษะ ความรู้ ทัศนคติ อุปนิสัย พฤติกรรมและคุณลักษณะอื่น ๆ) ที่พนักงานทุกคนในองค์กรดังกล่าวจำเป็นต้องมี เพื่อมุ่งเน้นความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งจะสอดคล้องกับค่านิยม วัฒนธรรม วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ขององค์กร ทำให้สามารถนำกลยุทธ์ขององค์กรสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

องค์กรเหล่านี้จะนำความสามารถหลักที่กำหนดนี้มาใช้ในกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยเฉพาะในการคัดเลือกและการพัฒนาพนักงาน ซึ่งการคัดเลือกในระยะหลังจะมีความเข้มข้นพิถีพิถันเพื่อให้ได้คนที่เหมาะสม (Most Fit) กับองค์กรที่สุด เช่น มีการใช้ศูนย์ประเมิน (Assesment Center) ที่ใช้กิจกรรมหลากหลาย เพื่อทดสอบและประเมินความสามารถหลักและพฤติกรรมของผู้สมัครงานในด้านต่าง ๆ ตัวอย่างองค์กรชั้นนำที่มีการกำหนดสมรรถนะหลักแล้ว เช่น

▪ 7 - Eleven กำหนดความสามารถหลัก 5 ประการ ได้แก่ 1) ความมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ 2) ความใส่ใจบริการลูกค้า 3) การปฏิบัติตนด้วยความสุจริต และมีคุณธรรม 4) การอุทิศตนต่อองค์กร และ 5) การทำงานเป็นทีมและความร่วมมือในการทำงาน (<http://www.manager.co.th>, 16 กรกฎาคม 2547)

▪ เครือซิเมนต์ไทย กำหนด 3 กลุ่ม คือ 1) การริเริ่มส่วนบุคคล (ความรอบรู้ในสิ่งที่ทำ, ความสามารถด้านการคิดและการวางแผนเชิงกลยุทธ์, การสร้างสรรค์นวัตกรรม) 2) แรงผลักดันสู่เป้าหมาย (การทำงานเป็นทีม, ทักษะการให้คำปรึกษาแนะนำ, ความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ) 3) ความคล่องตัว (ความสามารถในการปรับตัว, ทักษะภาษาต่างประเทศ)

▪ ธนาคารกรุงไทย (มหาชน) จำกัด กำหนด 8 ประการ ได้แก่ 1) ความมุ่งมั่นในความสำเร็จของงาน 2) ยึดมั่นในคุณธรรม 3) ความเป็นผู้นำ 4) กล้าคิด - กล้าทำ 5) ความใส่ใจในการให้บริการ 6) การพัฒนาตนเอง 7) ความคิดเชิงองค์กรรวม 8) ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

เมื่อพิจารณาทั้ง 3 องค์กรข้างต้น จะเห็นจุดร่วมในการกำหนดความสามารถหลักที่จำเป็นต่อความสำเร็จขององค์กร ได้แก่ ความมุ่งมั่นในความสำเร็จของงาน ความสามารถด้านการคิดเชิงองค์กรรวมหรือเชิงกลยุทธ์ ความกล้าคิดกล้าทำกล้าแสดงออก ความเป็นผู้นำ ความใส่ใจในการให้บริการ ความสุจริตและมีคุณธรรม และการทำงานเป็นทีมและความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.6.2 พัฒนาทักษะด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

นายคาร์ลอส กอสัน ผู้บริหารของบริษัท นิสสันมอเตอร์ ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นสุดยอดนักบริหารธุรกิจในยุคปัจจุบัน เคยกล่าวไว้ว่า “ภาษาอังกฤษไม่ได้เป็นภาษาต่างประเทศ แต่เป็นภาษาแห่งโลกธุรกิจ” ภาคธุรกิจในโลกไร้พรมแดนล้วนต้องการบุคลากรที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ แม้แต่บริษัทญี่ปุ่นก็พยายามส่งเสริมให้พนักงานเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น เช่น บริษัท นิสสันกำหนดให้การประชุมของผู้บริหารระดับสูงจะต้องพูดเป็นภาษาอังกฤษ บริษัท ไอบีเอ็ม สาขาญี่ปุ่น ได้กำหนดระเบียบตั้งแต่เดือนมีนาคม 2544 ว่าผู้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้าแผนก จะต้องสอบภาษาอังกฤษโดยได้คะแนน TOEIC อย่างต่ำ 600 บริษัท โตโยต้า ก็เช่นกัน ได้ออกกฎระเบียบว่าตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นไป หากพนักงานสอบ TOEIC ได้คะแนนไม่ถึง 600 แล้ว จะไม่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้าแผนก ขณะนี้รัฐบาลประเทศต่างๆ เช่น จีน ญี่ปุ่น ฮองกง สิงคโปร์ ฯลฯ จึงล้วนส่งเสริมให้ประชาชนศึกษาภาษาอังกฤษให้แตกฉาน

สำหรับประเทศไทยเคยมีการศึกษา พบว่า บัณฑิตไทยกลุ่มวิทยาศาสตร์มีคะแนน TOEFL เพียง 450 คะแนน กลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 444 คะแนน กลุ่มศึกษาลัทธิศาสนาและวัฒนธรรมของจุฬาฯ 489 คะแนน นับว่ามีคะแนนต่ำมากเมื่อเทียบกับบัณฑิตจากสิงคโปร์และฟิลิปปินส์ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเกิน 550 คะแนน ส่วนบัณฑิตจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย พม่า เวียดนาม และกัมพูชา ก็มีค่าเฉลี่ยเกิน 550 คะแนน (ยุทธศักดิ์ ฤทธิรงค์, 29 มีนาคม 2547)

ข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อปี 2546 ที่สำรวจสถานประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน พบว่า ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ เป็น 1 ใน 3 คุณลักษณะที่สำคัญของบัณฑิต ที่สถานประกอบการให้ความสำคัญ 3 อันดับแรก (กรมการจัดหางาน, เมษายน 2546) ในขณะนี้บริษัทชั้นนำหลายแห่งที่ทำการทดสอบภาษาอังกฤษในการคัดเลือกพนักงานใหม่

นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลสนับสนุนปัญหาทักษะด้านภาษาของบัณฑิตจากผลการสำรวจของสำนักวิจัยเอแบค โพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เรื่องนิสิตนักศึกษากับความคาดหวังในการทำงาน กรณีศึกษานิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 - 4 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ - 6 มีนาคม 2547 จำนวน 1,231 ตัวอย่าง พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้สึกกังวลในการสมัครงาน และสัมภาษณ์ โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.7 เห็นว่า ทักษะด้านภาษาอังกฤษ คือ จุดด้อยที่ทำให้ตนเองไม่ผ่านการคัดเลือกเข้าทำงาน รองลงมาร้อยละ 57.7 ระบุว่าประสบการณ์ในการทำงาน ร้อยละ 33.1 ระบุว่าเส้นสาย ส่วนจุดเด่นที่ทำให้ตนเองผ่านการคัดเลือกเข้าทำงาน ร้อยละ 38.7 ระบุว่าสุขภาพร่างกาย รองลงมาร้อยละ 38.3 ระบุว่าชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาและร้อยละ 33.3 ระบุว่าผลการเรียนทั้งสิ้น

นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะให้พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน โดยให้เน้นการปฏิบัติจริง เพิ่มทักษะด้านภาษาอังกฤษ ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีต่างๆ และสอดแทรกความรู้รอบตัวนอกหลักสูตร (<http://www.manager.co.th/>, 7 มีนาคม พ.ศ. 2547.)

2.6.3 ติดตามความก้าวหน้าของวิชาการและเทคโนโลยีในสายวิชาชีพของตนเอง

ปัจจุบันพบว่า นักศึกษาจบใหม่ยังขาดความเข้าใจในสายงานอาชีพของตนเอง ทำให้เสียโอกาสในการทำงาน ทั้งนี้ ข้อมูลจากเว็บไซต์ Thaitjobs.com ที่ให้บริการสมัครงานไอทีออนไลน์ พบว่า จากจำนวนสถิติที่เว็บไซต์เก็บรวบรวมไว้ตั้งแต่ต้นปี 2547 ถึงเดือนเมษายน 2547 ชี้ให้เห็นว่า บุคลากรที่ไม่มีประสบการณ์การทำงานมาก่อนจนถึงประสบการณ์ 1 ปี มีสัดส่วนถึงร้อยละ 70 ที่สมัครงานโดยขาดคุณสมบัติที่ระบุไว้ในประกาศ ซึ่งผลจากการสุ่มสอบถามบริษัทผู้ว่าจ้างจำนวน 15 ราย พบว่ามีผู้สมัครที่ไม่มีประสบการณ์มักเขียนความสามารถเกินความเป็นจริง ซึ่งเมื่อเรียกมาสัมภาษณ์หรือให้ลองปฏิบัติแล้วมักทำไม่ค่อยได้ ส่งผลให้บริษัทที่ต้องการรับสมัครบุคลากรเพื่อหน้าและไม่ต้องรับเด็กจบใหม่ และทำให้นักศึกษาจบใหม่ต้องเสียโอกาสและเวลาอีก 1 - 2 ปี เพื่อศึกษาว่าสายงานด้านนี้เป็นอย่างไร โดยเฉพาะบุคลากรซึ่งสำเร็จการศึกษาจากสายคอมพิวเตอร์ โดยผู้บริหารเว็บไซต์ดังกล่าวเสนอว่า บัณฑิตต้องมีความตื่นตัวในการเรียนรู้โดยติดตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วตั้งแต่ยังศึกษาอยู่ เพื่อเตรียมพร้อมก่อนเข้าไปทำงานในหน่วยงานต่างๆ ซึ่งข้อมูลความรู้ความเข้าใจเหล่านี้ต้องเป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอดจากผู้ที่มีประสบการณ์ (<http://www.bangkokbiznews.com>, 24 เมษายน 2547)

ในต่างประเทศ คณะกรรมการพิเศษของคณะกรรมการศิลปะศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วยฝ่ายบริหาร อาจารย์ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ร่วมกันหาคำตอบว่า การเป็น “ผู้มีการศึกษา” ในโลกศตวรรษที่ 21 นั้นต้องเป็นอย่างไรและได้ข้อสรุปว่า “การอ่านหนังสือเพียงอย่างเดียวไม่ช่วยให้คนไปถึงจุดนั้นได้” จึงกำหนดในหลักสูตรให้นักศึกษาไปเรียนหรือทำงานในต่างประเทศก่อนจบการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจเกี่ยวกับภาษา วัฒนธรรมและวิถีชีวิตร่วมสมัยของชาวต่างชาติ รวมทั้งมุมมองที่พวกเขา มองคนอเมริกันและมองสหรัฐอเมริกา เนื่องจากในยุคที่สหรัฐอเมริกา มีอิทธิพลต่อทั่วโลกนั้น ความรับผิดชอบต้องมากำกับอิทธิพล ดังนั้น ในฐานะสถาบันการศึกษาชั้นนำของอเมริกา ฮาร์วาร์ดจึงมีหน้าที่ให้การศึกษแก่นักศึกษาซึ่งต่อไปจะใช้ชีวิตและทำงานในทั่วทุกมุมโลก ไม่เพียงในฐานะพลเมืองของชาติ แต่ในฐานะพลเมืองของโลกด้วย ซึ่งหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ระบุว่า ระเบียบใหม่ของคุณจะมีผลกระทบต่อมหาวิทยาลัยทั่วสหรัฐอเมริกา หรืออาจจะทั่วโลก ซึ่งเบื้องต้นมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในสหรัฐอเมริกา ต่างเห็นดีด้วยกับแนวคิดนี้ (<http://www.manager.co.th/daily/>, 10 พฤษภาคม 2547)

สรุป ความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1) สภาพการจ้างงานและแนวโน้มโดยรวม ปี 2546 ประเทศไทยมีจำนวนผู้ว่างงาน 0.75 ล้านคน หรือร้อยละ 2.20 โดยนับเป็นอัตราการว่างงานต่ำสุดนับตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา ผู้มีงานทำส่วนใหญ่ทำงานในอุตสาหกรรมการผลิต อย่างไรก็ตาม สัดส่วนผู้ทำงานในอุตสาหกรรมผลิตต่อภาคอื่นมีแนวโน้มลดลง สาขาที่มีอัตราการเติบโตการจ้างงานสูง ได้แก่ การค้าส่งค้าปลีก โรงแรมและภัตตาคาร

การจ้างงาน ปี 2547 มีแนวโน้มสูงขึ้นเกือบทุกสาขา อันเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจมีแนวโน้มฟื้นตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะใน 5 อุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการวิศวกรช่างเทคนิคและพนักงานผลิต ส่วนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการจะมีการขยายตัวและมีความต้องการแรงงานมากเช่นกัน ในภาพรวมส่วนใหญ่สถานประกอบการต้องการแรงงานที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่แนวโน้มจะต้องการผู้มีการศึกษาสูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับการปรับปรุงรูปแบบการทำงานที่มีการใช้เทคโนโลยีระดับสูงมาพัฒนาการทำงานมากขึ้น และเริ่มปรากฏปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือในหลายสาขาทั้งช่างเทคนิค วิศวกร และนักบัญชี โดยเฉพาะโรงงานที่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัด

2) สภาพการจ้างงานของบัณฑิตระดับปริญญาตรีและแนวโน้ม จำนวนผู้ว่างงานที่มีการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยโดยรวมเพิ่มขึ้นเป็น 102,000 คน ในปี 2545 จากผลสำรวจภาวะการหางานทำของบัณฑิตใหม่ ปี 2544 โดยทบวงมหาวิทยาลัย มีบัณฑิตตอบแบบสำรวจ 100,654 คน จากจำนวนบัณฑิตที่จบปริญญาตรีปี 2544 ทั้งสิ้น 122,807 คน พบว่าบัณฑิตประมาณร้อยละ 35 ยังมิได้ทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่จบจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทไม่จำกัดรับ บัณฑิตที่ว่างงานส่วนใหญ่หรือร้อยละ 34 จบสาขาบริหารธุรกิจและการจัดการ ซึ่งเป็นสาขาที่นักศึกษานิยมเรียนมากที่สุดและมีบัณฑิตจบมากที่สุด โดยมิได้ทำงาน ร้อยละ 35 ของบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจและการจัดการที่ตอบแบบสำรวจและในปี 2545 พบว่าบัณฑิตสาขาวิชาบริหารธุรกิจและการจัดการ ได้งานทำ ร้อยละ 62.11 ใกล้เคียงกับปี 2544

คาดว่าในอนาคตกำลังแรงงานใหม่จะยังคงเข้าสู่ตลาดมากกว่าตำแหน่งงานใหม่ที่เปิดรับ ในขณะที่ภาคราชการและรัฐวิสาหกิจจะยังคงจำกัดการรับกำลังคนเพิ่ม ภาคชุมชนหรือท้องถิ่นจะเป็นตลาดใหม่สำหรับบัณฑิต บัณฑิตมีแนวโน้มจะประกอบอาชีพอิสระหรือเป็นผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น

สำหรับปัญหาสำคัญของบัณฑิตใหม่ คือ ทักษะด้านภาษาอังกฤษ การขาดประสบการณ์ในการทำงานและการขาดความเข้าใจในสายงานอาชีพของตนเอง จึงมีการเสนอให้มีการพัฒนาหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนแนวใหม่ที่มีความเป็นนานาชาติ มีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดหลักสูตรที่สอดคล้องความถนัดและความต้องการของผู้เรียน เน้นการปฏิบัติจริง การเพิ่มทักษะด้านภาษาอังกฤษ ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีต่างๆ และสอดแทรกความรู้รอบตัว

3) ความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ จากสถิติการประกาศรับสมัครงานในช่วงปี 2546 และครึ่งปีแรกของปี 2547 ที่รวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ กรมการจัดหางาน การประกาศรับสมัครงานทางหนังสือพิมพ์ 7 ฉบับ ภาคอุตสาหกรรมในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน และจากสถิติประกาศรับสมัครงานจากหน่วยงานให้บริการจัดหางานออนไลน์ และจากแหล่งหางานสำคัญอื่น ๆ พบว่าในภาพรวมตำแหน่งงานใหม่ด้านบริหารธุรกิจและการจัดการที่ต้องการมาก ได้แก่ ด้านการตลาด บัญชี การเงิน และการจัดการ

4) คุณลักษณะและขีดความสามารถ (Competencies) ของบัณฑิตที่ตลาดแรงงานต้องการ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน มีดังนี้

(1) ด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะ

- มีความชำนาญเฉพาะทางสูง ติดตามความก้าวหน้าของวิชาการและเทคโนโลยีในสายวิชาชีพของตนเอง

- มีความรู้ในหลากหลายศาสตร์สาขา (Multidisciplinary) หรือมีความรู้ที่กว้าง นอกจากรู้ลึกในสิ่งที่เรียนมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สมดุลกัน

- มีทักษะขั้นพื้นฐานที่ดีมาก ได้แก่ การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ การพูด และการแสดงออกทางด้านการสื่อสาร ด้านภาษาอังกฤษ ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการจัดการ โดยเฉพาะทักษะการทำงานเป็นทีมและการทำงานต่างวัฒนธรรม

- มีทักษะการคิด ได้แก่ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิเคราะห์หรือวิสัย การคิดเชิงองค์รวมหรือคิดเป็นระบบ การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา การมองด้วยสายตาของปรัชญา และปัญญา การรู้จักวิธีเรียนและรู้จักการใช้เทคนิคการเรียนรู้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตและสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การหาเหตุผล และความสามารถในการนำวิชาการมาปรับใช้ในงาน

(2) ด้านทัศนคติของบัณฑิต ได้แก่ มีความสุจริตและมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม มีความพร้อมที่จะทำงาน สามารถปรับตัวได้ มีความอดทน ความมุ่งมั่นในความสำเร็จของงาน มีแรงจูงใจ มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความใส่ใจในการให้บริการ มีความเชื่อมั่นในตนเองและสามารถจัดการตนเองได้ มีความกล้าคิดกล้าทำกล้าแสดงออก

3. ความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปลาย

ข้อมูลที่ศึกษาประกอบด้วย 3.1) ความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษา 3.2) สาขาวิชาที่เป็นที่นิยม และ 3.3) ความต้องการศึกษาต่อต่างประเทศ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

3.1 ความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษา

จากเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้ความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น จากกลุ่มเป้าหมายปกติ ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งความต้องการในการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ความต้องการเพื่งวุฒิการศึกษาระดับปริญญา และความต้องการในการแสวงหาความรู้อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต จำนวนความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สามารถประมาณการได้อาจพิจารณาจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่รัฐจัดให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังนี้

ตารางที่ 3 ประมาณการจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หน่วย: พันคน

ปี	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ประมาณการผู้จบ ม.6	366	390	394	384	388	409
ประมาณการผู้จบ ปวช.3	307	341	358	351	351	367
รวม	673	731	752	735	739	776

ที่มา : ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อการพัฒนาคน (ศปพค.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

3.2 สาขาวิชาที่เป็นที่นิยม

จากผลการสำรวจความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษากระทรวงศึกษา (ศธ.) ในปี 2547 พบว่า มีนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อถึงร้อยละ 64.33 ขณะที่นักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อควบคู่ไปกับการทำงาน ร้อยละ 29.08 ส่วนกลุ่มที่ต้องทำงานอย่างเดียว มีร้อยละ 5.91 และผู้ไม่ระบุความต้องการ ร้อยละ 0.68

สาขาวิชาที่นักเรียนต้องการศึกษาต่อมากที่สุดคือ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ ธุรกิจและนิติศาสตร์ มีถึงร้อยละ 31.34 รองลงมาคือ สาขาวิชามนุษยศาสตร์และศิลปะ ร้อยละ 15.18 และสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ การผลิตและการก่อสร้าง ร้อยละ 10.40 ขณะที่ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มีร้อยละ 9.63 และสาขาวิชาอื่น ๆ ร้อยละ 9.35 นอกนั้นก็เป็สาขาวิชาสุขภาพและการสวัสดิการสังคม ร้อยละ 6.44 สาขาวิชาเกษตร ร้อยละ 4.68 ส่วนพวกที่ไม่ระบุสาขาวิชา มี ร้อยละ 10.19

ขณะที่วุฒิการศึกษาที่เด็กต้องการเรียนต่อมากที่สุดคือ **ปริญญาตรี** มีถึงร้อยละ 78.26 ประเภทสถาบันอุดมศึกษาที่เด็กต้องการศึกษาต่อมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 74.63 ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อนโยบายการให้โอกาสเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่อยู่ในท้องถิ่นใกล้บ้าน โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการสอบคัดเลือก มีถึงร้อยละ 88.62 ที่เห็นด้วย (<http://www.bangkokbiznews.com>, 8 เมษายน 2547.)

3.3 ความต้องการศึกษาต่อต่างประเทศ

กรมส่งเสริมการส่งออก ได้สำรวจความเห็นกลุ่มนักเรียน - นักศึกษาไทย พบว่า เด็กไทยยังคิดคำนิยมศึกษาต่อต่างประเทศ ทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโทหรือแม้แต่การเรียนภาษาในต่างประเทศ จากข้อมูลตัวเลขมีคนไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศในแต่ละปีสูงถึง **50,000 คนต่อปี** ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปีเฉลี่ยอยู่ที่ 1.2 ล้านบาท ซึ่งถือว่าเป็นเงินที่ไหลออกไปต่างประเทศเป็นจำนวนมากไม่ต่ำกว่า 50,000 ล้านบาทต่อปี โดยพบว่านักเรียน - นักศึกษาชาวเอเชียรวมถึงไทยยังนิยมไปศึกษาต่อในประเทศออสเตรเลียเป็นจำนวนมาก โดยในปี 2546 มีนักเรียน-นักศึกษาไทยไปเรียนต่อที่ออสเตรเลียจำนวน 17,025 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2545 ซึ่งมี 15,643 คน ถึงร้อยละ 8.8 และคาดว่าจะมีการเติบโตมากขึ้นอีก

สำหรับจำนวนนักศึกษาชาติต่าง ๆ ที่ไปเรียนต่างประเทศในปี 2546 พบว่า ประเทศจีนมีถึง 57,579 คน เพิ่มจากปี 2545 ที่มีจำนวน 47,931 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 รองลงไปได้แก่ ฮังการี 23,803 คน และเกาหลีใต้ 22,159 คน ขณะที่นักเรียน - นักศึกษาจากอินเดีย มีการลงทะเบียนเรียนในปี 2546 มีอัตราเพิ่มร้อยละ 26.6 มีจำนวนนักศึกษา 14,386 คน เพิ่มจากปี 2545 ที่มีเพียง 11,364 คน

ในปี 2546 ประมาณว่ามีจำนวนนักศึกษาต่างชาติกว่า 5,000 คน เข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษานานาชาติของไทยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 เนื่องจากสถาบันการศึกษานานาชาติของไทยเริ่มเป็นที่ยอมรับของชาวต่างชาติ ด้วยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่ที่ 500,000 - 800,000 บาท ซึ่งมีโรงเรียนนานาชาติของไทยรองรับอยู่ประมาณ 70 แห่ง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยที่ชาวต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศไทยต่อปี มีค่าใช้จ่ายประมาณ 20,000 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยมีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษที่ได้มาตรฐานระดับสากล และมีโรงเรียน สถาบันการศึกษารองรับเป็นจำนวนมาก ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคนี้ แต่ปรากฏว่ายังมีนักเรียน-นักศึกษาไทยจำนวนมากยังคงนิยมไปเรียนต่อในต่างประเทศ ทั้งนี้ ข้อมูลตัวเลขโรงเรียนนานาชาติของไทยที่ปรากฏนั้น มีอยู่ประมาณ 70 แห่ง และคาดว่าจะมีอัตราการขยายตัวอีกจำนวนมาก ดังจะเห็นได้ว่า จากจำนวนนักเรียนทั้งหมดในปี 2545 ราว 29,000 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2544 จำนวน 4,100 คน และประมาณร้อยละ 65 เป็นนักเรียนต่างชาติ

ดังนั้น รัฐบาลไทยจึงเร่งวางแนวทางและมาตรการส่งเสริมด้านต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อมุ่งเน้น และเป็นแรงจูงใจให้นักเรียน นักศึกษาไทยหันมาสนใจศึกษาต่อในประเทศมากขึ้น และรัฐบาลมีนโยบายกระจายหลักสูตรนานาชาติไปยังมหาวิทยาลัยในจังหวัดที่ติดกับชายแดน โดยไม่ได้มุ่งเน้นเพียงภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว เช่น ที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จ. เชียงราย ที่มีการเปิดสอนหลักสูตรภาษาจีน (<http://www.bangkokbiznews.com>, 13 กุมภาพันธ์ 2547 และ 24 มีนาคม 2547 และ <http://www.manager.co.th/Daily>, 1 มีนาคม พ.ศ. 2547)

สรุป จากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้ความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น จากกลุ่มเป้าหมายปกติ ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งความต้องการในการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ความต้องการวุฒิการศึกษาระดับปริญญา และความต้องการในการแสวงหาความรู้อื่นเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต โดยคาดว่าปี 2549 จะมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ ปวช. ประมาณ 7.8 แสนคน และจะมีนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อและศึกษาต่อควบคู่ไปกับการทำงาน ถึงประมาณร้อยละ 90

จากผลการสำรวจความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา พบว่า สาขาวิชาที่นักเรียนต้องการศึกษาต่อมากที่สุดคือ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ ธุรกิจและนิติศาสตร์ รองลงมาคือ สาขาวิชามนุษยศาสตร์และศิลปะ และสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ผลิตภัณฑ์กรรมและการก่อสร้าง

นักเรียน - นักศึกษาไทยยังติดค่านิยมศึกษาต่อต่างประเทศ ทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโทหรือแม้แต่การเรียนภาษาในต่างประเทศ โดยมีคนไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศในแต่ละปีสูงถึง 50,000 คนต่อปี ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปีเฉลี่ยอยู่ที่ 1.2 ล้านบาท ประเทศที่นิยมไปมากที่สุด คือ ประเทศออสเตรเลีย ในขณะที่โรงเรียนนานาชาติของไทยมีอัตราค่าเพิ่มสูงมากเช่นกัน โดยประมาณร้อยละ 65 ของนักเรียนทั้งหมดเป็นนักเรียนต่างชาติ และมีอัตราเพิ่มของนักเรียนต่างชาติในปี 2546 ถึงร้อยละ 20 คาดว่าหลักสูตรนานาชาติจะเติบโตอีกอย่างต่อเนื่อง จากมาตรการส่งเสริมภาครัฐเพื่อจูงใจให้นักเรียน นักศึกษาไทยหันมาสนใจศึกษาต่อในประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยในจังหวัดที่ติดชายแดน โดยที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว

4. สรุปข้อมูลทั้งหมดจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิต่าง ๆ สามารถสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ ได้ดังนี้

4.1 แนวโน้มคุณลักษณะของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการ

การเปลี่ยนแปลงของโลกสู่โลกาภิวัตน์และระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ทำให้ธุรกิจมีการแข่งขันอย่างรุนแรงแบบไร้พรมแดน โดย “ความสามารถของคน” ที่จะสร้าง “ความรู้และนวัตกรรม” กลายเป็นปัจจัยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาวทั้งระดับองค์กรและระดับประเทศ สถานประกอบการที่จะรอดและแข่งขันได้ต้องสามารถนำปัญญามาแปลงเป็นสินทรัพย์ด้วยความเร็ว มีระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง มีความยืดหยุ่น โดยสถานประกอบการต่างมีแนวโน้มลดขนาดองค์กร มีการจ้างเหมาช่วงงานหรือเอาต์ซอร์ซซิ่ง เน้นใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่แทนแรงงานที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่าและเลือกจ้างกำลังคนที่มีคุณภาพสูงขึ้น

ในขณะที่ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยระยะยาวยังมีประสิทธิภาพต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ศักยภาพของคน” เพราะเศรษฐกิจของประเทศที่มามีการขยายตัวมาจากการใช้ปัจจัยการผลิตเป็นหลัก และยังพึ่งพิงทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ การผลิตกำลังคนไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน โดยเฉพาะกำลังคนระดับอุดมศึกษา โดยขณะที่อัตราการว่างงานของประเทศในปี 2546 ลดลงเหลือร้อยละ 2.20 แต่กำลังคนระดับปริญญาตรีมีอัตราการว่างงานสูงถึงร้อยละ 35 (ข้อมูลปี 2545) โดยเฉพาะบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจ การจัดการที่นักเรียนต้องการเรียนมากที่สุดและมีบัณฑิตจบมากที่สุด เพราะสถานประกอบการต้องการผู้สำเร็จการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นสาขาวิชาชีพด้านช่างเทคนิค วิชา และนักบัญชีที่เริ่มปรากฏปัญหาการขาดแคลน นอกจากนี้บัณฑิตใหม่ยังมีจุดอ่อนสำคัญ คือ ทักษะอังกฤษ การขาดประสบการณ์ในการทำงาน และการขาดความเข้าใจในสายงานอาชีพของตน

สำหรับ คุณลักษณะของบุคลากรซึ่งรวมถึงบัณฑิตด้านการจัดการและบริหารธุรกิจที่ตลาดแรงงานต้องการ และสอดคล้องกับยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ คือ ต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะแบบอาชีพ มีความรู้และทักษะหลายด้าน (Knowledge Worker) สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีทักษะภาษาอังกฤษดี มีจิตวิญญาณและทักษะผู้ประกอบการ มีทักษะการคิด สามารถปรับตัวได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการทำงานเป็นทีมและการทำงานต่างวัฒนธรรม มีความสุจริตและมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีความอดทนมุ่งมั่น มีความเป็นผู้นำ เชื่อมั่นตนเองและจัดการตนเองได้ มีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก และมีความใส่ใจในการให้บริการ

4.2 แนวโน้มสาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการ

จากผลการศึกษาแผน นโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อปฏิรูปการศึกษาของภาครัฐเพื่อแก้ปัญหาของอุดมศึกษาไทยที่ผ่านมา สรุปแนวทางการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรี คือ เน้นการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การมุ่งตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ มีลักษณะพหุวิทยาการ เน้นการสร้างผู้ประกอบการใหม่เพราะภาคชุมชนหรือท้องถิ่น รวมถึงการเป็นผู้ประกอบการจะเป็นทางเลือกใหม่ของบัณฑิต เน้นพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา (อังกฤษ และจีนหรือญี่ปุ่น) สำหรับกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้เน้นความสำคัญกับสาขาวิชาบัญชี สาขา การบริหารการขนส่งและการจัดการทรัพยากรการผลิต (Logistics) ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพธุรกิจไทย สาขาการค้าระหว่างประเทศ และสาขาที่เกี่ยวข้องอุตสาหกรรมบริการ เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ที่มุ่งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระดับสากล โดยเน้นการพัฒนาในอุตสาหกรรมตามยุทธศาสตร์ (อาหาร ยานยนต์ ซอฟต์แวร์ แฟชั่น และท่องเที่ยว) การสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน เพราะเศรษฐกิจไทยยังต้องพึ่งการส่งออกอยู่มาก การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและธุรกิจชุมชน การส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะการท่องเที่ยว

แนวทางพัฒนาอุดมศึกษาที่ส่งเสริมการเปิดหลักสูตรในสาขาดังกล่าว สอดคล้องกับการรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดนครราชสีมาด้วย เพราะภาคเศรษฐกิจหลักในขณะนี้ คือ ภาคอุตสาหกรรม ซึ่งที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร อิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วน ยานยนต์และชิ้นส่วน เครื่องจักร ไฟฟ้า และสิ่งทอ นอกจากนี้ภาคการค้าปลีกค้าส่งและการบริการก็มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะธุรกิจการขนส่ง สำหรับโครงการสำคัญตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน ได้แก่ การพัฒนาการค้าชายแดน การพัฒนาแปรรูปและส่งออกสินค้าเกษตร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและสิ่งทอ การพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ และการพัฒนาการท่องเที่ยวธรรมชาติและเชิงอารยธรรม

ส่วนแนวโน้มสาขาวิชาของบัณฑิตด้านบริหารธุรกิจและการจัดการที่ต้องการ จากสถิติการประกาศรับสมัครงานที่รวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ พบว่า ตำแหน่งงานใหม่ที่ต้องการมาก ได้แก่ ด้านการตลาด บัญชี การเงิน และการจัดการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยและหน่วยในการวิเคราะห์

1.1. รูปแบบการวิจัย

1.1.1 เป็นการวิจัยสถาบันเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการร่างหลักสูตรระดับปริญญาตรี ทางด้านการจัดการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.1.2 แบ่งหัวข้อการวิจัยเป็น 3 ส่วนหลัก คือ (1) แนวโน้มความต้องการบัณฑิตระดับปริญญาตรีด้านการจัดการของตลาดแรงงานในประเทศไทย (2) การผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีด้านการจัดการในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และ (3) การเปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำในต่างประเทศ

1.1.3 การวิจัยแนวโน้มความต้องการบัณฑิตระดับปริญญาตรีด้านการจัดการ ในช่วงที่บัณฑิตเริ่มออกสู่ตลาดแรงงาน คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นไป เป็นการวิจัยทั้งภาพกว้างและภาพลึก โดยในภาพกว้าง จะรวบรวมและวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวโน้มสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และมีผลต่อความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ ส่วนภาพลึกจะใช้การวิจัยเชิงสำรวจโดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เลือกเฉพาะกรณี และสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะลึก

1.1.4 สำรวจสภาพการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีด้านการจัดการ ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยในปัจจุบัน ทั้งในแง่สาขาวิชาที่ผลิตและจำนวนบัณฑิต โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสถิติที่เกี่ยวข้อง

1.1.5 สำรวจสภาพการเปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านการจัดการ ของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำในต่างประเทศ โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.2 หน่วยในการวิเคราะห์ ในส่วนของความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ จะยึดความต้องการของตลาดแรงงานภาคเอกชนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบด้านบริหารงานบุคคลของบริษัทที่เลือกศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ (คน) เป็นหน่วยในการวิเคราะห์

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

2.1 การศึกษาความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการของตลาดแรงงาน

2.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม คือ

(1) เจ้าของกิจการ หรือผู้บริหารระดับสูงหรือระดับกลาง ที่รับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกิจการรูปแบบบริษัทจำกัดที่มีขนาดกลางขึ้นไปในทุกประเภทธุรกิจ คือ การผลิต การบริการ และพาณิชย์กรรม ที่อยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย คือ

- กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 6 จังหวัด (จังหวัดปริมณฑล ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ และสมุทรสาคร)

- จังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ

(2) ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรด้านอุตสาหกรรมและการค้าชั้นนำและของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและการค้าในประเทศไทย ที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางหรือนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้มุมมองในภาพกว้างเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและสังคมของประเทศและภูมิภาค และผลกระทบต่อความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ

2) กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ จะใช้วิธีการหาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด ดังนั้น ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จึงใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีขั้นตอนและเหตุผล ดังนี้

(1) เลือกสัมภาษณ์ เจ้าของกิจการ หรือผู้บริหารระดับสูงหรือระดับกลางที่รับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกิจการรูปแบบบริษัทจำกัดที่มีขนาดกลางขึ้นไป ในทุกประเภทธุรกิจ คือ การผลิต การบริการ และพาณิชย์กรรม ที่อยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 36 รายคือ

- กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวม 6 จังหวัด (จังหวัดปริมณฑล ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการและสมุทรสาคร) รวมจำนวน 13 ราย โดยสัมภาษณ์ เจ้าของกิจการ หรือผู้บริหารระดับสูงหรือระดับกลาง ที่รับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกิจการรูปแบบบริษัทจำกัด ซึ่งเป็นบริษัทชั้นนำขนาดใหญ่ (พิจารณาจากรายได้และส่วนแบ่งการตลาด) ในกลุ่มธุรกิจประเภทต่าง ๆ

▪ เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เลือกเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 23 ราย โดยใช้เกณฑ์การเลือก คือ เลือกบริษัทชั้นนำขนาดกลางขึ้นไป ในธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและมีศักยภาพเติบโตของจังหวัด โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติ

(2) เลือกสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ รวม 9 ราย ดังนี้

▪ ผู้บริหารระดับสูง ขององค์กรด้านอุตสาหกรรมและการค้าชั้นนำและของหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้า และการพัฒนากำลังคนระดับประเทศ จำนวน 5 ราย

▪ ผู้บริหารระดับสูง ขององค์กรด้านอุตสาหกรรมและการค้าชั้นนำและของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและการค้า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 ราย

สรุป จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยรวม 45 ราย

2.1.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ

1) ความต้องการบัณฑิตระดับปริญญาตรีด้านการจัดการ ประกอบด้วย

(1) สาขาวิชาด้านการจัดการ ที่ต้องการสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่งงานด้านการจัดการที่จะตั้งขึ้นใหม่ และคาดว่าจะเปิดรับสำหรับบัณฑิตใหม่ด้านการจัดการในอนาคต (พ.ศ. 2552 - 2556) เช่น ด้านการจัดการการตลาด การจัดการการผลิต การจัดการการเงิน การบัญชี การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการธุรกิจขนาดย่อม การจัดการลอจิสติกส์ การจัดการห่วงโซ่อุปทานและอื่น ๆ

(2) เนื้อหาวิชาหรือองค์ความรู้ใหม่ ที่สำคัญและจำเป็นในสาขาวิชาตามข้อ (1)

2) คุณลักษณะและขีดความสามารถที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางการจัดการ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ ความชำนาญ บุคลิกภาพ ทัศนคติ เป็นต้น

3) ปัจจัยที่ภาคธุรกิจใช้ในการพิจารณาจ้างงานบัณฑิตทางการจัดการ เช่น สาขาวิชาที่ศึกษา ผลการศึกษา ความสามารถและคุณลักษณะส่วนตัว สถาบันการศึกษา ประสบการณ์ ภูมิปัญญา เป็นต้น

2.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทต่าง ๆ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในเชิงลึก แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตอนที่ 2 บัณฑิตด้านการจัดการในปัจจุบันและแนวโน้มความต้องการในอนาคต

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาจ้างบัณฑิตด้านการจัดการเข้าทำงาน

2.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการสำรวจ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าของกิจการ ผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ
- 2) วิเคราะห์สาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการ โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ
- 3) วิเคราะห์คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตทางการจัดการ โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ
- 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่ภาคธุรกิจใช้ในการพิจารณาจ้างบัณฑิตทางการจัดการ โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

2.2 การศึกษาข้อมูลการผลิตบัณฑิตทางการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

2.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยทั้งของรัฐและเอกชนที่มีการเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี ที่มีอยู่ทั้งหมดในปัจจุบันของประเทศไทย

2.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 1) จำนวนและรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการระดับปริญญาตรี ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในประเทศไทยทั้งหมด
- 2) จำนวนหลักสูตรและประเภทหลักสูตรที่เปิดสอนในปัจจุบัน
- 3) จำนวนนักศึกษาในปัจจุบัน และจำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

2.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในส่วนนี้ ใช้ข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับหลักสูตรและการผลิตบัณฑิตด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

2.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงาน วารสาร บทความทางวิชาการ อินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

2.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหาสาระจากเอกสาร และสรุปประเด็นลักษณะการเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

2.3 การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางการจัดการ ของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

2.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 กลุ่ม คือ

(1) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นนำด้านการจัดการในต่างประเทศ ที่มีความก้าวหน้าในการจัดการเรียนการสอนด้านการจัดการ และอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วที่เป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของโลก รวมถึงมีองค์กรภาครัฐและเอกชนที่มีความก้าวหน้าและมีความเป็นเลิศในการบริหารจัดการองค์กร ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาในทวีปอเมริกา ยุโรป และออสเตรเลีย

(2) สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นนำด้านการจัดการในทวีปเอเชีย ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประเทศไทยทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา

2) การเลือกกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มตัวอย่าง ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีขั้นตอนและเหตุผล ดังนี้

(1) จากประชากรที่กำหนด 2 กลุ่มดังกล่าว เลือกประเทศที่เป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของโลกและในภูมิภาคเอเชียที่แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการในปัจจุบัน และอนาคตสำหรับประเทศไทยได้ รวมถึงเป็นประเทศที่นักศึกษาไทยนิยมไปศึกษาต่อด้านการจัดการ ดังนี้

- ทวีปอเมริกา ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และแคนาดา
- ทวีปยุโรป ได้แก่ ประเทศอังกฤษ
- ทวีปออสเตรเลีย ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย
- ทวีปเอเชีย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และสิงคโปร์

(2) เลือกสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นนำด้านการจัดการ ในประเทศที่เลือกตามข้อ (1) โดยเลือกสถาบันการศึกษาที่หลักสูตรด้านการจัดการ ในระดับปริญญาตรีหรือระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันดังกล่าว ได้รับการจัดอันดับไม่เกิน 10 อันดับแรกขององค์กรจัดอันดับชั้นนำ

หรือนิตยสารชั้นนำระดับโลกในสาขาการจัดการ โดยเลือกจำนวนตามขนาดของประเทศ รวมทั้งหมด 30 สถาบัน ดังนี้

- ประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จำนวน 10 สถาบัน
- ประเทศอังกฤษ จำนวน 10 สถาบัน
- ประเทศออสเตรเลีย ญี่ปุ่นและสิงคโปร์ จำนวน 10 สถาบัน

2.3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ประเภทหลักสูตรและลักษณะหลักสูตรด้านการจัดการ ที่เริ่มเปิดสอนในปัจจุบัน แลแนวโน้มในอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

2.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับหลักสูตรด้านการจัดการของสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ และบทความทางวิชาการที่วิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตรด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

2.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงาน วารสาร บทความทางวิชาการ อินเทอร์เน็ต เกี่ยวข้อง ฯลฯ

2.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหาสาระจากเอกสาร และสรุปประเด็นลักษณะการเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการของตลาดแรงงาน และศึกษาข้อมูลการผลิตบัณฑิตทางการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ โดยคณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของความเรียงและตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 แนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการของตลาดแรงงานในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เลือกเฉพาะกรณีและสัมภาษณ์กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะลึก

ตอนที่ 2 การผลิตบัณฑิตทางการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยศึกษาข้อมูลการผลิตบัณฑิตทางการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบัน ทั้งในแง่จำนวนการผลิตบัณฑิตและหลักสูตรที่เปิดสอนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยทั้งของรัฐและเอกชนที่มีอยู่ทั้งหมด จากเอกสารที่เกี่ยวข้องและอินเทอร์เน็ต

ตอนที่ 3 การเปิดหลักสูตรทางการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ โดยศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำในต่างประเทศใน 4 ทวีปหลัก คือ อเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย และเอเชีย โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและอินเทอร์เน็ต

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการของตลาดแรงงานในประเทศไทย

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีจำนวนรวม 45 ราย ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรก คือ **เจ้าของกิจการ หรือผู้บริหารระดับสูงหรือระดับกลาง**ที่รับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกิจการรูปแบบบริษัทจำกัดที่มีขนาดกลางขึ้นไป จำนวน 36 ราย หรือร้อยละ 80.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยแบ่งเป็น ผู้บริหารของสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล (จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ และสมุทรสาคร) รวมจำนวน 13 ราย หรือร้อยละ 36.11 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าของกิจการหรือผู้บริหาร ผู้บริหารของสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 23 ราย หรือร้อยละ 63.89 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าของกิจการหรือผู้บริหาร

ส่วนที่สองของกลุ่มตัวอย่าง คือ **ผู้ทรงคุณวุฒิ** ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กรด้านอุตสาหกรรมและการค้าชั้นนำ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรม การค้าและการพัฒนากำลังคนระดับประเทศ ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และในจังหวัดนครราชสีมา รวม 9 ราย หรือร้อยละ 20.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรฯ ระดับประเทศ จำนวน 5 ราย หรือ ร้อยละ 55.56 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารระดับสูงขององค์กรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 ราย หรือร้อยละ 44.44 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ รายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ จำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่างและเขตที่ตั้ง

ลำดับ	ประเภทกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1	เจ้าของกิจการ หรือผู้บริหารระดับสูง - กลาง ของสถานประกอบการ	36	80.00
	เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	13	36.11
	เขตจังหวัดนครราชสีมา	23	63.89
	รวม	36	100.00
2	ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานภาครัฐ - เอกชน	9	20.00
	ระดับประเทศ	5	55.56
	ระดับภาค (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - นครราชสีมา)	4	44.44
	รวม	9	100.00
รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด		45	100

ในจำนวนสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 13 ราย แบ่งเป็นภาคอุตสาหกรรมการผลิต 6 ราย หรือร้อยละ 46.16 โดยส่วนใหญ่เป็นภาคก่อสร้างและพลังงาน การค้าปลีกและค้าส่ง 2 ราย หรือร้อยละ 15.38 และการบริการ 5 ราย หรือร้อยละ 38.46 ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ส่วนสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ในจังหวัดนครราชสีมา 23 ราย แบ่งเป็นภาคอุตสาหกรรมการผลิต 18 ราย หรือร้อยละ 78.26 อุตสาหกรรมบริการ 4 ราย หรือร้อยละ 17.40 และภาคการผลิตอื่น ๆ 1 ราย หรือร้อยละ 4.35 ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 5 จำนวนสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ

ลำดับ	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1	อุตสาหกรรมการผลิต - ก่อสร้างและพลังงาน	4	30.77
2	อุตสาหกรรมการผลิต - อื่น ๆ	2	15.39
3	การค้าปลีก - ค้าส่ง	2	15.39
4	อุตสาหกรรมบริการ	5	38.47
รวม		13	100

ตารางที่ 6 จำนวนสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ

ลำดับ	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1	อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร อาหาร และปศุสัตว์	7	30.44
2	อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์	7	30.44
3	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	4	17.40
4	อุตสาหกรรมบริการ	4	17.40
5	อุตสาหกรรมอื่น ๆ	1	4.35
รวม		23	100

ตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเกือบทั้งหมด (ยกเว้น บริษัท สหยูเนียน จำกัด) เป็นผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบงานด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานประกอบการ ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมาทั้งหมดจะเป็นผู้บริหารระดับกลางและระดับสูง ที่ดูแลการบริหารทั่วไปและการบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานประกอบการ รายชื่อสถานประกอบการและชื่อตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์ดังตารางที่ 7 ส่วนตำแหน่งและหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์ ปรากฏตามตารางที่ 8

ตารางที่ 7 ตำแหน่งและหน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์

รายชื่อสถานประกอบการ	ชื่อตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์
เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	ผู้จัดการ HR Shared Services สำนักงานงานบุคคลกลาง
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	ผู้จัดการฝ่ายบริหารงานทรัพยากรบุคคล
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหารและการเกษตร จำกัด	ผู้อำนวยการฝ่ายสรรหาและคัดเลือก
บริษัท สหพัฒน์พิบูล จำกัด (มหาชน)	ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคลและสำนักงาน
บริษัท แลนด์แอนด์เฮาส์ จำกัด (มหาชน)	ผู้จัดการฝ่ายบุคคล
บริษัท สหยูเนียน จำกัด (มหาชน)	เจ้าหน้าที่บุคคล (แทนผู้จัดการทรัพยากรบุคคล)
บริษัท เทเลคอมเอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	รองผู้อำนวยการหัวหน้าสายงานบริหารทรัพยากรมนุษย์
บริษัท ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	ผู้บริหารฝ่ายบริหารงานทรัพยากรบุคคล
บริษัท ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	รองผู้อำนวยการฝ่ายการพนักงาน
บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์โครงสร้างองค์กรและระบบงาน
บริษัท สรรพสินค้าเซ็นทรัล จำกัด	ผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคล
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคล
การประปานครหลวง	ผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคล
เขตจังหวัดนครราชสีมา	
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อีสาน จำกัด (มหาชน)	ผู้จัดการทั่วไป
บริษัท เจียเม้ง จำกัด	ผู้จัดการทั่วไป
บริษัท โคราชโพทรีรี่ จำกัด	ผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน
บริษัท สงวนวงษ์อุตสาหกรรม จำกัด	ประธานกรรมการบริหาร
บริษัท เกลือพิมาย จำกัด	ผู้จัดการโรงงาน
บริษัท เอฟเฟ่ม ฟู้ดส์ จำกัด	ผู้จัดการฝ่ายบุคคล
บริษัท เอบีโก้ แคร์รี่ ฟาร์ม จำกัด	ผู้จัดการฝ่ายบุคคล
บริษัท ซินเอ ไฮเทค จำกัด	ผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อ และ BOI
บริษัท ซีเกท เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด	รองประธานฝ่ายปฏิบัติการ

ตารางที่ 7 ตำแหน่งและหน่วยงานต้นสังกัดของผู้บริหารของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ (ต่อ)

รายชื่อสถานประกอบการ	ชื่อตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์
บริษัท ทาคายาชิ โคราซ (1995) จำกัด	ผู้จัดการฝ่ายบริหาร
บริษัท โคราซเคนกิ จำกัด	ผู้อำนวยการ/ ผู้จัดการทั่วไป
บริษัท เจวีซี คอมโพเน้นท์ส (ประเทศไทย) จำกัด	ผู้จัดการแผนกบุคคล
บริษัท อินโนเวกซ์ ประเทศไทย จำกัด	ผู้จัดการฝ่ายบุคคล
บริษัท เอส คีบลิว แอนน์ ชันส์ จำกัด	รองกรรมการผู้จัดการฝ่ายผลิต
บริษัท เอส. เอ. การ์เมนท์ จำกัด	ผู้ช่วยผู้จัดการ
บริษัท เอ็นอีพี อสังหาริมทรัพย์และอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)	ผู้จัดการฝ่ายบุคคล
บริษัท อุตสาหกรรมใหม่ไทย จำกัด	ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ
บริษัท ซี. พี. สหอุตสาหกรรม จำกัด	ผู้จัดการฝ่ายบุคคล
บริษัท นครชัยทวีร์ จำกัด	รองกรรมการผู้จัดการ
โรงพยาบาลราชสิมาธนบุรี	รองผู้อำนวยการด้านบริหาร
โรงแรมสีมาธานี	ผู้จัดการ โรงแรม และผู้จัดการฝ่ายการเงินและบัญชี
โรงพยาบาลเซนเมรี่	หัวหน้าแผนกทรัพยากรบุคคล ฝ่ายวางแผนและพัฒนา
บริษัท คาวาซุมิ ลาบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด	ผู้อำนวยการและผู้จัดการบริหาร โรงงาน

ตารางที่ 8 ตำแหน่งและหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์

หน่วยงาน	ชื่อตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์
<u>เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล</u> สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย Logistics Training and Consulting Co., Ltd. บริษัท จัดหางาน จีอบัส ดีบี (ประเทศไทย) จำกัด	รองประธานสถาบันเสริมสร้างขีดความสามารถทรัพยากรบุคคล ประธานคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นายกสมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย กรรมการผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ
<u>เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u> หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธนาคารแห่งประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ประธานหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา ผู้อำนวยการศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยการ สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. แนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการจากการสัมภาษณ์เจ้าของกิจการ หรือผู้บริหาร ของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิ

2.1 แผนการขยายงานในช่วง 5 ปี ข้างหน้าของสถานประกอบการ

2.1.1 แผนการขยายงานในช่วง 5 ปี ข้างหน้าของสถานประกอบการทั้งในเขตกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

เนื่องจากการเพิ่มตำแหน่งงานใหม่ มีความสัมพันธ์กับการขยายงานของสถานประกอบการ ดังนั้น จากการสัมภาษณ์ถึงแผนการขยายงานของสถานประกอบการทั้งในเขต กรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาในช่วง 5 ปีข้างหน้า พบว่าสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ที่สัมภาษณ์ หรือร้อยละ 69.45 มีแผนจะขยายงานในช่วง 5 ปีข้างหน้า โดยจะมีการขยายตลาด ขยายผลิตภัณฑ์ เพิ่มเครื่องจักร ขยายโรงงาน และขยายสาขา ส่วนสถานประกอบการที่ไม่มีแผนการขยายงาน ร้อยละ 16.67 และไม่ได้ระบุว่า จะขยายงาน หรือไม่ขยายงาน ร้อยละ 13.89 อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการเพิ่มกำลังคน สถานประกอบการที่มีแผนการเพิ่มกำลังคนมีเพียงจำนวนร้อยละ 38.89 รายละเอียดดังในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา ที่มีแผนการขยายงานและเพิ่มอัตรากำลังในช่วง 5 ปีข้างหน้า

แผนการขยายงาน	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล	นครราชสีมา		
มีแผนการขยายงาน	8	17	25	69.45
ไม่มีแผนการขยายงาน	2	4	6	16.67
ไม่ตอบ	3	2	5	13.89
<u>แผนการขยายงาน</u>				
ขยายตลาด	4	8	12	33.34
ขยายผลิตภัณฑ์	3	6	9	25.00
เพิ่มเครื่องจักร	-	8	8	22.23
ขยายโรงงาน	-	7	7	19.45
ขยายสาขา	2	4	6	16.67
<u>แผนการเพิ่มกำลังคน</u>				
ขยายกำลังคน	3	11	14	38.89

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 แห่ง

2.1.2 แผนการขยายงานในช่วง 5 ปี ข้างหน้าของสถานประกอบการเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

สถานประกอบการเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ส่วนใหญ่ หรือ ร้อยละ 61.54 มีแนวโน้มขยายงานในช่วง 5 ปีข้างหน้า โดยการขยายตลาด ขยายผลิตภัณฑ์ และ ขยายสาขา ส่วนสถานประกอบการที่ไม่มีแผนการขยายงาน ร้อยละ 15.39 และไม่ได้ระบุ ร้อยละ 23.08 ในส่วนของการเพิ่มกำลังคน แต่สถานประกอบการที่มีแผนการเพิ่มกำลังคน มีเพียงจำนวนร้อยละ 23.08 รายละเอียดดังในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนสถานประกอบการเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ที่มีแผนการขยายงานและเพิ่มอัตรากำลังในช่วง 5 ปีข้างหน้า จำแนกตามประเภทธุรกิจ

แผนการขยายงาน	จำนวน (ราย)				รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรม การผลิต - ก่อสร้าง และพลังงาน	อุตสาหกรรม การผลิต - อื่นๆ	ค้าปลีก - ค้าส่ง	อุตสาหกรรม บริการ		
มีแผนการขยายงาน	1	2	1	4	8	61.54
ไม่มีแผนการขยายงาน	2	-	-	-	2	15.39
ไม่ตอบ	1	-	1	1	3	23.08
<u>แผนการขยายงาน</u>						
ขยายตลาด	-	2	1	1	4	30.77
ขยายผลิตภัณฑ์	1	-	-	2	3	23.08
ขยายสาขา	1	1	-	-	2	15.39
<u>แผนการเพิ่มกำลังคน</u>						
ขยายกำลังคน	1	1	-	1	3	23.08

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 13 แห่ง

2.1.3 แผนการขยายงานในช่วง 5 ปี ข้างหน้าของสถานประกอบการเฉพาะในจังหวัด นครราชสีมา

สถานประกอบการส่วนใหญ่ในจังหวัดนครราชสีมา หรือร้อยละ 73.92 มีแผนการขยายงานในช่วง 5 ปีข้างหน้า โดยมีการขยายตลาด ขยายผลิตภัณฑ์ เพิ่มเครื่องจักร ขยายโรงงานและขยายสาขา ส่วนสถานประกอบการไม่มีแผนการขยายงาน ร้อยละ 17.40 และไม่ได้ระบุ ร้อยละ 8.70 ในส่วนของการเพิ่มกำลังคน สถานประกอบการที่มีแผนการเพิ่มกำลังคนมีจำนวนร้อยละ 47.83 รายละเอียดตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีแผนการขยายงานและเพิ่มอัตรากำลังในช่วง 5 ปีข้างหน้า จำแนกตามประเภทธุรกิจ

แผนการขยายงาน	จำนวน (ราย)					รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร อาหาร และปศุสัตว์	อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	อุตสาหกรรมบริการ	อุตสาหกรรมการผลิตอื่น		
มีแผนการขยายงาน	5	5	2	4	1	17	73.92
ไม่มีแผนการขยายงาน	2	-	2	-	-	4	17.40
ไม่ตอบ	-	2	-	-	-	2	8.70
<u>การขยายงานด้าน</u>							
ขยายตลาด	4	1	1	1	1	8	34.79
ขยายผลิตภัณฑ์	3	2	1	-	-	6	26.09
เพิ่มเครื่องจักร	3	3	1	-	1	8	34.79
ขยายโรงงาน	3	2	1	-	1	7	30.44
ขยายสาขา	2	1	1	-	-	4	17.40
<u>แผนการเพิ่ม</u>							
<u>กำลังคน</u>							
ขยายกำลังคน	2	4	1	4	-	11	47.83

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 23 แห่ง

2.2 แผนการฝึกอบรมพนักงานใหม่ของสถานประกอบการ

2.2.1 แผนการฝึกอบรมพนักงานใหม่ของสถานประกอบการทั้งในเขตกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแผนการฝึกอบรมพนักงานใหม่ เพื่อเป็นการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน พบว่า จากจำนวนสถานประกอบการทั้งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาที่ให้ข้อมูล 20 แห่ง (จากการสัมภาษณ์ทั้งหมด 36 แห่ง) สถานประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) กำหนดหัวข้อการฝึกอบรมสำหรับพนักงานใหม่ เกี่ยวกับความรู้เฉพาะทาง/เฉพาะตำแหน่งมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบริษัท และความเป็นผู้นำ/การเป็นหัวหน้างาน ร้อยละ 65.00 และร้อยละ 30.00 ตามลำดับ ส่วนหัวข้ออื่น ๆ จะเกี่ยวกับความรู้ด้านอื่นที่จำเป็นในการทำงาน เช่น ระบบคุณภาพ ความปลอดภัย ระบบจัดการสมัยใหม่ เป็นต้น นอกจากนั้นจะเป็นการเตรียมความพร้อมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น การทำงานเป็นทีม บุคลิกภาพ เป็นต้น รายละเอียดดังในตารางที่ 12

2.2.2 แผนการฝึกอบรมพนักงานใหม่ของสถานประกอบการเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล

เมื่อพิจารณาเฉพาะสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่า สถานประกอบการที่ตอบคำถามนี้ทั้งหมด กำหนดหัวข้อการฝึกอบรมสำหรับพนักงานใหม่เกี่ยวกับความรู้เฉพาะตำแหน่ง/เฉพาะทาง รองลงมา ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบริษัท ร้อยละ 75.00 ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และอื่นๆ เช่น ความรู้/ทักษะเฉพาะบุคคล การอบรมวิปัสสนา ร้อยละ 50.00 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 13

2.2.3 แผนการฝึกอบรมพนักงานใหม่ของสถานประกอบการเฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา

สถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา กำหนดหัวข้อการฝึกอบรมสำหรับพนักงานใหม่ ในเรื่องความรู้เฉพาะทาง/เฉพาะตำแหน่ง มากที่สุดเช่นกัน คือ ร้อยละ 75.00 รองลงมา ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบริษัท ร้อยละ 62.50 ความเป็นผู้นำ/การเป็นหัวหน้างาน ร้อยละ 37.50 ความรู้เกี่ยวกับระบบคุณภาพ ร้อยละ 31.25 ความรู้เรื่องความปลอดภัยขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 25.00 ความรู้เรื่องอื่น ๆ เช่น Six Sigma, Basic SPC, TPM ร้อยละ 18.75 การทำงานเป็นทีม หลักพื้นฐานในการทำงาน และความรู้เรื่องการผลิต ร้อยละ 12.50 ทักษะภาษา และคอมพิวเตอร์ การบริการเบื้องต้น การพัฒนาบุคลิกภาพ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การวางแผนปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และการติดต่อประสานงาน ร้อยละ 6.25 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 14

ตารางที่ 12 หัวข้อการฝึกอบรมสำหรับพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และ
ปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

หัวข้อการฝึกอบรม	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	กรุงเทพฯ	นครราชสีมา		
ความรู้เฉพาะทาง/เฉพาะตำแหน่ง	4	12	16	80.00
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบริษัท	3	10	13	65.00
ความเป็นผู้นำ/การเป็นหัวหน้างาน	-	6	6	30.00
ความรู้เกี่ยวกับระบบคุณภาพ	-	5	5	25.00
ความปลอดภัยขั้นพื้นฐาน	-	4	4	20.00
ความรู้เกี่ยวกับระบบจัดการอื่น ๆ เช่น Six Sigma , Basic SPC, TPM เป็นต้น	-	3	3	15.00
ทักษะทางภาษาและคอมพิวเตอร์	2	1	3	15.00
การทำงานเป็นทีม	-	2	2	10.00
หลักพื้นฐานในการทำงาน	-	2	2	10.00
ความรู้ในเรื่องการผลิต	-	2	2	10.00
ความรู้/ทักษะเฉพาะบุคคล	1	-	1	5.00
การบริการเบื้องต้น	-	1	1	5.00
การพัฒนาบุคลิกภาพ	-	1	1	5.00
การอบรมวิปัสสนา	1	-	1	5.00
การปฐมพยาบาลเบื้องต้น	-	1	1	5.00
การวางแผนปฏิบัติงาน	-	1	1	5.00
การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ	-	1	1	5.00
การติดต่อประสานงาน	-	1	1	5.00

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่ตอบคำถามทั้งหมด 20 แห่ง (จากสถาน
ประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 แห่ง)

ตารางที่ 13 หัวข้อการฝึกอบรมสำหรับพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
จำแนกตามประเภทธุรกิจ

หัวข้อการฝึกอบรม	จำนวน (ราย)				รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรม การผลิต-ก่อสร้าง และพลังงาน	อุตสาหกรรม การผลิต - อื่น ๆ	ค้าปลีก - ค้าส่ง	อุตสาหกรรม บริการ		
ความรู้เฉพาะทาง/เฉพาะตำแหน่ง	2	-	1	1	4	100.00
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบริษัท	2	-	-	1	3	75.00
ทักษะทางภาษาและคอมพิวเตอร์	1	-	-	1	2	50.00
อื่น ๆ เช่น ความรู้/ทักษะเฉพาะบุคคล การวิปัสสนา	-	-	1	1	2	50.00

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่ตอบคำถาม 4 แห่ง (จากสถานประกอบการที่
สัมภาษณ์ทั้งหมด 13 แห่ง)

ตารางที่ 14 หัวข้อการฝึกอบรมสำหรับพนักงานใหม่ของสถานประกอบการ ในจังหวัด
นครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ

หัวข้อการฝึกอบรม	จำนวน (ราย)					รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรมแปรรูป เกษตร อาหาร และ ปศุสัตว์	อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์	อุตสาหกรรม สิ่งทอ	อุตสาหกรรม บริการ	อุตสาหกรรม การผลิตอื่น ๆ		
ความรู้เฉพาะทางเฉพาะตำแหน่ง	3	4	2	2	1	12	75.00
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบริษัท	2	5	1	1	1	10	62.50
ความเป็นผู้นำ/การเป็นหัวหน้างาน	4	-	1	1	-	6	37.50
ความรู้เกี่ยวกับระบบคุณภาพ	1	2	2	-	-	5	31.25
ความปลอดภัยขั้นพื้นฐาน	-	2	1	1	-	4	25.00
ความรู้เรื่องอื่นๆ เช่น Six Sigma, Basic SPC, TPM เป็นต้น	1	2	-	-	-	3	18.75
การทำงานเป็นทีม	2	-	-	-	-	2	12.50
หลักพื้นฐานในการทำงาน	1	-	-	1	-	2	12.50
ความรู้ในเรื่องการผลิต	1	1	-	-	-	2	12.50
ทักษะทางภาษาและคอมพิวเตอร์	-	-	1	-	-	1	6.25
การบริการเบื้องต้น	-	-	-	1	-	1	6.25
การพัฒนาบุคลิกภาพ	1	-	-	-	-	1	6.25
การประชุมพยาบาลเบื้องต้น	1	-	-	-	-	1	6.25
การวางแผนปฏิบัติงาน	1	-	-	-	-	1	6.25
การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ	1	-	-	-	-	1	6.25
การติดต่อประสานงาน	-	-	1	-	-	1	6.25

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่ตอบคำถาม 16 แห่ง (จากสถานประกอบการที่
สัมภาษณ์ทั้งหมด 23 แห่ง)

2.3 สาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการที่สถานประกอบการต้องการและผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

2.3.1 สาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการที่สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาต้องการ

สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาต้องการ บัณฑิตที่เรียนจบสาขาการบัญชี มากที่สุด หรือร้อยละ 38.89 รองลงมา ได้แก่ สาขาการตลาด/การขาย และสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ 36.11 และ 30.56 ตามลำดับ นอกนั้นจะเป็นสาขาการเงิน การจัดการการผลิต/อุตสาหกรรม การบริหารธุรกิจบริการสุขภาพ เป็นต้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 15

ตารางที่ 16 สรุปสาขาวิชาด้านการจัดการที่สถานประกอบการต้องการ จำแนกตาม ประเภทอุตสาหกรรม โดยสาขาวิชาที่ต้องการ 3 อันดับแรกของกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิต ได้แก่ สาขาการบัญชี ร้อยละ 32 ของสถานประกอบการในกลุ่ม สาขาการตลาด/การขาย และสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ 28 ตามลำดับ กลุ่มค้าส่งและค้าปลีก ต้องการสาขาบัญชี การตลาด/การขาย การเงิน การจัดการค้าปลีก และการจัดการลอจิสติกส์ ในจำนวนร้อยละ 50 เท่ากัน ส่วนกลุ่มบริการ ต้องการสาขาการบัญชี สาขาการตลาด/การขาย ร้อยละ 56 และสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ 44 ตามลำดับ ส่วนสาขาอื่น ๆ ที่ต้องการในกลุ่มบริการ จะเป็นสาขาบริหารธุรกิจเฉพาะทาง เช่น การบริหารธุรกิจบริการสุขภาพ การจัดการธุรกิจการบิน การขนส่งสินค้าทางอากาศ เป็นต้น

ตารางที่ 15 สาขาวิชาด้านการจัดการที่สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาต้องการ จำแนกตามเขตพื้นที่

สาขาวิชาด้านการจัดการที่ต้องการ	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	กรุงเทพฯ	นครราชสีมา		
การบัญชี	7	7	14	38.89
การตลาด	8	5	13	36.11
การจัดการทรัพยากรมนุษย์	2	9	11	30.56
การเงิน	5	2	7	19.44
การจัดการการผลิต/อุตสาหกรรม	-	3	3	8.33
การบริหารธุรกิจบริการสุขภาพ	-	2	2	5.56
การจัดการทั่วไป	1	-	1	2.78
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	-	1	1	2.78
การจัดการการค้าปลีก	1	-	1	2.78
การจัดการลอจิสติกส์	1	-	1	2.78
การจัดการเชิงปริมาณ	1	-	1	2.78
การจัดการการขนส่งสินค้าทางอากาศ	1	-	1	2.78
การจัดการธุรกิจการบิน	1	-	1	2.78
ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ	-	2	2	5.56
ไม่ต้องการ	1	6	7	19.44

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 แห่ง

ตารางที่ 16 สาขาวิชาด้านการจัดการที่สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล
และจังหวัดนครราชสีมาต้องการ จำแนกตามประเภทธุรกิจ

ประเภทธุรกิจ	สาขาวิชาที่ต้องการ (ราย)																
	รวม	บัญชี	การตลาด	การจัดการทรัพยากรมนุษย์	การเงิน	การผลิต/อุตสาหกรรม	บริหารธุรกิจ	บริการสุขภาพ	การจัดการทั่วไป	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	การจัดการค้าปลีก	การจัดการโลจิสติกส์	การจัดการเชิงปริมาณ	การขนส่งสินค้าทางอากาศ	การจัดการธุรกิจการบิน	ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ	ไม่ต้องการ
อุตสาหกรรมการผลิต	25	8	7	7	3	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	8
(ร้อยละ)	(100)	(32)	(28)	(28)	(12)	(12)	-	-	(4)	-	-	-	-	-	-	(8)	(32)
1. แปรรูปเกษตร	8	3	3	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
(ร้อยละ)	(100)	(38)	(38)	(38)	(25)	(13)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(13)	(25)
2. อีเล็กทรอนิกส์/ชิ้นส่วนยานยนต์	7	2	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
(ร้อยละ)	(100)	(29)	(29)	(29)	-	(14)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(14)	(29)
3. สิ่งทอ	4	-	1	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
(ร้อยละ)	(100)	-	(25)	(50)	-	-	-	-	(25)	-	-	-	-	-	-	-	(25)
4. สาธารณูปโภค/พลังงาน/วัสดุก่อสร้าง	4	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
(ร้อยละ)	(100)	(75)	(25)	-	(25)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(25)
5. อื่น ๆ	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
(ร้อยละ)	(100)	-	-	-	-	(50)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(50)
การค้าปลีกและค้าส่ง	2	1	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
(ร้อยละ)	(100)	(50)	(50)	-	(50)	-	-	-	-	(50)	(50)	-	-	-	-	-	-
อุตสาหกรรมบริการ	9	5	5	4	3	-	2	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-
(ร้อยละ)	(100)	(56)	(56)	(44)	(33)	-	(22)	(11)	-	-	-	(11)	(11)	(11)	-	-	-
รวมทุกอุตสาหกรรม	36	14	13	11	7	3	2	1	1	1	1	1	1	1	2	7	7
(ร้อยละ)	(100)	(39)	(36)	(31)	(19)	(8)	(6)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(6)	(19)	(19)

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ในแต่ละประเภทอุตสาหกรรม

2.3.2 สาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการที่สถานประกอบการเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลต้องการ

เมื่อพิจารณาเฉพาะสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่า ต้องการบัณฑิตสาขาการตลาด/การขาย มากที่สุด หรือร้อยละ 61.54 รองลงมาได้แก่ การบัญชี และการเงิน ร้อยละ 53.85 และ 38.47 ตามลำดับ นอกจากนี้จะเป็นการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการทั่วไป การจัดการการค้าปลีก การจัดการลอจิสติกส์ การจัดการเชิงปริมาณ การขนส่งสินค้าทางอากาศ และการจัดการธุรกิจการบิน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาแยกตามประเภทอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการผลิตจะมีความต้องการบัณฑิตที่จบสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจ เช่น การตลาด การบัญชี การเงิน เป็นส่วนใหญ่ ส่วนธุรกิจประเภทค้าปลีกและค้าส่ง และธุรกิจบริการ นอกจากนี้มีความต้องการสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจแล้ว ยังมีส่วนหนึ่งที่ต้องการสาขาวิชาธุรกิจเฉพาะด้าน เช่น การจัดการค้าปลีก การจัดการขนส่งสินค้าทางอากาศ เป็นต้น ดังรายละเอียดตามตารางที่ 17

ตารางที่ 17 สาขาวิชาด้านการจัดการที่สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลต้องการ จำแนกตามประเภทธุรกิจ

สาขาวิชาด้านการจัดการที่ต้องการ	จำนวน (ราย)				รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรม การผลิต - ก่อสร้าง และพลังงาน	อุตสาหกรรม การผลิต - อื่น ๆ	ค้าปลีก - ค้าส่ง	อุตสาหกรรม บริการ		
การตลาด/การขาย	1	2	1	4	8	61.54
การบัญชี	3	-	1	3	7	53.85
การเงิน	1	1	1	2	5	38.47
การจัดการทรัพยากรมนุษย์	-	-	-	2	2	15.39
การจัดการทั่วไป	1	-	-	1	1	7.70
การจัดการการค้าปลีก	-	-	1	-	1	7.70
การจัดการลอจิสติกส์	-	-	1	-	1	7.70
การจัดการเชิงปริมาณ	-	-	-	1	1	7.70
การขนส่งทางอากาศ	-	-	-	1	1	7.70
การจัดการธุรกิจการบิน	-	-	-	1	1	7.70
ไม่ต้องการ	1	-	-	-	1	7.70

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 13 แห่ง

2.3.3 สาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการ ที่สถานประกอบการเฉพาะในจังหวัด นครราชสีมาต้องการ

สถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิต ต้องการบัณฑิตสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สาขาการจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ 39.13 การบัญชี ร้อยละ 30.44 การตลาด ร้อยละ 21.74 การจัดการ การผลิต/อุตสาหกรรม ร้อยละ 13.05 การเงิน และการบริหารธุรกิจบริการสุขภาพ ร้อยละ 8.70 และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ร้อยละ 4.35 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม มีสถานประกอบการไม่ต้องการ บัณฑิตด้านการจัดการเพิ่มถึงร้อยละ 26.09 รายละเอียดตามตารางที่ 18

ตารางที่ 18 สาขาวิชาด้านการจัดการที่สถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมาต้องการ จำแนกตามประเภทธุรกิจ

สาขาวิชาด้านการจัดการ ที่ต้องการ	จำนวน (ราย)					รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรมแปรรูป เกษตร อาหาร และ ปศุสัตว์	อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์	อุตสาหกรรม สิ่งทอ	อุตสาหกรรม บริการ	อุตสาหกรรม การผลิตอื่น ๆ		
การจัดการทรัพยากรมนุษย์	3	2	2	2	-	9	39.13
การบัญชี	3	2	-	2	-	7	30.44
การตลาด	1	2	1	1	-	5	21.74
การจัดการการผลิต/ อุตสาหกรรม	1	1	-	-	1	3	13.05
การเงิน	1	-	-	1	-	2	8.70
การบริหารธุรกิจบริการ สุขภาพ	-	-	-	2	-	2	8.70
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	-	-	1	-	-	1	4.35
ไม่ระบุ/ไม่แน่ใจ	1	1	-	-	-	2	8.70
ไม่ต้องการ	2	2	1	-	1	6	26.09

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 23 แห่ง

2.3.4 สาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้ สัมภาษณ์ เสนอแนะว่าสาขาวิชาด้านการจัดการที่น่าสนใจมากที่สุด คือ สาขาการจัดการลอจิสติกส์ ร้อยละ 55.56 รองลงมา ได้แก่ การตลาด ร้อยละ 44.44 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการ ผู้ประกอบการ การจัดการการผลิต/อุตสาหกรรม ร้อยละ 22.22 การเงิน การบัญชี การจัดการ ธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการธุรกิจฟาร์ม การจัดการอุตสาหกรรมบริการ และเลขานุการที่มี ใบรับรองวิชาชีพ ร้อยละ 11.11

ผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เสนอแนะว่าสาขาวิชาที่น่าสนใจ มากที่สุด คือ สาขาการจัดการลอจิสติกส์ รองลงมาคือ การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการผู้ประกอบการ และการจัดการการผลิต/อุตสาหกรรม ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดนครราชสีมาเสนอแนะว่าสาขาวิชาที่น่าสนใจมากที่สุด คือ การจัดการลอจิสติกส์ รายละเอียดตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 สาขาวิชาด้านการจัดการที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ

สาขาวิชาด้านการจัดการที่แนะนำ	จำนวน(ราย)			ร้อยละ
	กรุงเทพฯ	นครราชสีมา	รวม	
การจัดการลอจิสติกส์	3	2	5	55.56
การตลาด	3	1	4	44.44
การจัดการทรัพยากรมนุษย์	2	-	2	22.22
การจัดการผู้ประกอบการ	2	-	2	22.22
การจัดการการผลิต/อุตสาหกรรม	2	-	2	22.22
การเงิน	1	-	1	11.11
การบัญชี	1	-	1	11.11
การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ	1	-	1	11.11
การจัดการธุรกิจฟาร์ม	-	1	1	11.11
การจัดการอุตสาหกรรมบริการ	-	1	1	11.11
เลขานุการที่มีใบรับรองวิชาชีพ	1	-	1	11.11

หมายเหตุ ร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 9 ราย

2.4 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการ

2.4.1 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการทั้งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

ผู้บริหารของสถานประกอบการทั้งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัด

นครราชสีมา เห็นว่า คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของพนักงานใหม่ (ทุกสาขาวิชา) มากที่สุดในปัจจุบัน คือ ความรู้ด้านวิชาการ ร้อยละ 19.45 รองลงมาได้แก่ ความขยัน และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 11.12 ความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน การปรับตัวเข้าสู่ระบบงาน และความกล้าแสดงออก ร้อยละ 8.34 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 20

ตารางที่ 20 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

คุณลักษณะและขีดความสามารถ ของพนักงานใหม่ (จุดแข็ง)	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	กรุงเทพฯ	นครราชสีมา		
ความรู้ด้านวิชาการ	3	4	7	19.45
ความขยัน	1	3	4	11.12
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	2	2	4	11.12
ความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน	1	2	3	8.34
การปรับตัวเข้าสู่ระบบงาน	1	2	3	8.34
ความกล้าแสดงออก	2	1	3	8.34
ความมีมนุษยสัมพันธ์	2	-	2	5.56
การทำงานเป็นทีม	-	1	1	2.78
ความมีวินัย	-	1	1	2.78
ความเป็นผู้นำ	1	-	1	2.78
บุคลิกภาพ	1	-	1	2.78
ทักษะภาษาอังกฤษ	1	-	1	2.78
ความคิดสร้างสรรค์	-	1	1	2.78
ความมีไหวพริบปฏิภาณ	1	-	1	2.78
การควบคุมอารมณ์	-	1	1	2.78

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 แห่ง

ส่วนคุณลักษณะและขีดความสามารถที่สถานประกอบการทั้งในเขตกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา เห็นว่าเป็นจุดอ่อนของพนักงานใหม่มากที่สุด คือ ทักษะภาษาอังกฤษ ร้อยละ 25.00 รองลงมาได้แก่ การทำงานเป็นทีม ความอดทน ร้อยละ 19.45 การปรับตัว ร้อยละ 16.67 การปฏิบัติงานได้จริง การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน ความเป็นผู้นำ การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ ทักษะการสื่อสาร (การพูด - การเขียน) ร้อยละ 11.12 การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทักษะการนำเสนอ บุคลิกภาพ/มารยาทการเข้าสังคม ร้อยละ 8.34 การเจรจาต่อรอง ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 5.56 จุดอ่อนอื่น ๆ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีต่อองค์กร ความคิดสร้างสรรค์ ความมีวินัย ร้อยละ 2.78 รายละเอียดตามตารางที่ 21

ตารางที่ 21 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

คุณลักษณะและขีดความสามารถ ของพนักงานใหม่ (จุดอ่อน)	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	กรุงเทพฯ	นครราชสีมา		
ทักษะภาษาอังกฤษ	4	5	9	25.00
การทำงานเป็นทีม	2	5	7	19.45
ความอดทน	5	2	7	19.45
การปรับตัวเข้าสู่ระบบงาน	6	-	6	16.67
การปฏิบัติงานได้จริง	-	4	4	11.12
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	-	4	4	11.12
ความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน	-	4	4	11.12
ความเป็นผู้นำ	2	2	4	11.12
การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ	2	2	4	11.12
ทักษะการสื่อสาร(การพูด-การเขียน)	2	2	4	11.12
การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	-	3	3	8.34
ทักษะการนำเสนอ	1	2	3	8.34
บุคลิกภาพ/มารยาทการเข้าสังคม	3	-	3	8.34
การเจรจาต่อรอง	-	2	2	5.56
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	1	1	2	5.56
ความซื่อสัตย์ สุจริต	1	-	1	2.78
ความจงรักภักดีต่อองค์กร	-	1	1	2.78
ความคิดสร้างสรรค์	-	1	1	2.78
ความมีวินัย	-	1	1	2.78

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 แห่ง

2.4.2 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

ผู้บริหารของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เห็นว่า คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของพนักงานใหม่มากที่สุด คือ ความรู้ด้านวิชาการ ร้อยละ 23.08 รองลงมาได้แก่ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ การมีมนุษยสัมพันธ์ ร้อยละ 15.39 ทักษะภาษาอังกฤษ บุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ ความมีไหวพริบ ปฏิภาณ ความสามารถในการเรียนรู้งาน ความขยัน และความตั้งใจทำงาน ร้อยละ 7.70 ตามลำดับรายละเอียดตามตารางที่ 22

ตารางที่ 22 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ

คุณลักษณะและขีดความสามารถของพนักงานใหม่ (จุดแข็ง)	จำนวน (ราย)				รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรมการผลิต - ก่อสร้างและพลังงาน	อุตสาหกรรมการผลิต - อื่น ๆ	ค้าปลีก - ค้าส่ง	อุตสาหกรรมบริการ		
ความรู้ด้านวิชาการ	1	-	-	2	3	23.08
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	1	-	-	1	2	15.39
ความกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ	1	-	-	1	2	15.39
การมีมนุษยสัมพันธ์	2	-	-	-	2	15.39
ทักษะภาษาอังกฤษ	1	-	-	-	1	7.70
บุคลิกภาพ	1	-	-	-	1	7.70
ความเป็นผู้นำ	1	-	-	-	1	7.70
ความมีไหวพริบปฏิภาณ	1	-	-	-	1	7.70
การปรับตัว	1	-	-	-	1	7.70
ความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน	1	-	-	-	1	7.70
ความขยัน	1	-	-	-	1	7.70

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 13 แห่ง

คุณลักษณะและขีดความสามารถที่สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เห็นว่าเป็นจุดอ่อนของพนักงานใหม่มากที่สุด คือ การปรับตัว ร้อยละ 46.16 รองลงมา ได้แก่ ความอดทน ความตั้งใจ ร้อยละ 38.47 ทักษะภาษาอังกฤษ ร้อยละ 30.77 บุคลิกภาพ/มารยาทการเข้าสังคม ร้อยละ 23.08 ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสาร (การเขียน) ความเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ร้อยละ 15.35 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความซื่อสัตย์ ทักษะการนำเสนอ ร้อยละ 7.7 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 23

ตารางที่ 23 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ

คุณลักษณะและขีดความสามารถของพนักงานใหม่ (จุดอ่อน)	จำนวน (ราย)				รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรมการผลิต - ก่อสร้างและพลังงาน	อุตสาหกรรมการผลิต - อื่น ๆ	ค้าปลีก - ค้าส่ง	อุตสาหกรรมบริการ		
การปรับตัว	2	1	1	2	6	46.16
ความอดทน ตั้งใจ	1	1	1	2	5	38.47
ทักษะภาษาอังกฤษ	-	2	1	1	4	30.77
บุคลิกภาพ/มารยาทการเข้าสังคม	2	-	-	1	3	23.08
ทักษะการคิดวิเคราะห์	-	1	1	-	2	15.35
ทักษะการสื่อสาร (การเขียน)	1	-	1	-	2	15.35
ความเป็นผู้นำ	-	1	1	-	2	15.35
การทำงานเป็นทีม	1	1	-	-	2	15.35
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	1	-	-	-	1	7.70
ความซื่อสัตย์	-	-	-	1	1	7.70
ทักษะการนำเสนอ	-	1	-	-	1	7.70

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 13 แห่ง

2.4.3 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการเฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา

ผู้บริหารของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา เห็นว่า คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของพนักงานใหม่มากที่สุด คือ ความรู้ด้านวิชาการ ร้อยละ 17.40 รองลงมาได้แก่ ความขยัน ร้อยละ 13.05 ความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การปรับตัว ร้อยละ 8.70 ความกล้าแสดงออก การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ ความมีวินัย และการควบคุมอารมณ์ ร้อยละ 4.35 รายละเอียดตามตารางที่ 24

ตารางที่ 24 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของพนักงานใหม่ของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ

คุณลักษณะและขีดความสามารถของพนักงานใหม่ (จุดแข็ง)	จำนวน (ราย)					รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร อาหาร และปศุสัตว์	อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และยานยนต์	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	อุตสาหกรรมบริการ	อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ		
ความรู้ด้านวิชาการ	1	-	1	1	1	4	17.40
ความขยัน	-	1	1	-	1	3	13.05
ความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน	-	-	2	-	-	2	8.70
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	-	-	1	1	-	2	8.70
การปรับตัว	-	-	-	1	1	2	8.70
ความกล้าแสดงออก	-	1	-	-	-	1	4.35
การทำงานเป็นทีม	-	1	-	-	-	1	4.35
ความคิดสร้างสรรค์	-	-	-	1	-	1	4.35
ความมีวินัย	-	-	-	1	-	1	4.35
การควบคุมอารมณ์	-	-	1	-	-	1	4.35

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 23 แห่ง

คุณลักษณะและขีดความสามารถ ที่สถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมาเห็นว่า เป็นจุดอ่อนของพนักงานใหม่มากที่สุด คือ ทักษะภาษาอังกฤษ การทำงานเป็นทีม ร้อยละ 21.74 รองลงมา ได้แก่ การปฏิบัติงานได้จริง การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน ร้อยละ 17.40 การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 13.05 ความเป็นผู้นำ การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ ทักษะการสื่อสาร (การพูด - การเขียน) ทักษะการนำเสนอ การเจรจาต่อรอง ความอดทน ร้อยละ 8.70 ความจงรักภักดีต่อองค์กร ความคิดสร้างสรรค์ ความมีวินัย และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 4.35 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 25

ตารางที่ 25 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของพนักงานใหม่ของ สถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ

คุณลักษณะและขีด ความสามารถ ของพนักงานใหม่ (จุดอ่อน)	จำนวน (ราย)					รวม
	อุตสาหกรรมแปร รูปเกษตร อาหาร และปศุสัตว์	อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์	อุตสาหกรรม สิ่งทอ	อุตสาหกรรม บริการ	อุตสาหกรรม การผลิตอื่น ๆ	
ทักษะภาษาอังกฤษ	1	2	1	1	-	5
การทำงานเป็นทีม	1	1	1	1	1	5
การปฏิบัติงานได้จริง	2	1	1	-	-	4
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	1	1	1	1	-	4
ความมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน	-	1	-	2	1	4
การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	2	-	1	-	-	3
ความเป็นผู้นำ	1	-	-	-	1	2
การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ	1	1	-	-	-	2
ทักษะการสื่อสาร(การพูด - การเขียน)	-	1	-	1	-	2
ทักษะการนำเสนอ	-	1	1	-	-	2
การเจรจาต่อรอง	-	1	1	-	-	2
ความอดทน	1	-	-	1	-	2
ความจงรักภักดีต่อองค์กร	1	-	-	-	-	1
ความคิดสร้างสรรค์	-	1	-	-	-	1
ความมีวินัย	-	1	-	-	-	1
ทักษะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ	-	-	1	-	-	1

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 23 แห่ง

2.5 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการ

2.5.1 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

ผู้บริหารของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาเห็นว่า คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิตด้านการจัดการ ในปัจจุบันมากที่สุด คือ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คิดเป็นร้อยละ 13.89 รองลงมา ได้แก่ ความรู้ด้านวิชาการ ร้อยละ 5.56 ความสามารถในการเรียนรู้งานได้เร็ว ความขยันทุ่มเทในการทำงาน ความอดทน ความกล้าแสดงออก และทักษะภาษาอังกฤษ ร้อยละ 2.78 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 26

ตารางที่ 26 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการ (จุดแข็ง)	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	กรุงเทพฯ	นครราชสีมา		
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	2	3	5	13.89
ความรู้ด้านวิชาการ	-	2	2	5.56
ความสามารถในการเรียนรู้งานได้เร็ว	1	-	1	2.78
ความขยันทุ่มเทในการทำงาน	-	1	1	2.78
ความอดทน	-	1	1	2.78
ความกล้าแสดงออก	1	-	1	2.78
ทักษะภาษาอังกฤษ	1	-	1	2.78

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 แห่ง

สำหรับคุณลักษณะและขีดความสามารถที่สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาเห็นว่าเป็นจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการมากที่สุด คือ การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ ทักษะภาษาอังกฤษ ร้อยละ 16.67 รองลงมา ได้แก่ การปฏิบัติงานได้จริง ร้อยละ 11.12 การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ความอดทน ร้อยละ 8.34 การปรับตัว ทักษะด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ความคิดวิสัยทัศน์ ร้อยละ 5.56 ความคิดสร้างสรรค์ ความมีไหวพริบ ปฏิภาณ ความเป็นผู้นำ ความมีวินัย ความกล้าแสดงออก ทักษะการสื่อสาร (การเขียน) การตัดสินใจ และไม่มีจุดอ่อน ร้อยละ 2.78 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 27

ตารางที่ 27 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการ ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

คุณลักษณะและขีดความสามารถของ บัณฑิตด้านการจัดการ (จุดอ่อน)	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	กรุงเทพฯ	นครราชสีมา		
การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ	-	6	6	16.67
ทักษะภาษาอังกฤษ	1	5	6	16.67
การปฏิบัติงานได้จริง	-	4	4	11.12
การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	-	3	3	8.34
ความอดทน	-	3	3	8.34
การปรับตัวเข้าสู่ระบบงาน	1	1	2	5.56
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	-	2	2	5.56
ความคิดวิสัยทัศน์	-	2	2	5.56
ความคิดสร้างสรรค์	-	1	1	2.78
ความมีไหวพริบปฏิภาณ	1	-	1	2.78
ความเป็นผู้นำ	-	1	1	2.78
ความมีวินัย	-	1	1	2.78
ความกล้าแสดงออก	-	1	1	2.78
ทักษะการสื่อสาร (การเขียน)	1	-	1	2.78
การตัดสินใจ	1	-	1	2.78
ไม่มีจุดอ่อน	1	-	1	2.78

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 แห่ง

**2.5.2 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการ
ของสถานประกอบการเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล**

ผู้บริหารของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เห็นว่า คุณลักษณะ
และขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิตด้านการจัดการมากที่สุด คือ ทักษะด้านเทคโนโลยี
สารสนเทศ ร้อยละ 15.4 รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้งานได้เร็ว ความกล้า
แสดงออก/กล้าคิด/กล้าทำ ทักษะภาษาอังกฤษ ร้อยละ 7.7 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 28

**ตารางที่ 28 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิตด้านการจัดการ
ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ**

คุณลักษณะและ ขีดความสามารถของ บัณฑิตด้านการจัดการ (จุดแข็ง)	จำนวน (ราย)				รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรม การผลิต - ก่อสร้าง และพลังงาน	อุตสาหกรรม การผลิต - อื่นๆ	ค้าปลีก - ค้าส่ง	อุตสาหกรรม บริการ		
ทักษะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ	2	-	-	-	2	15.4
ความสามารถในการ เรียนรู้งาน	1	-	-	-	1	7.7
ความกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ	1	-	-	-	1	7.7
ทักษะภาษาอังกฤษ	1	-	-	-	1	7.7

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 13 แห่ง

สำหรับคุณลักษณะและขีดความสามารถที่สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และ
ปริมณฑลเห็นว่าเป็นจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการ คือ ความสามารถในการเรียนรู้งานได้เร็ว
ความมีไหวพริบปฏิภาณ การตัดสินใจ ทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะการสื่อสาร (การเขียน)
ร้อยละ 7.7 รายละเอียดตามตารางที่ 29

ตารางที่ 29 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการ
ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ

คุณลักษณะและ ขีดความสามารถของ บัณฑิตด้านการจัดการ (จุดอ่อน)	จำนวน (ราย)				รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรม การผลิต – ก่อสร้าง และพลังงาน	อุตสาหกรรม การผลิต – อื่น ๆ ..	ค้าปลีก – ค้าส่ง	อุตสาหกรรม บริการ		
ความสามารถเรียนรู้งาน	1	-	-	-	1	7.7
ความมีไหวพริบปฏิภาณ	1	-	-	-	1	7.7
การตัดสินใจ	1	-	-	-	1	7.7
ทักษะภาษาอังกฤษ	1	-	-	-	1	7.7
ทักษะการสื่อสาร (การเขียน)	1	-	-	-	1	7.7

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 13 แห่ง

2.5.3 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการ
ของสถานประกอบการเฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา

ผู้บริหารของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา เห็นว่าคุณลักษณะและ
ขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิตด้านการจัดการมากที่สุด คือ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 13.0 รองลงมาได้แก่ ความรู้ด้านวิชาการ ร้อยละ 8.7 ความขยัน ทุ่มเท
ความอดทน ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 30

ตารางที่ 30 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิตด้านการจัดการของสถาน
ประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ

คุณลักษณะและ ขีดความสามารถของบัณฑิต ด้านการจัดการ (จุดแข็ง)	จำนวน (ราย)					รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรมแปร รูปเกษตร อาหาร และปศุสัตว์	อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์	อุตสาหกรรม สิ่งทอ	อุตสาหกรรม บริการ	อุตสาหกรรม การผลิต อื่น ๆ		
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	-	1	-	1	1	3	13.0
ความรู้ด้านวิชาการ	1	-	1	-	-	2	8.7
ความขยัน ทุ่มเทในการทำงาน	1	-	-	-	-	1	4.3
ความอดทน	-	-	1	-	-	1	4.3

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 23 แห่ง

สำหรับคุณลักษณะและขีดความสามารถที่สถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา เห็นว่าเป็นจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการ มากที่สุด คือ การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ ร้อยละ 26.1 รองลงมาได้แก่ ทักษะภาษาอังกฤษ ร้อยละ 21.7 การปฏิบัติงานได้จริง ร้อยละ 17.4 การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 13.0 ความคิดวิสัยทัศน์ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 8.7 การปรับตัวเข้าสู่ระบบงาน ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ ความมีวินัย ความกล้าแสดงออก ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 31

ตารางที่ 31 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของบัณฑิตด้านการจัดการ ของสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ

คุณลักษณะและขีดความสามารถ ของบัณฑิตด้านการจัดการ (จุดอ่อน)	จำนวน (ราย)					รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรมแปรรูป เกษตร อาหาร และปศุสัตว์	อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	อุตสาหกรรมบริการ	อุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ		
การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ	3	1	1	1	-	6	26.1
ทักษะภาษาอังกฤษ	3	1	-	1	-	5	21.7
การปฏิบัติงานได้จริง	2	1	1	-	-	4	17.4
การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	2	-	-	1	-	3	13.0
ความอดทน	-	-	1	1	1	3	13.0
ความคิดวิสัยทัศน์	1	-	1	-	-	2	8.7
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	1	-	1	-	-	2	8.7
การปรับตัวเข้าสู่ระบบงาน	1	-	-	-	-	1	4.3
ความคิดสร้างสรรค์	1	-	-	-	-	1	4.3
ความเป็นผู้นำ	-	-	1	-	-	1	4.3
ความมีวินัย	1	-	-	-	-	1	4.3
ความกล้าแสดงออก	-	-	1	-	-	1	4.3

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 23 แห่ง

2.6 คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการในอนาคตของสถานประกอบการ

2.6.1 คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

ผู้บริหารของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาเห็นว่า คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการ ด้านความรู้/ทักษะ/ความสามารถ ที่ต้องการในอนาคตมากที่สุด คือ ทักษะภาษาอังกฤษ ร้อยละ 69.44 รองลงมา ได้แก่ ทักษะด้านความคิด/ความคิดสร้างสรรค์ และความรู้/เชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ปฏิบัติงานได้จริง ร้อยละ 58.33 ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 47.22 ความรอบรู้/ใฝ่รู้/การค้นคว้าข้อมูล ร้อยละ 38.89 ความกล้าแสดงออก/การนำเสนอ/การสื่อสาร และความรู้ด้านอื่นที่จำเป็น ร้อยละ 33.33 ทักษะภาษาจีน ร้อยละ 22.22 ทักษะภาษาญี่ปุ่น และทักษะการแก้ปัญหา/การตัดสินใจ ร้อยละ 13.89 ทักษะการเจรจาต่อรอง ร้อยละ 5.56 และทักษะความเป็นผู้ประกอบการ ร้อยละ 2.78

คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการด้านอุปนิสัย/พฤติกรรม/บุคลิกภาพ ที่ต้องการในอนาคตมากที่สุด คือ ทัศนคติที่ดี/การปรับตัว ร้อยละ 41.67 รองลงมา ได้แก่ ความขยัน/อดทน/สู้งาน และความเป็นผู้นำ/การจัดการตนเอง/การจูงใจ ร้อยละ 27.78 ความรับผิดชอบ ร้อยละ 13.89 จริยธรรม/ความซื่อสัตย์ ร้อยละ 11.11 จิตใจให้บริการ ร้อยละ 8.33 ความมีวินัย และบุคลิกภาพที่ดี ร้อยละ 5.56 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 32

ตารางที่ 32 คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการ
ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

คุณลักษณะและขีดความสามารถ ของบัณฑิตด้านการจัดการ	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	กรุงเทพฯ	นครราชสีมา		
ด้านความรู้/ทักษะ/ความสามารถ				
ทักษะภาษาอังกฤษ	10	15	25	69.44
ทักษะด้านความคิด/ความคิดสร้างสรรค์	4	17	21	58.33
ความรู้/เชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ปฏิบัติงานได้จริง	8	13	21	58.33
ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ	6	11	17	47.22
ความรอบรู้/ใฝ่รู้/การค้นคว้าข้อมูล	4	10	14	38.89
ความกล้าแสดงออก/การนำเสนอ/การสื่อสาร	6	6	12	33.33
ความรู้ด้านอื่นที่จำเป็น (ระบบคุณภาพ/ความ ปลอดภัย/การส่งออก-นำเข้า/BOI/สถิติ/เชิง ปริมาณ)	1	11	12	33.33
ทักษะภาษาจีน	3	5	8	22.22
ทักษะภาษาญี่ปุ่น	2	3	5	13.89
ทักษะการแก้ปัญหา/การตัดสินใจ	2	3	5	13.89
ทักษะการเจรจาต่อรอง	-	2	2	5.56
ทักษะความเป็นผู้ประกอบการ	1	-	1	2.78
ด้าน อุปนิสัย/พฤติกรรม/บุคลิกภาพ				
ทัศนคติที่ดี/การปรับตัว	6	9	15	41.67
ความขยัน อดทน สู้งาน	4	6	10	27.78
ความเป็นผู้นำ/การจัดการตนเอง/การจูงใจ	4	6	10	27.78
ความรับผิดชอบ	3	2	5	13.89
จริยธรรม/ความซื่อสัตย์	3	1	4	11.11
จิตใจให้บริการ	3	-	3	8.33
ความมีวินัย	-	2	2	5.56
บุคลิกภาพที่ดี	1	1	2	5.56

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 แห่ง

2.6.2 คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการในอนาคต ของสถานประกอบการเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

ผู้บริหารของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เห็นว่า คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการ ด้านความรู้/ทักษะ/ความสามารถ ที่ต้องการในอนาคตมากที่สุด คือ ทักษะภาษาอังกฤษ ร้อยละ 76.92 รองลงมาได้แก่ ความรู้/เชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ปฏิบัติงานได้จริง ร้อยละ 61.54 ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ ความกล้าแสดงออก/การนำเสนอ/การสื่อสาร ร้อยละ 46.15 ทักษะด้านความคิด/ความคิดสร้างสรรค์ ความรอบรู้/ใฝ่รู้/การค้นคว้าข้อมูล ร้อยละ 30.77 ทักษะภาษาจีน ร้อยละ 23.08 ทักษะภาษาญี่ปุ่น ทักษะการแก้ปัญหา/การตัดสินใจ ร้อยละ 15.38 ความรู้ด้านอื่นที่จำเป็น ทักษะความเป็นผู้ประกอบการ ร้อยละ 7.69 ตามลำดับ

คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการด้านอุปนิสัย/พฤติกรรม/บุคลิกภาพ ที่ต้องการในอนาคตมากที่สุด คือ ทักษะที่ดี/การปรับตัว ร้อยละ 46.15 รองลงมาได้แก่ ความขยัน/อดทน/สู้งาน ความเป็นผู้นำ/การจัดการตนเอง/การจูงใจ ร้อยละ 30.77 ความรับผิดชอบ จริยธรรม/ความซื่อสัตย์ จิตใจให้บริการ ร้อยละ 23.08 บุคลิกภาพที่ดี ร้อยละ 7.69 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 33

2.6.3 คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการในอนาคต ของสถานประกอบการเฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา

ผู้บริหารสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา เห็นว่า คุณลักษณะบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการในอนาคต คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการ ด้านความรู้/ทักษะ/ความสามารถ ที่ต้องการในอนาคตมากที่สุด คือ ทักษะด้านความคิด/ความคิดสร้างสรรค์ ร้อยละ 73.91 รองลงมา ได้แก่ ทักษะภาษาอังกฤษ ร้อยละ 65.22 ความรู้/เชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ปฏิบัติงานได้จริง ร้อยละ 56.52 ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้ด้านอื่นที่จำเป็น ร้อยละ 47.83 ความรอบรู้/ใฝ่รู้/การค้นคว้าข้อมูล ร้อยละ 43.48 ความกล้าแสดงออก/การนำเสนอ/การสื่อสาร ร้อยละ 26.09 ทักษะภาษาจีน ร้อยละ 21.74 ทักษะภาษาญี่ปุ่น ทักษะการแก้ปัญหา/การตัดสินใจ ร้อยละ 13.04 ทักษะการเจรจาต่อรอง ร้อยละ 8.70 ตามลำดับ

คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการด้านอุปนิสัย/พฤติกรรม/บุคลิกภาพ ที่ต้องการในอนาคตมากที่สุด คือ ทักษะที่ดี/การปรับตัว ร้อยละ 39.13 รองลงมาได้แก่ ความขยัน/อดทน/สู้งาน ความเป็นผู้นำ/การจัดการตนเอง/การจูงใจ ร้อยละ 26.09 ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ร้อยละ 8.70 จริยธรรม/ความซื่อสัตย์ บุคลิกภาพที่ดี ร้อยละ 4.35 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 34

ตารางที่ 33 คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการในอนาคตของ
สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ

คุณลักษณะและขีดความสามารถ ของบัณฑิตด้านการจัดการ	จำนวน (ราย)				รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรม การผลิต - ก่อสร้าง และพลังงาน	อุตสาหกรรม การผลิต - อื่น ๆ	ค้าปลีก - ค้าส่ง	อุตสาหกรรม บริการ		
ด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ						
ทักษะภาษาอังกฤษ	3	1	2	4	10	76.92
ความรู้/เชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ ปฏิบัติงานได้จริง	3	-	2	3	8	61.54
ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ	1	-	2	3	6	46.15
ความกล้าแสดงออก/การนำเสนอ/ การสื่อสาร	2	2	-	2	6	46.15
ทักษะด้านความคิด/ความคิด สร้างสรรค์	2	1	-	1	4	30.77
ความรอบรู้/ใฝ่รู้/การค้นคว้าข้อมูล	3	-	-	1	4	30.77
ทักษะภาษาจีน	-	-	2	1	3	23.08
ทักษะภาษาญี่ปุ่น	-	-	1	1	2	15.38
ทักษะการแก้ปัญหา/การตัดสินใจ	2	-	-	-	2	15.38
ความรู้ด้านอื่นที่จำเป็น (ระบบ คุณภาพ/ความปลอดภัย/การส่งออก- นำเข้า/BOI/สถิติ/เชิงปริมาณ)	-	-	-	1	1	7.69
ทักษะความเป็นผู้ประกอบการ	-	-	1	-	1	7.69
ด้าน อุปนิสัย/พฤติกรรม/บุคลิกภาพ						
ทัศนคติที่ดี/การปรับตัว	2	2	-	2	6	46.15
ความขยัน อดทน สู้งาน	1	1	1	1	4	30.77
ความเป็นผู้นำการจัดการตนเอง/การจูงใจ	2	1	-	1	4	30.77
ความรับผิดชอบ	2	-	-	1	3	23.08
จริยธรรม/ความซื่อสัตย์	2	-	-	1	3	23.08
จิตใจให้บริการ	1	-	1	1	3	23.08
บุคลิกภาพที่ดี	-	-	-	1	1	7.69

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 13 แห่ง

ตารางที่ 34 คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการในอนาคตของ
สถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ

คุณลักษณะและ ขีดความสามารถของ บัณฑิตด้านการจัดการ	จำนวน (ราย)					รวม
	อุตสาหกรรมแปร รูปเกษตร อาหาร และปศุสัตว์	อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์	อุตสาหกรรม สิ่งทอ	อุตสาหกรรม บริการ	อุตสาหกรรม การผลิตอื่นๆ	
ด้านความรู้/ทักษะ/ความสามารถ						
ทักษะด้านความคิด/ความคิด สร้างสรรค์	3	4	3	3	4	17
ทักษะภาษาอังกฤษ	4	6	2	1	2	15
ความรู้/เชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ ปฏิบัติงานได้จริง	6	3	1	3	-	13
ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ	3	4	3	1	-	11
ความรู้ด้านอื่นที่จำเป็น (ระบบ คุณภาพ/ความปลอดภัย/การ ส่งออก-นำเข้า/BOV/สถิติ/เชิง ปริมาณ)	5	4	1	1	-	11
ความรอบรู้/ใฝ่รู้/การค้นคว้าข้อมูล	5	2	1	2	-	10
ความกล้าแสดงออก/การ นำเสนอ/การสื่อสาร	-	3	1	1	1	6
ทักษะภาษาจีน	2	2	1	-	-	5
ทักษะภาษาญี่ปุ่น	-	3	-	-	-	3
ทักษะการแก้ปัญหา/การตัดสินใจ	-	1	1	1	-	3
ทักษะการเจรจาต่อรอง	-	1	1	-	-	2
ด้านอุปนิสัย/พฤติกรรม/ บุคลิกภาพ						
ทัศนคติที่ดี/การปรับตัว	2	3	1	2	1	9
ความขยัน อดทน สู้งาน	1	2	1	2	-	6
ความเป็นผู้นำ/การจัดการตนเอง/ การจูงใจ	-	3	1	1	1	6
ความรับผิดชอบ	-	1	-	1	-	2
ความมีวินัย	1	-	-	1	-	2
จริยธรรม/ความซื่อสัตย์	-	-	-	1	-	1
บุคลิกภาพที่ดี	-	-	-	1	-	1

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 23 แห่ง

2.6.4 คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องการในอนาคตในความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และผู้ทรงคุณวุฒิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจังหวัดนครราชสีมาทุกคนที่สัมภาษณ์ (ร้อยละ 100) เห็นว่าคุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถที่สำคัญมากที่สุด คือ ความรู้/เชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ปฏิบัติงานได้จริง รองลงมา ได้แก่ ทักษะความเป็นผู้ประกอบการ ร้อยละ 66.67 ทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้ด้านอื่นที่จำเป็น ทักษะภาษาจีน ร้อยละ 44.44 ทักษะด้านความคิด/ความคิดสร้างสรรค์ ความรอบรู้/ใฝ่รู้/การค้นคว้าข้อมูล ความกล้าแสดงออก/การนำเสนอ/การสื่อสาร ร้อยละ 33.33 ทักษะภาษาเวียดนาม ร้อยละ 22.22 ทักษะภาษาญี่ปุ่น ทักษะการเจรจาต่อรอง ร้อยละ 11.11 ตามลำดับ

ส่วนความเห็นเกี่ยวกับ คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการด้านบุคลิกภาพ/อุปนิสัย/พฤติกรรม ที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะที่ดี/การปรับตัว ร้อยละ 33.33 รองลงมา ได้แก่ ความเป็นผู้นำ บุคลิกภาพที่ดี ร้อยละ 22.22 ความขยัน/อดทน/สู้งาน จริยธรรม/ความซื่อสัตย์ ร้อยละ 11.11 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 35

ตารางที่ 35 คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ตลาดแรงงานต้องการใน
อนาคตในความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

คุณลักษณะและขีดความสามารถ ของบัณฑิตด้านการจัดการ	จำนวน(ราย)			ร้อยละ
	กรุงเทพฯ	นครราชสีมา	รวม	
ด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ				
ความรู้/เชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ปฏิบัติงาน ได้จริง	5	4	9	100
ทักษะความเป็นผู้ประกอบการ	3	3	6	66.67
ทักษะภาษาอังกฤษ	3	2	5	55.56
ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ	2	2	4	44.44
ความรู้ด้านอื่นที่จำเป็น (ระบบคุณภาพ/ ความปลอดภัย/การส่งออก-นำเข้า/BOI/ สถิติ/เชิงปริมาณ)	2	2	4	44.44
ทักษะภาษาจีน	2	2	4	44.44
ทักษะด้านความคิด/ความคิดสร้างสรรค์	2	1	3	33.33
ความรอบรู้/ใฝ่รู้/การค้นคว้าข้อมูล	1	2	3	33.33
ความกล้าแสดงออก/การนำเสนอ/การ สื่อสาร	3	-	3	33.33
ทักษะภาษาเวียดนาม	-	2	2	22.22
ทักษะภาษาญี่ปุ่น	1	-	1	11.11
ทักษะการเจรจาต่อรอง	1	-	1	11.11
ด้านบุคลิกภาพ/อุปนิสัย/พฤติกรรม				
ทัศนคติที่ดี/การปรับตัว	2	1	3	33.33
ความเป็นผู้นำ/การจัดการตนเอง/การจูงใจ	2	-	2	22.22
บุคลิกภาพที่ดี	2	-	2	22.22
ความขยัน อดทน สู้งาน	1	-	1	11.11
จริยธรรม/ความซื่อสัตย์	1	-	1	11.11

หมายเหตุ ร้อยละของผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 9 ราย

2.7 ปัจจัยพิจารณาในการคัดเลือกพนักงานของสถานประกอบการ

2.7.1 ปัจจัยพิจารณาในการคัดเลือกพนักงานของสถานประกอบการทั้งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

เพื่อสะท้อนถึงคุณลักษณะของบุคลากรที่สถานประกอบการต้องการ คณะผู้วิจัยจึงได้ สัมภาษณ์ถึงปัจจัยพิจารณาในการคัดเลือกพนักงานของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยที่สถานประกอบการใช้พิจารณามากที่สุด คือ ผลการศึกษา ร้อยละ 47.23 รองลงมา ได้แก่ การฝึกงาน/ประสบการณ์ บุคลิกภาพ ร้อยละ 41.67 สถาบันการศึกษา ร้อยละ 27.78 สาขาวิชาเอก ทักษะภาษาอังกฤษ ร้อยละ 22.23 ความมีไหวพริบ ปฏิภาณ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 16.67 อัตราเงินเดือน ร้อยละ 11.12 ความสามารถตาม Competency Model ของบริษัท ร้อยละ 8.34 สภาพครอบครัว ผลการทดสอบ ทางจิตวิทยา ร้อยละ 5.56 รายละเอียดตามตารางที่ 36

ตารางที่ 36 ปัจจัยพิจารณาในการคัดเลือกพนักงาน ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

ปัจจัยพิจารณาคัดเลือกพนักงาน	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	กรุงเทพฯ	นครราชสีมา		
ผลการศึกษา	6	11	17	47.23
การฝึกงาน/ประสบการณ์	3	12	15	41.67
บุคลิกภาพ	7	8	15	41.67
สถาบันการศึกษา	4	6	10	27.78
สาขาวิชาเอก	-	8	8	22.23
ทักษะภาษาอังกฤษ	6	2	8	22.23
ความมีไหวพริบปฏิภาณ	-	6	6	16.67
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4	2	6	16.67
อัตราเงินเดือน	-	4	4	11.12
ความสามารถตาม Competency Model ของบริษัท	3	-	3	8.34
สภาพครอบครัว	-	2	2	5.56
ผลการทดสอบทางจิตวิทยา	-	2	2	5.56

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 แห่ง

2.7.2 ปัจจัยพิจารณาในการคัดเลือกพนักงานของสถานประกอบการเฉพาะในเขต กรุงเทพฯ ปริมณฑล

สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลได้กำหนด ปัจจัยการพิจารณาคัดเลือกพนักงานของสถานประกอบการ โดยเน้นด้านบุคลิกภาพมากที่สุด หรือร้อยละ 53.85 รองลงมาได้แก่ ทักษะภาษาอังกฤษ และผลการศึกษา ร้อยละ 46.15 สถาบันการศึกษา ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 30.77 การฝึกงาน/ประสบการณ์/ความสามารถ ความสามารถหลักตาม Competency Model ของบริษัท ร้อยละ 23.08 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 37

ตารางที่ 37 ปัจจัยพิจารณาในการคัดเลือกพนักงานของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ

ปัจจัยพิจารณา คัดเลือกพนักงาน	จำนวน (ราย)				รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรม การผลิต - ก่อสร้าง และพลังงาน	อุตสาหกรรม การผลิต - อื่น ๆ	ค้าปลีก - ค้าส่ง	อุตสาหกรรม บริการ		
บุคลิกภาพ	3	1	1	2	7	53.85
ทักษะภาษาอังกฤษ	2	2	-	2	6	46.15
ผลการศึกษา	4	-	-	2	6	46.15
สถาบันการศึกษา	1	1	-	2	4	30.77
ทักษะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ	1	2	-	1	4	30.77
การฝึกงาน/ ประสบการณ์/ ความสามารถ	2	-	-	1	3	23.08
ความสามารถหลักตาม Competency Model ของบริษัท	1	-	1	1	3	23.08

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 13 แห่ง

2.7.3 ปัจจัยพิจารณาในการคัดเลือกพนักงานของสถานประกอบการเฉพาะในจังหวัด นครราชสีมา

ปัจจัยที่สถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกพนักงานมากที่สุด คือ การฝึกงาน/ประสบการณ์ ร้อยละ 52.17 รองลงมาได้แก่ ผลการศึกษา ร้อยละ 47.83 บุคลิกภาพ สาขาวิชาเอก ร้อยละ 34.78 สถาบันการศึกษา ความมีไหวพริบปฏิภาณ ร้อยละ 26.09 อัตราเงินเดือน ร้อยละ 17.39 ทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพครอบครัว ผลการทดสอบทางจิตวิทยา ร้อยละ 8.70 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 38

ตารางที่ 38 ปัจจัยพิจารณาในการคัดเลือกพนักงานของสถานประกอบการ ในจังหวัดนครราชสีมา
จำแนกตามประเภทธุรกิจ

ปัจจัยพิจารณาคัดเลือก พนักงาน	จำนวน (ราย)					รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรมแปรรูป เกษตร อาหาร และปศุสัตว์	อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	อุตสาหกรรมบริการ	อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ		
การฝึกงาน/ประสบการณ์	3	3	2	3	1	12	52.17
ผลการศึกษา	4	4	-	2	1	11	47.83
บุคลิกภาพ	2	1	3	1	1	8	34.78
สาขาวิชาเอก	2	3	1	1	1	8	34.78
สถาบันการศึกษา	4	-	-	2	-	6	26.09
ไหวพริบปฏิภาณ	1	-	2	2	1	6	26.09
อัตราเงินเดือน	-	1	2	-	1	4	17.39
ทักษะภาษาอังกฤษ	1	-	-	1	-	2	8.70
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	1	-	-	1	-	2	8.70
สภาพครอบครัว	-	1	1	-	-	2	8.70
ผลการทดสอบทางจิตวิทยา	1	1	-	-	-	2	8.70

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 23 แห่ง

2.8 อัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการ

2.8.1 อัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการทั้งในเขต กรุงเทพฯ ปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา กำหนดอัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการ ในช่วง 9,001 - 10,000 บาท มากที่สุด หรือร้อยละ 27.78 รองลงมาได้แก่ 6,001 - 7,000 บาท ร้อยละ 19.45 8,001 - 9,000 บาท และ 7,001 - 8,000 บาท ร้อยละ 16.67 10,001 - 11,000 บาท และ 11,001 - 12,000 บาท ร้อยละ 5.56 ต่ำกว่า 6,000 และ 12,001 ขึ้นไป ร้อยละ 2.78 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 39

ตารางที่ 39 อัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการ ของสถานประกอบการในเขต กรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมา

อัตราเงินเดือน	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	กรุงเทพฯ	นครราชสีมา		
12,001 ขึ้นไป	1	-	1	2.78
11,001 - 12,000	1	1	2	5.56
10,001 - 11,000	-	2	2	5.56
9,001 - 10,000	6	4	10	27.78
8,001 - 9,000	3	3	6	16.67
7,001 - 8,000	2	4	6	16.67
6,001 - 7,000	-	7	7	19.45
ต่ำกว่า 6,000	-	1	1	2.78

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 แห่ง

**2.8.2 อัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการเฉพาะใน
เขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล**

สถานประกอบการในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 46.15 กำหนดอัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการในช่วง 9,001 – 10,000 บาท รองลงมา ได้แก่ 8,001 – 9,000 บาท ร้อยละ 23.08 7,001 – 8,000 บาท ร้อยละ 15.38 11,001 – 12,000 บาท และ 12,001 ขึ้นไป ร้อยละ 7.69 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 40

**ตารางที่ 40 อัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในเขต
กรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามประเภทธุรกิจ**

อัตราเงินเดือน	จำนวน (ราย)				รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรม การผลิต – ก่อสร้าง และพลังงาน	อุตสาหกรรม การผลิต – อื่น ๆ	ค้าปลีก – ค้าส่ง	อุตสาหกรรม บริการ		
12,001 ขึ้นไป	-	-	-	1	1	7.69
11,001 – 12,000	1	-	-	-	1	7.69
10,001 – 11,000	-	-	-	-	-	-
9,001 – 10,000	2	1	1	2	6	46.15
8,001 – 9,000	1	1	1	-	3	23.08
7,001 – 8,000	-	1	-	1	2	15.38
ต่ำกว่า 7,000	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 13 แห่ง

**2.8.3 อัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการเฉพาะใน
จังหวัดนครราชสีมา**

สถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่กำหนดอัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการในช่วง 6,001 - 7,000 บาท หรือร้อยละ 30.43 รองลงมา ได้แก่ 7,001 - 8,000 บาท และ 9,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 17.39 8,001 - 9,000 บาท และ 10,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 13.04 ต่ำกว่า 6,000 บาท ร้อยละ 4.35 ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 41

**ตารางที่ 41 อัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการของสถานประกอบการในจังหวัด
นครราชสีมา จำแนกตามประเภทธุรกิจ**

อัตราเงินเดือน	จำนวน (ราย)					รวม	ร้อยละ
	อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร อาหาร และปศุสัตว์	อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	อุตสาหกรรมบริการ	อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ		
10,001 ขึ้นไป	3	-	-	-	-	3	13.04
9,001 - 10,000	1	2	1	-	-	4	17.39
8,001 - 9,000	1	2	-	-	-	3	13.04
7,001 - 8,000	-	2	2	-	-	4	17.39
6,001 - 7,000	2	-	1	4	-	7	30.43
ต่ำกว่า 6,000	-	-	-	1	-	1	4.35

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 23 แห่ง

2.9 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอนด้านการจัดการ

2.9.1 ข้อเสนอแนะ ในด้านลักษณะหลักสูตรด้านการจัดการของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้บริหารของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะหลักสูตรด้านการจัดการ โดยร้อยละ 24.44 ให้ข้อเสนอแนะ คือ ให้กำหนดตลาดแรงงานเป้าหมายให้ชัดเจน เช่น การเน้นการจัดการธุรกิจขนาดย่อม (SMEs) เน้นหลักสูตรเพื่อท้องถิ่น ควรเปิดหลักสูตรเฉพาะทาง การให้ตลาดแรงงานมีส่วนร่วมในหลักสูตร เป็นต้น นอกจากนี้ ร้อยละ 15.56 เสนอให้ สร้างความแตกต่างของหลักสูตรอย่างชัดเจน เน้นคุณภาพ สอดคล้องกับ จุดแข็งหรือประยุกต์กับสิ่งที่มีในท้องถิ่น เช่น หลักสูตรที่เน้นภาษาต่างประเทศ บูรณาการความรู้ ยึดหยุ่นและทันสมัย เป็นต้น รายละเอียดตามตารางที่ 42

ตารางที่ 42 ข้อเสนอแนะ ในด้านลักษณะหลักสูตรด้านการจัดการของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะด้านลักษณะหลักสูตร	จำนวน (ราย)			ร้อยละ
	สถานประกอบการ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	รวม	
1. กำหนดตลาดแรงงานเป้าหมายให้ชัดเจน เช่น <ul style="list-style-type: none"> - เน้น SMEs เพราะ มทส อยู่ต่างจังหวัด - เน้นหลักสูตรเพื่อท้องถิ่น เช่น การจัดการธุรกิจชุมชน การตลาดเพื่อการส่งออก - เน้นการผลิตสาขาเฉพาะทางมากกว่าการจัดการทั่วไป - เน้นบางภาคการผลิตหรือเน้นเป็นผู้เชี่ยวชาญ เช่น การจัดการค้าปลีก - เน้นโอกาสใหม่ ๆ เช่น ดึงนักศึกษาประเทศเพื่อนบ้านมาเรียน - ให้ตลาดแรงงานมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น เช่น ร่วมทำหลักสูตร ร่วมการเรียนการสอน 	9	2	11	24.44

ตารางที่ 42 ข้อเสนอแนะในด้านลักษณะหลักสูตรด้านการจัดการของสถานประกอบการและ
ผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ข้อเสนอแนะด้านลักษณะหลักสูตร	จำนวน (ราย)			ร้อยละ
	สถานประกอบการ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	รวม	
<p>2. ต้องสร้างความแตกต่างอย่างชัดเจน เน้นคุณภาพ สอดคล้องกับจุดแข็งหรือประยุกต์กับสิ่งที่มีในท้องถิ่น เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตรนานาชาติ/หลักสูตรภาษาอังกฤษและภาษาจีน - มีลักษณะบูรณาการความรู้ - หลักสูตร"ยืดหยุ่นและทันสมัย"ตามตลาด วิชาเลือกปรับเปลี่ยนได้/นักศึกษาสามารถเลือกสาขาที่ต้องการได้ - กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิต กำหนดวิธีวัดความสำเร็จ คัดนี้วัดความพร้อมของบัณฑิต - Benchmark กับสถาบัน การศึกษาที่ดีที่สุดในสาขาวิชานั้น - Outsource หลักสูตรปี 3 - 4 ให้หน่วยงานวิชาชีพหรือภาคเอกชนจัดการเรียนการสอนจนนักศึกษาได้ Certified และหางานให้ - เพิ่มแนวคิดการตลาดแก่สาขาวิชาต่างๆ - วิชาพื้นฐานที่จำเป็น เช่น กฎหมาย (International Law, Business Law etc), Logical Thinking, Culture, Politics (เน้น Political Thinking, Geopolitics, Political Economies) 	3	4	7	15

หมายเหตุ ร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 ราย
และผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 9 ราย รวม 45 ราย

2.9.2 ข้อเสนอแนะ ในด้านการบริหารหลักสูตรด้านการจัดการของสถานประกอบการและ ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้บริหารของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหาร หลักสูตรด้านการจัดการ โดยร้อยละ 17.78 เสนอแนะว่าต้องทำการตลาดเชิงรุกทั้งตลาดแรงงานและ โรงเรียน เพื่อให้เป็นที่รู้จักและได้นักศึกษาเก่ง โดยเฉพาะบัณฑิตรุ่นแรก และบัณฑิตสามารถได้ งานทำ เช่น การแนะแนวที่โรงเรียน การนำเสนอบัณฑิตให้ตลาดแรงงานรู้จัก เป็นต้น รายละเอียดตามตารางที่ 43

ตารางที่ 43 ข้อเสนอแนะ ในด้านการบริหารหลักสูตรด้านการจัดการของสถานประกอบการ และผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารหลักสูตร	จำนวน (ราย)			ร้อยละ
	สถานประกอบการ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	รวม	
<p>ต้องทำการตลาดเชิงรุกทั้งตลาดแรงงานและโรงเรียน เพื่อให้เป็นที่รู้จัก ได้นักศึกษาเก่ง โดยเฉพาะบัณฑิตรุ่นแรกและได้งาน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทำ Mobil Unit โดยอาจารย์ออกไปแนะแนวตามโรงเรียน - จ้างบริษัทมาทำการตลาดให้ - เตรียมหาตลาดแรงงานที่ส่วนหนึ่งเป็นบริษัทชั้นนำ - ทำ Brochure ที่มีเนื้อหาที่ให้ “ผู้มีอำนาจตัดสินใจ” อ่านและสนับสนุนการรับบัณฑิตเข้าทำงาน - นำเสนอในตลาดแรงงาน SMEs ให้เห็นความสำคัญของการรับบัณฑิตจากหลักสูตร โดยทำสัมมนา 	6	2	8	17.78

หมายเหตุ ร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 ราย และผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 9 ราย รวม 45 ราย

2.9.3 ข้อเสนอแนะ ในด้านการเรียนการสอนหลักสูตรด้านการจัดการของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้บริหารของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การเรียนการสอนหลักสูตรด้านการจัดการ โดยร้อยละ 53.33 เสนอแนะว่าต้องเน้น “ภาคปฏิบัติ” ให้มีโอกาสฝึกทักษะจริงด้านต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม สามารถบูรณาการความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงาน ได้จริง เช่น การปฐมนิเทศโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การใช้อาจารย์จากหลายสาขา บูรณาการความรู้รวมแบบ Module การใช้เทคนิคการสอนเชิงปฏิบัติที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การให้มี Certified ในวิชาชีพ การปัจฉิมนิเทศเพื่อให้เข้าใจสถานประกอบการจริง เป็นต้น รายละเอียดตามตารางที่ 44

ตารางที่ 44 ข้อเสนอแนะ ในด้านการเรียนการสอนหลักสูตรด้านการจัดการของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะด้านการเรียนการสอน	จำนวน (ราย)			ร้อยละ
	สถานประกอบการ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	รวม	
<p>เน้น “ภาคปฏิบัติ” ให้มี โอกาสฝึกทักษะจริงด้านต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม สามารถบูรณาการความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงาน ได้จริง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปฐมนิเทศโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคธุรกิจ - ใช้อาจารย์จากหลายสาขามาร่วมสอน - บูรณาการความรู้รวมแบบ Module และใช้ Panel Instructor ที่มีประสบการณ์จริง - เทคนิคการสอนเชิงปฏิบัติ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น กรณีศึกษา การฝึกค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้สื่อการสอน เช่น VDO ที่เห็นของจริง ฝึกการนำเสนองาน ฝึกการวิจัยทางธุรกิจสถานการณ์จำลอง ฝึกใน Lab ธุรกิจ การเรียนที่สถานประกอบการ การทำโครงการโดยร่วมมือกับบริษัทขนาดใหญ่ การศึกษาดูงาน กิจกรรมสร้างบุคลิกภาพ สหกิจศึกษา การฝึกเป็นผู้ประกอบการ บริษัทจำลอง - มี Certified ในวิชาชีพตั้งแต่เป็นนักศึกษา - การปัจฉิมนิเทศเพื่อให้เข้าใจสถานประกอบการจริง 	16	8	24	53

หมายเหตุ ร้อยละของผู้บริหารสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 ราย และผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 9 ราย รวม 45 ราย

ตอนที่ 2 การผลิตบัณฑิตทางการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษา ของไทย

1. จำนวนการผลิตบัณฑิต

1.1 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จำนวนการผลิตบัณฑิตด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจของสถาบันอุดมศึกษาของไทยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิจากทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นจำนวนการผลิตบัณฑิตด้านการจัดการเฉพาะของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 23 แห่ง รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่รวบรวมข้อมูลปรากฏในตารางที่ 45

1.2 จำนวนการผลิตบัณฑิตด้านการจัดการ

จากสรุปข้อมูลสถิติบัณฑิตนักศึกษา ในระยะปีการศึกษา 2540 - 2546 ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 23 แห่ง พบว่าค่าเฉลี่ยสัดส่วนนักศึกษาเข้าใหม่ในด้านการจัดการต่อนักศึกษาเข้าใหม่ทั้งหมดสำหรับมหาวิทยาลัยจำกัตรีบ คือ ร้อยละ 11.28 และมหาวิทยาลัยไม่จำกัตรีบ ร้อยละ 31.01 (ปี 2540 - 2544) รายละเอียดตามตารางที่ 45

ส่วนค่าเฉลี่ยของผู้สำเร็จการศึกษาด้านการจัดการต่อผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมดจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแบบจำกัตรีบ ร้อยละ 10.82 และแบบไม่จำกัตรีบ ร้อยละ 30.83 รายละเอียดตามตารางที่ 46

จากการประมาณการ คาดว่า ปีการศึกษา 2546 มีบัณฑิตด้านการจัดการและบริหารธุรกิจสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประมาณ 16,000 คน คิดเป็นร้อยละ 19 ของบัณฑิตจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งหมด

บัณฑิตด้านการจัดการและบริหารธุรกิจที่จบการศึกษาดังกล่าว จบจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำกัตรีบ ร้อยละ 34 และจบจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่จำกัตรีบ ร้อยละ 66 รายละเอียดของข้อมูลปรากฏในตารางที่ 46

ตารางที่ 45 จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ นักศึกษาทั้งหมด และผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐ

หน่วย : คน

ประเภท	สถาบัน/ปี		2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546
นักศึกษาเข้าใหม่	จำกัดรับ	ทั้งหมด	53,913	59,453	58,510	63,159	68,508	77,771	82,282
		เฉพาะสายบริหาร	5,049	6,332	6,426	7,399	9,019	na	na
	ไม่จำกัดรับ	ทั้งหมด	179,628	199,579	202,471	213,078	221,388	183,678	131,594
		เฉพาะสายบริหาร	63,315	61,933	59,954	62,087	67,843	na	na
	รวม	ทั้งหมด	233,541	259,032	260,981	276,237	289,896	261,449	213,876
		เฉพาะสายบริหาร	68,364	68,265	66,380	69,486	76,862	na	na
นักศึกษาทั้งหมด	จำกัดรับ	ทั้งหมด	176,667	195,438	207,088	219,408	229,043	241,025	255,103
		เฉพาะสายบริหาร	16,134	18,518	20,480	22,999	25,265	na	na
	ไม่จำกัดรับ	ทั้งหมด	507,445	538,990	530,333	556,394	597,944	643,164	629,078
		เฉพาะสายบริหาร	169,158	168,529	156,028	154,762	165,570	na	na
	รวม	ทั้งหมด	684,112	734,428	737,421	775,802	826,987	884,189	884,181
		เฉพาะสายบริหาร	185,292	187,047	176,508	177,761	190,835	na	na
ผู้สำเร็จการศึกษา	จำกัดรับ	ทั้งหมด	31,059	35,033	38,917	43,407	48,183	51,388	50,271
		เฉพาะสายบริหาร	3,235	3,706	3,901	5,098	5,326	na	na
	ไม่จำกัดรับ	ทั้งหมด	29,310	30,859	30,615	30,240	32,488	41,476	34,531
		เฉพาะสายบริหาร	9,365	8,856	9,119	9,676	10,311	na	na
	รวม	ทั้งหมด	60,369	65,892	69,532	73,647	80,671	92,864	84,802
		เฉพาะสายบริหาร	12,600	12,562	13,020	14,774	15,637	na	na

ที่มา : สรุปข้อมูลสถิติบัณฑิตศึกษาในระยะปีการศึกษา 2540-2544 ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ตุลาคม 2545)

หมายเหตุ : สถาบันอุดมศึกษาที่มีข้อมูลได้แก่

ปี พ.ศ. 2540 จำนวน 21 แห่ง

- มหาวิทยาลัย/สถาบันจำกัดรับ ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3) มหาวิทยาลัยขอนแก่น 4) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 5) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 6) มหาวิทยาลัยมหิดล 7) มหาวิทยาลัยศิลปากร 8) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 9) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 10) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 11) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 12) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 13) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 14) มหาวิทยาลัยบูรพา 15) มหาวิทยาลัยนเรศวร 16) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 17) มหาวิทยาลัยทักษิณ 18) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และ 19) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- มหาวิทยาลัย/สถาบัน ไม่จำกัดรับ ได้แก่ 20) มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ 21) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปี พ.ศ. 2541 เพิ่มขึ้น 22 แห่ง

- มหาวิทยาลัย/สถาบันจำกัดรับ เพิ่ม ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เพิ่มขึ้น 23 แห่ง

- มหาวิทยาลัย/สถาบัน จำกัดรับ เพิ่ม ได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ตารางที่ 46 จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่และผู้สำเร็จการศึกษาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐบาลปี 2540 - 2543 และประมาณการปี 2545 - 2546

ประเภท	สถาบัน/ปี		2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546
นักศึกษาเข้าใหม่	จำกัดรับ	ทั้งหมด	53,913	59,453	58,510	63,159	68,508	77,771	82,282
		เฉพาะสายบริหาร	5,049	6,332	6,426	7,399	9,019	8,769	9,277
	ไม่จำกัดรับ	ทั้งหมด	179,628	199,579	202,471	213,078	221,388	183,678	131,594
		เฉพาะสายบริหาร	63,315	61,933	59,954	62,087	67,843	56,963	40,811
	รวม	ทั้งหมด	233,541	259,032	260,981	276,237	289,896	261,449	213,876
		เฉพาะสายบริหาร	68,364	68,265	66,380	69,486	76,862	65,732	50,088
ผู้สำเร็จการศึกษา	จำกัดรับ	ทั้งหมด	31,059	35,033	38,917	43,407	48,183	51,388	50,271
		เฉพาะสายบริหาร	3,235	3,706	3,901	5,098	5,326	5,559	5,438
	ไม่จำกัดรับ	ทั้งหมด	29,310	30,859	30,615	30,240	32,488	41,476	34,531
		เฉพาะสายบริหาร	9,365	8,856	9,119	9,676	10,311	12,787	10,646
	รวม	ทั้งหมด	60,369	65,892	69,532	73,647	80,671	92,864	84,802
		เฉพาะสายบริหาร	12,600	12,562	13,020	14,774	15,637	18,345	16,084

หมายเหตุ

- ค่าเฉลี่ยสัดส่วนนักศึกษาเข้าใหม่สายบริหารต่อนักศึกษาเข้าใหม่ทั้งหมดของสถาบันจำกัดรับปี 2540 - 2544 = 11.28%
- ประมาณการนักศึกษาเข้าใหม่สายบริหารปี 45 = $77,771 \times 11.28\%$ และปี 46 = $82,282 \times 11.28\%$
- ค่าเฉลี่ยสัดส่วนนักศึกษาเข้าใหม่สายบริหารต่อนักศึกษาเข้าใหม่ทั้งหมดของสถาบันไม่จำกัดรับปี 2540 - 2544 = 31.01%
- ประมาณการนักศึกษาเข้าใหม่สายบริหารปี 45 = $183,678 \times 11.28\%$ และปี 46 = $131,594 \times 11.28\%$
- ค่าเฉลี่ยสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมดต่อผู้สำเร็จการศึกษาสายบริหารของสถาบันจำกัดรับปี 2540 - 2544 = 10.82%
- ประมาณผู้สำเร็จการศึกษาสายบริหารปี 45 = $51,388 \times 10.82\%$ และปี 46 = $50,271 \times 10.82\%$
- ค่าเฉลี่ยสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมดต่อผู้สำเร็จการศึกษาสายบริหารของสถาบันไม่จำกัดรับปี 2540 - 2544 = 30.83%
- ประมาณผู้สำเร็จการศึกษาสายบริหารปี 45 = $41,476 \times 30.83\%$ และปี 46 = $34,531 \times 30.83\%$

2. หลักสูตรด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรีที่เปิดสอนในประเทศไทย

2.1 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการวิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและอินเทอร์เน็ต โดยรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษา 120 แห่ง เปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการในระดับปริญญาตรีของประเทศไทย โดยแบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 98 แห่ง และของเอกชน 22 แห่ง ชื่อหลักสูตรและสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านการจัดการในประเทศไทย ดูในภาคผนวก ฉ

2.2 การจัดหมวดหมู่วิชาด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจ

เนื่องจากหลักสูตรด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจของสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรด้านการจัดการการตลาด การจัดการการเงิน การจัดการธุรกิจ เป็นต้น มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปบ้าง ผู้วิจัยจึงได้จัดกลุ่มสาขาวิชาที่ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน ได้ทั้งหมด 18 สาขา โดยในการจัดหมวดหมู่นี้จะสำรวจเฉพาะสาขาที่ได้รับวุฒิด้านบริหารธุรกิจบัณฑิต (Bachelor of Business Administration) การค้าบัณฑิต (Bachelor of Commerce) ศิลปศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Art) และการจัดการบัณฑิต (Bachelor of Management) สำหรับหลักสูตรในประเทศไทย สำหรับหลักสูตรด้านการจัดการในต่างประเทศ ผู้วิจัยได้สำรวจในวุฒิด้านวิทยาศาสตร์บัณฑิต (Bachelor of Science) และเศรษฐศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Economics)

การจัดหมวดหมู่วิชาด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจ มีดังนี้

1) สาขาการตลาด (Marketing) ประกอบด้วย สาขาการตลาด การตลาดอิเล็กทรอนิกส์ การตลาดระหว่างประเทศ การโฆษณา การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ นิเทศศาสตร์ธุรกิจ

2) สาขาการจัดการทั่วไป (General Management) ประกอบด้วย สาขาการจัดการ การจัดการทั่วไป องค์กรและการจัดการ

3) สาขาการบัญชี (Accounting) ประกอบด้วย สาขาการบัญชี บัญชีการเงิน บัญชีบริหาร

4) สาขาการเงิน (Finance) ประกอบด้วย สาขาการเงิน การธนาคารและการเงิน การจัดการการเงิน การประเมินมูลค่าทรัพย์สิน (Property Valuation) การลงทุน การธนาคาร การเงินและการบัญชี เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

5) สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ (Traveling and Service Industry Management) ประกอบด้วย สาขาการโรงแรมและท่องเที่ยว การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การโรงแรม การจัดการการท่องเที่ยว การจัดการการโรงแรม การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว การจัดการท่องเที่ยว-การจัดนำเที่ยว การจัดการท่องเที่ยว - การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6) สาขาระบบสารสนเทศทางการจัดการ (Management Information Systems) ประกอบด้วย สาขาระบบสารสนเทศทางการจัดการ ระบบสารสนเทศทางการบัญชี เทคโนโลยี

สารสนเทศเพื่อธุรกิจ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ สารสนเทศศาสตร์เพื่อการจัดการ ระบบสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศทางธุรกิจ

7) สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) ประกอบด้วย สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การบริหารงานบุคคล ทฤษฎีพฤติกรรมองค์กรในการจัดการ การจัดการและพฤติกรรมองค์กร พฤติกรรมองค์กร อุตสาหกรรมสัมพันธ์

8) สาขาธุรกิจระหว่างประเทศ (International Business) ประกอบด้วยสาขาธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศ

9) สาขาการจัดการการดำเนินงาน (Operations Management) ประกอบด้วยสาขาการจัดการการผลิต การจัดการการผลิตและการดำเนินงาน การจัดการอุตสาหกรรม การบริหาร อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี การจัดการและให้คำปรึกษาด้านการผลิต การจัดการแบบวิทยาศาสตร์ การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

10) สาขาการประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง (Insurance and Risk Management) ประกอบด้วยสาขาการประกันภัย การจัดการความเสี่ยง การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง

11) สาขาการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ประกอบด้วยสาขาการจัดการห่วงโซ่อุปทาน โลจิสติกส์ การจัดการการขนส่งระหว่างประเทศ พาณิชยนาวิ การจัดส่ง กำลังทางธุรกิจ การจัดการการขนส่ง การจัดการการกระจายสินค้า

12) สาขาการจัดการสำนักงาน (Office Management) ประกอบด้วยสาขาการจัดการสำนักงาน เลขานุการ

13) สาขาผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) ประกอบด้วยสาขาผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการและธุรกิจครอบครัว ผู้ประกอบการและธุรกิจขนาดย่อม ธุรกิจชุมชน

14) สาขาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ประกอบด้วยสาขาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การจัดการธุรกิจ การจัดการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

15) สาขาการจัดการธุรกิจ (Business Administration) ประกอบด้วยสาขาบริหารธุรกิจ ธุรกิจศึกษา การจัดการทรัพยากรของธุรกิจ นโยบายและกลยุทธ์ทางธุรกิจ

16) สาขาการจัดการธุรกิจเฉพาะ ประกอบด้วยธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การค้าปลีก ธุรกิจ กีฬา ธุรกิจสุขภาพ ธุรกิจเกษตร ธุรกิจในชนบท

17) สาขากฎหมายธุรกิจ (Business Law) ประกอบด้วยสาขากฎหมายธุรกิจ กฎหมาย ศึกษา

18) สาขาอื่น ๆ

2.3 หลักสูตรด้านการจัดการและบริหารธุรกิจที่เปิดสอนในประเทศไทย

จากการสำรวจข้อมูลหลักสูตรด้านการจัดการในระดับปริญญาตรีของประเทศไทยของสถาบันการศึกษา 120 แห่ง พบว่ามีการเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการทั้งสิ้น 463 หลักสูตรใน 16 หมวด เรียงตามลำดับ ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การตลาด ร้อยละ 16.63 รองลงมา ได้แก่ การจัดการทั่วไป ร้อยละ 15.98 การเงิน ร้อยละ 12.53 การบัญชี ร้อยละ 12.31 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ร้อยละ 12.10 การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ ร้อยละ 10.37 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ 5.62 การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการการดำเนินงาน ร้อยละ 3.24 การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง ร้อยละ 2.16 การจัดการห่วงโซ่อุปทาน ร้อยละ 1.51 อื่นๆ (ภาษาธุรกิจ ภาษาอังกฤษธุรกิจ) ร้อยละ 1.30 การจัดการธุรกิจ การจัดการสำนักงาน ร้อยละ 1.08 การจัดการธุรกิจเฉพาะ ร้อยละ 0.65 ผู้ประกอบการ ร้อยละ 0.22 รายละเอียดตามตารางที่ 47

หากพิจารณาเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 98 แห่งพบว่าเปิดสอนทั้งสิ้น 332 หลักสูตรใน 15 หมวด เรียงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 การจัดการทั่วไป ร้อยละ 17.17 รองลงมา ได้แก่ การตลาด ร้อยละ 15.96 การบัญชี ร้อยละ 13.86 การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ ร้อยละ 12.95 การเงิน ร้อยละ 12.05 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ร้อยละ 11.75 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ 5.42 การจัดการการดำเนินงาน ร้อยละ 2.41 การจัดการห่วงโซ่อุปทาน อื่นๆ (ภาษาธุรกิจ ภาษาอังกฤษธุรกิจ) ร้อยละ 1.81 การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการธุรกิจ ร้อยละ 1.20 การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง การจัดการธุรกิจเฉพาะ ร้อยละ 0.90 การจัดการสำนักงาน ร้อยละ 0.60 รายละเอียดตามตารางที่ 48

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน 22 แห่งได้เปิดสอน 131 หลักสูตรใน 14 หมวด เรียงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 การตลาด ร้อยละ 18.32 รองลงมา ได้แก่ การเงิน ร้อยละ 13.74 การจัดการทั่วไป ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ร้อยละ 12.98 การบัญชี การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ ร้อยละ 8.40 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ 6.11 การจัดการการดำเนินงาน การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง ร้อยละ 5.34 การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ ร้อยละ 3.82 การจัดการสำนักงาน ร้อยละ 2.29 การจัดการธุรกิจ ผู้ประกอบการ การจัดการห่วงโซ่อุปทาน ร้อยละ 0.76 รายละเอียดตามตารางที่ 49

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในหลักสูตรด้านการจัดการและบริหารธุรกิจในจังหวัดนครราชสีมา 4 แห่ง คือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และวิทยาลัยนครราชสีมา เปิดสอนทั้งสิ้น 18 หลักสูตร ใน 7 สาขา เรียงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 การตลาด ร้อยละ 22.22 รองลงมา ได้แก่ การจัดการทั่วไป การบัญชี ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ร้อยละ 16.67 การเงิน การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ ร้อยละ 11.11 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ 5.56 รายละเอียดตามตารางที่ 50

ตารางที่ 47 สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

สาขาวิชา	สถาบันของรัฐ		สถาบันของเอกชน		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) การตลาด	53	15.96	24	18.32	77	16.63
2) การจัดการทั่วไป	57	17.17	17	12.98	74	15.98
3) การบัญชี	46	13.86	11	8.40	57	12.31
4) การเงิน	40	12.05	18	13.74	58	12.53
5) การท่องเที่ยวและ อุตสาหกรรมบริการ	43	12.95	5	3.82	48	10.37
6) ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	39	11.75	17	12.98	56	12.10
7) การจัดการทรัพยากรมนุษย์	18	5.42	8	6.11	26	5.62
8) การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ	4	1.20	11	8.40	15	3.24
9) การจัดการการดำเนินงาน	8	2.41	7	5.34	15	3.24
10) การประกันภัยและ การจัดการความเสี่ยง	3	0.90	7	5.34	10	2.16
11) การจัดการห่วงโซ่อุปทาน	6	1.81	1	0.76	7	1.51
12) การจัดการสำนักงาน	2	0.60	3	2.29	5	1.08
13) ผู้ประกอบการ	0	0.00	1	0.76	1	0.22
14) พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์	0	0.00	0	0.00	0	0.00
15) การจัดการธุรกิจ	4	1.20	1	0.76	5	1.08
16) การจัดการธุรกิจเฉพาะ	3	0.90	0	0.00	3	0.65
17) กฎหมายธุรกิจ	0	0.00	0	0.00	0	0.00
18) อื่นๆ	6	1.81	0	0.00	6	1.30
รวม	332	100.00	131	100.00	463	100.00

ตารางที่ 48 สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย

สาขาวิชา/สถาบันการศึกษา	สาขาวิชา																		รวมจำนวนหลักสูตร								
	จุฬา	เกษตรศาสตร์ (บางเขน)	เกษตรศาสตร์	เกษตรศาสตร์ (ศรีราชา)	เกษตรศาสตร์ (อหุวิ)	เกษตรศาสตร์ (กระบี่)	มทิดล	ธรรมศาสตร์	รามคำแหง	ศรีนครินทรวิโรฒ	บสธ	บูรพา	อุบล	ขอนแก่น	มหาสารคาม	สงขลานครินทร์	ทักษิณ	แม่ฟ้าหลวง		นครสวรรค์	เชียงใหม่	วลัยลักษณ์	แม่โจ้	เทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 40 แห่ง	ราชภัฏทั้ง 36 แห่ง		
1) การตลาด	1	1		1	1			2	2	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1	1	1	20	14	53		
2) การจัดการทั่วไป		1	1	1	1	1	1		1	1	1	1		1	1				1	1	1	1	21	23	57		
3) การบัญชี	1	1	1	1				2	1	1	1	1	1	1	1	1	1		1	1			14	15	46		
4) การเงิน	1	1		1	1			2	1	1	1	1	1		1				1	1			4	23	40		
5) การท่องเที่ยวและ อุตสาหกรรมบริการ	1			2		1	2		1	1		3	1					1	1		2		1	26	43		
6) ระบบสารสนเทศเพื่อการ จัดการ	1							1			1				2	1			1			1	21	10	39		
7) การจัดการทรัพยากร มนุษย์	1							1	1		1				1	1							1	11	18		
8) การจัดการธุรกิจระหว่าง ประเทศ	1			1					1												1				4		
9) การจัดการการดำเนินงาน	1	1		1	1			1															3		8		
10) การประกันภัยและ การจัดการความเสี่ยง				1						1							1								3		
11) การจัดการห่วงโซ่อุปทาน	1			2	1			1			1															6	
12) การจัดการสำนักงาน																							1	1	2		
13) ผู้ประกอบการ																										0	
14) พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์																										0	
15) การจัดการธุรกิจ						1		1										1	1							4	
16) การจัดการธุรกิจเฉพาะ								1															2		3		
17) กฎหมายธุรกิจ																										0	
18) อื่นๆ (ภาษาธุรกิจ ภาษาอังกฤษธุรกิจ)																							6		6		
รวมจำนวนสาขาต่อสถาบัน	9	5	2	1	4	3	4	11	9	2	6	5	7	4	5	6	4	2	4	4	5	3	94	123	332		

ตารางที่ 49 สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนในประเทศไทย

สาขา/สถาบันการศึกษา	กรุงเทพ	ทหารฟ้า	ABAC	ธุรกิจบัณฑิต	ศรีปทุม	วงษ์สวัสดิกุล	รัตนวิตร	มหานคร	เกษมบัณฑิต	รังสิต	สยาม	เซนต์จอห์น	มิวี่ตนา	อัสสัมชัญ	หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	เอเซียอาคเนย์	พายัพ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	คริสเตียน	เจ้าพระยา	เบ็ญตอร์	นครราชสีมา	รวมจำนวนหลักสูตร	ร้อยละ
1) การตลาด	1	1	2	1	1			2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	24	18.32
2) การจัดการทั่วไป	1	1	1	1				1	1	1	1	1		1	1		1	1	1	1	1	1	17	12.98
3) การบัญชี			1		1				1			1	1	1	1			1	1	1		1	11	8.40
4) การเงิน	1	1	2	1	1	1		1	1	1	1	1		1	2	1		1	1				18	13.74
5) การท่องเที่ยวและ อุตสาหกรรมบริการ		1	1			1					1						1						5	3.82
6) ระบบสารสนเทศเพื่อการ จัดการ	1		1			1		1	1	1	1	2	1	1	1	1		1	1	1		1	17	12.98
7) การจัดการทรัพยากรมนุษย์	1	1		1	1					1							1	1					8	6.11
8) การจัดการธุรกิจระหว่าง ประเทศ		2	1	1	1						2		1	1	1						1		11	8.40
9) การจัดการการดำเนินงาน		1		1	1			1		1	1				1								7	5.34
10) การประกันภัยและ การจัดการความเสี่ยง				7																			7	5.34
11) การจัดการห่วงโซ่ อุปทาน									1														1	0.76
12) การจัดการสำนักงาน		1		1													1						3	2.29
13) ผู้ประกอบการ							1																1	0.76
14) พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์																							0	0
15) การจัดการธุรกิจ																					1		1	0.76
16) การจัดการธุรกิจเฉพาะ																							0	0
17) กฎหมายธุรกิจ																							0	0
18) อื่นๆ																							0	0
รวมจำนวนสาขาต่อสถาบัน	5	9	16	7	5	5	1	6	6	6	8	7	5	6	8	4	5	5	5	4	4	4	131	100

ตารางที่ 50 สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา

สาขาวิชา/สถาบันการศึกษา	เทคโนโลยีราชมงคล (นครราชสีมา)	ราชภัฏ (นครราชสีมา)	วงษ์ชวลิตกุล	นครราชสีมา	รวมจำนวนหลักสูตร	ร้อยละ
1) การตลาด	1	1	1	1	4	22.22
2) การจัดการทั่วไป	1	1		1	3	16.67
3) การบัญชี	1		1	1	3	16.67
4) การเงิน		1	1		2	11.11
5) การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ		1	1		2	11.11
6) ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ		1	1	1	3	16.67
7) การจัดการทรัพยากรมนุษย์		1			1	5.56
8) การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ					0	0.00
9) การจัดการการค้าเนืองงาน					0	0.00
10) การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง					0	0.00
11) การจัดการห่วงโซ่อุปทาน					0	0.00
12) การจัดการสำนักงาน					0	0.00
13) ผู้ประกอบการ					0	0.00
14) พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์					0	0.00
15) การจัดการธุรกิจ					0	0.00
16) การจัดการธุรกิจเฉพาะ					0	0.00
17) กฎหมายธุรกิจ					0	0.00
18) อื่นๆ					0	0.00
รวมจำนวนสาขาต่อสถาบัน	3	6	5	4	18	100.00

2.4 แนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านบริหารธุรกิจและการจัดการในประเทศไทย

2.4.1 มีลักษณะบูรณาการหลากหลายสาขาวิชาและเป็นหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น

จากกระแสความต้องการในการเรียนหลักสูตรนานาชาติที่มีสูงขึ้น ทำให้มหาวิทยาลัยของรัฐเปิดหลักสูตรปริญญาตรีนานาชาติแข่งกับมหาวิทยาลัยเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างน่าสังเกต ตัวอย่างเช่น

1) หลักสูตรใหม่ปริญญาตรีร่วมนานาชาติ 2 ปริญญา คือ หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาเกษตรเขตร้อน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาการค้าระหว่างประเทศ คณะบริหารธุรกิจและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิกตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย โดยเป็นหลักสูตรแบบบูรณาการที่มุ่งเน้นพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การเกษตรเขตร้อน และสามารถจัดสรรทรัพยากรและสินค้าทางการเกษตรเชิงธุรกิจทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

2) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ABAC) เปิดหลักสูตรนานาชาติทุกคณะ ยกเว้นคณะนิติศาสตร์ โดยที่คณะบริหารมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยจากออสเตรเลีย อาจารย์ผู้สอนจะเป็นชาวต่างชาติทั้งหมด

3) มหาวิทยาลัยชินวัตร เปิดหลักสูตรนานาชาติ 4 สาขา คือ บริหารธุรกิจ วิทยาการคอมพิวเตอร์ วิศวกรรมโทรคมนาคม และวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

4) มหาวิทยาลัยกรุงเทพได้เปิดวิทยาลัยนานาชาติ สาขาที่เปิดสอน คือ การตลาด นิเทศศาสตร์ ภาษาอังกฤษธุรกิจ การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว

5) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เปิดสอนหลักสูตรสื่อสารการตลาด (นานาชาติ) การสอบเข้าใช้วิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์เป็นตัววัดความรู้

6) มหาวิทยาลัยรังสิต มีหลักสูตรนานาชาติทั้งหมด 5 หลักสูตร นอกจากนี้ยังเปิดหลักสูตรใหม่ภาคปกติแบบบูรณาการ 2 หลักสูตร ในระดับปริญญาตรี ชื่อ ผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง ซึ่งเป็นหลักสูตรแรกในประเทศไทยด้านสังคมศาสตร์แบบบูรณาการทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง ปรัชญา จิตวิทยา ฯลฯ

7) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดหลักสูตรบัญชีภาคภาษาอังกฤษ มาเป็นเวลา 7 ปี ปี 2547 คณะนิติศาสตร์ เปิดหลักสูตรใหม่ คือ นิเทศศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสื่อสาร ภาคภาษาอังกฤษ

8) มหาวิทยาลัยศิลปากร หลักสูตรนานาชาติสาขาการจัดการโรงแรม เปิดใหม่ในปีการศึกษา 2547 ที่วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี เป็นหลักสูตรร่วมกับสถาบันวาแตล ประเทศฝรั่งเศส โดยให้นิสิตเรียนทั้งทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่ไปด้วย

2.4.2 มีการเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะเฉพาะด้านหรือเฉพาะประเภทธุรกิจมากขึ้น

ตัวอย่างเช่น

1) มหาวิทยาลัยรามคำแหง เปิดหลักสูตรใหม่ระดับปริญญาตรีของคณะบริหารธุรกิจ สาขาการบริหารจัดการกอล์ฟ ในปีการศึกษา 2547 โดยมหาวิทยาลัยวิเคราะหว่ากีฬากอล์ฟ เป็นธุรกิจที่มีมูลค่ามหาศาล เพราะได้รับความนิยมทั่วโลกและมีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ปัจจุบันวงการกอล์ฟในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังขาดแคลนบุคลากรทางด้านกอล์ฟ

2) หลักสูตรการจัดการธุรกิจค้าปลีก ในระบบทวิภาคีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ร่วมกับสถานประกอบการ ซึ่งมีการร่างหลักสูตรเสร็จแล้วและจะเปิดนำร่องที่วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี

2.4.3 สอดคล้องกับแนวโน้มเติบโตของเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ตัวอย่างเช่น

1) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เปิดหลักสูตรใหม่ สาขาวิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศในปีการศึกษา 2547 โดยมุ่งเน้นทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เพื่อให้ นักศึกษามี ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะ ในการกำหนดแนวทางการดำเนินธุรกิจทางการค้าระหว่างประเทศได้ในอนาคต

2) แผนการเปิดโปรแกรมวิชาภาษาจีน ในปีการศึกษา 2548 - 2549 ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏหลายแห่งทั้งในกรุงเทพฯ - ต่างจังหวัด จากเดิมที่มีราชภัฏเพียง 4 แห่งเท่านั้นที่เปิดสอน เนื่องจากสถานศึกษาทั้งชั้นพื้นฐานจนถึงอุดมศึกษาและภาคเอกชน ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ภาษาจีนจำนวนมาก ในขณะที่ประเทศไทยจะเปิดการค้าเสรีกับจีนในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะมีการคาดการณ์กันว่าในอนาคตจีนจะเป็นคู่ค้าสำคัญของไทย และมีบทบาทสำคัญบนเวทีการค้าโลก

2.4.4 เน้นทักษะและประสบการณ์จริง ตัวอย่างแนวทางการพัฒนาหลักสูตรแนวทางหนึ่ง คือ การร่วมมือกับภาคเอกชนตั้งแต่ขั้นการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เช่น

1) โครงการร่วมผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีและโทพร้อมใช้ ด้านบริหารและพัฒนาเทคโนโลยี ระหว่าง บริษัท ออราเคิล คอร์ปอเรชั่น (ประเทศไทย) จำกัด และมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อรองรับความต้องการแรงงานด้าน ไอทีที่มีทักษะสูงในอนาคต โดยเน้นสอนทักษะการบริหาร และการวางกลยุทธ์ธุรกิจแตกต่างจากเดิมที่มุ่งความรู้ด้านเทคนิคเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรการพัฒนาแอปพลิเคชัน และที่ปรึกษาในการออกแบบระบบ รวมถึงหลักสูตรสำหรับผู้ที่ต้องการสอบใบรับรองของบริษัท (Oracle Certified Associate) แต่ละชุดวิชาจะแบ่งสัดส่วนเป็นภาคทฤษฎี 20 - 25% และภาคปฏิบัติ 75 - 80%

2) การพัฒนาหลักสูตรที่อยู่ระหว่างดำเนินการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับสถาบันฝึกอบรมผู้บริหารคาร์ฟูร์ (CMC : Carrefour Management Center) ซึ่งเป็นสถาบันที่สร้างขึ้นเมื่อต้นปี 2547 โดยเปรียบเสมือนกับมหาวิทยาลัยคาร์ฟูร์ ประจำประเทศไทย ที่เป็นแหล่งพัฒนาความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพค้าปลีกและการจัดการเกี่ยวกับการค้าให้กับพนักงาน

ของคาร์ฟูร์ โดยเน้นงานฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพแล้วพนักงานสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง นอกจากนี้ยังเป็นที่ยอมรับและยกย่องแลกเปลี่ยนโน้มน้าวกับซัพพลายเออร์ รวมถึงการเชื่อมโยงความรู้ทางการจัดการแขนงต่าง ๆ กับมหาวิทยาลัยภาครัฐ

3) การจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี ระดับปริญญาสาขเทคโนโลยี สาขาการจัดการธุรกิจค้าปลีก ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ร่วมกับสถานประกอบการ โดยจะเปิดนำร่องที่วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี

2.4.5 เน้นสร้างบัณฑิตเป็นผู้ประกอบการ

สถาบันการศึกษาเริ่มมีการเปิดหลักสูตรด้านการจัดการของผู้ประกอบการมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับปริญญาโท สาเหตุที่หลักสูตรนี้เป็นที่นิยมมาจากหลายปัจจัยประกอบกัน ได้แก่ นโยบายของภาครัฐที่ต้องการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ถึง 50,000 ราย ทำให้สถาบันการเงินออกมาสนับสนุนให้คนเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น จึงเป็นการสานฝันให้คนทำงานที่อยากมีธุรกิจเองอยู่แล้วมีโอกาสมากขึ้น นอกจากนี้ก็เพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นทายาทธุรกิจด้วย และพบว่ามีความสนใจสมัครเรียนจำนวนมากในสถาบัน

มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรการจัดการประกอบการ ระดับปริญญาตรี เช่น มหาวิทยาลัยชินวัตร และจากการสำรวจหลักสูตรด้านบริหารธุรกิจระดับปริญญาโทที่เปิดรับสมัครในปีการศึกษา 2547 นี้ พบ 3 สถาบันที่เพิ่งเปิดหลักสูตรใหม่ด้านการสร้างผู้ประกอบการ ประกอบด้วย หลักสูตร MBA สาขาการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มหาวิทยาลัยรามคำแหง หลักสูตร MBA CEO สาขาการประกอบการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย หลักสูตร MBA สาขาการจัดการสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ส่วนมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรนี้มาแล้ว ได้มีการปรับหลักสูตรให้มีจุดเด่นและแตกต่างมากขึ้น เช่น หลักสูตร Young Executive MBA in Entrepreneurship มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขาการจัดการของผู้ประกอบการ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล

2.4.6 การปรับตัวของสถาบันศึกษาด้านการตลาดและบริหารธุรกิจเพื่อสร้างจุดแตกต่าง

อุปสงค์ของบุคลากรด้านการตลาด การเงินและบัญชี สูงขึ้นอย่างรวดเร็วในภาวะที่เศรษฐกิจประเทศไทยขยายตัว ส่งผลให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่เปิดสอนด้านการตลาดและบริหารธุรกิจต้องเร่งผลิตบุคลากรออกมาป้อนตลาดมากขึ้น แต่ละสถาบันมีการปรับกลยุทธ์เพื่อสร้างความแตกต่าง โดยเฉพาะ สถาบันเก่าแก่อย่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1) คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกาศตำแหน่งทางยุทธศาสตร์เป็น “Innovative Business School” คือ เป็นสถาบันที่สอนธุรกิจโดยมีนวัตกรรมใหม่ ๆ ตลอดเวลา โดยมีการพัฒนาห้องปฏิบัติการทั้งด้านการจัดการ การเงิน และศูนย์ปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ ที่ถือเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอน ได้แก่

▪ ห้อง Management Cockpit หรือ ห้องปฏิบัติการทางการจัดการ เป็นลักษณะจำลองห้องประชุมของผู้บริหารระดับสูง ตัวชี้วัดทั้งหลายอยู่ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ให้นิสิตมีโอกาสเรียนรู้ข้อมูลที่ทันสมัยอยู่เสมอ และประมวลข้อมูลเหล่านี้เพื่อใช้ในการตัดสินใจ โดยมุ่งเน้นที่การตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูง ทั้งนี้ คณาจารย์ของคณะมีการทำวิจัยที่สามารถระบุ ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ความหลากหลาย แล้วนำมาเป็นฐานข้อมูลให้กับห้องปฏิบัติการนี้

▪ ห้องปฏิบัติการทางการเงิน (Financial Lab) จะมีฐานข้อมูลทางการเงิน Data Stream โปรแกรมจำลองซื้อขายหุ้น ข้อมูลข่าวสารจากรอยเตอร์ และโปรแกรมเศรษฐกิจ โดยภายในห้องจะใช้เพื่อวิเคราะห์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ นิสิตจะได้ทดลองซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อจะได้เข้าใจกลไกของตลาดทุน และ

▪ ศูนย์ปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ หรือ IT in Business Operation Center (IT BOC) เน้นที่หลักสูตรปริญญาโท ด้านวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา เทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ ซึ่งจะใช้ในการรองรับการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับแนวคิด Balanced Scorecard การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการสร้างตัวชี้วัดที่สำคัญขององค์กร หรือ Key Performance Indicator

2) คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำหนด 7 กลยุทธ์ เพื่อก้าวขึ้นเป็นต้นแบบ “สถาบันการศึกษาและวิจัยด้านบริหารธุรกิจที่ดีที่สุดในประเทศไทย” (Thailand’s Best Business School Model) ภายใน 3 ปี โดยเน้นงานด้านวิชาการ โดยเฉพาะงานวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ และการผลิตงานวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ในทุกระดับ สามารถพัฒนานักศึกษาให้พร้อมที่จะก้าวเข้าสู่ตลาดจริง ได้ทันทีเมื่อจบการศึกษา และ มีการจัดตั้ง “กองทุนสนับสนุนในรูป Chair Professorship” เพื่อจูงใจคณาจารย์ให้ผลิตงานที่มี คุณภาพ และจัดตั้ง “ศูนย์การประเมินทักษะทางธุรกิจและศูนย์ให้คำปรึกษาทางธุรกิจ” โดยรวมเอา คณาจารย์ ศิษย์เก่า และผู้เชี่ยวชาญทุกด้านเข้ามาเป็นคลังสมองเพื่อชี้นำการดำเนินธุรกิจในอนาคต

คณะฯ ได้กำหนดกลยุทธ์ 7 ประการสู่ความเป็นสถาบันต้นแบบ คือ

(1) วิจัยเข้มแข็ง วิชาการเข้มข้น โดยมีการปรับหลักสูตรทุกระดับให้มีความ ยืดหยุ่น ทันต่อโลกและเหตุการณ์ปัจจุบัน สามารถสร้างการวิจัยที่สามารถชี้นำสังคมและรัฐบาลได้ ในระดับนโยบาย ในด้านตำรานั้นจะผลิตให้มีคุณภาพสากลอย่างน้อย 10 เล่มต่อปี

(2) ยกเครื่องเทคโนโลยีสู่ดิจิทัล โซไซตี้ สร้างต้นแบบห้องเรียนด้านการจัดการ ที่ทันสมัยที่สุดในภูมิภาค มีระบบ E-office เพื่อการบริหารและการให้บริการ โดยจะใช้เทคโนโลยี ทุกรูปแบบเข้ามาสนับสนุนการเรียนการสอน และนำระบบ Wi-Fi มาใช้เพื่อความคล่องตัวในการ ปฏิบัติงานและการเรียนรู้

(3) คณาจารย์เลือกเส้นทางได้ตามถนัด พัฒนาคณาจารย์ตามความถนัดของแต่ละ ระบุบุคคล โดยสนับสนุนงบประมาณและการพัฒนาการศึกษาอย่างเต็มที่ คณาจารย์สามารถเป็นที่

ปรึกษาให้กับองค์กรต่าง ๆ ได้ เพื่อเพิ่มประสบการณ์และนำความรู้มาถ่ายทอดให้กับนักเรียน นอกเหนือจากตำราเรียน และยังเป็นการสร้างเครือข่าย

(4) การบริหารทันสมัยโปร่งใส ทุกการตัดสินใจตรวจสอบได้ เปิดรับทุกความเห็น สื่อสารอย่างเปิดเผยและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาคม

(5) พัฒนานุเคราะห์ทุกระดับ โดยมุ่งสร้างสรรค์คนเก่ง ตอบแทนคนดี มีระบบการประเมินผลโดยใช้ตัวชี้วัดที่ประกาศชัดเจนล่วงหน้าด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม

(6) 3 ปี 3 ค่าย สร้างบัณฑิตมั่นใจ ดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิดและสร้างความตระหนักในบทบาทความเป็น “นักศึกษารวมศาสตร์” จัดค่ายเตรียมความพร้อมสู่วิชาชีพตามสาขาวิชาเอกที่เลือก (Major Preparation Camp) เพื่อการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วิชาเอกให้กับนักศึกษาปีที่ 2 และจัดค่ายสังคม (Social Summer Camp) ให้กับนักศึกษาปี 3 เพื่อการสร้างคุณประโยชน์ตอบแทนสังคม ส่วนนักศึกษาปี 4 ก็จะได้เข้าร่วมในค่ายเตรียมความพร้อมสู่โลกการทำงานจริง (Workplace Preparation Camp) เพื่อเตรียมความพร้อมในการวางแผนอาชีพ รวมถึงสนับสนุนให้นักศึกษาทุกระดับเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนต่างๆ

(7) เสริมสร้างภาพลักษณ์ และสานเครือข่ายความสัมพันธ์ศิษย์เก่า รวมทั้งร่วมมือกับศิษย์เก่าที่สร้างชื่อเสียงและผู้ที่มีบทบาทสำคัญในทางเศรษฐกิจ จัดสัมมนาทางวิชาการแก่สังคม

ตอนที่ 3 หลักสูตรด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจ在不同ประเทศ

1. ลักษณะกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการวิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและอินเทอร์เน็ต โดยรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการในระดับปริญญาตรีจาก 4 ทวีปหลักคือ

- ทวีปอเมริกา : ประเทศสหรัฐอเมริกา 5 สถาบันและประเทศแคนาดา 5 สถาบัน
- ทวีปยุโรป : ประเทศอังกฤษ 10 สถาบัน
- ทวีปออสเตรเลีย : ประเทศออสเตรเลีย 4 สถาบัน
- ทวีปเอเชีย : ประเทศญี่ปุ่น 3 สถาบันและประเทศสิงคโปร์ 3 สถาบัน

รวม 6 ประเทศ 30 สถาบัน ชื่อหลักสูตรและสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านการจัดการในต่างประเทศดูในภาคผนวก ๑

2. หลักสูตรด้านการจัดการที่เปิดสอน在不同ประเทศ

2.1 หลักสูตรด้านการจัดการที่เปิดสอน在不同ประเทศในภาพรวม

การสำรวจหลักสูตรด้านการจัดการ在不同ประเทศยังคงใช้หมวดสาขาการจัดการ 18 หมวด เช่นเดียวกับการสำรวจหลักสูตรด้านการจัดการในประเทศไทย โดยสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 30 แห่งใน 6 ประเทศที่สำรวจ พบว่ามีหลักสูตรด้านการจัดการทั้งสิ้น 327 หลักสูตร ใน 17 หมวด เรียง

ตามลำดับได้ ดังนี้ การบัญชี ร้อยละ 14.37 รองลงมา ได้แก่ การจัดการธุรกิจ ร้อยละ 13.76 การเงิน ร้อยละ 13.46 การจัดการทั่วไป ร้อยละ 11.01 การตลาด ร้อยละ 9.79 การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการการดำเนินงาน ร้อยละ 5.20 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ 4.89 การจัดการธุรกิจเฉพาะ ร้อยละ 3.98 การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง การจัดการห่วงโซ่อุปทาน กฎหมายธุรกิจ ร้อยละ 2.45 ผู้ประกอบการ ร้อยละ 1.83 พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ ร้อยละ 1.53 สาขาการจัดการด้านอื่นๆ ร้อยละ 1.22 รายละเอียดตามตารางที่ 51

ตารางที่ 51 สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

สาขาวิชา/ประเทศ	สหรัฐอเมริกา	แคนาดา	อังกฤษ	ออสเตรเลีย	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	รวม (แห่ง)	ร้อยละ
1) การตลาด	6	5	2	14	2	3	32	9.79
2) การจัดการทั่วไป	5	1	20	6	3	1	36	11.01
3) การบัญชี	4	5	18	16	4	0	47	14.37
4) การเงิน	5	5	4	23	3	4	44	13.46
5) การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ	1	0	0	4	0	0	5	1.53
6) ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	3	6	0	5	1	1	16	4.89
7) การจัดการทรัพยากรมนุษย์	3	7	1	4	0	1	16	4.89
8) การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ	4	5	2	6	0	0	17	5.20
9) การจัดการการดำเนินงาน	4	3	9	1	0	0	17	5.20
10) การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง	5	0	0	2	0	1	8	2.45
11) การจัดการห่วงโซ่อุปทาน	2	2	1	2	0	1	8	2.45
12) การจัดการสำนักงาน	0	0	0	0	0	0	0	0.00
13) ผู้ประกอบการ	2	1	0	3	0	0	6	1.83
14) พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์	2	0	0	3	0	0	5	1.53
15) การจัดการธุรกิจ	2	3	34	6	0	0	45	13.76
16) การจัดการธุรกิจเฉพาะ	2	2	2	6	1	0	13	3.98
17) กฎหมายธุรกิจ	2	1	1	4	0	0	8	2.45
18) อื่น ๆ	3	0	0	0	1	0	4	1.22
รวมจำนวนสาขาต่อสถาบัน	55	46	94	105	15	12	327	100.00

2.2 หลักสูตรด้านการจัดการที่เปิดสอนในประเทศสหรัฐอเมริกา และแคนาดา

สำหรับมหาวิทยาลัย 5 แห่งในประเทศสหรัฐอเมริกาเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการทั้งสิ้น 55 หลักสูตรใน 17 หมวด เรียงตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 การตลาด ร้อยละ 10.91 รองลงมา ได้แก่ การจัดการทั่วไป การเงิน การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง ร้อยละ 9.09 การบัญชี การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการการดำเนินงาน ร้อยละ 7.27 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ สาขาการจัดการด้านอื่น ๆ ร้อยละ 5.45 การจัดการห่วงโซ่อุปทาน ผู้ประกอบการ พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ การจัดการธุรกิจ การจัดการธุรกิจเฉพาะ กฎหมายธุรกิจ ร้อยละ 3.64 การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ ร้อยละ 1.82 รายละเอียดตามตารางที่ 52

สำหรับมหาวิทยาลัย 5 แห่งในประเทศแคนาดาเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการทั้งสิ้น 46 หลักสูตรใน 13 หมวดเรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ร้อยละ 15.22 รองลงมา ได้แก่ ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ร้อยละ 13.04 การตลาด การบัญชี การเงิน การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ ร้อยละ 10.87 การจัดการการดำเนินงาน การจัดการธุรกิจ ร้อยละ 6.52 การจัดการห่วงโซ่อุปทาน การจัดการธุรกิจเฉพาะ ร้อยละ 4.35 การจัดการทั่วไป ผู้ประกอบการ กฎหมายธุรกิจ ร้อยละ 2.17 รายละเอียดตามตารางที่ 52

ตารางที่ 52 สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในทวีปอเมริกา

สาขาวิชา/สถาบันการศึกษา	ประเทศสหรัฐอเมริกา							ประเทศแคนาดา						
	Carnegie Mellon U.	Michigan State U.	New York U.	U. of Pennsylvania	U. of Wisconsin	รวม	ร้อยละ	McGill U.	McMaster U.	U. of Alberta	U. of British Columbia	U. of Toronto	รวม	ร้อยละ
1) การตลาด	1	1	1	2	1	6	10.91	1	1	1	1	1	5	10.87
2) การจัดการทั่วไป	1	2		2		5	9.09			1			1	2.17
3) การบัญชี		1	1	1	1	4	7.27	1	1	1	1	1	5	10.87
4) การเงิน	1	1	1	1	1	5	9.09	1	1	1	1	1	5	10.87
5) การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ		1				1	1.82						0	0.00
6) ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	1		1		1	3	5.45	1	1	2	1	1	6	13.04
7) การจัดการทรัพยากรมนุษย์		1	1		1	3	5.45	2	1	1		3	7	15.22
8) การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ	1		1	1	1	4	7.27			4	1		5	10.87
9) การจัดการการดำเนินงาน	1		1	1	1	4	7.27		1	1		1	3	6.52
10) การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง			1	2	2	5	9.09						0	0.00
11) การจัดการห่วงโซ่อุปทาน		1		1		2	3.64			1	1		2	4.35
12) การจัดการสำนักงาน						0	0.00						0	0.00
13) ผู้ประกอบการ	1			1		2	3.64			1			1	2.17
14) พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์	1			1		2	3.64						0	0.00
15) การจัดการธุรกิจ	1			1		2	3.64			1	2		3	6.52
16) การจัดการธุรกิจเฉพาะ				2		2	3.64			1	1		2	4.35
17) กฎหมายธุรกิจ				1	1	2	3.64			1			1	2.17
18) อื่น ๆ	1		1	1		3	5.45						0	0.00
รวมจำนวนสาขาต่อสถาบัน	10	8	9	18	10	55	100.00	6	6	17	9	8	46	100.00

หมายเหตุ ชื่อสาขาในหมวดอื่นๆ ของ

- Carnegie Mellon University ได้แก่ Graphics Communication Management
- New York University ได้แก่ Entertainment Media and Technology
- University of Pennsylvania ได้แก่ Individualized

2.3 หลักสูตรด้านการจัดการที่เปิดสอนในประเทศอังกฤษ

สำหรับประเทศอังกฤษได้สำรวจมหาวิทยาลัย 10 แห่ง พบว่าเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการทั้งสิ้น 94 หลักสูตร ใน 11 หมวด ตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 การจัดการธุรกิจ ร้อยละ 36.17 รองลงมา ได้แก่ การจัดการทั่วไป ร้อยละ 21.28 การบัญชี ร้อยละ 19.15 การจัดการการดำเนินงาน ร้อยละ 9.57 การเงิน ร้อยละ 4.26 การตลาด การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการธุรกิจเฉพาะ ร้อยละ 2.13 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการห่วงโซ่อุปทาน กฎหมายธุรกิจ ร้อยละ 1.06 รายละเอียดตาม ตารางที่ 53

ตารางที่ 53 สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอังกฤษ

สาขาวิชา/สถาบันการศึกษา	U. of Bath	U. of Edinburgh	U. of Leeds	U. of Manchester	U. of Newcastle Upon Tyne	U. of Nottingham	U. of Sheffield	U. of St Andrews	U of York	Warwick U.	รวม	ร้อยละ
1) การตลาด					2						2	2.13
2) การจัดการทั่วไป			1	1		7	1	8	1	1	20	21.28
3) การบัญชี				5	7		5			1	18	19.15
4) การเงิน				2	1	1					4	4.26
5) การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ											0	0.00
6) ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ											0	0.00
7) การจัดการทรัพยากรมนุษย์			1								1	1.06
8) การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ	1									1	2	2.13
9) การจัดการการดำเนินงาน						1		8			9	9.57
10) การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง											0	0.00
11) การจัดการห่วงโซ่อุปทาน			1								1	1.06
12) การจัดการสำนักงาน											0	0.00
13) ผู้ประกอบการ											0	0.00
14) พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์											0	0.00
15) การจัดการธุรกิจ	1	8		9	4		11			1	34	36.17
16) การจัดการธุรกิจเฉพาะ					2						2	2.13
17) กฎหมายธุรกิจ									1		1	1.06
18) อื่น ๆ											0	0.00
รวมจำนวนสาขาต่อสถาบัน	2	8	3	17	16	9	17	16	1	5	94	100.00

2.4 หลักสูตรด้านการจัดการที่เปิดสอนในประเทศออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และสิงคโปร์

จากการสำรวจข้อมูลจากมหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลีย 4 แห่ง พบว่ามีหลักสูตรด้านการจัดการ 105 หลักสูตร ใน 16 หมวด ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 การเงิน ร้อยละ 21.90 รองลงมาได้แก่การบัญชี ร้อยละ 15.24 การตลาด ร้อยละ 13.33 การจัดการทั่วไป การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ การจัดการธุรกิจ การจัดการธุรกิจเฉพาะ ร้อยละ 5.71 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ร้อยละ 4.76 การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ กฎหมายธุรกิจ ร้อยละ 3.81 ผู้ประกอบการ พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 2.86 การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง การจัดการห่วงโซ่อุปทาน ร้อยละ 1.90 การจัดการการดำเนินงาน ร้อยละ 0.95 รายละเอียดตามตารางที่ 54

ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลมหาวิทยาลัย 3 แห่ง ในประเทศญี่ปุ่นพบว่ามีหลักสูตรด้านการจัดการ 15 หลักสูตร ใน 7 หมวด ตามลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 การบัญชี ร้อยละ 26.67 รองลงมาได้แก่การจัดการทั่วไป การเงิน ร้อยละ 20.00 การตลาด ร้อยละ 13.33 ระบบสารสนเทศทางการจัดการ การจัดการธุรกิจเฉพาะ สาขาการจัดการด้านอื่น ๆ ร้อยละ 6.67 รายละเอียดตามตารางที่ 54

สำหรับประเทศสิงคโปร์ ผู้วิจัยได้สำรวจมหาวิทยาลัย 3 แห่ง พบว่ามีหลักสูตรด้านการจัดการ 12 หลักสูตร ใน 6 หมวด ตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 การเงิน ร้อยละ 33.33 รองลงมาได้แก่การตลาด ร้อยละ 25.00 การจัดการทั่วไป ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง การจัดการห่วงโซ่อุปทาน ร้อยละ 8.33 รายละเอียดตามตารางที่ 54

ตารางที่ 54 สาขาวิชาด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์

สาขาวิชา/สถาบันการศึกษา	ประเทศออสเตรเลีย					ประเทศญี่ปุ่น					ประเทศสิงคโปร์					
	Curtin U. of Technology	Macquarie U.	U. of Melbourne	U of South Australia	รวม	ร้อยละ	Kobe U.	Kyoto Sanyo U.	Waseda U.	รวม	ร้อยละ	Nanyang Technology U.	National U. of Singapore	Singapore Management U.	รวม	ร้อยละ
1) การตลาด	10	1	3		14	13.33	1	1		2	13.33	1	1	1	3	25.00
2) การจัดการทั่วไป	5		1		6	5.71	1	1	1	3	20.00	1			1	8.33
3) การบัญชี	13	1	2		16	15.24	2	1	1	4	26.67				0	0.00
4) การเงิน	21		2		23	21.90		1	2	3	20.00	1	1	2	4	33.33
5) การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ	4				4	3.81				0	0.00				0	0.00
6) ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ	5				5	4.76		1		1	6.67			1	1	8.33
7) การจัดการทรัพยากรมนุษย์	3		1		4	3.81				0	0.00			1	1	8.33
8) การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ	3	1	2		6	5.71				0	0.00				0	0.00
9) การจัดการการดำเนินงาน			1		1	0.95				0	0.00				0	0.00
10) การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง		1	1		2	1.90				0	0.00			1	1	8.33
11) การจัดการห่วงโซ่อุปทาน			1	1	2	1.90				0	0.00	1			1	8.33
12) การจัดการสำนักงาน					0	0.00				0	0.00				0	0.00
13) ผู้ประกอบการ	2			1	3	2.86				0	0.00				0	0.00
14) พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์	2		1		3	2.86				0	0.00				0	0.00
15) การจัดการธุรกิจ	4		2		6	5.71				0	0.00				0	0.00
16) การจัดการธุรกิจเฉพาะ	4		2		6	5.71		1		1	6.67				0	0.00
17) กฎหมายธุรกิจ	3		1		4	3.81				0	0.00				0	0.00
18) อื่น ๆ					0	0.00			1	1	6.67				0	0.00
รวมจำนวนสาขาต่อสถาบัน	79	4	20	2	105	100	4	6	5	15	100	4	2	6	12	100

2.5 แนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรีด้านบริหารธุรกิจและการจัดการในต่างประเทศ

2.5.1 มีลักษณะบูรณาการหลากหลายสาขาวิชาตามความต้องการของตลาดแรงงาน

กรณีศึกษาของคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแห่งรัฐมิชิแกน (Michigan State University หรือ MSU) ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านการเรียนการสอนด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจแห่งหนึ่ง (Closs และ Stank, 1999) พบว่าภาคธุรกิจมีความต้องการกำลังคนที่มีความรู้ด้านกระบวนการของห่วงโซ่อุปทานและลอจิสติกส์แบบสมัยใหม่มากขึ้น เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการแข่งขันที่รุนแรง ทำให้ภาคธุรกิจหาแนวทางการบริหารงานใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ภาคธุรกิจพบว่ากำลังคนที่มีในตลาดแรงงานไม่สามารถตอบสนองความต้องการสมัยใหม่ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากคณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา ต่างยังคงแบ่งเป็นภาควิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจแต่ละด้าน เช่น การตลาด การจัดซื้อ การผลิต ลอจิสติกส์ และการขนส่ง เป็นต้น

จากความจำเป็นและความต้องการในภาคธุรกิจดังกล่าว คณะบริหารธุรกิจของ MSU จึงริเริ่มโครงการพัฒนาหลักสูตรการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ในปี 2541 ที่มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาทางด้าน การตลาด การจัดซื้อ การผลิต และลอจิสติกส์ ตามลักษณะการดำเนินการแบบบูรณาการของธุรกิจสมัยใหม่ และมีการตั้งภาควิชาใหม่ ชื่อ การจัดการการตลาดและห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้การบริหารหลักสูตรและการบริหารวิชาการด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งงานวิจัยและงานบริการวิชาการสำหรับหลักสูตร ดังกล่าว มีการพัฒนารายวิชาใหม่ ๆ ที่มีความทันสมัย เนื้อหาไม่ซ้ำซ้อนกันและไม่ยึดติดกับรายวิชาที่แบ่งตามหน้าที่ทางธุรกิจแบบดั้งเดิม คณาจารย์มีการสอนเป็นทีมโดยไม่ยึดติดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของแต่ละคน ซึ่งผลการประเมินในเบื้องต้นของหลักสูตรดังกล่าวเป็นที่น่าพอใจ ทั้งในแง่ทักษะของบัณฑิตและการตอบรับของตลาดแรงงาน (Closs และ Stank, 1999)

2.5.2 เน้นการเรียนการจัดการธุรกิจทั่วไป ควบคู่กับการเรียนภาษาต่างประเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวอย่างเช่น กรณีของ University of York กำหนดให้เรียนการจัดการ ร้อยละ 50 เทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 33 และภาษา ร้อยละ 17 นอกจากนี้ หลายมหาวิทยาลัยมีการเน้นให้เรียนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ภาษาสเปน ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ หรือเป็นการเรียนหลักสูตรนานาชาติ เนื่องจากทั้งภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการบริหารธุรกิจในโลกยุคปัจจุบัน

2.5.3 เปิดหลักสูตรการจัดการธุรกิจเฉพาะทางมากขึ้น

หลายมหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรเฉพาะทางมากขึ้น เช่น บริหารธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ บริหารธุรกิจนาคย์อม บริหารธุรกิจชุมชน บริหารธุรกิจเกษตร บริหารธุรกิจกีฬา บริหารธุรกิจเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

2.5.4 จัดหลักสูตรให้ตามความสนใจส่วนบุคคล

ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาของ University of Pennsylvania (Wharton) ซึ่งหลักสูตรการจัดการของมหาวิทยาลัย ให้โอกาสผู้เรียนนำความชอบหรือความสนใจส่วนบุคคลมาผสมผสานเข้ากับเนื้อหาทางธุรกิจ เพื่อสร้างโอกาสทางอาชีพให้นักศึกษา โดยให้ผู้เรียนเลือกรายวิชาที่สนใจแล้วสร้างเป็นสาขาวิชาเอกของตนเอง (โดยความเห็นชอบของคณะอาจารย์ที่ปรึกษา) เรียกว่า หลักสูตร Individualized ซึ่งนักศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ความสนใจหลักสูตรนี้มากถึงร้อยละ 7 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดในปีการศึกษา 2546

สรุปข้อมูลจากการสำรวจหลักสูตรด้านการจัดการทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าหลักสูตรที่เปิดอยู่ในปัจจุบันจะเน้นตามหน้าที่ของธุรกิจ คือ การตลาด การเงิน การบัญชี การจัดการทั่วไป การจัดการการดำเนินงาน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ แต่หลักสูตรที่เปิดใหม่จะเน้นในประเด็นต่อไปนี้

- 1) การเรียนการจัดการธุรกิจทั่วไป ควบคู่กับการเรียนภาษาต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ภาษาสเปน ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ หรือเป็นการเรียนการจัดการโดยใช้ภาษาต่างประเทศ (หลักสูตรนานาชาติ)
- 2) การเรียนการจัดการธุรกิจทั่วไป ควบคู่กับภาษาต่างประเทศ และเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 3) การเรียนธุรกิจจะเฉพาะเจาะจงมากขึ้น อย่างเช่น เรียนเพื่อเป็นผู้ประกอบการ เรียนเพื่อไปบริหารธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ หรือในต่างประเทศก็จะมีหลักสูตรการจัดการธุรกิจขนาดย่อม ธุรกิจชุมชน ธุรกิจเกษตร ธุรกิจกีฬา ธุรกิจเพื่อสุขภาพ
- 4) แนวโน้มการเปิดหลักสูตรด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ลอจิสติกส์ การขนส่ง การจัดส่งกำลังทางธุรกิจ พาณิชยนาวิ ฯลฯ
- 5) เป็นหลักสูตรแบบบูรณาการที่มุ่งให้บัณฑิตมีความรู้เชิงวิชาชีพและในเชิงธุรกิจควบคู่กันไป
- 6) เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสผู้เรียนนำความชอบหรือความสนใจส่วนบุคคลมาผสมผสานเข้ากับเนื้อหาทางธุรกิจ เพื่อสร้างโอกาสทางอาชีพให้นักศึกษา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยสถาบันเรื่องแนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการ มีวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัยและสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางการจัดการ
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะและขีดความสามารถที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางการจัดการ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สถานประกอบการใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตทางการจัดการ
4. เพื่อศึกษาข้อมูลการผลิตบัณฑิตทางการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
5. เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

การวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ถึง 3 ได้แก่

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางการจัดการ
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะและขีดความสามารถที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางการจัดการ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สถานประกอบการใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตทางการจัดการ

ประชากร ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อข้างต้น การวิจัยครั้งนี้จะเลือกศึกษาข้อมูลความต้องการบัณฑิตปริญญาตรีด้านการจัดการของภาคธุรกิจทั้งของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ โดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ

1. เจ้าของกิจการ หรือผู้บริหารระดับสูงหรือระดับกลาง ที่รับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกิจการรูปแบบบริษัทจำกัดที่มีขนาดกลางขึ้นไป ในทุกประเภทธุรกิจ คือ การผลิต การบริการ และพาณิชยกรรม ที่อยู่ในเขตพื้นที่เป้าหมายการรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (มทส) และพื้นที่หลักในการจ้างงานของบัณฑิต มทส คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (จังหวัดปริมณฑล ได้แก่

จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ และสมุทรสาคร) และจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ

2. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กรด้านอุตสาหกรรมและการค้าชั้นนำ และของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและการค้าในประเทศไทย ที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางหรือนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในจังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างของประชากรในข้อ 1 ได้แก่ เจ้าของกิจการ หรือผู้บริหารระดับสูงหรือระดับกลางที่รับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกิจการรูปแบบบริษัทจำกัดที่มีขนาดกลางขึ้นไป รวมจำนวน 36 ราย คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 10 ราย และเลือกบริษัทชั้นนำขนาดกลางขึ้นไปในธุรกิจอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีศักยภาพเติบโตของจังหวัดนครราชสีมา¹ จำนวน 26 ราย ส่วนกลุ่มตัวอย่างของประชากรในข้อ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิขององค์กรระดับประเทศจำนวน 5 ราย และผู้ทรงคุณวุฒิในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 4 ราย รวมจำนวน 9 ราย สรุป รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งหมด 45 ราย

การเก็บข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์ในเชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์สาขาด้านการจัดการของบัณฑิตที่ต้องการ โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ
3. วิเคราะห์คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตทางด้านการจัดการ โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ
4. วิเคราะห์ปัจจัยที่สถานประกอบการใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตทางด้านการจัดการ โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

การวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 4 ได้แก่ เพื่อศึกษาข้อมูลการผลิตบัณฑิตทางด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยทั้งของรัฐและเอกชนที่มีการเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจระดับปริญญาตรี ที่มีอยู่ทั้งหมดในปัจจุบันของประเทศไทย

¹ เลือกศึกษาเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากข้อจำกัดของระยะเวลาและทรัพยากรที่มีในการวิจัย ประกอบกับจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีการจ้างงานสูงที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การเก็บข้อมูล โดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับ หลักสูตรและการผลิตบัณฑิตด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จากเอกสาร รายงาน วารสาร บทความทางวิชาการ อินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ การวิเคราะห์เนื้อหา สาระจากเอกสาร และสรุปประเด็นลักษณะการเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

การวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 5 ได้แก่ เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

ประชากร คือ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นนำด้านการจัดการในทวีปอเมริกา ยุโรป ออสเตรเลีย และเอเชีย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศที่กำหนด ดังนี้ ทวีปอเมริกา ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จำนวน 10 สถาบัน ทวีปยุโรป ได้แก่ ประเทศอังกฤษ จำนวน 10 สถาบัน ทวีปออสเตรเลีย ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย และทวีปเอเชีย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น และสิงคโปร์ จำนวน 10 สถาบัน รวมทั้งหมด 30 สถาบัน

การเก็บข้อมูล ใช้ข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับหลักสูตรด้านการจัดการของสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ และบทความทางวิชาการที่วิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตรด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงาน วารสาร บทความทางวิชาการ อินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ การวิเคราะห์เนื้อหา สาระจากเอกสาร และสรุปประเด็นลักษณะการเปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางด้านการจัดการ พบว่า

1.1 แผนการขยายงานของสถานประกอบการในช่วง 5 ปีข้างหน้าและการฝึกอบรมพนักงานใหม่ สถานประกอบการทั้งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่มีแผนขยายงานในช่วง 5 ปีข้างหน้า แต่มีสถานประกอบการจำนวนไม่มาก โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ ที่มีแผนการเพิ่มกำลังคน สำหรับการฝึกอบรมพนักงานใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่จะเน้นอบรม

เกี่ยวกับความรู้เฉพาะทาง/เฉพาะตำแหน่ง เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การทำงานจริง ส่วนหัวข้ออื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับบริษัท การเป็นหัวหน้างาน ความรู้เกี่ยวกับระบบคุณภาพ ระบบความปลอดภัย เป็นต้น

1.2 สาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการที่สถานประกอบการต้องการ

ในภาพรวม สาขาวิชาของบัณฑิตด้านการจัดการที่เป็นที่ต้องการ 3 อันดับแรกของสถานประกอบการ คือ สาขาบัญชี รองลงมา คือ สาขาการตลาด และสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ นอกนั้นจะเป็นสาขาการเงิน การจัดการการผลิต/อุตสาหกรรม การจัดการทั่วไป การจัดการการค้าปลีก การจัดการลอจิสติกส์ การจัดการเชิงปริมาณ เป็นต้น โดยมีข้อสังเกตว่า อุตสาหกรรมการผลิตจะต้องการบัณฑิตที่จบสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจ เช่น การตลาด การบัญชี เป็นส่วนใหญ่ ส่วนธุรกิจประเภทการค้าและบริการ นอกจากมีความต้องการสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจแล้ว ยังมีส่วนหนึ่งที่ต้องการสาขาวิชาเฉพาะตามประเภทของธุรกิจ เช่น การจัดการการค้าปลีก การจัดการการขนส่งทางอากาศ การบริหารธุรกิจบริการสุขภาพ เป็นต้น

ถ้าพิจารณาเฉพาะสถานประกอบการในกรุงเทพฯ และปริมณฑล จะต้องการบัณฑิตสาขาการตลาด มากที่สุด รองลงมา คือ สาขาบัญชี การเงิน และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ยกเว้นอุตสาหกรรมประเภทการผลิตในกรุงเทพฯ ที่ยังคงต้องการสาขาบัญชีเป็นหลัก ส่วนสถานประกอบการในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตต้องการสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์มากที่สุด รองลงมาที่สำคัญ คือ สาขาการบัญชี การตลาด

สำหรับแนวโน้มสาขาวิชาด้านการจัดการที่น่าสนใจ ในความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒินั้น แตกต่างจากสถานประกอบการ โดยเห็นว่าสาขาที่น่าสนใจมากที่สุด คือ การจัดการลอจิสติกส์ รองลงมาที่สำคัญ คือ การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการผู้ประกอบการ การจัดการการผลิต/อุตสาหกรรม

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางด้านการจัดการ

2.1 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของพนักงานใหม่

ผู้บริหารของสถานประกอบการในภาพรวมส่วนใหญ่เห็นว่า ความรู้ด้านวิชาการ คือ จุดแข็งของพนักงานใหม่ (ภาพรวมทุกสาขาวิชา) รองลงมาได้แก่ ความขยัน ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน การปรับตัวเข้าสู่ระบบงาน และความกล้าแสดงออก ส่วนจุดอ่อนหลักของพนักงานใหม่ คือ ทักษะภาษาอังกฤษ รองลงมาที่สำคัญ ได้แก่ การทำงานเป็นทีม ความอดทน การปรับตัวเข้าสู่ระบบงาน การปฏิบัติงานได้จริง การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน

ความเป็นผู้นำ การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ ทักษะการสื่อสาร (การพูด - การเขียน) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทักษะการนำเสนอ การเจรจาต่อรอง และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างบัณฑิตใหม่ที่ทำงานในกรุงเทพฯ และจังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีจุดแข็งที่สำคัญเหมือนกัน คือ ความรู้ด้านวิชาการ และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ที่ต่างกัน คือ บัณฑิตที่ทำงานในกรุงเทพฯ จะมีจุดเด่นด้านความกล้าแสดงออก กล้าคิดกล้าทำมากกว่า ส่วนบัณฑิตที่ทำงานในจังหวัดนครราชสีมาจะมีจุดเด่นด้านความขยัน อดทน และความมุ่งมั่นในการทำงาน ในแง่จุดอ่อน บัณฑิตที่ทำงานในกรุงเทพฯ จะมีจุดอ่อนหลักในการปรับตัวเข้าสู่ระบบงาน และ ความอดทน ความตั้งใจในการทำงาน ส่วนบัณฑิตที่ทำงานในจังหวัดนครราชสีมาจะมีจุดอ่อนหลักด้านทักษะภาษาอังกฤษ การทำงานเป็นทีมและความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริง

2.2 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของบัณฑิตใหม่ด้านการจัดการที่ทำงานในสถานประกอบการในปัจจุบัน

ในภาพรวม จุดแข็งหลักของบัณฑิตด้านการจัดการที่จบใหม่ คือ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมาที่สำคัญ คือ ความรู้ด้านวิชาการ ส่วนจุดอ่อนสำคัญ คือ การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ และทักษะภาษาอังกฤษ รองลงมาได้แก่ การปฏิบัติงานได้จริง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ความอดทน การปรับตัวเข้าสู่ระบบงาน ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความคิดวิสัยทัศน์

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างบัณฑิตด้านการจัดการที่ทำงานในกรุงเทพฯ และจังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีจุดแข็งหลักเหมือนกัน คือ มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่บัณฑิตในกรุงเทพฯ มีจุดอ่อนสำคัญ คือ ความสามารถในการเรียนรู้งาน ความมีไหวพริบปฏิภาณ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะภาษาอังกฤษ และทักษะการสื่อสาร (การเขียน) ส่วนบัณฑิตที่ทำงานในจังหวัดนครราชสีมา มีจุดอ่อนสำคัญ คือ การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ รองลงมาที่สำคัญ คือ ทักษะภาษาอังกฤษ การปฏิบัติงานได้จริง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และความอดทน

2.3 คุณลักษณะและขีดความสามารถที่ต้องการในอนาคตของบัณฑิตด้านการจัดการ

คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการด้านความรู้/ทักษะ/ความสามารถที่สถานประกอบการต้องการมากที่สุด คือ ทักษะภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะสถานประกอบการในกรุงเทพฯ รองลงมาที่สำคัญต่อสถานประกอบการทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดนครราชสีมาในทุกประเภทอุตสาหกรรม คือ ทักษะด้านความคิด/ความคิดสร้างสรรค์ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ปฏิบัติงานได้จริง ทักษะอื่นๆ ที่สถานประกอบการเสนอแนะ ได้แก่ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรอบรู้/ใฝ่รู้/การค้นคว้า ข้อมูล ความกล้าแสดงออก/การนำเสนอ/การสื่อสาร ความรู้ด้านอื่นที่จำเป็น เช่น ระบบคุณภาพ

ความปลอดภัย ฯลฯ ทักษะภาษาจีน ทักษะภาษาญี่ปุ่น ทักษะการแก้ปัญหา/การตัดสินใจ และทักษะการเจรจาต่อรอง

สำหรับในความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทุกคน เห็นว่า ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ/ปฏิบัติงาน ได้จริง คือ คุณลักษณะที่สำคัญอันดับแรกของบริษัทด้านการจัดการ รองลงมา คือ ทักษะความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญมากกว่าสถานประกอบการ ส่วนทักษะอื่น ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอคล้ายคลึงกับสถานประกอบการ

ส่วนคุณลักษณะและขีดความสามารถของบริษัทด้านการจัดการ ด้านอุปนิสัย/พฤติกรรม บุคลิกภาพที่สถานประกอบการทุกพื้นที่และทุกประเภทอุตสาหกรรมต้องการมากที่สุด คือ ทักษะที่ดี/การปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ รองลงมาที่สถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ได้แก่ ความขยัน/อดทน/สู้งาน ความเป็นผู้นำ/การจัดการตนเอง/การจูงใจ ความรับผิดชอบ จริยธรรม/ความซื่อสัตย์ จิตใจให้บริการ ความมีวินัย และบุคลิกภาพที่ดี

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ปัจจัยที่สถานประกอบการใช้ในการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตทางด้านการจัดการ

3.1 ปัจจัยการพิจารณาคัดเลือกบัณฑิตทางด้านการจัดการ

ในภาพรวมปัจจัยที่เน้นมากที่สุด คือ ผลการศึกษา รองลงมาได้แก่ การฝึกงาน/ประสบการณ์ บุคลิกภาพ สถาบันการศึกษา สาขาวิชาเอก ทักษะภาษาต่างประเทศ ความมีไหวพริบ ปฏิภาณ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อัตราเงินเดือนที่ต้องการ ความสามารถตาม Competency Model ของบริษัท สภาพครอบครัว และผลการทดสอบทางจิตวิทยา อย่างไรก็ตาม สถานประกอบการในกรุงเทพฯ และปริมณฑล จะเน้นด้านบุคลิกภาพ มากที่สุด ส่วนในจังหวัดนครราชสีมาจะเน้นการฝึกงาน/ประสบการณ์

3.2 อัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบัณฑิตด้านการจัดการ

สถานประกอบการส่วนใหญ่ กำหนดอัตราเงินเดือนเริ่มต้นของบริษัทด้านการจัดการ ในช่วง 9,001 - 10,000 บาท รองลงมาจะอยู่ระหว่าง 6,001 - 9,000 บาท โดยสถานประกอบการในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ส่วนใหญ่จ่ายระหว่าง 9,001 - 10,000 บาท ส่วนในจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่จ่ายต่ำกว่า คือ อยู่ช่วง 6,001 - 7,000 บาท

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอนด้านการจัดการ

สถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรด้านการจัดการ ซึ่งสามารถสรุปได้ 3 ด้าน คือด้านลักษณะหลักสูตร ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านการเรียนการสอน

4.1 ด้านลักษณะหลักสูตรด้านการจัดการ

ข้อเสนอแนะสำคัญ มี 2 ข้อหลัก ข้อแรก คือ การจัดทำหลักสูตรต้องกำหนดตลาดแรงงานเป้าหมายให้ชัดเจน เช่น เน้นการจัดการธุรกิจขนาดย่อม เน้นหลักสูตรเพื่อท้องถิ่น เช่น การจัดการธุรกิจชุมชน การตลาดเพื่อการส่งออก เน้นการผลิตสาขาเฉพาะทางมากกว่าการจัดการทั่วไป เน้นบางภาคการผลิตหรือเน้นเป็นผู้เชี่ยวชาญ เช่น การจัดการค้าปลีก เน้นโอกาสใหม่ ๆ เช่น คีตนักศึกษาระยะเพื่อนบ้านมาเรียน รวมถึงการให้ตลาดแรงงานมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น เช่น ร่วมทำหลักสูตร และช่วยด้านการเรียนการสอน

ข้อสอง คือ ต้องสร้างความแตกต่างของหลักสูตรอย่างชัดเจน หลักสูตรต้องมีคุณภาพสอดคล้องกับจุดแข็งหรือประยุคต์กับสิ่งที่มีในท้องถิ่น เช่น หลักสูตรนานาชาติ มีลักษณะบูรณาการความรู้ หลักสูตรยืดหยุ่นและทันสมัย นักศึกษาสามารถเลือกสาขาที่ต้องการได้ มีการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิต และดัชนีวัดความพร้อมของบัณฑิต และมีการเปรียบประยุคต์ (Benchmark) กับสถาบันการศึกษาที่ดีที่สุดในสาขาวิชานั้น

4.2 ด้านการบริหารหลักสูตรด้านการจัดการ

ข้อเสนอแนะ คือ ต้องทำการตลาดเชิงรุกทั้งตลาดแรงงานและโรงเรียน เพื่อให้เป็นรู้จักและได้นักศึกษาเก่ง โดยเฉพาะบัณฑิตรุ่นแรก รวมถึงเตรียมพร้อมการได้งานทำ เช่น อาจารย์ออกไปแนะแนวตามโรงเรียน การจ้างบริษัทมาทำการตลาดให้ การเตรียมหาตลาดแรงงานที่ส่วนหนึ่งเป็นบริษัทชั้นนำ การทำเอกสารประชาสัมพันธ์ที่มีเนื้อหาที่ให้ “ผู้มีอำนาจตัดสินใจ” อ่านและสนับสนุนการรับบัณฑิตเข้าทำงาน และการนำเสนอในตลาดแรงงาน SMEs ให้เห็นความสำคัญของการรับบัณฑิตจากหลักสูตร โดยการจัดสัมมนา

4.3 ด้านการเรียนการสอนหลักสูตรด้านการจัดการ

ข้อเสนอแนะ คือ เน้น “ภาคปฏิบัติ” ให้มีโอกาสฝึกทักษะจริงด้านต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม สามารถบูรณาการความรู้และประยุคต์ใช้ความรู้ในการทำงานได้จริง เช่น การปฐมนิเทศโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคธุรกิจ การใช้อาจารย์จากหลายสาขามาร่วมสอน การบูรณาการความรู้แบบ Module และใช้ Panel Instructor ที่มีประสบการณ์จริง การใช้เทคนิคการสอนเชิงปฏิบัติ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (เช่น การใช้กรณีศึกษา การฝึกค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้สื่อการสอน เช่น วิดีทัศน์ ฝึกการ

นำเสนองาน ฝึกการวิจัยทางธุรกิจสถานการณ์จำลอง การให้ฝึกในห้องปฏิบัติการทางธุรกิจ การเรียนที่สถานประกอบการ การทำโครงการโดยร่วมมือกับบริษัทขนาดใหญ่ การศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรมสร้างบุคลิกภาพ สหกิจศึกษา การฝึกเป็นผู้ประกอบการ บริษัทจำลอง เป็นต้น) การมี Certified ในวิชาชีพตั้งแต่เป็นนักศึกษา และการปัจฉิมนิเทศเพื่อให้เข้าใจสถานประกอบการจริง

5. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การผลิตบัณฑิตทางด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจในปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

จำนวนบัณฑิตทางด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจในระหว่างปี 2540 – 2546 ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 20 ของจำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งหมด ปีการศึกษา 2546 ประมาณการว่ามีบัณฑิตทางด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประมาณ 16,000 คน แยกเป็นจบจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำกัดรับ ร้อยละ 34 และจบจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่จำกัดรับร้อยละ 66

ส่วนของหลักสูตรด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจของสถาบันอุดมศึกษา 120 แห่ง (ที่เปิดสอนด้านการจัดการ) ในประเทศไทยมีทั้งสิ้น 463 หลักสูตร โดยแบ่งเป็นหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 332 หลักสูตร และของเอกชน 131 หลักสูตร โดยภาพรวมสาขาวิชาของหลักสูตรด้านการจัดการที่เปิดสอนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การตลาด การจัดการทั่วไป และการเงิน

เมื่อพิจารณาเฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา มีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจ 4 แห่ง เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 2 แห่งและของเอกชน 2 แห่ง เปิดสอนหลักสูตรด้านการจัดการ 18 หลักสูตร โดยสาขาวิชาที่เปิดสอนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การตลาด การจัดการทั่วไป และการบัญชี ซึ่งสรุปได้ว่าสาขาวิชาเอกที่เปิดสอนทั้งในภาพรวมของประเทศหรือเฉพาะในจังหวัดนครราชสีมา จะเป็นหลักสูตรที่เน้นหน้าที่หลักในการดำเนินธุรกิจด้านต่างๆ อาทิ การตลาด การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การเงิน การบัญชี หรือระบบสารสนเทศทางการจัดการ

สำหรับหลักสูตรด้านการจัดการซึ่งเปิดสอนใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศจะเป็นหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น เป็นหลักสูตรที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะธุรกิจ เช่น ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจกอล์ฟ หรือเน้นทักษะและประสบการณ์จริงโดยจัดเป็นหลักสูตรร่วมกับภาคเอกชน

6. วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรทางด้านการจัดการของสถาบันอุดมศึกษา ในต่างประเทศ

จากการรวบรวมข้อมูลหลักสูตรทางด้านการจัดการ 327 หลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา
ในต่างประเทศ 30 แห่ง พบว่า เป็นหลักสูตรที่เน้นสอนการจัดการตามหน้าที่หลักทางธุรกิจคล้ายกับ
ภาพรวมหลักสูตรในประเทศไทย โดยเปิดสอนด้านการบัญชี การจัดการธุรกิจ และการเงินมากที่สุด 3
อันดับแรก นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มเน้นการเรียนการจัดการธุรกิจ ควบคู่ไปกับภาษาต่างประเทศและ
เทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งยังเป็นการเรียนการจัดการธุรกิจที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น เช่น ธุรกิจอสังหา
ริมทรัพย์ ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจขนาดย่อม ธุรกิจเกษตร ธุรกิจกีฬา รวมทั้งยังมีหลักสูตรที่จัดให้ตามความ
สนใจของแต่ละบุคคล และเป็นหลักสูตรที่บูรณาการหลากหลายสาขาวิชาและตรงตามความต้องการ
ของตลาดแรงงาน เช่น การจัดการห่วงโซ่อุปทาน

หากพิจารณาเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา จะเปิดสอนในหลักสูตรการตลาด การจัดการ
ทั่วไป และการเงินมากที่สุด ซึ่งยังเน้นตามหน้าที่ของการบริหารธุรกิจ แต่หลักสูตรที่เปิดสอนใน
ระยะหลังจะเน้นเรื่องธุรกิจขนาดย่อม ผู้ประกอบการ พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ การจัดการห่วงโซ่อุปทาน
 อีกทั้งยังเน้นการบริหารธุรกิจที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น เช่น การจัดการธุรกิจเพื่อสุขภาพ การจัดการธุรกิจ
ในชนบท การจัดการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น และยังมีหลักสูตรการจัดการที่เปิดสอนให้ตาม
ความต้องการเฉพาะบุคคลอีกด้วย

ส่วนหลักสูตรการจัดการในประเทศแคนาดา จะเน้นสอนด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์
ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ และการตลาด ซึ่งจะคล้ายกับในประเทศอื่นๆ คือ เน้นสอนตามหน้าที่
ของธุรกิจ ส่วนที่น่าสนใจคือ หลักสูตรการบริหารธุรกิจจะสอนเนื้อหาการบริหารธุรกิจ
เน้นเฉพาะเจาะจงว่าจะทำการค้ากับประเทศใด เช่น การศึกษาชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การศึกษา
ชาวลาตินอเมริกา การศึกษาชาวยุโรป เป็นต้น และยังมีหลักสูตรที่เจาะจงว่าจะบริหารธุรกิจชนิดใด เช่น
การจัดการธุรกิจค้าปลีก การจัดการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

ในส่วนของประเทศอังกฤษส่วนใหญ่จะเน้นการจัดการธุรกิจ การจัดการทั่วไป และการ
บัญชี โดยเน้นการเรียนธุรกิจควบคู่ไปกับการเรียนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาสเปน ภาษาจีน
ภาษาญี่ปุ่น ภาษาโปรตุเกส ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น หรือเรียนบริหารธุรกิจควบคู่กับการศึกษาชาว
ต่างประเทศที่จะเป็นคู่ค้าด้วย เช่น การศึกษาชาวเยอรมัน การศึกษาชาวจีน การศึกษาชาวยุโรป
ตะวันออก เป็นต้น โดยหลักสูตรที่เปิดใหม่และน่าสนใจในประเทศอังกฤษจะเป็นหลักสูตรการจัดการ
ทั่วไป ที่เน้นเรียนควบคู่กับเทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาต่างประเทศ

สำหรับประเทศออสเตรเลียจะเน้นหน้าที่ทางธุรกิจเป็นหลัก กล่าวคือจะเน้นการเงิน การบัญชี และการตลาด ส่วนหลักสูตรที่เปิดใหม่ที่เน้นด้าน การจัดการธุรกิจกีฬา การจัดการธุรกิจ เกษตร การจัดการธุรกิจชุมชน การจัดการห่วงโซ่อุปทาน การจัดการธุรกิจขนาดย่อม

ส่วนของทวีปเอเชีย ประเทศญี่ปุ่นจะเน้นด้านการบัญชี การจัดการ และการเงิน ซึ่งเป็นไปตามหน้าที่ของธุรกิจ แต่ก็มีหลักสูตรด้านการจัดการเฉพาะของธุรกิจสุขภาพ ซึ่งเป็นธุรกิจที่กำลังได้รับความนิยมนตามกระแสรักษาสุขภาพ ส่วนหลักสูตรการจัดการในประเทศสิงคโปร์จะคล้ายกับในหลายๆ ประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทย คือ เป็นหลักสูตรที่แยกสาขาตามหน้าที่ทางธุรกิจ คือ การเงิน การตลาด การจัดการทั่วไป แต่มีหลักสูตรใหม่ คือ การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง รวมทั้งการจัดการห่วงโซ่อุปทาน

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยในภาพรวม ตลาดแรงงานยังคงมีความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการในสาขาวิชาตามหน้าที่ทางธุรกิจ ได้แก่ สาขาการตลาด สาขาบัญชี สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และสาขาการเงิน ซึ่งจากข้อมูลสถิติภูมิที่รวบรวมจากการรับสมัครงานจากแหล่งงานต่างๆ เมื่อปี 2546 โดยส่วนใหญ่เป็นแหล่งงานในกรุงเทพฯและปริมณฑล พบว่าสาขาที่เป็นที่ต้องการ 3 อันดับแรกในขณะนี้ คือ สาขาการตลาด การบัญชี และการเงินเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เนื่องจากธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจอุตสาหกรรม ยังคงมีการขยายตัวสูง² สาขาด้านบริหารธุรกิจและการจัดการที่ใช้มากในภาคอุตสาหกรรม จึงมักเน้นตามหน้าที่ทางธุรกิจ โดยเฉพาะด้านการตลาดและบัญชี

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันไม่มีความขาดแคลนในเชิงปริมาณของบัณฑิตด้านการจัดการที่จบสาขาเหล่านี้ เพราะแม้ภาวะการจ้างงานบัณฑิตใหม่จะมีแนวโน้มดีขึ้นจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศที่ดีขึ้น แต่บัณฑิตใหม่ด้านการจัดการซึ่งจบการศึกษาปีละประมาณ 4 หมื่นคน ยังคงว่างงานในอัตราสูงถึงประมาณร้อยละ 35 เพราะตลาดแรงงานส่วนใหญ่จะเน้นการจ้างงานด้านวิศวกรรมและเทคนิคและมักต้องการแรงงานระดับต่ำกว่าปริญญาตรี รวมถึงภาครัฐและรัฐวิสาหกิจซึ่งเคยเป็นตลาดแรงงานสำคัญ

² จากยุทธศาสตร์และมาตรการของภาครัฐในการกระตุ้นและพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก การเร่งสร้างผู้ประกอบการใหม่ การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยเน้นส่งเสริมใน 5 อุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ (อาหาร ยานยนต์ ซอฟต์แวร์ แฟชั่น และท่องเที่ยว) การเปิดตลาดการค้าใหม่ๆ และการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจโลกที่ดีขึ้น ส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจ้างงานของประเทศดีขึ้น

ก็ยังคงจำกัดการรับแรงงานใหม่ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษามีการเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี ด้านบริหารธุรกิจและการจัดการรวมกันมากถึงกว่า 400 หลักสูตร โดยเฉพาะสาขาวิชาการตลาด การจัดการทั่วไป และการเงินที่เป็นหลักสูตรที่เปิดสอนมากที่สุด 3 อันดับแรก จึงทำให้บัณฑิตด้านการจัดการมีอัตราการว่างงานมากกว่าบัณฑิตสาขาวิชาด้านอื่น

แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลคุณลักษณะความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการที่ตลาดแรงงานต้องการ มีข้อสังเกตว่าแม้ขณะนี้ไม่มีความขาดแคลนในเชิงปริมาณ แต่ข้อมูลหลายส่วนสะท้อนถึงความขาดแคลนบัณฑิตด้านการจัดการเชิงคุณภาพในบางสาขา กล่าวคือ สถานประกอบการต่างประสบปัญหาการสรรหาบัณฑิตด้านการจัดการที่จบเฉพาะทางในบางสาขาที่มีคุณลักษณะสำคัญตามมาตรฐานที่ต้องการ ซึ่งปรากฏว่าคุณลักษณะเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นจุดอ่อนของบัณฑิตใหม่ด้านการจัดการในความเห็นของสถานประกอบการในปัจจุบัน อาทิ ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบ ทักษะภาษาอังกฤษ ความเป็นมืออาชีพ เป็นต้น รายละเอียดคุณลักษณะบัณฑิตด้านการจัดการสมัยใหม่ที่เป็นที่ต้องการจะกล่าวถึงในข้อ 5

2. สาเหตุหลักอีกประการหนึ่งที่ทำให้บัณฑิตด้านการจัดการมีอัตราการว่างงานสูง เนื่องจากแม้สถานประกอบการจะมีการขยายตัวตามภาวะเศรษฐกิจ แต่มักจำกัดจำนวนการจ้างงานสนับสนุนในสำนักงาน (Back Office) โดยเฉพาะงานบริหารทั่วไป และหากจำเป็นรับก็จะเน้นเฉพาะคนที่มีคุณภาพ และมีความเชี่ยวชาญสูง จากเดิมที่เคยจ้างบัณฑิตด้านการจัดการจำนวนมาก ทั้งนี้ เพราะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมยุคโลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีทางการค้า การเงินและการลงทุน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประชากรและผู้บริโภคยุคใหม่ ส่งผลกระทบให้เศรษฐกิจ สังคม ธุรกิจและการดำเนินชีวิตของผู้คนทั่วโลก มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและในอัตราเร่งอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ธุรกิจมีการแข่งขันอย่างรุนแรงจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะหลังจากปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจทั่วโลกเมื่อปลายปี 2539 สถานประกอบการจะอยู่รอดและแข่งขันได้ ต่างต้องปรับระบบการบริหารจัดการให้ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงและมีประสิทธิภาพสูงสุด

มาตรการสำคัญที่สถานประกอบการนำมาใช้ ได้แก่ การลดขนาดองค์กร เน้นทำเฉพาะสิ่งที่ตนถนัดและทำได้ดีที่สุด มีการจ้างงานภายนอก (Outsourcing) งานบางด้านที่ไม่ใช่งานหลักให้มีมืออาชีพทำ โดยเฉพาะงานสนับสนุนในสำนักงาน นอกจากนี้ยังมีการลดชั้นบังคับบัญชาเพื่อความคล่องตัวและลดค่าใช้จ่าย มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน มาตรการเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลให้มีการลดตำแหน่งงานที่ไม่สร้างมูลค่าเพิ่มให้องค์กร รวมถึงมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครงานที่ต้องการชัดเจนขึ้น และมีกระบวนการคัดเลือกที่รอบคอบเข้มข้นขึ้นเพื่อให้ได้คนที่เหมาะสมและมีคุณภาพจริงๆ ในขณะที่หน่วยงานที่รับจ้าง Outsource ต่างก็ต้องการบุคลากรที่เป็นมืออาชีพเช่นกัน

ลักษณะเช่นนี้ยิ่งเกิดขึ้นชัดเจน ในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดนครราชสีมาที่มีการขยายการลงทุนจำนวนมาก แต่การจ้างงานที่เพิ่มขึ้นจะเน้นรับผู้มีความรู้ไม่เกินไปมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อทำงานในสายการผลิต และมักไม่เน้นการจ้างงานในสำนักงาน ยกเว้นสาขาบัญชีที่มีความจำเป็นและหาคนที่มีความรู้ในต่างจังหวัด นอกจากนี้ อุตสาหกรรมเหล่านี้มักเป็นฐานการผลิตโดยมีสำนักงานใหญ่อยู่กรุงเทพฯ จึงไม่ต้องทำการตลาดเอง ดังนั้น จึงไม่ต้องการบัณฑิตสาขาการตลาด ส่วนอุตสาหกรรมของนักลงทุนในท้องถิ่นที่มีการทำการตลาดเองมักเป็นธุรกิจขนาดเล็กที่มีการจ้างงานทั้งบริษัทไม่เกิน 50 คน

3. ธุรกิจภาคการค้าและภาคบริการที่มีการขยายตัวสูงทั่วประเทศ นอกจากจะต้องการบัณฑิตด้านการจัดการที่จบด้านสาขาด้านการตลาด สาขาบัญชีและการเงิน และสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์แล้ว ในปัจจุบันธุรกิจเหล่านี้ซึ่งมักเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่มีการบริหารจัดการที่ซับซ้อนขึ้น จึงเริ่มต้องการบัณฑิตด้านการจัดการที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะประเภทธุรกิจดังกล่าวด้วย เช่น การจัดการค้าปลีก การจัดการธุรกิจสุขภาพ การจัดการขนส่งสินค้าทางอากาศ เป็นต้น ซึ่งหลักสูตรเหล่านี้มักยังไม่มีเปิดสอนหรือมีการเปิดสอนน้อยมากในระดับปริญญาตรีในประเทศไทย และถ้าบัณฑิตมีความรู้เฉพาะด้านจะมีโอกาสได้ค่าตอบแทนสูงกว่าอัตราทั่วไป ส่วนหลักสูตรเฉพาะด้านที่มีการเปิดสอนมาก เช่น ด้านการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว ขณะนี้มีปัญหาขาดแคลนแรงงานระดับล่างและระดับบริหารที่มีทักษะประสบการณ์เพราะต้องอาศัยประสบการณ์การทำงานเป็นสำคัญ ส่วนแรงงานระดับปริญญาตรีไม่มีปัญหาความขาดแคลน

4. ตลาดแรงงานเริ่มมีความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการในสาขาวิชาใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของธุรกิจในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและแนวโน้มการค้าแบบเสรีที่ทำให้ธุรกิจมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกันทั่วโลก แนวโน้มศาสตร์ใหม่ๆ ด้านบริหารธุรกิจและการจัดการที่ต้องการจะมีลักษณะบูรณาการหลายศาสตร์ มีความเป็นสากล และมีความจำเป็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร เช่น สาขาการจัดการซัพพลายเชนและลอจิสติกส์ (บูรณาการด้านการตลาด การจัดซื้อ การผลิต การจัดการคลังสินค้า การขนส่ง และเทคโนโลยี)

นอกจากนี้จากนโยบายของภาครัฐที่ต้องการสร้างผู้ประกอบการใหม่ และที่สำคัญ คือ แนวโน้มการทำงานทำของบัณฑิตใหม่ โดยเฉพาะสายสังคมศาสตร์ยิ่งแข่งขันกันรุนแรงขึ้น จึงมีแนวคิดสนับสนุนจากหลายฝ่าย ให้บัณฑิตโดยเฉพาะบัณฑิตในภูมิภาคเลือกการประกอบอาชีพอิสระ หรือการประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตนเองมากขึ้นนอกเหนือจากการเป็นลูกจ้าง ตัวอย่างสาขาวิชาด้านการจัดการที่สอดคล้องกับความคิดเห็นดังกล่าว ได้แก่ เช่น สาขาวิชาผู้ประกอบการ การจัดการธุรกิจชุมชน การจัดการธุรกิจขนาดย่อม การจัดการธุรกิจฟาร์ม เป็นต้น

แนวโน้มสาขาวิชาใหม่ด้านการจัดการข้างต้น สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนากำลังคนของ ภาครัฐในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ที่กำหนดเป้าหมายหลักใน การพัฒนาหลักสูตรด้านบริหารธุรกิจและการจัดการของสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นสาขาวิชาบัญชี การบริหารการขนส่งและการจัดการทรัพยากรการผลิต (Logistics) การค้าระหว่างประเทศ และอุตสาหกรรม บริการ และให้เน้นภาษาอื่น ๆ นอกจากภาษาอังกฤษ ที่สนับสนุนธุรกิจและอุตสาหกรรมบริการ และการค้าในกลุ่มประเทศเอเชียด้วย เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น

นอกจากนี้แนวโน้มดังกล่าว ยังสอดคล้องกับข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการด้าน การศึกษาหลายคนที่เสนอให้การพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการต้องเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ โดย กำหนดตลาดแรงงานเป้าหมายให้ชัดเจน และต้องสร้างความแตกต่างของหลักสูตรอย่างชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจสมัยใหม่และความจำเป็นของสังคมและท้องถิ่น เน้นการผลิตสาขา เฉพาะทางหรือเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะธุรกิจมากกว่าการจัดการทั่วไป มีการบูรณาการหลายศาสตร์ หลักสูตรมีความยืดหยุ่นสอดคล้องตามความถนัดและความต้องการของผู้เรียน และมีความเป็นนานาชาติ ทั้งนี้ เพื่อแก้ปัญหาจุดอ่อนของของระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ผ่านมา ที่ผลิตบัณฑิตออกมาไม่ตรง กับความต้องการของสังคม ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือช่วยพัฒนาประเทศตามที่ควรจะเป็นได้ หนึ่ง มีข้อสังเกตว่าการพัฒนาหลักสูตรใหม่ด้านการบริหารธุรกิจและการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาทั้งใน และต่างประเทศในระยะหลังก็เริ่มมีแนวโน้มมีลักษณะหลักสูตรแนวใหม่ดังที่กล่าวมาเช่นกัน

5. ปัญหาคุณภาพของบัณฑิตด้านการจัดการดังที่ได้วิเคราะห์ในข้อ 1 สะท้อนให้เห็นจากผล การสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถานประกอบการและผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับคุณลักษณะและขีดความสามารถ ของบัณฑิตด้านการจัดการที่พึงประสงค์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่รวบรวมได้จากข้อมูลทุติยภูมิ กล่าวคือ ในด้านความรู้ ทักษะและความสามารถ บัณฑิตด้านการจัดการต้องมีทักษะภาษาอังกฤษดีมาก ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ กล่าวคือ สามารถทำงานแบบมืออาชีพ (คือ รู้จริงและทำได้จริง ไม่ใช่รู้แต่ทฤษฎี) และมีความรอบรู้หลากหลายศาสตร์ เพราะทักษะความสามารถข้างต้นเป็นทักษะ สากกลของคนทำงานยุคใหม่ที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความอยู่รอดขององค์กรในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ “ความรู้&นวัตกรรม&เทคโนโลยี” คือ ปัจจัยหลักของความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจและของ ประเทศ โดย “คน” คือผู้ที่สร้างความรู้และนวัตกรรมดังกล่าว แต่ปรากฏว่าทักษะความสามารถเหล่านี้ กลับเป็นจุดอ่อนหลักของทั้งบัณฑิตด้านการจัดการและบัณฑิตสาขาอื่น ๆ ของประเทศในปัจจุบัน หรือสรุปได้ว่าเป็นจุดอ่อนของระบบการศึกษาของประเทศไทยโดยรวม

นอกจากทักษะความสามารถที่กล่าวมา บัณฑิตด้านการจัดการที่จะประสบความสำเร็จและเป็นที่ต้องการ ต้องมีทักษะพื้นฐานที่บัณฑิตระดับปริญญาตรีพึงมีในระดับดีมาก ได้แก่ ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสื่อสารทุกด้านและความกล้าแสดงออก ทักษะการคิด (คิดสร้างสรรค์ คิดองค์รวม คิดเชิงกลยุทธ์ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง) ทักษะภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกจากภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่น และทักษะการจัดการ (เน้นการทำงานเป็นทีมและการทำงานต่างวัฒนธรรม) ซึ่งถ้าบัณฑิตมีทักษะเหล่านี้โดยเฉพาะด้านภาษา จะมีโอกาสได้เงินเดือนสูงกว่าอัตราทั่วไปตั้งแต่ 3,000 - 5,000 บาทขึ้นไป โดยบัณฑิตด้านการจัดการในปัจจุบันยังคงมีจุดอ่อนในทักษะเหล่านี้ในความเห็นของสถานประกอบการ

ส่วนคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ อุปนิสัย พฤติกรรม หรือ Soft Skill นั้นก็มีความสำคัญมาก เช่นเดียวกัน ทั้งสถานประกอบการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และจากข้อมูลแหล่งอื่น ๆ ต่างเห็นพ้องว่า ทักษะที่ดีและความสามารถในการปรับตัว คือ คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของบัณฑิตด้านการจัดการ รองลงมา ได้แก่ มีความขยัน ความอดทนมุ่งมั่นในการทำงาน มีความเป็นผู้หน้าที่สามารถจัดการตนเองและจูงใจผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบ จริยธรรมและความซื่อสัตย์ มีจิตใจให้บริการ มีวินัย และมีบุคลิกภาพที่ดี

อนึ่ง คุณลักษณะในด้านความอดทน ความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน และการปรับตัว ที่เป็นจุดอ่อนหลักของบัณฑิตในกรุงเทพฯ นั้น กลับเป็นจุดเด่นหลักของบัณฑิตที่ทำงานในจังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบัณฑิตในต่างจังหวัดต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ขาดความพร้อมมากกว่า จึงต้องมีความขยันมานะ เอาชนะอุปสรรคต่างๆ ด้วยตนเองจนเป็นนิสัย อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนสำคัญของบัณฑิตที่ทำงานในจังหวัดนครราชสีมา คือ ทักษะภาษาอังกฤษ การทำงานเป็นทีม และการปฏิบัติงานได้จริง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาน้อยกว่าในกรุงเทพฯ นอกจากนี้บัณฑิตกรุงเทพฯ จะมีจุดเด่นชัดกว่าในด้านความกล้าแสดงออกและมนุษยสัมพันธ์ สะท้อนถึงความแตกต่างของสภาพแวดล้อม รวมถึงโอกาสและคุณภาพของระบบการศึกษาที่มีความเหลื่อมล้ำกันระหว่างกรุงเทพฯ กับต่างจังหวัด

จากปัญหาของระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งภาพรวมและในการผลิตบัณฑิตด้านการจัดการและการบริหารธุรกิจของประเทศดังที่กล่าวมา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาจากทั้งภาครัฐ นักวิชาการและภาคเอกชน จึงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้บัณฑิต “ใฝ่รู้ รอบรู้ รู้ลึก รู้จริง ทำได้จริง” โดยเน้นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ใช้เทคโนโลยีช่วยเอื้อในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการสอดแทรกความรู้รอบตัว เน้นการปฏิบัติจริงและการสร้างประสบการณ์จริง มีการพัฒนานักประกอบการรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบ และมีการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และ อื่น ๆ เช่น จีน ญี่ปุ่น)

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ ได้ตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของทักษะเหล่านี้ โดยเฉพาะทักษะด้านภาษาและความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริง จึงเริ่มมีการเปิดหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น และมีการเพิ่มทักษะภาคปฏิบัติให้นักศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสร้างห้องปฏิบัติการด้านการจัดการ และที่สำคัญ คือ การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อมุ่งให้บัณฑิตมีความรู้เชิงวิชาชีพและในเชิงธุรกิจควบคู่กันไป ส่วนในต่างประเทศเริ่มมีหลักสูตรที่เน้นการเรียนการจัดการธุรกิจควบคู่กับการเรียนภาษาต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ภาษาสเปน ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ และเน้นทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น ภาพรวมการวิเคราะห์ผลการวิจัย คู่มือในแผนภูมิที่ 1

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลข้างต้น คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเปิดหลักสูตรปริญญาตรีด้านการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ควรเปิดหลักสูตรการจัดการที่เน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพโดยไม่เน้นการผลิตในเชิงปริมาณ เนื่องจากปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยมีการผลิตบัณฑิตด้านการจัดการและบริหารธุรกิจเกินความต้องการอยู่แล้วในเชิงปริมาณ แต่ผลการศึกษาพบว่าสถานประกอบการยังมีความต้องการบัณฑิตด้านการจัดการในเชิงคุณภาพ ดังนั้น เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน หลักสูตรของมหาวิทยาลัยฯ ควรมีลักษณะดังนี้

1.1 หลักสูตรควรมีลักษณะเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) และมีจุดเด่นที่แตกต่างจากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ (Differentiation) ตามแนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงานยุคใหม่ที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพและมีความเป็นมืออาชีพที่รู้จริงทำได้จริง ในขณะที่งานสนับสนุนทั่วไปในสำนักงานในปัจจุบันมักใช้เทคโนโลยีแทนกำลังคนและมักจำกัดการจ้างงาน

1.2 หลักสูตรควรผสมผสานหลากหลายศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง (Multidisciplinary) ตามลักษณะการทำงานในองค์กรยุคใหม่ที่บัณฑิตต้องรอบรู้ มีทักษะหลากหลายด้าน (Multiskill) และมีความยืดหยุ่น (Flexibility) เพื่อสามารถทำงานเป็นทีมหรือทำงานได้หลากหลายหน้าที่

1.3 หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่น ที่สามารถปรับเปลี่ยนตามความเปลี่ยนแปลงได้อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว มีการเพิ่มความรู้ใหม่ๆ ที่จำเป็นอยู่เสมอ เช่น กำหนดกลุ่มวิชาเลือกที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ เป็นต้น

1.4 สาขาวิชาด้านการจัดการที่มีศักยภาพ มีดังนี้

สาขาวิชา	ตลาดแรงงานเป้าหมาย	ลักษณะหลักสูตร	เหตุผลความจำเป็น
การตลาด	-ระดับประเทศ / ทุกประเภทธุรกิจ -ภาคต่อ./น.และนม/ ทุกประเภท ธุรกิจทั้งการค้า บริการ และ อุตสาหกรรม (เน้นอุตสาหกรรม (เน้นอุตสาหกรรม ของนัก ลงทุนท้องถิ่นที่มีการทำตลาดเอง และอุตสาหกรรม และอุตสาหกรรม -ธุรกิจ Outsourcing	-เน้นภาคปฏิบัติ -เน้นการวิจัยและ โครงการด้านการตลาด -ครอบคลุมการตลาด ระหว่างประเทศ	- ผลสำรวจต้องการเป็นอันดับ 2 -เป็นจุดอ่อนสำคัญของธุรกิจ อุตสาหกรรมไทย -มีการผลิตบัณฑิตมากที่สุด แต่ยังขาดทักษะด้านภาษา และความเป็นมืออาชีพ
บัญชี	-ทั้งระดับประเทศและภูมิภาค/ ทุกประเภทธุรกิจ -ธุรกิจ Outsourcing	-เน้นปฏิบัติได้จริง -สามารถใช้โปรแกรม ทางการบัญชี/การเงินที่ สถานประกอบการใช้ จริง	-ผลสำรวจต้องการเป็นอันดับ 1 ทั้งระดับประเทศและภูมิภาค -เป็นสาขาขาดแคลนทั้งปริมาณ และคุณภาพ -กำหนดเป็นเป้าหมายใน แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 9
การจัดการทรัพยากร มนุษย์	-ทั้งระดับประเทศและภูมิภาค-ทุก ประเภทธุรกิจ -ธุรกิจ Outsourcing	-เน้นการเป็น นักวิเคราะห์ทรัพยากร มนุษย์เชิงกลยุทธ์ -เน้นทักษะเฉพาะด้าน แบบมืออาชีพ -สามารถใช้โปรแกรม ระบบสารสนเทศ ทรัพยากรมนุษย์ได้	-ผลสำรวจต้องการเป็นอันดับ 3 -ความสำคัญของ “ทรัพยากร มนุษย์” ในระบบเศรษฐกิจ ฐานความรู้ -อุตสาหกรรมที่สำคัญ ตาม ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลมีการ ขยายการลงทุนจำนวนมากใน นม.และภาคต่อ./น.
อุตสาหกรรมบริการ	-ทั้งระดับประเทศและภูมิภาค โดยเฉพาะบริการใหม่ๆ เช่น บริการด้านสุขภาพ พาณิชยกรรม อิเล็กทรอนิกส์ หรือธุรกิจบริการ หลักของนม. เช่น ขนส่ง ท่องเที่ยว เป็นต้น	-เน้นการบริการเฉพาะ ธุรกิจ -เน้นการใช้จุดแข็งหรือ ความรู้ที่มีในท้องถิ่นมา สร้างนวัตกรรม	-การขยายตัวของธุรกิจบริการ โดยเฉพาะบริการบนพื้นฐาน ของความรู้ และการเป็นแหล่ง จ้างแรงงานของบัณฑิตด้าน การจัดการที่สำคัญ

สาขาวิชา	ตลาดแรงงานเป้าหมาย	ลักษณะหลักสูตร	เหตุผลความจำเป็น
การค้า/การตลาด/ หรือธุรกิจระหว่าง ประเทศ	-ระดับประเทศ ภาคต่อ./น.และ นม.- ทุกประเภทธุรกิจที่มีการค้า การลงทุนกับต่างประเทศ	-เน้นทักษะด้านการค้า การตลาด -ให้ความรู้เกี่ยวกับ ประเทศคู่ค้าสำคัญ โดยเฉพาะคู่ค้าใหม่เช่น จีน และประเทศเพื่อน บ้าน	-กำหนดเป็นเป้าหมายใน แผนพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับที่ 9 -แนวโน้มการเปิดเสรีการค้า/ การลงทุน -ภาคการค้า โดยเฉพาะการค้า กับประเทศเพื่อนบ้านมี แนวโน้มจะทำให้มูลค่าการค้า การลงทุนของภาคต่อ./น. เพิ่มขึ้นมหาศาลในอนาคต
การจัดการซัพพลาย เชน/ ลอจิสติกส์/ การขนส่ง	-ทั้งระดับประเทศและภูมิภาค โดยเฉพาะธุรกิจคลังสินค้า การ ขนส่งและการกระจายสินค้า -ธุรกิจ Outsourcing	-บูรณาการศาสตร์ที่ เกี่ยวข้อง -เน้นความร่วมมือกับ ภาคเอกชน	-กำหนดเป็นเป้าหมายใน แผนพัฒนาการศึกษาฯ ฉบับที่ 9 -ปัญหาสำคัญของธุรกิจไทย และอยู่ในแผนพัฒนาระดับชาติ -ภาคต่อ./น. และนม. จะเน้นเป็น ศูนย์กลางการขนส่ง และ การค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน และอินโดจีน
การจัดการ ผู้ประกอบการ	-ทั้งระดับประเทศและภูมิภาค / ทุกประเภทธุรกิจ	-เน้นตอบสนองสภาพ ท้องถิ่น	-รองรับระบบเศรษฐกิจ ฐานความรู้ -นโยบายและยุทธศาสตร์ ส่งเสริม SMEs ของภาครัฐ - ส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น - โอกาสสร้างงานอิสระและลด ปัญหาการว่างงานที่สูงมากของ บัณฑิตด้านการจัดการ
การจัดการธุรกิจ เฉพาะ ได้แก่ การจัดการค้าปลีก การขนส่งสินค้าทาง อากาศ การประกันภัย	-ทั้งระดับประเทศและภูมิภาค โดยภาคต่อ./น.และนม. เน้นการ จัดการค้าปลีก การจัดการธุรกิจ ชุมชน การจัดการอุตสาหกรรม เกษตร/ธุรกิจฟาร์ม	-เน้นความร่วมมือกับ ภาคเอกชน -เน้นตอบสนองสภาพ ท้องถิ่น	-ความต้องการของ ตลาดแรงงาน โดยเฉพาะการ ขยายตัวของค้าปลีกทั้งระดับ ใหญ่และระดับย่อยในภาค ต่อ./น.

หมายเหตุ ภาคต่อ./น. ย่อมาจาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ นม. ย่อมาจาก จังหวัดนครราชสีมา

1.5 ควรกำหนดคุณลักษณะและขีดความสามารถ (Competencies) ของบัณฑิตด้านการจัดการ โดยมี 2 ส่วน คือ คุณลักษณะความสามารถในภาพรวมของบัณฑิตด้านการจัดการทุกคน (Core Competencies) และคุณลักษณะความสามารถที่กำหนดเพิ่มเติมเฉพาะบัณฑิตด้านการจัดการในแต่ละสาขา (Specialized Competencies) และกำหนดวิธีการวัดระดับของคุณลักษณะความสามารถเหล่านี้ของบัณฑิตก่อนจบการศึกษา หากมีส่วนใดต่ำกว่าเกณฑ์ควรพัฒนาเพิ่มเติมให้บัณฑิตก่อนออกสู่ตลาดแรงงาน

สำหรับคุณลักษณะความสามารถในภาพรวมของบัณฑิตด้านการจัดการที่ต้องมี คือ

คุณลักษณะความสามารถ	วิธีดำเนินการ	เหตุผล
1. มีทักษะภาษาต่างประเทศ อย่างน้อย 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษดีมาก และ ภาษาเอเชียที่สำคัญ เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษาเวียดนาม	-จัดทำเป็นหลักสูตรนานาชาติหรือสองภาษา -กำหนดภาษาที่ 3 เป็นกลุ่มวิชาบังคับเลือก -ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนักศึกษา โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน -เน้นความเข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในประเทศที่เลือกและการปรับตัวต่างวัฒนธรรม	-เป็นความต้องการจำเป็นอันดับแรกของสถานประกอบการและ เป็นจุดอ่อนหลักของบัณฑิตปัจจุบัน -แนวโน้มการค้าเสรีและการขยายการค้าการลงทุนกับประเทศที่ บ้านสำคัญในภาคต่อ./น. -โอกาสทำงานในธุรกิจ Outsourcing
2. มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศดี มาก ทั้งการใช้โปรแกรมพื้นฐาน เช่น Microsoft Office และ โปรแกรม ทางด้านบริหารธุรกิจที่สำคัญ	-กำหนดเป็นกลุ่มวิชาบังคับ -ให้ฝึกปฏิบัติจริง	-จุดอ่อนหลักของบัณฑิตด้านการจัดการ ในปัจจุบัน -ความจำเป็นของลักษณะการทำงานในยุคระบบเศรษฐกิจฐานความรู้
3. มีจิตวิญญาณและทักษะของผู้ประกอบการ	-กำหนดเป็นวิชาบังคับอย่างน้อย 1 รายวิชา -สอดแทรกจิตสำนึกและทักษะในทุกรายวิชา	-ข้อจำกัดของตลาดแรงงาน -โอกาสสร้างงานอิสระของบัณฑิต -รองรับระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ -สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ -เป็นลักษณะลูกจ้างที่สถานประกอบการต้องการ

คุณลักษณะความสามารถ	วิธีดำเนินการ	เหตุผล
4. ความเป็นมืออาชีพ รู้จริง ทำได้จริง 5. ทักษะการคิด (คิดวิเคราะห์ คิดเชิงกลยุทธ์ คิดองค์รวม คิดสร้างสรรค์) 6. การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 7. การทำงานเป็นทีม/มนุษย์สัมพันธ์ 8. การตัดสินใจและการแก้ปัญหา 9. การปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง/ การปรับตัวเข้ากับองค์กร	-การเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ หรือสถานการณ์จำลอง เช่น การศึกษาดูงานที่สถานประกอบการจริง กรณีศึกษา การสัมมนา การทำโครงการ ภารกิจจำลอง เป็นต้น -ทำความร่วมมือกับสถานประกอบการในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง -จัดสร้างห้องปฏิบัติการด้านการจัดการ ที่มีการจำลองสถานการณ์ มีศูนย์ข้อมูลธุรกิจ การฝึกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านการจัดการ หรืออื่นๆ -การเข้าโครงการสหกิจศึกษา -การใช้เทคโนโลยีที่เอื้อต่อการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น ระบบ E-Learning -เพิ่มเป็นเนื้อหาที่สอนในหลักสูตร -ส่งเสริมการทำกิจกรรมนักศึกษานอกหลักสูตร -ส่งเสริมให้นักศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐานวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (Certify) จากองค์กรวิชาชีพ เช่น ด้าน ISO เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย การส่งออก/นำเข้า นักการตลาด นักบริหารทรัพยากรมนุษย์ นักบัญชี เป็นต้น	-จุดอ่อนหลักของบัณฑิตด้านการจัดการในปัจจุบัน -เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน -สร้างจุดเด่นด้านคุณภาพในตัวบัณฑิต
10. ทักษะการสื่อสาร (การอ่าน การเขียน การพูด การนำเสนอ การเจรจาต่อรอง)	-วิธีการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาได้ฝึกฝนเป็นรายบุคคล -การฝึกโดยทำโครงการรายบุคคลก่อนจบการศึกษา	-เป็นจุดอ่อนสำคัญของบัณฑิตด้านการจัดการในปัจจุบัน -ความต้องการของตลาดแรงงาน
11. ความเป็นผู้นำ 12. ความมุ่งมั่นเอาใจใส่ในงาน 13. ความอดทน 14. ความรับผิดชอบ 15. ความซื่อสัตย์และจริยธรรม	-สอดแทรกในการเรียนการสอน -ส่งเสริมเป็นวัฒนธรรมขององค์กร (ระดับมหาวิทยาลัยและสาขาวิชา) -ส่งเสริมการทำกิจกรรมนอกหลักสูตร	-เป็นจุดอ่อนสำคัญของบัณฑิตด้านการจัดการในปัจจุบัน -เป็นคุณสมบัติหลักของพนักงานที่มีคุณภาพในปัจจุบัน

อนึ่ง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่า คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิต มทส คือ ความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ความขยันตั้งใจทำงาน และความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม (ภาคผนวก ๗) ดังนั้น การผลิตบัณฑิตในทุกสาขาวิชาจึงควรรักษาคุณลักษณะเด่นดังกล่าวนี้ รวมถึงการแก้ไขจุดอ่อนของบัณฑิต มทส ซึ่งได้แก่ ทักษะการเรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

1.6 มีการทำการตลาดของหลักสูตรในเชิงรุก ทั้งในขั้นตอนการรับนักศึกษาและการผลิตบัณฑิตสู่ตลาดแรงงาน เช่น การแนะนำหลักสูตรที่โรงเรียนในพื้นที่เป้าหมาย การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี การให้สถานประกอบการชั้นนำมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการร่างหลักสูตร การเรียนการสอน และการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา ฯลฯ จนถึงการประชาสัมพันธ์จุดเด่นของบัณฑิตให้เป็นที่รู้จักในตลาดแรงงาน

2. ข้อจำกัดในการวิจัย

2.1 เนื่องจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงในเชิงลึกโดยคณาจารย์ของสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการเพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลในเชิงนโยบาย ประกอบกับคณาจารย์ผู้สัมภาษณ์มีข้อจำกัดด้านเวลาในการเก็บข้อมูล จึงทำให้ไม่สามารถสัมภาษณ์สถานประกอบการได้เป็นจำนวนมาก

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยซึ่งเป็นตลาดแรงงานเป้าหมาย ซึ่งมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับประชากรทั้งหมด และกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์โดยส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการที่มีแผนการขยายกิจการ ดังนั้น ผลการวิจัยนี้อาจไม่สามารถอ้างอิงถึงประชากรทั้งหมดได้อย่างสมบูรณ์

2.3 การเลือกกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) แต่ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจึงไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดได้

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัย

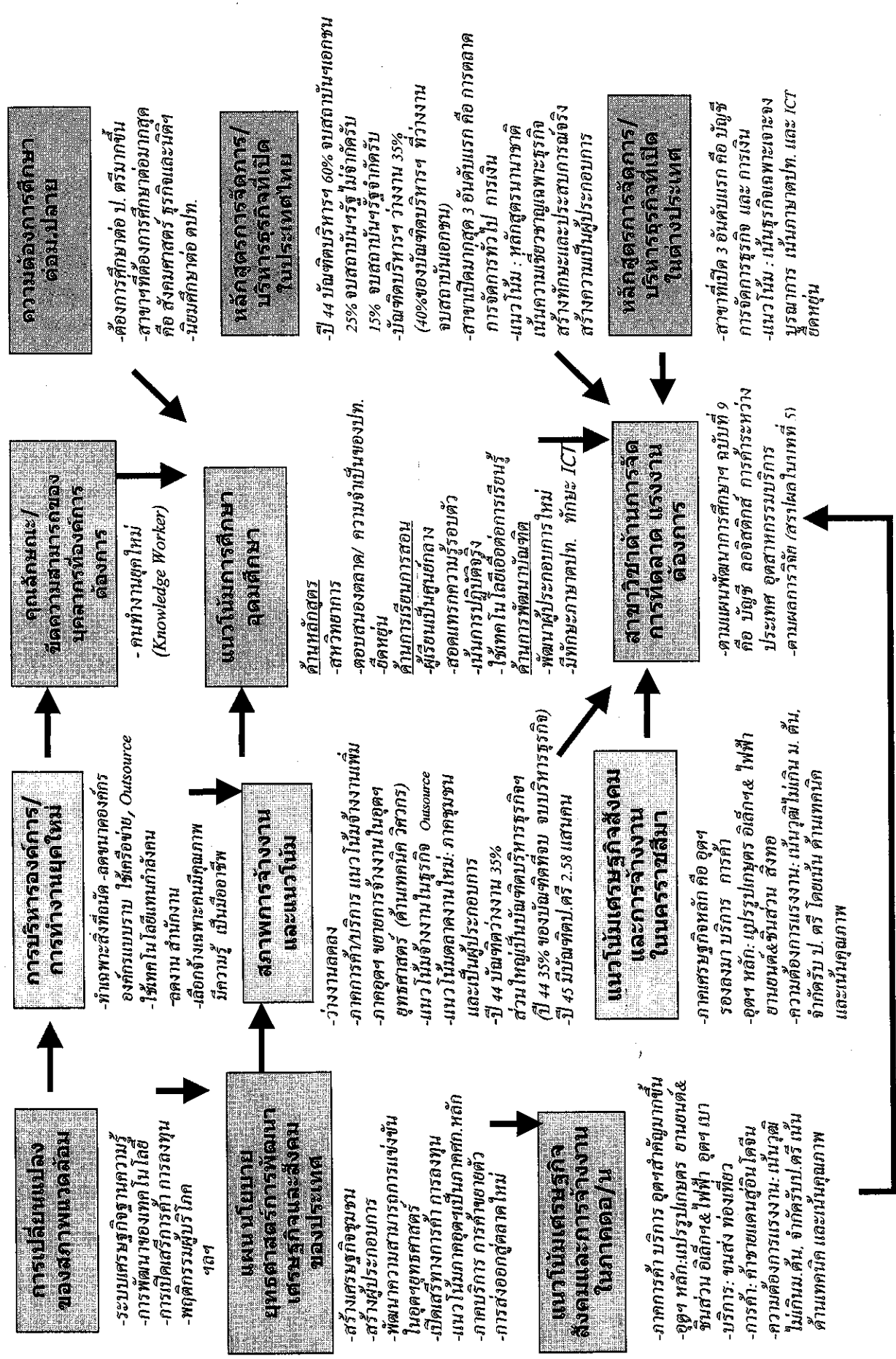
3.1 เมื่อมหาวิทยาลัยกำหนดสาขาวิชาด้านการจัดการที่จะเปิดสอนแล้ว ควรจะมีการหาข้อมูลเพิ่มเติมจากกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่ชัดเจนขึ้น เพื่อนำข้อมูลมากำหนดเป็นเนื้อหารายวิชาและเพื่อหาแนวทางการร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการต่อไป

3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในรายละเอียดเพิ่มเติม เกี่ยวกับจุดเด่นและเนื้อหารายวิชาใหม่ๆ ของหลักสูตรด้านการจัดการที่เปิดขึ้นใหม่ในมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ ทั้งแถบเอเชียและทวีปอื่น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดรายวิชา และจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรด้านการจัดการที่จะเปิดสอน

3.3 ควรมีการศึกษาจุดเด่นของหลักสูตรด้านบริหารธุรกิจและการจัดการของมหาวิทยาลัยชั้นนำทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อนำมาเปรียบเทียบและนำจุดที่ดีมาประยุกต์ (Benchmark) ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

3.4 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาตลอดหลักสูตรระหว่างมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กับมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีชื่อเสียงด้านหลักสูตรบริหารธุรกิจและการจัดการ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมกรณีเปิดสอนเป็นหลักสูตรนานาชาติหรือการจัดให้มีห้องปฏิบัติการด้านการจัดการ

แผนภาพที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มความต้องการบัณฑิตด้านเทคโนโลยี

รายการอ้างอิง

- "สถาปนา" รุ่งต่อคาดปีนี้โตเท่าตัว 1.2 แสนล้าน. (14 พฤษภาคม 2547). *กรุงเทพธุรกิจ* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com/> [14 พฤษภาคม 2547]
- "เอาต์ซอร์ซิ่ง" กระแสหลักธุรกิจใหม่, คอลัมน์ สามัญสำนึก. (25 มีนาคม 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* 27 (3569): 2769 [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [25 มีนาคม 2547]
- "ไอพีเอ็ม" แดกยอดธุรกิจบริการ เอาต์ซอร์ซ "HR" สร้างเทรนด์ใหม่. (13 พฤษภาคม 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* 27 (3583): 2783 [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [13 พฤษภาคม 2547]
- 4 สาขาใหม่ "ม. กรุงเทพ", คอลัมน์ คีอิกเทลหลักสูตร. (6 เมษายน 2547). *มติชน* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th> [6 เมษายน 2547]
- FITNESS...BOOM การตลาดแบบปากต่อปากขยายฐานลูกค้าหุ่นดี. (29 เมษายน 2547). *ผู้จัดการ* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th> [29 เมษายน 2547]
- NANOTECH เทคโนโลยีปฏิวัติโลกการตลาด. (7 พฤษภาคม 2547). *ผู้จัดการรายสัปดาห์* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/weekly> [7 พฤษภาคม 2547]
- ก. พาณิชย์ดันสินค้าอีสานส่งออกญี่ปุ่น เผยผ้าทอมือและของแต่งบ้านสู่ทางใต้. (9 มีนาคม 2547). *ผู้จัดการรายวัน* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily> [9 มีนาคม 2547]
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. *สถานะความคืบหน้าการจัดทำเขตการค้าเสรีของไทย* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.dtn.moc.go.th> [18 พฤษภาคม 2547]
- กรมพัฒนาสร้างที่ปรึกษาคุณภาพ. (20 พฤษภาคม 2547). *ผู้จัดการรายสัปดาห์* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/weekly> [20 พฤษภาคม 2547]
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. *สถิติรายปี นิตินุคคลทุกประเภทจดทะเบียน (จัดตั้ง สิ้นสภาพ และคงอยู่) ทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่ตั้งหอทะเบียน 2455 -พฤษภาคม 2547.* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.dbd.go.th> [18 มิถุนายน 2547]
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. *พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 2543* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.smethai.net/th/> [1 กรกฎาคม 2546]
- กระทรวงพาณิชย์. (2546). *สถิติการจดทะเบียนจัดตั้ง สิ้นสภาพและคงอยู่ บริษัทจำกัดและบริษัทมหาชน จำกัด.* [Online]. ได้จาก: <http://www.moc.go.th> [27 มิถุนายน 2546]
- กระแสสินค้าสุขภาพมาแรงสุด ๆ ดบเท้าปรับกลยุทธ์รับเทรนด์ใหม่. (15 เมษายน 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* (27) 3575: 2775 [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [15 เมษายน 2547]
- กลุ่มจังหวัดตะวันออกขอ 4,000 ล้านบาทพัฒนาสู่การเป็นผู้นำอุตสาหกรรม-พลังงานเอเชีย. (13 เมษายน 2547). *ผู้จัดการรายวัน* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily> [13 เมษายน 2547]

กองวิจัยตลาดแรงงาน, กรมการจัดหางาน. (2546). ความต้องการระดับบัณฑิต ปี 2546. **วารสารข่าวสารตลาดแรงงาน** (มีนาคม 2547). กรุงเทพมหานคร: กรมการจัดหางาน.

กองวิจัยตลาดแรงงาน, กรมการจัดหางาน. (2546). แนวโน้มและโอกาสการจ้างงานของบัณฑิตในอนาคต. **วารสารข่าวสารตลาดแรงงาน** (เมษายน 2546). กรุงเทพมหานคร: กรมการจัดหางาน.

กองวิจัยตลาดแรงงาน, กรมการจัดหางาน. (2546). บทบรรณาธิการ. **วารสารข่าวสารตลาดแรงงาน** (ธันวาคม 2546). กรุงเทพมหานคร: กรมการจัดหางาน.

กองวิจัยตลาดแรงงาน, กรมการจัดหางาน. (2546). รายงานสถานการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจและตลาดแรงงาน ไตรมาส 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2546) ภาคกลาง. **วารสารข่าวสารตลาดแรงงาน** (เมษายน 2547). กรุงเทพมหานคร: กรมการจัดหางาน.

กองวิจัยตลาดแรงงาน, กรมการจัดหางาน. (2547). รายงานสถานการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจและตลาดแรงงาน ปี 2546 ระดับประเทศ. **วารสารข่าวสารตลาดแรงงาน** (เมษายน 2547). กรุงเทพมหานคร: กรมการจัดหางาน. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **สถิตินักท่องเที่ยว จังหวัดนครราชสีมา ปี 2545** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.tat.or.th> [16 มิถุนายน 2547]

การประชุมประเมินภาพเศรษฐกิจจังหวัดนครราชสีมา ปี 2543. 12 กันยายน 2543 ณ โรงแรมรอยัลปรีนเซส จังหวัดนครราชสีมา [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bot.or.th> [16 มิถุนายน 2547]

เกรียงวิทย์ ธิลาเลิศประเสริฐ. (2546). **การศึกษาสถานการณ์แรงงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2543–2545**. กรุงเทพมหานคร: กรมการจัดหางาน.

โกอินเตอร์ 3 สาขา กับ ม. ศิลปากร จิตรกรรม มัลติมีเดีย การโรงแรม. (30 เมษายน 2547). **ผู้จัดการรายวัน** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/qol> [30 เมษายน 2547]

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดนครราชสีมา. (2547). **แนวทางการดำเนินงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดนครราชสีมา**. นครราชสีมา: ม.ป.ท.

คนไทยยังห่อเรียนเมืองนอก. (1 มีนาคม 2547). **ผู้จัดการรายวัน** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily> [1 มีนาคม 2547]

โครงการอีสานซอฟต์แวร์ปาร์คเนื้อหอม ทุนสวีดิชรดคู่หูทางลงทุน ไอทีไทย 22 มี.ค. (18 มีนาคม 2547). **ผู้จัดการรายวัน** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily> [18 มีนาคม 2547]

โคราชพุ่ม 500 ล. เร่งเนรมิต "ภูมิเมืองอีสาน" ศูนย์กลางอารยธรรม-ท่องเที่ยว-สินค้าโอท็อป. (8 มีนาคม 2547). **ผู้จัดการรายวัน** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily> [8 มีนาคม 2547]

จรัส สุวรรณเวลา. (2545). **อุดมศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จำปีเอาต์ซอร์ซลูกเรือลือตแรก 500 คน. (20-22 พฤษภาคม 2547). **ฐานเศรษฐกิจ 24** (1906) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.thannews.th.com/> [20 พฤษภาคม 2547]

ยุคไฟลิดเอสเอ็มอี พิชิตคู่แข่งด้วย...ดีไซน์. (4 มีนาคม 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* 27(3563:2763) [ออนไลน์].

ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [4 มีนาคม 2547]

พญา ปรับตัวแข่งตลาดบริหารธุรกิจ ชูจุดเด่นห้องปฏิบัติการเสริมการเรียน. (13 กุมภาพันธ์ 2547). *ผู้จัดการรายสัปดาห์* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th> [13 กุมภาพันธ์ 2547]

แจ๊ค มินท์ อิงค์เนส. 24 เมษายน 2547. ไอทีไร้พรมแดน/คนหางาน งานหาคณ. *กรุงเทพธุรกิจ* [ออนไลน์].

ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [24 เมษายน 2547]

วณะ ภวานันท์. 29 เมษายน 2547. "คำว่า "เศรษฐกิจใหม่" ที่แท้จริง". *ประชาชาติธุรกิจ* 27 (3579: 2779) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [29 เมษายน 2547]

ผู้เด็กไทยแห่เรียนสายสังคม ธุรกิจ นิติศาสตร์ เหมมหาววิทยาลัยของรัฐยังคงแชมป์เด็กอยากเข้าเรียนมากที่สุด. (8 เมษายน 2547). *กรุงเทพธุรกิจ* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [8 เมษายน 2547]

ชูแสง นุ่มพยัคฆ์. (2546). *การศึกษากำลังแรงงานในประเทศไทยและแนวโน้มในอนาคต*. กรุงเทพมหานคร: กรมการจัดหางาน.

ซัมซุง เปิด "ซิลเวอร์ นาโน" ลุย "เฮลท์ มาร์เก็ตติ้ง". (7 พฤษภาคม 2547). *กรุงเทพธุรกิจ* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [7 พฤษภาคม 2547]

ซีพี เนรมิต อ.ปักธงชัย อาณาจักรไก่ 8,500 ล. (1 เมษายน 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* 27 (3571: 2771) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [1 เมษายน 2547]

ซีพีเอส รง. แปรรูปไก่เนื้อ: ผงาดใหญ่ที่สุดในเอเชีย. (5 เมษายน 2547). *ผู้จัดการรายวัน* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily> [5 เมษายน 2547]

ญี่ปุ่นชี้จุดอ่อนลจิสติกส์ไทย เสียต้นทุนเชื่อมข้อมูล53%. (18 มีนาคม 2547). *กรุงเทพธุรกิจ* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [18 มีนาคม 2547]

ณัฐพล หวังทรัพย์. 14 เมษายน 2547. วิฤติ "แรงงานฝีมือ-นักบัญชี" เอกชนแย่งซื้อตัวเสนอเพิ่มเงินเดือน 30%. *กรุงเทพธุรกิจ* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [14 เมษายน 2547]

ตัดถนนใหม่ 7 หมื่นล้านเชื่อมท่าลทอง 10 จว. (25 เม.ย. - 1 พ.ค. 2547). *สยามธุรกิจ* 489 [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.siamturakij.com/> [25 เมษายน 2547]

ถอดรหัสความคิด "เศรษฐกิจดิจิทัล" คนรุ่นใหม่ — องค์กรพันธุ์ใหม่. (12 เมษายน 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* 27 (3574: 2774) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [12 เมษายน 2547]

ททท. ชูศักยภาพไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพ. (5 พฤษภาคม 2547). *ผู้จัดการรายวัน* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/travel> [5 พฤษภาคม 2547]

ทพวงมหาวิทยาลัย. (2546). *รายงานการศึกษา ภาวะการหางานทำของบัณฑิต ปี 2544*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2546). *รายงานฉบับสมบูรณ์การพัฒนาศาสตร์อุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.จ
- ทักษิณ ชินวัตร. (2544). มิติใหม่ของการปฏิรูปการศึกษาไทย: หัวใจแห่งการพัฒนาชาติ. *ในเอกสารเผยแพร่สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย*. 10 สิงหาคม 2544 ณ จังหวัดพิษณุโลก.
- ทักษิณ ชินวัตร. (2545). เศรษฐกิจฐานความรู้: ก้าวใหม่ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไทย. *ในเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ ประจำปี 2545 ของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย เรื่อง ก: พัฒนาประเทศสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้*, 22-23 พฤศจิกายน 2545 ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย.
- ทักษิณ ชินวัตร. (2546). นโยบายในการพัฒนาระบบอุดมศึกษา. *ในสรุปผลการประชุมนายกรัฐมนตรีให้*
นโยบายคณบดีและหัวหน้าภาควิชา, หน้า 1-2. 10 มกราคม 2546 ณ อาคารเฉลิมพระบารมี 50 ปี.
กรุงเทพมหานคร [Online]. ได้จาก: <http://www.mua.go.th> [20 มิถุนายน 2546]
- ทักษิณ ป้อมเกล้าใหม่ 5 หมื่นราย. (11 มีนาคม 2547). *ผู้จัดการรายวัน* [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.manager.co.th/Daily> [11 มีนาคม 2547]
- ท่อม 4 พันล. ตั้ง รง. ขึ้นส่วนโคราช. (29 มีนาคม 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* 27 (3570: 2770) [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.matichon.co.th/prachachat> [29 มีนาคม 2547]
- เทรนด์สุขภาพแข่งทางโค้ง โรงพยาบาล/สปา/อาหารรุ่ง, คอลัมน์ จับกระแสตลาด. (3 พฤษภาคม 2547).
ประชาชาติธุรกิจ 27 (3580: 2780) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat>
[3 พฤษภาคม 2547]
- ไทยดันมุกดาหารประตู สก. ใหม่. (21 เมษายน 2547). *ผู้จัดการรายวัน* [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.manager.co.th/Daily> [21 เมษายน 2547]
- ไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านสปาอันดับ 1. (18 พฤษภาคม 2547). *ผู้จัดการ* [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.manager.co.th/travel> [18 พฤษภาคม 2547]
- ธนาคารกรุงเทพ (มหาชน) จำกัด. (2547). *เศรษฐกิจไทยในปี 2546 และแนวโน้มปี 2547*. กรุงเทพมหานคร:
ม.ป.ท.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2547). *ภาวะเศรษฐกิจจังหวัดนครราชสีมา*
ปี 2545. ขอนแก่น: ม.ป.ท.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, สำนักดัชนี
กระทรวงพาณิชย์, BOI, IFCT ใน “เศรษฐกิจไทยไตรมาสสี่ และแนวโน้มปี 2546 สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีนาคม 2546 และ [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.bot.or.th> [18 พฤษภาคม 2547]
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2546). *รายงานภาวะเศรษฐกิจและการเงินภาค*
ตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2545 และแนวโน้ม ปี 2546. ขอนแก่น: ม.ป.ท.

ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มกราคม 2546

ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มกราคม 2546

ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2547). **รายงานภาวะเศรษฐกิจและการเงินภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2546 และแนวโน้ม ปี 2547**. ขอนแก่น: ม.ป.ท.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2547). **รายงานเศรษฐกิจและการเงิน ปี 2546**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

ชัยญา พลอนันต์. 21 เมษายน 2547. มีอาชีพ-ไร้สำนักงาน รูปแบบงานในอนาคต, คอลัมน์ Success Story.

เดอะเนชั่น [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nationejobs.com> [21 เมษายน 2547]

ธุรกิจไร้ไขมันแนวโน้มระอุหน้าใหม่จ่อคิวหวังแจ้งเกิด. (11 มีนาคม 2547). **ประชาชาติธุรกิจ** 27 (3565: 2765) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [11 มีนาคม 2547]

นงนภัส อุเจริญ. (2546). **ภาวะการมีงานทำและการว่างงานปี 2540-2546 และแนวโน้มปี 2547-2549**. กรุงเทพมหานคร: กรมการจัดหางาน.

นวนครเดินเครื่องสร้างเมืองอุตสาหกรรม เฟส 1 เสร็จปี 48 — ดึงเม็ดเงินลงทุนหมื่นล้าน. (28 มีนาคม 2547).

ผู้จัดการรายวัน [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily> [28 มีนาคม 2547]

นักศึกษาจบใหม่กลัวการสมัครงาน. (7 มีนาคม 2547). **ผู้จัดการ** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th> [7 มีนาคม 2547]

แนะนำหลักสูตร ...วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล. (19 พฤษภาคม 2547). **กรุงเทพธุรกิจ** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [19 พฤษภาคม 2547]

แนะรัฐพัฒนาคุณภาพแรงงานและเทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ. (22 เมษายน 2547). **ผู้จัดการ** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/business> [22 เมษายน 2547]

บุกเจาะตลาดใหม่รัสเซีย. (4 กุมภาพันธ์ 2547). **ผู้จัดการรายวัน** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily> [4 กุมภาพันธ์ 2547]

ประทีป ม. โกมลมาศ. (2546). ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยสู่ความสามารถในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับภูมิภาค. **ในเอกสารสรุปการสัมมนา เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ**. 28-29 พฤศจิกายน 2546 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา.

เปิดยุทธศาสตร์ บีโอไอ ปัน SMEs 19 จว. ภาคอีสาน. (25 มีนาคม 2547). **ประชาชาติธุรกิจ** 27 (3569: 2769) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [25 มีนาคม 2547]

พสุ เดชะรินทร์. 1 มิถุนายน 2547. บัณฑิตไทยที่พึงประสงค์, คอลัมน์มองมุมใหม่. **กรุงเทพธุรกิจ** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [1 มิถุนายน 2547]

ภาคเกษตรอ่วมเจอพิษหวั่นก เม.ย.ว่างงานเพิ่มขึ้น 9.9 แสนคน. (9 มิถุนายน 2547). **กรุงเทพธุรกิจ** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [9 มิถุนายน 2547]

- ม.รามเปิดหลักสูตรบริหาร"กอล์ฟ"รับธุรกิจโต. (24 เมษายน 2547). *กรุงเทพธุรกิจ* [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.bangkokbiznews.com> [24 เมษายน 2547]
- มณฑลлина อาษากิจ. (2545). *ความต้องการแรงงานของสถานประกอบการจังหวัดนครราชสีมา (ตุลาคม 2540- มีนาคม 2545)*. กรุงเทพมหานคร: กรมการจัดหางาน.
- มธ. ขอเป็นเบอร์ 1 ด้านบริหารธุรกิจ. (18 พฤษภาคม 2547). *ผู้จัดการรายสัปดาห์* [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.manager.co.th/qol> [18 พฤษภาคม 2547]
- มหา'ลัยไทย ด้อยคุณภาพ?. (27 พฤษภาคม 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* 27 (3587: 2787) [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.matichon.co.th/prachachat> [27 พฤษภาคม 2547]
- มหา'ลัยรัฐ-เอกชนรุ่มทิ้ง "ป. ตริ นานาชาติ". (13 พฤษภาคม 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* 27 (3583: 2783) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [13 พฤษภาคม 2547]
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. *สรุปมติที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ครั้งที่ 2/2546 วันเสาร์ที่ 22 มีนาคม 2546*. (อัคราณา)
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2546). *เอกสารแนะนำมหาวิทยาลัย*. นครราชสีมา: ม.ป.ท. (แผ่นพับ)
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2546). *แผนพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ระยะที่ 9 2545 - 2549*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2546). *รายงานการสำรวจภาวะการทำงานทำของบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ยกระดับสินค้าภาคบริการของไทย. (9 - 12 พฤษภาคม 2547). *ฐานเศรษฐกิจ* 24 (1903) [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.thannews.th.com/> [9 พฤษภาคม 2547]
- ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์. 15 มกราคม 2546. การแข่งขันเพื่อเป็นอันดับ 1 ด้านบริหารธุรกิจ. *สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.boi.go.th> [15 มกราคม 2546]
- ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์. 29 มีนาคม 2547. อังกฤษ... ภาษาแห่งโลกาภิวัตน์, คอลัมน์ เศรษฐศาสตร์นอกตำรา. *ผู้จัดการรายวัน*: 12.
- รับกระแสเพื่อ "ฟิตเนส" เมเจอร์-อีจิว รุกไม่ยั้ง, คอลัมน์ จับกระแสตลาด. (22 เมษายน 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* 27 (3577: 2777) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [22 เมษายน 2547]
- ราชภัฏสุรินทร์รุกเวที "ลุ่มน้ำโขง" เปิดหลักสูตรเชื่อมโยงพัฒนา 6 ป.ท. (8 เมษายน 2547). *ผู้จัดการรายวัน* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily> [8 เมษายน 2547]
- ราชภัฏแห่เปิดหลักสูตรภาษาจีนรับการค้าเสรี. (20 เมษายน 2547). *กรุงเทพธุรกิจ* [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.bangkokbiznews.com> [20 เมษายน 2547]
- รายงาน / แรงงานไอทีจบใหม่ ทำไม่ยังไม่ได้งาน. (24 เมษายน 2547). *กรุงเทพธุรกิจ* [ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.bangkokbiznews.com> [24 เมษายน 2547]

รายงาน: "ธุรกิจการศึกษานานาชาติ" โตต่อเนื่องในประเทศไทย. (13 กุมภาพันธ์ 2547). *กรุงเทพธุรกิจ* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [13 กุมภาพันธ์ 2547]

ลงทุน 3 เดือนพุ่งเกือบแสน ล. (11 เมษายน 2547). *ผู้จัดการรายวัน* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily> [11 เมษายน 2547]

ลงทุนเวียดนามรุ่ง ใช้จ่ายบวกมากกว่าลบ. (9 เมษายน 2547). *ผู้จัดการรายสัปดาห์* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/weekly> [9 เมษายน 2547]

ลงทุนอีสาน 2 พุง 2 พันล. (29 มีนาคม 2547). *ผู้จัดการรายวัน* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily/> [29 มีนาคม 2547]

ลุยพัฒนาถนน 3 สาย บูมการค้า ไทย-ลาว-ญวน. (22 - 28 กุมภาพันธ์ 2547). *สยามธุรกิจ* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.siamturakij.com> [22 มีนาคม 2547]

ไปด้วย "ธุรกิจผู้สูงอายุ", คอลัมน์ Good Idea. (1 เมษายน 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* 27 (3571: 2771) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [1 เมษายน 2547]

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. (2547). เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจไทยที่สำคัญ (2542-2546) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.krc.co.th> [18 มิถุนายน 2547]

ส่งออกตลาดใหม่มาแรง ปี 47 ยอดทะลุ 1.4 ล้านล้าน. (18 - 24 เม.ย. 2547). *สยามธุรกิจ* 488 (18-24 เม.ย. 2547) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.siamturakij.com> [19 พฤษภาคม 2547]

ส่งออกบูม "ร้านไทย/สปา" โคนินเตอร์ รุกหนักตะวันออกกลาง ยุโรป อเมริกา. (15 เมษายน 2547). *ประชาชาติธุรกิจ* 27 (3575: 2775) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [15 เมษายน 2547]

สถาบันการศึกษา รับลูกภาครัฐ แห่งเปิดหลักสูตรสร้างเจ้าแก้ว. (20 พฤษภาคม 2547). *ผู้จัดการรายสัปดาห์* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/weekly> [20 พฤษภาคม 2547]

สปอร์ตคลับแดนปลาดิบทำไม? กลับมาเพื่ออีกรอบ. (29 เมษายน 2547). *ผู้จัดการ* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th> [29 เมษายน 2547]

สภาที่ปรึกษาฯ เสนอ 14 ยุทธศาสตร์ ชูไทยศูนย์กลางโลจิสติกส์ภูมิภาค. (14 พฤษภาคม 2547). *ผู้จัดการรายสัปดาห์* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/weekly> [14 พฤษภาคม 2547]

สภาพเศรษฐกิจ จังหวัดนครราชสีมา. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.koratpoc.com/a/ceo.php#economy> [18 มิถุนายน 2547]

สภาพณ์ มั่นใจเศรษฐกิจไตรมาสแรกอีสานเพิ่ม. (24 มีนาคม 2547). *ผู้จัดการรายวัน* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily> [24 มีนาคม 2547]

สภาพณ์อีสานตั้ง 3 ชาติร่วมค้า ดัน "มุกดาหาร" เป็นฐานผ่านแดน. (9 มิถุนายน 2547). *กรุงเทพธุรกิจ* [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [9 มิถุนายน 2547]

- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 17 พฤษภาคม 2547. การส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไตรมาสแรก ปี 2547. **ข่าวสำหรับสื่อมวลชน**. ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 นครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2 เมษายน 2547. การส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไตรมาสแรก ปี 2547. **ข่าวสำหรับสื่อมวลชน**. ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 นครราชสีมา.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2545). เศรษฐกิจฐานความรู้: ก้าวใหม่ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไทย. **เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ ประจำปี 2545 ของที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย เรื่อง การพัฒนาประเทศสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้**, 22-23 พฤศจิกายน 2545 ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. **สถิติแรงงาน** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nso.go.th> [8 สิงหาคม 2546]
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2547). **การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2546** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nso.go.th> [18 มิถุนายน 2547]
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2547). **การสำรวจอุตสาหกรรมการผลิต พ.ศ. 2546: ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nso.go.th> [18 มิถุนายน 2547]
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2547). **ประมาณการแนวโน้มภาวะการทำงานของประชากร 2547** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nso.go.th> [18 เมษายน 2547]
- ไทนครแสสะพานข้ามโขง 2 บูมมุกดาหารสู่ Gate Way อินโดจีน: รายงาน. (22 มีนาคม 2547). **ประชาชาติธุรกิจ** 27 (3568): 2768 [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/prachachat> [22 มีนาคม 2547]
- ออร่าเคิล-ม.รังสิตร่วมผลิตบัณฑิตไอที รับแรงงานทักษะสูง. (23 เมษายน 2547). **กรุงเทพธุรกิจ** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [23 เมษายน 2547]
- อัลวิน ทอฟเลอร์ชี้อนาคตไทย ต้องปรับตัวอย่างมีเป้าหมาย. (3 - 5 มิถุนายน 2547). **ฐานเศรษฐกิจ** (1910) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.thannews.th.com/> [3 มิถุนายน 2547]
- อาชีวะ' ดึงเอกชนเปิดสอนทวิภาคี พัฒนาพนักงานรับวุฒิปวส. คำปลึก. (14 พฤษภาคม 2547). **กรุงเทพธุรกิจ** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [14 พฤษภาคม 2547]
- อุตุฯ ยานยนต์วิกฤติขาดคนกว่าแสนตำแหน่ง. (7 พฤษภาคม 2547). **กรุงเทพธุรกิจ** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com> [7 พฤษภาคม 2547]
- ไอบีเอ็มรุกซ็อกกิจการ Outsourcing ในอินเดีย. (29 เมษายน 2547). **ผู้จัดการ** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th> [29 เมษายน 2547]
- ฮาร์วาร์ดให้ นส. ไปเมืองนอก เรียนรู้ประสบการณ์นอกตำรา. (10 พฤษภาคม 2547). **ผู้จัดการรายวัน** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.manager.co.th/daily> [10 พฤษภาคม 2547]

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2547). สถานการณ์การว่างงาน ปี 2547 [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nso.go.th> [พฤษภาคม 2547]

อมรวิชัย นาคทรพรพ. (2540). *ความฝันของแผ่นดิน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ตะวันออก จำกัด (มหาชน).
เอี่ยมพร สิงห์กาญจน์. 12 มีนาคม 2547. “ตลาดแรงงานปี 47” จ้างงานเพิ่ม ค่าตอบแทนพุ่ง ผลพวงอุตสาหกรรมขยายตัว. *มติชนรายสัปดาห์* 24(1230) [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.matichon.co.th/week> [12 มีนาคม 2547]

Closs, D. J. and Stank, T. P. (1999). A cross-functional curriculum for supply chain education at Michigan State University. *Journal of Business Logistics* 20 (1).

Pearson I. and Lyons M. Business 2010. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nesdb.go.th> [1 เมษายน 2547]

International Institute for Management Development. **World Competitive Yearbook 2003** [Online]. Available from: <http://www.imd.ch> [2003, July 1]

เว็บไซต์สถาบันการศึกษาที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูล

ประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	www.chula.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	www.ku.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยมหิดล	www.mahidol.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	www.tu.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	www.ru.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	www.swu.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	www.stou.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยบูรพา	www.buu.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	www.ubu.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	www.kku.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	www.msu.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	www.psu.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยทักษิณ	www.tsu.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	www.mfu.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยนเรศวร	www.nu.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	www.chiangmai.ac.th [24/5/2546]

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	www.wu.ac.th [24/5/2546]
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	www.mju.ac.th [24/5/2546]
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [นครราชสีมา]	www.nec.rit.ac.th [20/5/2546]
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา	www.rin.ac.th [20/5/2546]
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	www.bu.ac.th [20/5/2546]
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	www.utcc.ac.th [20/5/2546]
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	www.au.edu [20/5/2546]
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	www.dpu.ac.th [20/5/2546]
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	www.spu.ac.th [20/5/2546]
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	www.vu-korat.ac.th [20/5/2546]
มหาวิทยาลัยชินวัตร	www.shinawatra.ac.th [18/5/2546]
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	www.mut.ac.th [18/5/2546]
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	www.kbu.ac.th [18/5/2546]
มหาวิทยาลัยรังสิต	www.rsu.ac.th [18/5/2546]
มหาวิทยาลัยสยาม	www.siam.edu [18/5/2546]
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	www.stjohn.ac.th [18/5/2546]
มหาวิทยาลัยนิวัฒนา	www.nivadhana.ac.th [18/5/2546]
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย	www.eau.ac.th [18/5/2546]
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	www.hcu.ac.th [16/5/2546]
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	www.sau.ac.th [16/5/2546]
มหาวิทยาลัยพายัพ	www.payap.ac.th [16/5/2546]
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	www.neu.ac.th [16/5/2546]
มหาวิทยาลัยคริสเตียน	www.christian.ac.th [16/5/2546]
มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา	www.cpu.ac.th [16/5/2546]
มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ [ประเทศไทย]	www.webster.edu/thailand [16/5/2546]
วิทยาลัยนครราชสีมา	www.c-tech.ac.th/insti.html [25/5/2547]
ประเทศสหรัฐอเมริกา	
Carnegie Mellon University	www.cmu.edu [16/5/2546]
Michigan State University	www.msu.edu [30/9/2546]
New York University	www.stern.nyu.edu [16/5/2546]
University of Pennsylvania	www.wharton.edu [16/05/2546]

University of Wisconsin	www.bus.wisc.edu [16/5/2546]
ประเทศแคนาดา	
McGill University	www.mcgill.ca [1/10/2546]
McMaster University	www.degroote.mcmaster.ca [1/10/2546]
University of Alberta	www.ualberta.ca [1/10/2546]
University of British Columbia	www.ubc.ca [1/10/2546]
University of Toronto	www.scar.utoronto.ca [1/10/2546]
ประเทศสหราชอาณาจักร	
University of Bath	www.bath.ac.uk [1/10/2546]
University of Edinburgh	www.ed.ac.uk [2/10/2546]
University of Leeds	www.leeds.ac.uk [2/10/2546]
University of Manchester	www.man.ac.uk [2/10/2546]
University of Newcastle upon Tyne	www.ncl.ac.uk [2/10/2546]
University of Nottingham	www.nottingham.ac.uk [2/10/2546]
University of Sheffield	www.shef.ac.uk [16/05/2546]
University of St Andrews	www.st-andrew.ac.uk [2/10/2546]
University of York	www.york.ac.uk [1/10/2546]
Warwick University	www.warwick.ac.uk [1/10/2546]
ประเทศออสเตรเลีย	
Curtin University of Technology	www.cbs.curtin.edu.au [3/10/2546]
Macquarie University	www.mq.edu.au [3/10/2546]
University of Melbourne	www.acadreg.unimelb.edu.au [3/10/2546]
University of South Australia	www.unisanet.unisa.edu.au [16/5/2546]
ประเทศญี่ปุ่น	
Kobe University	http://www.kobe-u.ac.jp [9/2/2547]
Kyoto Sanyo University	www.kyoto-su.ac.jp [9/2/2547]
Waseda University	www.waseda.ac.jp [9/2/2547]
ประเทศสิงคโปร์	
Nanyang Technology University	www.nbs.ntu.edu.sg [16/5/2546]
National University of Singapore	www.nus.edu.sg [16/5/2546]
Singapore Management University	www.smu.edu.sg [16/5/2546]

ภาคผนวก ก

หลักสูตรที่เปิดสอนและการรับนักศึกษา
ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หลักสูตรที่เปิดสอนและการรับนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1. หลักสูตรที่เปิดสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ในปีการศึกษา 2547 มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกใน 7 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเกษตร วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีการจัดการ และสาธารณสุขศาสตร์ ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ประกอบด้วยหลักสูตรต่อไปนี้

- 1) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย หลักสูตรสาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ ฟิสิกส์ เคมี การรับรู้จากระยะไกล เทคโนโลยีเลเซอร์ จุลชีววิทยา ชีววิทยาสัตว์เลี้ยงและชีวเคมี
- 2) กลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร ประกอบด้วย หลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช เทคโนโลยีการผลิตสัตว์ เทคโนโลยีอาหาร และเทคโนโลยีชีวภาพ
- 3) กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ ประกอบด้วย หลักสูตรสาขาวิชาวิศวกรรมเกษตร วิศวกรรมขนส่ง วิศวกรรมคอมพิวเตอร์ วิศวกรรมเคมี วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมเซรามิก วิศวกรรมโทรคมนาคม วิศวกรรมพอลิเมอร์ วิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมโยธา วิศวกรรมโลหการ วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม วิศวกรรมอุตสาหการ และเทคโนโลยีธรณี
- 4) กลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย หลักสูตรสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (นิเทศศาสตร์, ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ, สารสนเทศศึกษา)
- 5) กลุ่มสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา
- 6) กลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ ประกอบด้วย หลักสูตรสาขาวิชาการจัดการ
- 7) กลุ่มสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ประกอบด้วย หลักสูตรสาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม และ อาชีวอนามัยและความปลอดภัย

2. ภาวะการหางานทำของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี รุ่นปีการศึกษา 2544

จากรายงานการสำรวจภาวะการหางานทำของบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี รุ่นปีการศึกษา 2544 ซึ่งมีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี 1,007 คน แบ่งเป็นกลุ่มสาขาวิชา วิศวกรรมศาสตร์ 812 คน (ร้อยละ 80.64) กลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีการเกษตร 122 คน (ร้อยละ 12.11) และกลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 73 คน (ร้อยละ 7.25) โดยมีจำนวนบัณฑิตที่กรอกแบบสำรวจ 660 คน พบว่า

- 1) มีบัณฑิตทำงานแล้ว 477 คน คิดเป็นร้อยละ 72.27 ส่วนที่ยังไม่ได้ทำงาน ร้อยละ 45 ให้เหตุผลว่ากำลังจะศึกษาต่อ ซึ่งอัตราการได้งานทำเมื่อสำเร็จการศึกษาของบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2544 สูงกว่าปีก่อนหน้าที่เท่ากับร้อยละ 47 ในปีการศึกษา 2541 ร้อยละ 57 ในปีการศึกษา 2542 และร้อยละ 67 ในปีการศึกษา 2543

2) ลักษณะอาชีพที่บัณฑิตทำ ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 78 คือ พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน รองลงมา คือ รับราชการ/ลูกจ้าง/พนักงานของรัฐ ร้อยละ 9 และกิจการของครอบครัว ร้อยละ 4

3) ที่ตั้งของสถานที่ทำงาน 3 อันดับแรก คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ร้อยละ 47 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 20 และภาคตะวันออก ร้อยละ 14 ตามลำดับ

3. รูปแบบการรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มุ่งเน้นการกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมีการรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2 วิธี คือ

1) การให้โควตา โดยไม่มีการสอบร้อยละ 80 ของจำนวนรับ ซึ่งมหาวิทยาลัยดำเนินการเอง โดยจัดเป็นโควตา 2 ประเภท คือ

- โควตาโรงเรียน ร้อยละ 25 ให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนใน 8 จังหวัด ซึ่งเป็นเขตปฏิบัติการ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ศรีสะเกษ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง ตามสัดส่วนของผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียน

- โควตาจังหวัด ร้อยละ 55 ให้แก่จังหวัดทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ตามสัดส่วนของจำนวนผู้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัด ยกเว้น 8 จังหวัดข้างต้น

2) การสอบคัดเลือกผ่านทบวงมหาวิทยาลัย ร้อยละ 20 ของจำนวนรับ โดยรับสมัครและจัดสอบตามประกาศของทบวงมหาวิทยาลัยในแต่ละปี

ภาคผนวก ข

ยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

ยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เชื่อมโยงกัน 3 กลุ่มยุทธศาสตร์ ได้แก่ การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง และการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืน ทั้ง 3 กลุ่มยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ย่อยที่สำคัญ โดยจะกล่าวถึงเฉพาะยุทธศาสตร์ที่มีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้านการจัดการ 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. **กลุ่มที่ 1 การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทย** เพื่อแก้ปัญหาการบริหารจัดการในประเทศของภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนที่ยังขาดประสิทธิภาพ ปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของโลก

1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี

▪ ปรับระบบบริหารจัดการของภาครัฐ ให้เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถของภาคธุรกิจเอกชนและเศรษฐกิจชุมชน โดยให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารการผลิตและการตลาดแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งเศรษฐกิจชุมชน

▪ กระจายหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการเจ้าของเรื่องมีการพัฒนาความรู้ ทั้งในด้านเทคนิควิชาการและการบริหารจัดการ

▪ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีของภาคเอกชน โดยสร้างมาตรการจูงใจเป็นรางวัลให้กับกิจการที่มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

2. **กลุ่มที่ 2 การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง** มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สร้างความมั่นคงทางสังคมและความเข้มแข็งของครอบครัว สร้างความเชื่อมโยงของการพัฒนาชนบทและเมืองให้มีบทบาทส่งเสริมและสนับสนุนกันและกัน ให้คนไทยสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อกระแสโลกาภิวัตน์ และเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างเหมาะสม ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบท รวมถึงปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพและการคุ้มครองทางสังคม

▪ ปรับปรุงการจัดหลักสูตรให้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น สามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยเพิ่มเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

▪ ผลิตและพัฒนาบุคลากรและนักวิจัย โดยเฉพาะสาขาที่มีศักยภาพสูงและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เช่น การเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร การแพทย์และสาธารณสุข พลังงาน เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

- สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและฝึกอบรม กับสถานประกอบการทั้งในประเทศและที่ต่างชาติเข้ามาลงทุน ในการแลกเปลี่ยนทรัพยากร การประสานการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตร และการกำหนดเป้าหมายการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

- สร้างผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัวและผู้ประกอบการขนาดเล็ก โดยให้การฝึกอบรมเพิ่มความรู้ด้านเทคนิคการทำธุรกิจฯ

3) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน

- ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนระดับฐานรากอย่างเป็นระบบครบวงจร ทั้งในด้านการผลิต-แปรรูป-ตลาด-แหล่งเงินทุนหมุนเวียน

- เสริมสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถ ให้คนยากจนก่อร่างสร้างตัวและพึ่งตนเองได้มากขึ้น ด้วยการนำหลักการและแนวคิดกระบวนการสหกรณ์มาใช้ประโยชน์

- ให้ภาครัฐภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชนและสถาบันการศึกษาในพื้นที่มีบทบาท ร่วมกันในการเตรียมความพร้อมของคนและระบบ เพื่อพัฒนาทักษะและเทคโนโลยีการผลิต รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์พื้นบ้านประยุกต์ในตัวสินค้า

- สร้างเครือข่ายความร่วมมือของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชน องค์กรชุมชน และสถาบันการศึกษา ในการพัฒนาเครือข่ายธุรกิจชุมชนให้สามารถเชื่อมโยงกับธุรกิจขนาดใหญ่ได้อย่างต่อเนื่อง

- เพิ่มขีดความสามารถผู้ประกอบการ ทั้งในระดับชุมชนและท้องถิ่นให้เข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยรัฐร่วมกับเอกชนและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ปรับปรุงหลักสูตร การศึกษา รวมทั้งจัดฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคนิคทางวิชาการที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น

- พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพให้พร้อมรองรับการปรับตัวสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเร่งพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิต การเกษตรและการแปรรูปการเกษตร พร้อมทั้งพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจเชื่อมโยงภาคเหนือตอนล่างและพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยมีกลุ่มจังหวัดนครราชสีมาและขอนแก่นเป็นศูนย์กลาง'

3. กลุ่มที่ 3 การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืน จากที่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมา ยังขยายตัวในเชิงปริมาณที่เกิดจากการเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิตเป็นหลัก ทั้งยังพึ่งพิงทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ขาดการบริหารเศรษฐกิจและการเตรียมพร้อมที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการปรับโครงสร้างและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาวยังมีประสิทธิภาพต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศักยภาพของคน ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความสามารถด้านบริหารจัดการ และบริการโครงสร้างพื้นฐาน ผลิตภาพการผลิตโดยรวมจึงลดลงอย่างต่อเนื่อง กลุ่มยุทธศาสตร์นี้จึงมุ่งเน้นการบริหารเศรษฐกิจส่วนรวมที่ดี

พัฒนาสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ ระดับวิสาหกิจและหน่วยผลิต พื้นฐาน และสร้างความเชื่อมโยงและความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจภายในและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

4) ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม

- เพิ่มศักยภาพและสมรรถนะของประเทศ ให้สามารถสนับสนุนการลงทุนและถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อประเทศโดยรวม

5) ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ

- เพิ่มขีดความสามารถ ทักษะของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ให้มีขีดความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการได้

- ผลิตและพัฒนาบุคลากรในภาคการผลิตที่แท้จริง โดยพัฒนาคนและสร้างเครือข่ายให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันฝึกอบรม สถาบันเฉพาะทาง และสถานประกอบการภาคการผลิตต่าง ๆ

- เสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการตลาด และการกระจายผลผลิตไปสู่ตลาด และเตรียมความพร้อมเพื่อแสวงหาโอกาสจากการค้าเสรี เช่น ส่งเสริมการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในการจัดหา และเป็นช่องทางการตลาดกระจายสินค้า

- สร้างและผลักดันขบวนการเพิ่มผลผลิตของประเทศ เพื่อการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืน

- ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและธุรกิจชุมชน เพื่อสร้างงานและขยายฐานการผลิตให้มั่นคงและยั่งยืน เช่น การพัฒนาระบบบริหารจัดการ การสนับสนุนกระบวนการสหกรณ์ พร้อมทั้งสนับสนุนให้บรรจุในหลักสูตรการศึกษา เพื่อประชาสัมพันธ์แนวคิดแก่ชุมชน

- ส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงาน กระจายรายได้และหารายได้จากเงินตราต่างประเทศ เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การพัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ

6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- สนับสนุนการนำเทคโนโลยี แนวคิดและการบริหารจัดการใหม่ๆ มาพัฒนานวัตกรรมด้านอุตสาหกรรมแปรรูปจากวัตถุดิบการเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร ฯลฯ

- ประเมินและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีของภาคการผลิต ควบคู่ไปกับการประเมินความต้องการกำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในทุกสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

ภาคผนวก ค

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศของประเทศไทย

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศของประเทศไทย

ประเทศไทยมีนโยบายในการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ ทั้งการจัดทำเขตการค้าเสรี และความร่วมมือกับกลุ่มอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การจัดทำเขตการค้าเสรี มีความคืบหน้า ดังนี้

1.1 อาเซียน-จีน มีการลงนามใน *Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation* โดยจะมีการลดภาษีสินค้ากลุ่มแรกภายใต้ Early Harvest Programme ในพิกัด 01 - 08 ได้แก่ สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ ปลาและอาหารทะเล นมและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์จากพืชและสัตว์ ผักและผลไม้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 และภาษีจะลดลงเหลือร้อยละ 0 ภายในปี 2549 และมีการเจรจาอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการลดภาษีสินค้ากลุ่มอื่น การเปิดตลาดการค้าบริการ การลงทุนและแหล่งกำเนิดสินค้า

1.2 ไทย-จีน มีการลงนามในความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ ให้เหลือร้อยละ 0 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546

1.3 ไทย-อินเดีย มีการลงนามกรอบความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย - อินเดีย เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2546 กรอบคลุมการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า (เริ่มต้นเปิดเจรจาเดือน มกราคม 2547 และให้แล้วเสร็จภายในเดือนมีนาคม 2548) ด้านการค้าบริการและการลงทุน (เริ่มต้นเจรจาเดือน มกราคม 2547 และให้เสร็จสิ้นภายในเดือนมกราคม 2549) ทั้งนี้ ได้ตกลงให้มีการลดภาษีสินค้าบางส่วนทันที (Early Harvest Scheme: EHS) โดยจะทยอยลดภาษีแต่ละปีลงในอัตราร้อยละ 50 75 และ 100 ของอัตรากาฬิ MFN applied rates ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2547 จนถึงวันที่ 1 มีนาคม 2549 ตามลำดับ กรอบคลุมสินค้ารวม 84 รายการ

1.4 ไทย - บารห์เรน ได้ลงนามกรอบความตกลงการเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจไทย - บารห์เรน (CEP) และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2545 โดยลดภาษีในเบื้องต้น (Early Harvest) จำนวน 626 รายการเหลือร้อยละ 0 และร้อยละ 3 และภาษีย้อยละ 3 จะลดลงเป็น 0 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2548 นอกจากนี้มีการหารือการเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุน ภายในปลายปี 2547

1.5 ไทย - ออสเตรเลีย (Thai - Australian FTA :TAFTA) มีการลงนามเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2547 นับเป็นความตกลงการค้าเสรีสองฝ่ายฉบับแรกของไทยที่จัดทำกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นความตกลงที่มีขอบเขตกว้างขวาง (Comprehensive) โดยทั้งสองฝ่ายจะลดภาษีเป็น 0 สำหรับบางส่วนของรายการสินค้าทั้งหมดทันที เมื่อความตกลงมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2548 และสำหรับรายการสินค้าที่เหลือทั้งหมดจะลดภาษีเป็น 0 ภายในปี พ.ศ. 2553 สำหรับสินค้าอ่อนไหวจะทยอยลดเป็น 0 ในปี พ.ศ. 2558 - 2568 และมีการใช้มาตรการปกป้องพิเศษ สำหรับสินค้าเกษตรที่เป็นสินค้าอ่อนไหว เพื่อให้ระยะเวลาในการปรับตัวแก่ผู้ผลิตภายในประเทศ ส่วนการเปิดตลาดด้านการค้าบริการและการ

ลงทุน ครอบคลุมเกี่ยวกับการเข้าร่วมลงทุน การอำนวยความสะดวกให้นักลงทุนและผู้ให้บริการ และการให้บุคลากรเข้าไปให้บริการ เป็นต้น

1.6 ไทย - เปรู ได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างไทยและเปรู ซึ่งเริ่มเจรจาตั้งแต่ปี 2547 และคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี 2548 ทั้งนี้เขตการค้าเสรีไทย-เปรู จะมีผลสมบูรณ์ภายในปี 2558

1.7 ไทย - ญี่ปุ่น มีการเจรจาจัดทำ Closer Economic Partnership (CEP) ครอบคลุม FTA และความร่วมมือทางวิชาการ และมีคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยความตกลง Japan - Thailand Economic Partnership (JTEP) ขณะนี้อยู่ระหว่างการเจรจา

1.8 ไทย - นิวซีแลนด์ มีการประชุมครั้งแรกเพื่อเตรียมการเจรจา เมื่อเดือนพฤษภาคม 2547 โดยการเจรจาจะครอบคลุมทั้งเรื่อง การค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน รวมทั้งความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านต่างๆ โดยใช้ Thailand-Australia FTA เป็นแนวทางในการเจรจา และจะให้ความตกลงฯ เริ่มมีผลบังคับใช้ประมาณกลางปี 2548

1.9 ไทย - สหรัฐฯ อยู่ระหว่างการเจรจา คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2548

1.10 BIMSTEC มีสมาชิก 7 ประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย พม่า เนปาล ศรีลังกา และไทย ได้ลงนามในกรอบความร่วมมือ เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ 2547 ซึ่งจะมีการตั้งคณะกรรมการเจรจาการค้า (TNC) เพื่อเจรจาความตกลงฯ และจะเริ่มเจรจาเดือนกรกฎาคม 2547 (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, <http://www.dtn.moc.go.th>, พฤษภาคม 2547)

2. สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations) หรือ อาเซียน (ASEAN) ก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงปลอดภัยทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดี บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งขณะนี้ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของอาเซียนได้ขยายครอบคลุมไปสู่ทุกสาขาหลักทางเศรษฐกิจ ทั้งในด้านการค้า การลงทุน มาตรฐานอุตสาหกรรมและการเกษตร ทรัพย์สินทางปัญญา การขนส่ง พลังงาน และการเงินการคลัง เป็นต้น

ปัจจุบัน ASEAN ประกอบด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สหภาพพม่า สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย และ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นับเป็นการรวมตัวของกลุ่มประเทศที่มีบทบาทและพลังต่อรองในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ทำให้มีประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น และมีหลายประเทศในโลกสนใจที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์ และกระชับความร่วมมือกับอาเซียนในฐานะคู่เจรจา

ในปี 2535 อาเซียนได้จัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ขึ้น เพื่อที่จะส่งเสริมการค้าระหว่างกัน โดยการลดภาษีศุลกากรให้แก่สินค้าส่งออกของกันและกัน และดึงดูดการลงทุนจากภายนอกภูมิภาคให้เข้ามาลงทุนในภูมิภาคมากขึ้น เขตการค้าเสรีอาเซียนนี้จะบรรลุผลสมบูรณ์สำหรับสมาชิก 6 ประเทศแรกในปี 2546 ตามด้วยเวียดนามในปี 2549 ลาวและพม่าในปี 2551 และกัมพูชาในปี 2553 นอกจากนี้ อาเซียนยังได้มีมาตรการต่าง ๆ ในการส่งเสริมการค้า การลงทุน และความร่วมมือกันในด้านอุตสาหกรรม การเงินและการธนาคาร และการบริการระหว่างกัน ที่สำคัญ ได้แก่ โครงการความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมอาเซียน (ASEAN Industrial Cooperation: AICO) และ เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) เป็นต้น นอกจากนี้ เพื่อให้อาเซียนเติบโตก้าวหน้า มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและมีความมั่งคั่งร่วมกัน อาเซียนได้มีข้อริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI) ขึ้น เพื่อที่จะลดช่องว่างทางการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและใหม่ของอาเซียนด้วย

3. การประชุมเอเชีย-ยุโรป (Asia - Europe Meeting - ASEM) จัดขึ้นครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย ระหว่างวันที่ 1 - 2 มีนาคม 2539 โดยมีผู้นำประกอบด้วยประมุขและหัวหน้ารัฐบาลจากยุโรป 15 ประเทศ ซึ่งเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป (ออสเตรีย เบลเยียม เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ อิตาลี ไอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน สวีเดน และสหราชอาณาจักร) และคณะกรรมการยุโรป และเอเชีย 10 ประเทศ คือ อาเซียน 7 ประเทศ (บรูไนดารุซซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม) รวมทั้ง จีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี เข้าร่วมการประชุมเพื่อหารือแนวทางการส่งเสริมความเชื่อมโยงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ระหว่างภูมิภาคเอเชีย-ยุโรป ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการสร้างสมดุลในความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์กลางกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างเอเชีย ยุโรป และอเมริกาเหนือ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของโลก

ผลสำเร็จของการประชุม ASEM ครั้งแรก มีการริเริ่มและพัฒนากิจกรรมความร่วมมือในสาขาต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อไทยและประเทศสมาชิกอื่น ๆ นอกจากนี้ ASEM ยังเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมสันติภาพความมั่นคง และสร้างความไว้วางใจระหว่างประเทศในเอเชียและยุโรปมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมความร่วมมือในสาขาอื่นต่อไป

4. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (Asia - Pacific Economic Cooperation - APEC) เป็นกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างเขตเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก สถาปนาเมื่อปี พ.ศ. 2532 เพื่อตอบสนองต่อภาวะการพึ่งพาทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น โดยมุ่งเน้นความเจริญเติบโตและการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกและภูมิภาค โดยสนับสนุนอุดมการณ์การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแบบเปิด และส่งเสริมระบอบการค้าพหุภาคี ขณะเดียวกันเอเปคต้องการถ่วงดุลอำนาจทางเศรษฐกิจของกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะสหภาพยุโรปซึ่งมีแนวโน้มเป็นกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ปิดกั้นการค้าจากภายนอก

ปัจจุบันเอเปคมีสมาชิก 21 ราย ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไนดารุสซาลาม แคนาดา ชิลี สาธารณรัฐประชาชนจีน เขตปกครองพิเศษฮ่องกง อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี มาเลเซีย เม็กซิโก นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี เปรู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหพันธรัฐรัสเซีย สิงคโปร์ จีนไทเป ไทย สหรัฐอเมริกา และเวียดนาม

5. แนวความคิดความร่วมมือเอเชีย (Asia Cooperation Dialogue – ACD) เป็นความริเริ่มของไทยที่ต้องการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศและความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคต่างๆ ของทวีปเอเชีย เนื่องจากเอเชียเป็นเพียงทวีปเดียวที่ยังขาดกลไกความร่วมมือระดับทวีป ในการประชุมครั้งแรกรัฐบาลไทยได้เลือกเชิญประเทศสมาชิกอาเซียน + 3 ทั้งหมด และประเทศในเอเชียอื่นอีก 17 ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน เกาหลี สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า บรูไน อินเดีย บังกลาเทศ ปากีสถาน กาตาร์ และบาห์เรน ซึ่งทุกประเทศ ยกเว้น พม่า (ซึ่งกำลังมีปัญหาชายแดนกับไทย) เมื่อเดือนมิถุนายน 2545

ประเทศที่เข้าร่วมการประชุม ACD ทั้งหมด 16 ประเทศนอกเหนือจากไทย เป็นคู่ค้าของไทยที่มีปริมาณการค้ารวมถึง 2.54 ล้านล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 45 ของการค้ารวมทั้งหมดของไทยในปี 2544 ดังนั้น หากความร่วมมือในกลุ่ม ACD บังเกิดผล และนำไปสู่ความร่วมมือด้านการค้า การลงทุนมากขึ้น ในอนาคตคาดว่าไทยน่าจะได้ประโยชน์จากความร่วมมือในสาขาต่าง ๆ ของ ACD พอสมควร อาทิ การส่งเสริมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเอเชีย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและย่อม การบริหารทรัพยากรธรรมชาติ ความมั่นคงด้านพลังงาน การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมและเครือข่ายการสื่อสาร เป็นต้น

6. ความร่วมมือกรอบ BIMSTEC หรือ ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation) เป็นกรอบความร่วมมือระหว่าง 7 ประเทศในภูมิภาคอ่าวเบงกอล ได้แก่ บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย พม่า เนปาล ศรีลังกา และไทย โดยประเทศสมาชิกจะต้องมีภูมิประเทศติดอ่าวเบงกอล หรือฝั่งอ่าวเบงกอลเป็นหลัก ก่อตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2540 ภายใต้การริเริ่มและผลักดันของไทย

กลุ่ม BIMSTEC มีประชากรรวมถึง 1,300 ล้านคน แต่ปัจจุบันยังมีการค้า การลงทุน และการเดินทางติดต่อระหว่างกันค่อนข้างน้อย ทำให้ยังมีโอกาสและช่องทางในการที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันได้อีกมาก การจัดตั้ง BIMSTEC จึงมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาค โดยส่งเสริมความร่วมมือและส่งเสริมผลประโยชน์ร่วมกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศสมาชิกในรูปของการฝึกอบรม การค้นคว้าวิจัย และกระชับความร่วมมือเพื่อใช้ประโยชน์จากภาคการศึกษาและอุตสาหกรรม การขยายการค้า และการลงทุน ตลอดจนปรับปรุงระบบการสื่อสารและการคมนาคม เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชากรในภูมิภาค และส่งเสริมความร่วมมือที่ใกล้ชิดกับองค์การระหว่างประเทศ

ภาคผนวก ง

สภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและแนวโน้ม

สภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยและแนวโน้ม

1. การขยายตัวทางเศรษฐกิจ

หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยหดตัวร้อยละ 1.4 ในปี 2540 และทวีความรุนแรงเป็นร้อยละ -10.5 ในปี 2541 เศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัวในปี 2542 และ 2543 โดยขยายตัวร้อยละ 4.4 และ 4.6 ตามลำดับ จากผลการดำเนินมาตรการของรัฐบาลในการฟื้นฟูเสถียรภาพและกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ และภาวะเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาที่ขยายตัวได้ดี จึงทำให้การส่งออกของไทยเพิ่มมากขึ้น แต่ช่วงปลายปี 2543 ถึงปี 2544 เศรษฐกิจโลกชะลอตัวซึ่งส่งผลกระทบต่อ การส่งออกของไทยทำให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจช้าลง โดยขยายตัวเพียงร้อยละ 1.9 ในปี 2544 แสดงถึงความอ่อนไหวของเศรษฐกิจไทยต่อการเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายนอกค่อนข้างมาก ปี 2545 เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวได้ดีในอัตราร้อยละ 5.3 โดยมีแรงสนับสนุนมาจากอุปสงค์ภายในประเทศเป็นสำคัญ

ในปี 2546 เศรษฐกิจไทยยังคงขยายตัวดีต่อเนื่องจากปี 2545 โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.7 แม้ในช่วงครึ่งแรกของปี ความไม่แน่นอนของการประกาศสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิรัก และความกังวลเกี่ยวกับโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) ได้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของภาคเอกชน ทำให้กระทบต่อการลงทุนและรายได้จากการท่องเที่ยว ปัจจัยหลักที่สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจมาจาก การใช้จ่ายบริโภคภาคเอกชนที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมูลค่าการส่งออกที่ขยายตัวสูงเป็นประวัติการณ์ อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจโลกที่มีการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาที่เป็นคู่ค้าสำคัญ ซึ่งสะท้อนว่าเศรษฐกิจไทยยังพึ่งพาการส่งออกมาก นอกจากนี้ ภาครัฐมีการใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจหลายมาตรการ อาทิ การต่ออายุมาตรการสนับสนุนภาคอสังหาริมทรัพย์จนถึงสิ้นปี 2546 การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการค้าในภูมิภาคและการแสวงหาตลาดส่งออกใหม่ๆ

2. โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

เศรษฐกิจไทยพึ่งพิงภาคเกษตรกรรมน้อยลง โดยภาคเกษตรกรรมมีส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product หรือ GDP) ลดลงจากร้อยละ 11.6 เหลือร้อยละ 11.3 และร้อยละ 10 ในปี 2545 และ 2546 ตามลำดับ ภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญมากขึ้น คือ ภาคอุตสาหกรรม มีสัดส่วนมูลค่าต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 35.8 ในปี 2545 เป็นร้อยละ 38 ในปี 2546 โดยมีการขยายตัวมากในหมวดอิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์ไฟฟ้า ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่นำเข้าปัจจัยการผลิตต่างประเทศในสัดส่วนสูง คือ ประมาณร้อยละ 68 ของการผลิต ทำให้ประเทศต้องนำเข้าปัจจัยการผลิตมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, มิถุนายน 2546)

ตารางที่ 1 ง โครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย พ.ศ. 2546

ภาคเศรษฐกิจ	สัดส่วนต่อ GDP (%)	สัดส่วนต่อกำลังแรงงาน (%)
เกษตร	10	40
อุตสาหกรรม	38	16
การค้าส่ง ค้าปลีก	14	15
บริการอื่นๆ*	38	28

หมายเหตุ *บริการอื่นๆ รวมถึง ภาคการเงิน การศึกษา และ โรงแรมและภัตตาคาร เป็นต้น

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย, <http://www.bot.or.th>, กรกฎาคม 2547.

3. ด้านการเกษตร

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ไข่ เนื้อและกุ้ง ปี 2546 รายได้เกษตรกรจากการขายพืชผลสำคัญขยายตัวร้อยละ 25.6 ซึ่งสูงเป็นประวัติการณ์ทั้งในแง่ผลผลิตและราคา โดยเฉพาะราคายางพาราและข้าวหอมมะลิที่เป็นที่ต้องการสูงในตลาดโลก ส่วนรายได้เกษตรกรจากการทำประมงและปศุสัตว์ประสบปัญหาราคาลดต่ำ

4. ด้านอุตสาหกรรมและการลงทุน

ปี 2546 การผลิตขยายตัวดีตามอุปสงค์ในประเทศและต่างประเทศ อุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศขยายตัวดี โดยเฉพาะรถยนต์นั่ง รถจักรยานยนต์ และเครื่องเค็ม ส่วนอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกก็ขยายตัวดีเช่นกัน โดยเฉพาะแผงวงจรรวม อาหาร และยางแท่ง

การลงทุนภาคเอกชนมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 15 ของ GDP โดยมีการขยายตัวร้อยละ 17.9 ในปี 2546 ทั้งนี้ บรรยากาศการลงทุนมีแนวโน้มดีขึ้นตามการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจและการส่งออกที่ขยายตัวดี อุตสาหกรรมที่มีการขยายกำลังผลิต ได้แก่ อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า นอกจากนี้การผลิตมีแนวโน้มกระจายตัวสู่สาขาอุตสาหกรรมต่างๆ มากขึ้น

สำหรับธุรกิจที่นักวิชาการและนักธุรกิจหลายคนต่างเห็นว่าเป็นธุรกิจที่จะเติบโตมากในทศวรรษหน้า คือ ธุรกิจการแปรรูปอาหารและสินค้าเกษตร โดยมีปัจจัยความสำเร็จ คือ Supply Chain Management ทำอย่างไรให้ผลิตเร็วที่สุด ภายใต้ต้นทุนที่ต่ำที่สุดและถึงผู้บริโภคได้เร็วที่สุด มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และตอบสนองความต้องการผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของอัลวิน ทอฟเลอร์ นักวิชาการชื่อดังที่เห็นว่าใน 5 - 10 ปีข้างหน้า ไทยควรเน้นการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ เกษตรกรรม และวิทยาศาสตร์เพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาภาคเกษตรที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าในการเพิ่มการผลิตและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

5. ด้านการค้า

ธุรกิจค้าปลีกค้าส่งในปี 2546 ขยายตัวดี โดยดัชนีมูลค่าการค้าปลีกขยายตัวร้อยละ 15.1 และดัชนีมูลค่าค้าส่งขยายตัวร้อยละ 15.9 อันเนื่องจากปัจจัยสำคัญ คือ รายได้เกษตรกรอยู่ในเกณฑ์สูง การจ้างงานนอกภาคเกษตรที่เพิ่มขึ้น ราคาสินค้าที่เพิ่มไม่มาก อัตราดอกเบี้ยต่ำ การขยายตัวของสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคของธุรกิจเอกชนที่ไม่ใช่ธนาคาร รวมถึงภาวะเศรษฐกิจที่อยู่ในเกณฑ์ดี ธุรกิจค้าปลีกยังคงมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง โดยเฉพาะกลุ่มดิสเคาน์สโตร์

ในด้านการส่งออก ปี 2546 ประเทศไทยส่งออกสินค้ามูลค่า 78.4 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.6 ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าสำคัญ โดยเฉพาะกลุ่มอาเซียนและจีน สินค้าส่งออกหลัก ได้แก่ คอมพิวเตอร์และชิ้นส่วน แผงวงจรรวมและชิ้นส่วน รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์พลาสติก ส่วนการนำเข้าสินค้ามูลค่า 74.2 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.1

แนวโน้มการส่งออกไทยได้หันไปพึ่งตลาดใหม่เพิ่มมากขึ้น เพื่อลดความผันผวนจากการพึ่งพิงตลาดหลักที่มีความเสี่ยงสูง จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการส่งออก พบว่า ตลาดส่งออกหลักเดิมของไทย เช่น สหรัฐฯ สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น เริ่มมีภาวะการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น รวมทั้งยังมีมาตรการกีดกันการค้าและมาตรการสุขอนามัยต่างๆ ภาครัฐจึงมีนโยบายขยายการค้าในตลาดใหม่ให้มากขึ้น โดยมีเป้าหมายในปี 2547 จะขยายสัดส่วนการส่งออกไปตลาดใหม่เป็นร้อยละ 40 ของยอดการส่งออกทั้งหมด โดยตลาดใหม่หลักๆ ได้แก่ ตลาดแอฟริกา ตะวันออกกลาง อเมริกาใต้ ยุโรป ตะวันออก อินเดีย และจีน โดยเฉพาะตลาดอินเดียมีการขยายตัวสูงมาก (<http://www.siamturakij.com>, 18-24 เม.ย. 2547)

ตลาดใหม่อีกประเทศหนึ่งที่มีศักยภาพสูง คือ รัสเซีย ซึ่งที่ผ่านมามีปัญหาทางการเงินเพราะระบบธนาคารไม่น่าเชื่อถือ แต่ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) ได้เปิดวงเงินเครดิตไว้ 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อช่วยแก้ปัญหาสำหรับผู้ส่งออกไทย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ส่งออกมีความมั่นใจในการทำการค้ากับรัสเซียมากขึ้น เพราะจะได้รับเงินทันทีที่ได้มีการเปิด L/C จากผู้ซื้อในรัสเซีย สำหรับสินค้าที่มีโอกาสในการส่งออกไปยังรัสเซีย ครอบคลุมทั้งสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าบริการ เช่น ร้านอาหารไทย นวดแผนไทยและสปา ขณะที่ในด้านการลงทุน ไทยมีโอกาที่จะเข้าไปลงทุนตั้งโรงงานผลิตในรัสเซียได้ เช่น โรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์เพราะรัสเซียมีวัตถุดิบประเภทไม้มาก รวมทั้งการเชิญให้รัสเซียมาลงทุนร่วมกับไทยในด้านเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เพราะรัสเซียมีความเชี่ยวชาญในด้านนี้สูง ซึ่งจะช่วยเพิ่มมูลค่าการส่งออกของไทย (<http://www.manager.co.th/Daily/>, 4 กุมภาพันธ์ 2547)

ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย วิเคราะห์ว่า การส่งออกในปี 2547 คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 14.1 เนื่องจากเศรษฐกิจโลกขยายตัวเพิ่มขึ้น ทั้งตลาดส่งออกหลัก ตลาดรอง และตลาดใหม่ รวมไปถึงการเปิดการค้า FTA และปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรของประเทศคู่แข่งลดลง

6. ด้านการท่องเที่ยวและการบริการ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปี 2546 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเข้ามา 9.95 ล้านคนลดลงจากปี 2544 และ 2545 ที่มีจำนวนประมาณ 10.0 และ 10.8 ล้านคน รายได้จากนักท่องเที่ยวรวม 323.4 พันล้านบาท ลดลงร้อยละ 10.5 จากที่เพิ่มขึ้นมาตลอด ทั้งนี้เป็นผลกระทบมาจากโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) ในจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทั้งหมด ร้อยละ 56.5 เป็นนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองลงมาได้แก่ กลุ่มประเทศยุโรปและอเมริกา และจากที่รัฐบาลมีนโยบายให้ไทยเป็น “ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย” ดังนั้น แนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคตน่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยว MICE (Meeting Incentive Convention Exhibition) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และตลาด Long Stay รวมถึงธุรกิจโรงแรม

ในส่วนของภาคบริการ จากการพิจารณามูลค่าการผลิตของภาคบริการในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2540-2544 พบว่ามูลค่าการผลิตของภาคบริการเพิ่มขึ้นโดยตลอด จากปี 2540 ที่มีมูลค่า 1,448,106 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 1,488,477 ล้านบาท และ 1,577,327 ล้านบาทในปี 2542 และ 2544 ตามลำดับ หรือขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.17 ต่อปี ขณะที่ภาคบริการยังมีสัดส่วนมูลค่าการผลิตประมาณ ร้อยละ 50 ของ GDP หรือคิดเป็นครึ่งหนึ่งของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จากข้อมูลปี 2543 ภาคบริการที่มีสัดส่วนต่อจีดีพีสูงสุดคือ บริการด้านการจัดจำหน่าย ประกอบด้วย การค้าส่งและการค้าปลีก มีสัดส่วนต่อ GDP ถึงร้อยละ 43.52 รองลงมา ได้แก่ บริการขนส่ง มีสัดส่วนต่อ GDP ร้อยละ 19.94 บริการการศึกษา ร้อยละ 8.48 บริการด้านการเงิน ร้อยละ 7.11 บริการด้านธุรกิจ ร้อยละ 3.24 บริการสื่อสารคมนาคม ร้อยละ 2.58 บริการด้านนันทนาการ วัฒนธรรม และการกีฬา ร้อยละ 0.31 และบริการด้านสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 0.16

ในปี 2546 ธุรกิจบริการที่ขยายตัวดี ได้แก่ ธุรกิจโทรคมนาคมที่มีการขยายตัวสูงตามการขยายตัวของธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม คาดว่าการขยายตัวจะชะลอตัวลงเนื่องจากจำนวนเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อจำนวนประชากรไทยอยู่ในระดับที่สูงแล้ว ธุรกิจบริการอีกประเภทที่มีการขยายตัวมากอย่างเห็นได้ชัดในระยะนี้ คือ ธุรกิจบริการเกี่ยวกับสุขภาพ อันเนื่องมาจากทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์ของนักธุรกิจ ในการเสวนาพิเศษของสมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย ในปี 2546 เกี่ยวกับ “ทิศทางและกลยุทธ์ของธุรกิจดาวรุ่งในทศวรรษหน้า” ที่สรุปถึงธุรกิจดาวรุ่ง 3 ธุรกิจ ได้แก่ โรงพยาบาล สปา และธุรกิจเกษตรแปรรูปจำพวกน้ำผลไม้เพื่อสุขภาพ โดยสรุปภาพรวมของตัวอย่างธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพที่มีแนวโน้มเติบโตดีในประเทศไทย มีดังนี้

- **ธุรกิจให้บริการเพื่อสุขภาพหรือฟิตเนส** ปี 2546 ธุรกิจนี้ในประเทศไทยเติบโตต่อเนื่องกว่าร้อยละ 100 โดยเฉพาะหลังการเข้ามาของฟิตเนสของบริษัทข้ามชาติ ที่สร้างปรากฏการณ์ใหม่ให้กับวิถีชีวิตของผู้บริโภคไทยที่เริ่มหันหน้าเข้าหาฟิตเนสเพื่อออกกำลังกายมากขึ้น ประกอบกับความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการจะออกกำลังกายมีมาก่อนหน้านี้แล้ว เพียงแต่ไม่มีสถานที่รองรับโดยเฉพาะผู้บริโภคที่เป็นผู้หญิงซึ่งไม่นิยมออกกำลังกายกลางแจ้ง แม้แต่ธุรกิจสปอร์ตคลับในญี่ปุ่น ซึ่งเคยอยู่ใน

ฐานะย่าแย่มานานหลายปี จากการถดถอยทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่ต่อเนื่องกันมายาวนาน แต่มาวันนี้ก็กลับมาเติบโตอีกครั้ง ทั้งที่เศรษฐกิจญี่ปุ่นยังไม่ดีขึ้นจากเดิม โดยเฉพาะฐานลูกค้าของสปอร์ทกลับขยายออกไปสู่กลุ่มคนวัยกลางคนมากขึ้น

- **ธุรกิจสปาไทย** สปาเป็นอุตสาหกรรมบริการที่เติบโตต่อเนื่อง โดยในปี 2546 มีมูลค่าทางการตลาดเฉพาะสปา 3,500 ล้านบาท หากรวมกับธุรกิจต่อเนื่องอื่น ๆ อาทิ โรงแรม ร้านอาหาร สถานเสริมความงาม ฯลฯ จะทำให้มีมูลค่ารวมถึงกว่า 6 หมื่นล้านบาท จากข้อมูลการสำรวจด้าน SPA Consumer Survey Asia เมื่อปลายปี 2546 โดยบริษัท Intelligent Spa Pte Ltd ของสิงคโปร์ ที่สำรวจจากชาวต่างชาติที่สนใจเรื่องสปาของประเทศในภูมิภาคแปซิฟิก ปรากฏว่า ประเทศไทยได้รับความนิยมว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านสปาอันดับ 1 รองลงมาคือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวญี่ปุ่น เมื่อปี 2546 มีนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นเข้ามาเที่ยวประเทศไทย 1,014,513 ล้านคน ประเมินว่าน่าจะมีนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นกว่า 300,000 คน เข้ามาใช้บริการสปาในประเทศไทยโดยประเมินจากตัวเลขนักท่องเที่ยวที่เป็นสตรีชาวญี่ปุ่น นักธุรกิจ นักท่องเที่ยวที่ชอบเล่นกอล์ฟ ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบใช้บริการด้านสปา และรายการทัวร์ของบริษัทนำเที่ยวญี่ปุ่นที่บรรจุเรื่องสปาไว้ในรายการทัวร์ ซึ่ง 300,000 คน นี้สามารถนำเงินมาใช้จ่ายทางด้านสปาในประเทศไทยในปี 2546 ประมาณ 1,000 ล้านบาท

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ คาดว่า ปี 2547 ธุรกิจสปาจะสร้างรายได้เพิ่มเป็นเท่าตัวจากปีที่ผ่านมา หรือประมาณ 1.2 แสนล้านบาท หรือเติบโตขึ้นร้อยละ 105 โดยเฉพาะในกลุ่มของนวดแผนไทยและสมุนไพรไทย มีแนวโน้มการเติบโตดีมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น หลายประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางมีโครงการจัดสร้างศูนย์สุขภาพ (Medical City/Healthcare City) หรือ ศูนย์ยุโรปจำนวนมากก็สนใจการบำบัดและผ่อนคลายสุขภาพในวิถีทางของตะวันออก ธุรกิจสปาไทยจึงสามารถพัฒนาเพื่อแข่งขันในตลาดโลกได้ ตามนโยบายรัฐบาลที่ต้องการให้ไทยเป็นศูนย์กลางการรักษาโรคของเอเชีย (Medical Hub of Asia) โดยเฉพาะเรื่องชีวบำบัดที่ประเทศไทยมีจุดแข็งที่สามารถสู้กับนานาประเทศ

- **ธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน** ขณะนี้มีการขยายตัวสูงมาก โดยโรงพยาบาลเอกชนหลายแห่งในกรุงเทพฯ มีจำนวนคนไข้นานาชาติเพิ่มขึ้นเกินเท่าตัว และมีการขยายการบริการทั้งในแง่ความรู้ บุคลากร รูปแบบการบริหาร รวมถึงซอฟต์แวร์ไปยังต่างประเทศ เช่น พม่า บังกลาเทศ และจีน อนาคตของธุรกิจนี้ดีมาก โดยเฉพาะจากการที่รัฐบาลสนับสนุนให้ไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย

- **ธุรกิจการท่องเที่ยวและพักผ่อนเพื่อสุขภาพ** การพักผ่อนที่ผสมผสานการบริการด้านสุขภาพนับเป็นแนวโน้มใหม่ด้านการท่องเที่ยวที่กำลังมาแรงในตลาดโลก และนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก โดยเฉพาะญี่ปุ่นให้ความสนใจและตื่นตัวในการใส่ใจสุขภาพมาก ประกอบกับการที่ประเทศไทยมีศักยภาพสูงในการให้บริการดังกล่าว ภาครัฐจึงมีนโยบายพัฒนาประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ยิ่งใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของเอเชีย โดยมีบริการที่มีความหลากหลาย ทั้งบริการทางการแพทย์

สถาปัตยกรรม การฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การบำบัดโดยวิถีธรรมชาติ การนวดแผนไทย
ทัวร์สุขภาพ ผสมผสานกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพอื่น ๆ

- **ธุรกิจที่ให้บริการคนสูงอายุ** เป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่มีการเติบโตสูง เพราะนอกเหนือจากขนาดของตลาดที่ใหญ่โตขึ้นทุกวัน คนกลุ่มนี้ยังมีกำลังซื้อสูงด้วย ธุรกิจหลายรายจึงหันมาทำตลาดกับกลุ่มนี้แบบเป็นจริงเป็นจัง ไม่ว่าจะเป็นเซอร์วิสอพาร์ทเมนต์ หรือร้านขายของบนอินเทอร์เน็ตสำหรับคนสูงอายุโดยเฉพาะ นอกนั้นก็ยังมีธุรกิจอื่น ๆ อย่างร้านอาหาร สปา ร้านเสริมสวย บริษัทนำเที่ยวสำหรับคนสูงอายุ

- **ธุรกิจลดสัดส่วนเพื่อสุขภาพ** ล้วนมีการเติบโตอย่างมากเช่นกัน โดยมีทั้งบริษัทต่างชาติและผู้ประกอบการคนไทยทยอยลงทุนเปิดศูนย์บริการอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยที่ช่วยให้เติบโต คือการเพิ่มขึ้นของผู้ให้บริการ และพฤติกรรมผู้บริโภคที่ต้องการใช้สินค้าและบริการ

นอกจากธุรกิจบริการด้านสุขภาพแล้ว **“ธุรกิจที่ปรึกษา” (Business Transformation Outsourcing)** เป็นธุรกิจบริการที่น่าสนใจอีกธุรกิจหนึ่งที่เติบโตอย่างต่อเนื่องและสูงกว่าร้อยละ 20 ต่อปี จากผลการวิจัยธุรกิจที่ปรึกษาโดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า พบว่า ธุรกิจที่ปรึกษาซึ่งมาจดทะเบียนจำนวน 2,500 กว่าราย ซึ่งแบ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาทางด้านวิศวกรรมและสิ่งแวดล้อมร้อยละ 22.50 ทางด้านธุรกิจและการตลาดร้อยละ 17.60 และที่ปรึกษาทางด้านกฎหมายและบัญชีร้อยละ 6.75 โดยทั้งหมดเป็นกิจการที่มีคนไทยถือหุ้นร้อยละ 100 ถึง ร้อยละ 83 และมีมูลค่าตลาดรวมประมาณ 25,000 ล้านบาท ในที่นี้บริษัทที่ปรึกษาข้ามชาติมีส่วนแบ่งการตลาดกว่าก่อนเนื่องจากมีขีดความสามารถที่ค่อนข้างแพง ปัญหาของบริษัทที่ปรึกษาไทย คือ การดำเนินธุรกิจโดยไร้หลักเกณฑ์ที่เป็นสากลทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ และการยอมรับจากลูกค้าทั้งที่เป็นบริษัทคนไทยและข้ามชาติ บริษัทคนไทยมักเป็นบริษัทเล็กไม่มีแบรนด์ ลูกค้านิยมเลือกใช้บริการบริษัทต่างชาติซึ่งมีแบรนด์เป็นที่รู้จัก เมื่อธุรกิจเติบโตขึ้นมักมีปัญหาระงับการควบคุมคุณภาพ ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ภาษาอังกฤษ ซึ่งจะเป็นปัญหาสำคัญหากจะขยายตลาดไปต่างประเทศ

แนวโน้มในอนาคตคาดว่าจะมีความต้องการใช้บริการที่ปรึกษาธุรกิจสูงขึ้น เนื่องจากภาครัฐได้ให้ความรู้ต่อผู้ประกอบการไทยว่าต้องให้ความสำคัญในการจัดการ และบริษัทที่ปรึกษาเป็นทางเลือกที่ดีเนื่องจากบริษัทขนาดเล็กจะมีปัญหา และไม่สามารถจัดการในเรื่องต้นทุนการว่าจ้างและการเข้าออกของบุคลากรสาขาบริหารจัดการ และเพื่อเป็นการแก้ปัญหาของธุรกิจที่ปรึกษาเหล่านี้ของคนไทย กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้จัดหลักสูตรอบรมธุรกิจด้านบริการ ด้านธุรกิจที่ปรึกษา ซึ่งหลักสูตรจะอบรมผู้ประกอบการตั้งแต่การวางแผนการตลาด วางแผนธุรกิจ การบริการที่ดี การนำเอาอินเทอร์เน็ตมาใช้ในธุรกิจที่ปรึกษา การสร้างและบริหารทีมงาน การบริหารบัญชีภาษี ฯลฯ ตลอดจนวิธีการควบคุมคุณภาพ (<http://www.manager.co.th/weekly/>, 20 พฤษภาคม 2547)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จ้างมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดความเป็นเลิศสินค้าภาคบริการในตลาดโลกของไทย โดยมีการศึกษากลุ่มสินค้าภาคบริการสาขาใหม่ ๆ พร้อมเสนอแผนที่เส้นทางสู่ความเป็นเลิศของภาคบริการสาขานั้นๆ ในระยะ 5 ปี ของแผนฯ ฉบับที่ 10 กลุ่มสินค้าภาคบริการทั้ง 8 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. บริการด้านธุรกิจ เช่น บริการวิชาคอมพิวเตอร์ โฆษณา คั่นคว้าวิจัย 2. บริการสื่อสารโทรคมนาคม 3. บริการด้านจัดจำหน่าย เช่น บริการค้าปลีก ค้าส่ง ธุรกิจเฟรนไชส์ ตัวแทนจำหน่ายสินค้า 4. บริการด้านสิ่งแวดล้อม 5. บริการด้านการเงิน 6. บริการด้านนันทนาการ วัฒนธรรม และการศึกษา 7. บริการขนส่ง และ 8. บริการการศึกษา ใน 8 กลุ่มสินค้าบริการดังกล่าวภาคบริการที่สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ คือ บริการขนส่ง ประกอบด้วยการค้าปลีกและค้าส่ง ส่วนบริการด้านอื่นๆ เมื่อเทียบศักยภาพการแข่งขันของไทยในตลาดโลกโดยเฉพาะสหรัฐและญี่ปุ่น กลุ่มสินค้าภาคบริการของไทยยังไม่สามารถสู้กับต่างประเทศได้ สำหรับกลุ่มสินค้าภาคบริการที่ สศช. เห็นว่า เป็นดาวรุ่ง 3 กลุ่ม จะเป็นกลุ่มสินค้าที่ตอบสนองต่อ GDP ได้ดี สามารถเพิ่มมูลค่าการผลิต สร้างรายได้ และก่อให้เกิดการจ้างงาน โดยรวมไปถึงการศึกษาถึงทิศทางของการขยายตัวของภาคบริการในระยะ 10 - 15 ปีที่ผ่านมาว่าเป็นอย่างไร

อนึ่ง การเปิดเสรีตลาดบริการให้กับประเทศสมาชิกต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อค่าบริการของไทยทั้งในด้านบวกและลบ เช่น สาขาบริการด้านการท่องเที่ยว หากไทยมีศักยภาพสูงสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ก็จะเป็นโอกาสที่ดีของไทยในการเปิดตลาดเข้าไปลงทุนยังประเทศต่าง ๆ แต่ถ้าธุรกิจนั้น ๆ ไม่มีศักยภาพในการแข่งขันเพียงพอ ก็จะเสียเปรียบประเทศอื่น (<http://www.thannews.th.com>, 9 - 12 พฤษภาคม 2547)

7. แนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีทิศทางที่ดี ตัวเลขการประมาณการณ์ของหน่วยงานต่างๆ คาดว่าเศรษฐกิจปี 2547 จะมีการขยายตัวในอัตราร้อยละ 7.5 - 8 โดยมีปัจจัยสนับสนุนหลายประการ อาทิ อัตราดอกเบี้ยที่ยังอยู่ในระดับต่ำซึ่งเอื้อต่อการใช้จ่ายและการลงทุน มาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายและการลงทุนของรัฐบาล การส่งออกและการลงทุนจากต่างประเทศอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะภาวะเศรษฐกิจโลกที่คาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.1 แต่ในช่วงไตรมาสแรกของปีได้เกิดการระบาดของไข้หวัดนก ราคาน้ำมันสูงขึ้น ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ และการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของจีน ทำให้หลายสถาบันได้มีการปรับลดประมาณการเหลือร้อยละ 6.0 - 7.0

จากการแถลงภาวะเศรษฐกิจการคลังเดือนพฤษภาคม 2547 ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังสรุปว่าเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มขยายตัวดี โดยการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนยังคงเป็นตัวขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ การใช้จ่ายภาครัฐขยายตัวในอัตราเร่ง ภาคการผลิตปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่อง สันเชื่อกันทั้งจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง รวมทั้งการสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจต่างๆ การใช้อัตราดอกเบี้ยต่ำ การทำเขตการค้าเสรีทวิภาคี การส่งเสริมอุตสาหกรรมหลักเพื่อการส่งออก ฯลฯ (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน, 30 มิถุนายน 2547)

จากรายงานเศรษฐกิจและการเงิน ของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมหลายสาขามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอัตราการใช้จ่ายการผลิตเฉลี่ยในช่วง 2 เดือนแรกของปี 2547 อยู่ที่ร้อยละ 74.8 ซึ่งใกล้เคียงกับร้อยละ 75 ในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ขณะที่ดัชนีการผลิตภาคอุตสาหกรรมในเดือนกุมภาพันธ์ 2547 ก็ขยายตัวในเกณฑ์สูงถึงร้อยละ 16.3 ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นต่อเนื่องของอุปสงค์ทั้งจากในและต่างประเทศ โดยกลุ่มสินค้าที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศส่วนใหญ่ขยายตัวในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะหมวดยานยนต์และอุปกรณ์ขนส่งที่เร่งตัวขึ้นจากอุปสงค์ของรถยนต์นั่งและรถยนต์เชิงพาณิชย์ที่มีต่อเนื่อง ขณะที่หมวดเหล็กและผลิตภัณฑ์จากเหล็กและหมวดวัสดุก่อสร้างก็เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ตามการขยายตัวของธุรกิจก่อสร้าง ประกอบกับราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์เหล็กที่มีแนวโน้มสูงขึ้นช่วยจูงใจให้มีการผลิตเพิ่ม (เอื้อมพร สิงหกาญจน์, <http://www.matichon.co.th/weekly>, 12 มีนาคม 2547)

สำหรับนโยบายส่งเสริมการลงทุนของบีโอไอ ได้มีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การลงทุนใหม่ โดยมีการตั้งเป้าหมายการลงทุนในปี 2547 ไว้ที่ 2.7 แสนล้านบาท คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 15 ของมูลค่าการลงทุนเฉลี่ยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา แบ่งเป็นการลงทุนในประเทศร้อยละ 40 และต่างประเทศร้อยละ 60 โดยได้มีการตั้งเป้าหมายให้ประเทศไทยติดอันดับ 1 ใน 5 อันดับแรกของประเทศที่มีการลงทุนจากต่างประเทศของภูมิภาคเอเชียได้ภายใน 2549 ส่งผลให้ภาวะการลงทุนรวมของประเทศไทยในปี 2547 สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในไตรมาสแรกของปี 2547 มีมูลค่าการลงทุนสูงถึง 93,800 ล้านบาทเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 เมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยมีจำนวนโครงการที่ยื่นขอลงทุนทั้งสิ้น 353 โครงการเพิ่มขึ้นร้อยละ 36 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา แม้จะมีปัจจัยเสี่ยงต่อการลงทุนหลายด้าน เช่น ไข้หวัดนก การประท้วงแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และสถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ สำหรับแนวโน้มการลงทุนในอนาคตคาดว่าจะเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ และคาดว่าอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ และเกษตร จะยังคงเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีการลงทุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การลงทุนไตรมาสแรกปี 2547 ส่วนใหญ่ยังคงเป็นนักลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด โดยเป็นประเภทชิ้นส่วนยานยนต์ และอิเล็กทรอนิกส์ ขณะเดียวกันพบว่า นักลงทุนจากสหภาพยุโรปหรืออียูเริ่มเข้ามาลงทุนยังประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งคาดว่าเป็นเพราะค่าเงินยูโรของอียูเริ่มแพงขึ้นส่งผลให้มีต้นทุนที่สูง ส่งผลต่อการแข่งขันจึงมองการลงทุนมายังแถบเอเชีย และแม้ว่าจีนจะยังคงเป็นประเทศเป้าหมายหลักแต่ถ้าสุดท้ายจีนมีการปรับอัตราความร้อนแรงของเศรษฐกิจให้ลดลง (<http://www.manager.co.th/Daily/>, 11 เมษายน 2547)

ตารางที่ 2 ง เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจไทยที่สำคัญ พ.ศ. 2542-2546

รายการ/ปี	2542	2543	2544	2545	2546*
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (พินล้านบาท) (ราคาคงที่ปี 2531)	2,872.0	3,005.4	3,063.7	3,223.6	3,423.4
การขยายตัวของ GDP (%)	4.4	4.6	1.9	5.3	6.2
การขยายตัวภาคเกษตรกรรม (%)	2.2	6.4	2.7	1.8	2.5
การขยายตัวภาคอุตสาหกรรม (%)	12.3	6.0	1.5	7.7	4.5
การขยายตัวภาคการก่อสร้าง (%)	-6.8	-9.5	-0.9	6.0	7
การขยายตัวภาคการบริการและอื่น ๆ (%)	0.8	4.1	2.2	4.3	6
การส่งออก	2,150,049	2,730,947	2,807,868	2,892,100	2,993,000
การขยายตัว (%)	-1.4	27	2.8	3	3.5
การนำเข้า	1,800,131	2,513,501	2,695,582	2,749,500	2,832,000
การขยายตัว (%)	7.3	39.6	7.2	2	3
ดุลการค้า	349,918	217,446	112,286	142,600	161,000
ดุลการค้า/GDP	7.6	4.5	2.2	2.7	2.8
ดุลบัญชีเดินสะพัด	469,989	371,512	276,390	305,000	312,000
ดุลบัญชีเดินสะพัด/GDP	10.2	7.6	5.4	5.7	5.5
เงินฝาก	4,672,127	4,912,943	5,109,973	5,391,000	5,714,500
การขยายตัว (%)	-0.3	5.2	4	5.5	6
เงินให้กู้ยืม	5,119,043	4,585,931	4,298,974	4,320,500	4,428,500
การขยายตัว (%)	-4.7	-10.4	-6.3	0.5	2.5
เงินเฟ้อ (%)	0.3	1.6	1.6	0.8	1.5
จำนวนนักท่องเที่ยว(ล้านคน)	8.58	9.51	10.06	10.56	10.88
การขยายตัว (%)	10.5	10.8	5.8	5	3
รายได้จากธุรกิจท่องเที่ยว(ล้านบาท)	253,018	285,272	299,047	320,000	336,000
การขยายตัว (%)	4.5	12.7	4.8	7	5

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด

*ประมาณการ

ภาคผนวก จ

**สภาพเศรษฐกิจ การจ้างงาน และ
ยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

**สภาพเศรษฐกิจ การจ้างงานและ
ยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

1. สภาพทั่วไปทางกายภาพ

1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 19 จังหวัด พื้นที่ 105.5 ล้านไร่ เป็นภาคที่มีพื้นที่มากที่สุดประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศ และมีอาณาเขตดังนี้

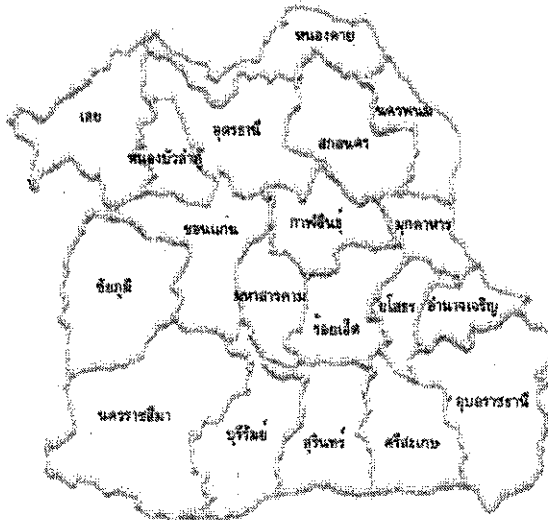
- ทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นเขตแดน การติดต่อกับสปป. ลาวทำได้สะดวกตลอดแนวชายแดน
- ทิศใต้ ติดกับประเทศสาธารณรัฐกัมพูชา โดยมีเทือกเขาพนมดงรักเป็นเขตแดน การติดต่อถูกจำกัดอยู่ตามช่องทางต่าง ๆ ผ่านเขาที่สูงชัน และเป็นแนวยาวตลอด
- ทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดสระบุรี ลพบุรี เพชรบูรณ์ โดยมีเทือกเขาเพชรบูรณ์เป็นเขตแดน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลุ่มน้ำสำคัญ 3 ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำโขง ลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำมูล ซึ่งแบ่งพื้นที่ของภาคเป็น 3 อนุภาคตามลุ่มน้ำ ได้แก่

- อนุภาคตอนบน 7 จังหวัด อยู่ในเขตลุ่มน้ำโขง ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี สกลนคร เลย หนองบัวลำภู หนองคาย นครพนม และมุกดาหาร โดยมีจังหวัดอุดรธานี สกลนคร หนองคาย และมุกดาหาร เป็นเมืองสำคัญทางเศรษฐกิจ
- อนุภาคตอนกลาง 5 จังหวัด อยู่ในเขตลุ่มน้ำชี ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์ โดยมีจังหวัดขอนแก่น เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ
- อนุภาคตอนล่าง 7 จังหวัด อยู่ในเขตลุ่มน้ำมูล ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ยโสธร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี โดยมีจังหวัดนครราชสีมา และอุบลราชธานี เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ

จุดเด่นทำเลที่ตั้งของภาค คือ อยู่กลางกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง (The Great Mekong Sub-region: GMS) ซึ่งประกอบด้วย ไทย สปป. ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนามและจังหวัดยูนนาน ประเทศจีน ทำให้สามารถติดต่อกับค้าขายกับเพื่อนบ้านโดยผ่านด่านศุลกากรได้กว่า 9 แห่ง

แผนที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่มา : <http://www.jobthai.com>

1.2 การคมนาคมขนส่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการพัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐานค่อนข้างดีทั้งทางหลวง ทางรถไฟ และสนามบิน ที่สามารถเชื่อมโยงกับจังหวัดอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี และสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกด้านจังหวัดนครราชสีมา นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับโครงข่ายถนนของ สปป. ลาดด้านจังหวัดหนองคายได้ทั้งทางถนนและทางรถไฟ ประเทศเวียดนามตามถนนสายมุกดาหาร-สะพานนะเขต-ดานัง และสายนครพนม-ท่าแขก-วินห์

1.3 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่ใช้พื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุดในประเทศ โดยมีจำนวน 57.9 ล้านไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนา แต่มีปัญหาเรื่องดินเค็มถึงประมาณ 17.8 ล้านไร่ หรือร้อยละ 30.7 ของพื้นที่การเกษตร นอกจากนี้ยังมีการชะล้างพังทลายของดินในอัตราสูง มีการสูญเสียธาตุอาหารมาก และดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและมีศักยภาพในการพัฒนาสูงมี 2 ชนิด คือ เกลือหิน และ โปแตส ที่สามารถพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้มากกว่า 20 ชนิด อาทิ ปุ๋ย เครื่องทำความเย็น หลอดภาพโทรทัศน์ สารเคมีและสารฟอก และวัสดุทนไฟ เป็นต้น แต่ปัจจุบันยังไม่ได้นำขึ้นมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

ด้านทรัพยากรน้ำและป่าไม้ แม้ปริมาณฝนเฉลี่ยไม่ต่างจากภาคอื่นมาก แต่ดินไม่ดูดซับน้ำทำให้ไม่มีแหล่งน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูกพืชทั้งปี ป่าไม้ถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง จนเหลือเพียง 13.1 ล้านไร่ คิดเป็นประมาณร้อยละ 14 ของพื้นที่ทั้งภาค นอกจากนี้ปัจจุบันเมืองใหญ่ต่าง ๆ เริ่มประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาการขาดแคลนบริการพื้นฐาน

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

ข้อมูลเป็นทางการล่าสุด ปี 2544 ผลิตภัณฑ์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (GRP) ในราคาคงที่ มีมูลค่า 340,669 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 0.8 ชะลอตัวจากร้อยละ 4.0 ในปี 2543 เนื่องจากการผลิตทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรลดลงหลายสาขา GRP ภาค คิดเป็นร้อยละ 11.3 ของทั้งประเทศ โดยมีสัดส่วนเป็นสาขาอื่นๆ นอกภาคเกษตรกรรมร้อยละ 61.9 สาขาการเกษตร ร้อยละ 22.3 และสาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ 15.8 มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว (Per capita GRP) เท่ากับ 27,381 บาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.3 จาก 26,755 บาทในปี 2543 และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งประเทศที่เท่ากับ 81,435 บาท ประมาณ 3 เท่า

ข้อมูลเบื้องต้นจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สไลด์ประกอบการประชุม เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรกฎาคม 2546) ปี 2545 มูลค่าการผลิตรวมหรือผลิตภัณฑ์ของภาคมีประมาณ 6.2 แสนล้านบาท ณ ราคาปัจจุบัน (หรือ ราคาคงที่ จำนวน 3.2 แสนล้านบาท) คิดเป็นร้อยละ 11.3 ของทั้งประเทศ โดยมีสัดส่วนเป็นสาขาการค้า ร้อยละ 20.1 สาขาบริการร้อยละ 19.4 สาขาการเกษตร ร้อยละ 18.7 และสาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ 17.1 มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัว เท่ากับ 28,877 บาท

โครงสร้างการผลิตของภาคลดการพึ่งพิงภาคการเกษตรลงอย่างต่อเนื่อง จากที่เคยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 25.4 ของมูลค่าการผลิตรวม ในปี 2535 โดยสาขาการผลิตที่เริ่มมีบทบาทมากขึ้น คือ ภาคการค้า การบริการและภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2536 เกินกว่าร้อยละ 10 ต่อปี อันเนื่องมาจากมาตรการส่งเสริมการลงทุน ความได้เปรียบในด้านการคมนาคมขนส่งที่สะดวก และแรงงานที่มีจำนวนมากและค่าจ้างถูก

เมื่อพิจารณาจำนวนสถานประกอบการทั้งภาค จากข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2545 มีสถานประกอบการทั้งหมด 511,698 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในธุรกิจขายปลีก (ยกเว้น ยานยนต์ และรถจักรยานยนต์ รวมทั้งการซ่อมแซม ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน) คือ มีจำนวน 176,012 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 34.4 และธุรกิจการผลิต จำนวน 170,413 แห่ง หรือร้อยละ 33.2

(<http://www.nso.go.th>, มิถุนายน 2547)

จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมมากที่สุด ถึง 97,712 ล้านบาท หรือร้อยละ 17.82 ของภาค คือ จังหวัดนครราชสีมา ส่วนจังหวัดขอนแก่นมีรายได้เฉลี่ยของประชากรมากที่สุด คือ 40,091 บาทต่อคนต่อปี แต่ช่องว่างของรายได้เฉลี่ยระหว่างจังหวัดในภาคแตกต่างกันถึง 2.4 เท่า

การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ผ่านมา ช่วงปี 2537 – 2539 เศรษฐกิจของภาคมีอัตราการขยายตัวสูงอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยร้อยละ 8.5 ต่อปี แต่หลังการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกภาคของประเทศ ช่วงปี 2539-2541 เศรษฐกิจของภาคขยายตัวเหลือเพียงร้อยละ 0.2 ต่อปี แต่เศรษฐกิจของ

ภาคเริ่มฟื้นตัวอย่างช้าๆ ตั้งแต่ปี 2542 – 2544 เฉลี่ยร้อยละ 2.7 ต่อปี และเริ่มขยายตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2545 จนถึงปี 2546 ที่มีอัตราขยายตัว ประมาณร้อยละ 4.0 ซึ่งเป็นผลจากปัจจัยด้านอุปสงค์ภายในภาค โดยเฉพาะด้านการบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนเป็นสำคัญส่งผลให้รายได้ของประชากรเพิ่มขึ้นเล็กน้อย จาก 20,988 บาทต่อปี ในปี 2537 เป็น 28,877 บาทในปี 2545

2.2 ด้านการเกษตร สาขาที่มีความสำคัญ คือ การเพาะปลูกหรือการกสิกรรม ซึ่งมีมูลค่าการผลิตคิดเป็นร้อยละ 73.2 ของสาขาการเกษตร พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ร้อยละ 43.1 ของมูลค่าการผลิต ไม้ผล ร้อยละ 14.2 อ้อย ร้อยละ 9.8 มันสำปะหลัง ร้อยละ 4.6 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 3.2 เป็นต้น

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย โดยมีผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 37.1 ของประเทศ แต่ผลผลิตต่อไร่ต่ำมาก คือ ประมาณ 300 กิโลกรัม ในขณะที่ภาคกลางได้ประมาณ 500 กิโลกรัมต่อไร่

การเพาะปลูกข้าวของภาค กวาร์้อยละ 40 ปลูกมากบริเวณอีสานตอนล่าง ในจังหวัด อุบลราชธานี นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ โดยเฉพาะบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีที่สุดของประเทศ และมีการส่งออกไม่น้อยกว่าปีละ 1 ล้านตัน ซึ่งเป็นที่ต้องการของหลายประเทศไม่ว่าจะเป็นจีน ญี่ปุ่น เกาหลี หรือแม้แต่อเมริกา โดยปัจจุบันภาคอีสานมีพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิประมาณ 3 แสนไร่ ซึ่งในอนาคตภาครัฐจะส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิเพิ่มไปอีกให้ได้ 1.4 ล้านไร่ เพื่อให้เพียงพอต่อการส่งออก

นอกจากนี้ มีการกระจายการเพาะปลูกพืชหลายชนิดจากพืชเศรษฐกิจเดิม เช่น พืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น ยางพารา องุ่นสำหรับการผลิตไวน์ เป็นต้น ส่วนการปศุสัตว์ มีผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 7.6 ของสาขาการเกษตร ผลผลิตหลักมาจาก โคเนื้อ โคนม กระบือ ไข่ และไหม โดยผลิตมากบริเวณอีสานตอนล่าง แต่อีสานตอนบนมีเนื้อโคคุณภาพดีที่สามารถทดแทนเนื้อจากต่างประเทศได้ คือ เนื้อโพนยางคำ จังหวัดสกลนคร นอกจากนี้การเลี้ยงไหมและผลิตภัณฑ์ไหมของภาคมีจำนวนมากที่สุดในประเทศ

2.3 ด้านอุตสาหกรรมและการลงทุน เป็นสาขาการผลิตที่เริ่มมีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร

1) มูลค่าการผลิต ข้อมูลจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2545 ประเภทอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าการผลิตสูงสุด ได้แก่ อุตสาหกรรมประเภทอาหารและเครื่องดื่ม โดยมีมูลค่าการผลิต คิดเป็นร้อยละ 32.3 ของทุกอุตสาหกรรมในภาค รองลงมา เป็นอุตสาหกรรมเครื่องจักร อุปกรณ์ขนส่ง และอุปกรณ์ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 20.6, 12.6 และ 12.0 ตามลำดับ

ข้อมูลข้างต้นสอดคล้องกับผลการสำรวจข้อมูลสถานประกอบการผลิต โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (การสำรวจอุตสาหกรรมการผลิต พ.ศ.2546 : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, <http://www.nso.go.th>, มิถุนายน 2547) ในปี 2545 พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสถานประกอบการการผลิตทั้งสิ้นประมาณ 170,106 แห่ง ส่วนใหญ่ หรือ ร้อยละ 39.0 ประกอบ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม รองลงมาเป็นการผลิตสิ่งทอ ร้อยละ 26.6 การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ และการผลิตเครื่องแต่งกาย ร้อยละ 14.2 และ 10.9 ตามลำดับ

อุตสาหกรรมเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ โรงสีข้าว อุตสาหกรรมแป้งมัน อุตสาหกรรมแป้งสังเคราะห์ (Modified starch) อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมผักผลไม้กระป๋อง อุตสาหกรรมเลี้ยงไก่แบบครบวงจร และอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ สำหรับอุตสาหกรรมที่มีการขยายกิจการ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป แหวน และอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยานยนต์

2) จำนวนและขนาดของสถานประกอบการการผลิต เมื่อพิจารณาขนาดของสถานประกอบการการผลิตจากจำนวนลูกจ้าง ส่วนใหญ่ หรือ ร้อยละ 99.7 เป็นสถานประกอบการขนาดย่อม ที่มีคนทำงาน 1 – 50 คน สถานประกอบการขนาดกลาง (คนทำงาน 51 - 200 คน) มีประมาณ ร้อยละ 0.2 ในขณะที่สถานประกอบการขนาดใหญ่ (คนทำงานมากกว่า 200 คน) มีเพียงร้อยละ 0.1 เมื่อพิจารณาจากจำนวนเงินลงทุน ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 97.7 เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่มีเงินลงทุนไม่เกิน 10 ล้านบาท ส่วนโรงงานที่มีขนาดกลางที่มีเงินลงทุนไม่เกิน 100 ล้านบาท มีเพียงร้อยละ 0.2

ปี 2545 มีคนทำงานในสถานประกอบการการผลิตรวมทั้งสิ้น 593,846 คน โดยร้อยละ 75.4 ทำงานในสถานประกอบการขนาดย่อม ร้อยละ 4.9 ทำงานในสถานประกอบการขนาดกลาง และอีกร้อยละ 19.7 ทำงานในสถานประกอบการขนาดใหญ่ ส่วนในด้านการจ้างงาน พบว่า มีการจ้างงานทั้งสิ้น 356,411 คน โดยร้อยละ 60.1 หรือ 214,292 คน ทำงานในสถานประกอบการขนาดย่อม ร้อยละ 7.2 หรือ 25,664 คน ทำงานในสถานประกอบการขนาดกลาง และร้อยละ 32.7 หรือ 116,455 คน ทำงานในสถานประกอบการขนาดใหญ่

ส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ 16.4 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดกระจุกตัวอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา และประมาณร้อยละ 10.5 อยู่ในจังหวัดขอนแก่น จังหวัดที่มีสถานประกอบการและจำนวนลูกจ้างมากที่สุดในภาค คือ จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนสถานประกอบการ 6,882 แห่ง และจำนวนลูกจ้าง 140,904 คน

3) ภาวะการลงทุน ภาวะการลงทุนในภาคมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาจากการอนุมัติส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) โดยมีโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพิ่มขึ้น มีโครงการขนาดใหญ่มูลค่าเงินลงทุนสูงหลายโครงการ มีการกระจายการลงทุนสู่จังหวัดต่างๆมากขึ้น และเงินลงทุนส่วนใหญ่กระจายสู่หลายโครงการมากขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนในกลุ่มของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ปี 2546 มีการอนุมัติการลงทุน 61 ราย เพิ่มจากปี 2544 และปี 2545 ที่มีจำนวน 60 ราย และ 45 ราย ตามลำดับ ในแง่มูลค่าเงินลงทุน ปี 2546 มีมูลค่า 10,081 ล้านบาท เพิ่มจาก ปี 2544 เท่ากับ 8,480 ล้านบาท และลดลงจากปี 2545 ที่มีมูลค่า 10,081 ล้านบาท เนื่องจากมีโครงการขนาดใหญ่หลายโครงการในปี 2545

โครงการที่ได้รับการอนุมัติการลงทุนส่งเสริมการลงทุนในปี 2546 ส่วนใหญ่ยังคงเป็นโครงการในระดับ SMEs (เงินลงทุนไม่เกิน 200 ล้านบาท) คิดเป็นร้อยละ 75 ของโครงการทั้งหมดเพิ่มขึ้นจากปี 2545 ถึงร้อยละ 35 เนื่องจากนโยบายส่งเสริมเอสเอ็มอี และสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ของรัฐบาล ส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมเกษตรและผลิตผลจากการเกษตร รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมเบาและอิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีศักยภาพด้านการเกษตรเป็นอย่างดี ทั้งภูมิอากาศ ดิน และปัจจัยอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการเกษตร นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าของตนเองมากขึ้น อาทิเช่น โครงการคัดคุณภาพ ลดต้นทุนการคมนาคมที่ต้องส่งไปคัดคุณภาพที่อื่นและลดปัญหาการกดราคาของสินค้าทางการเกษตรได้มากขึ้น

การลงทุนเริ่มกระจายสู่จังหวัดอื่น ๆ มากขึ้น แม้ว่าการลงทุนส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในจังหวัดใหญ่ ๆ ของภาค ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น และอุบลราชธานี เป็นต้น โดยจังหวัดนี้นักลงทุนให้ความสนใจและมีการลงทุนมากที่สุดยังคงเป็นจังหวัดนครราชสีมา มูลค่าเงินลงทุนในจังหวัดส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูป รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร ยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ ส่วนจังหวัดที่มีการขยายการลงทุนมากที่สุดในปี 2546 คือ จังหวัดชัยภูมิ โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของจังหวัดที่มุ่งเน้นให้เป็นเขตส่งเสริมพิเศษด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ จึงมีการย้ายโรงงานจากภาคกลางมาตั้งในจังหวัด

ประเภทอุตสาหกรรมที่นักลงทุนสนใจลงทุนมากในภูมิภาคนี้ ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมเบา สืบเนื่องจากวัตถุดิบในพื้นที่และคุณภาพแรงงาน และการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่วัตถุดิบในท้องถิ่นมากขึ้น ส่วนของอุตสาหกรรมซึ่งมีมูลค่าเงินลงทุนและการจ้างแรงงานมากที่สุดในภูมิภาคนี้ เป็นของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งมีลักษณะการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเป็น Cluster อย่างชัดเจน โดยมีแนวโน้มการขยายตัวสู่จังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจากจังหวัดนครราชสีมาเพิ่มขึ้น เช่น จังหวัดขอนแก่น เป็นต้น

ปี 2546 อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า มีมูลค่าเงินลงทุนถึง 3,080 ล้านบาท จำนวนโครงการเพิ่มขึ้นเกือบสองเท่าตัวจากปีที่แล้ว และก่อให้เกิดการจ้างงานมากเป็นอันดับหนึ่งในภาคถึง 6,704 คน ส่วนใหญ่เป็นกิจการผลิตชิ้นส่วนหรืออุปกรณ์ที่ใช้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ และส่วนใหญ่เป็นโครงการในระดับเอสเอ็มอี สำหรับโครงการใหญ่ ได้แก่ โครงการของบริษัท มัตสึชิตะ อิเล็กทริก เวิร์คส์(ขอนแก่น) ซึ่งเป็นบริษัทจัดตั้งขึ้นใหม่ในจังหวัดขอนแก่น ตามนโยบายของบริษัทแม่ในญี่ปุ่นที่จะย้ายฐานลูกค้า

จากประเทศญี่ปุ่นมายังโรงงานในจังหวัดขอนแก่น เนื่องจากเห็นว่าไทยมีบรรยากาศการลงทุน โดยเฉพาะด้านแรงงานที่เอื้อต่อการทำธุรกิจ อีกโครงการสำคัญที่มีการส่งเสริมในปี 2545 คือ โครงการขยายการผลิต Slider (แขนของหัวอ่านและเขียนข้อมูลของฮาร์ดดิสก์ไครฟ์) บริษัท ซีเกท เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด มีมูลค่าเงินลงทุนสูงถึง 3,420 ล้านบาท ตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา

อันดับสอง ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรและผลิตผลจากการเกษตร มีจำนวนโครงการที่ได้รับอนุมัติการส่งเสริมการลงทุน 16 โครงการ เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 45 มูลค่าเงินลงทุนทั้งสิ้น 2,378 ล้านบาท ก่อให้เกิดการจ้างงาน 3,866 คน ได้แก่ โครงการเลี้ยงสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ อาหารสำเร็จรูป ข้าวสารคัดคุณภาพ น้ำมันมะเขือเทศเข้มข้น แป้งข้าวผสม แป้งแปรรูป ยางแผ่นรมควัน และแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ เป็นต้น โดยร้อยละ 44 ตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา รองลงมา ได้แก่ อุบลราชธานี ตามลำดับ หนึ่งในปี 2545 อุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเงินลงทุนมากที่สุด โดยมีมูลค่าเงินลงทุน 8,927 ล้านบาท โดยเฉพาะจากโครงการใหญ่ 2 โครงการของเครือเจริญโภคภัณฑ์ คือ โครงการเลี้ยงไก่แบบครบวงจรและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่ รวมมูลค่าเงินลงทุน 7,518 ล้านบาท ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา

อันดับสาม ได้แก่ อุตสาหกรรมบริการและสาธารณูปโภค อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ กระดาษ และพลาสติก อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง อุตสาหกรรมเบา

อุตสาหกรรมสำคัญที่มีแนวโน้มการลงทุนในไตรมาสแรก ปี 2547 ได้แก่ อุตสาหกรรมคัดคุณภาพข้าว อุตสาหกรรมแปรรูปจากไก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ โครงการเขตอุตสาหกรรมพิเศษเฉพาะชิ้นส่วนยานยนต์ เพื่อเป็นศูนย์กลางเพิ่มศักยภาพของการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ของอีสาน โครงการเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมนวนครแห่งที่ 2 ที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อสนับสนุนให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมสมบูรณ์แบบแห่งใหม่

แนวโน้มการลงทุนปี 2547 คาดว่าขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากไตรมาสแรกปี 2547 มีโครงการที่ได้รับการส่งเสริมทั้งสิ้น 24 โครงการ มูลค่าเงินลงทุน 3,284 ล้านบาท ก่อให้เกิดการจ้างงาน 4,826 คน จำนวนโครงการและมูลค่าเงินลงทุนเพิ่มขึ้นจากปี 2546 ในช่วงเดียวกัน ถึงร้อยละ 140 และ 214 ตามลำดับ โครงการส่วนใหญ่อยู่ในประเภทอุตสาหกรรมเกษตรและเกษตรแปรรูปหรือร้อยละ 54 รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมโลหะ เครื่องจักร ยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์กระดาษและพลาสติก อุตสาหกรรมเบา เสื้อผ้าสำเร็จรูปและชิ้นส่วนรองเท้า เครื่องประดับและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์

สรุปอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพและแนวโน้มดีขึ้นในอนาคต ได้แก่

- อุตสาหกรรมเกษตรและผลิตผลจากการเกษตร โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารและอาหารสัตว์ เช่น อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ตลาดส่งออกยังสดใส โรงสีข้าวที่เน้นการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับผลิตข้าวคุณภาพดีเพื่อการส่งออก

- อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนยานยนต์ ที่คาดมีการขยายการผลิตอย่างต่อเนื่องและมีการขยายฐานการผลิตมาสู่ภูมิภาคนี้มากขึ้น ผลจากสถานะทางเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้นและอัตราค่าจ้างแรงงานในภูมิภาคนี้ที่ต่ำกว่า รวมไปถึงผลของโครงการ Outsourcing ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs เพื่อลดต้นทุนการผลิต และนโยบายส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดเล็กของกระทรวงอุตสาหกรรม ตลอดจนการกำหนดยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดในภาคที่มุ่งจะพัฒนาทางด้านกลุ่มอุตสาหกรรม

- อุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแหล่งแรงงานจำนวนมาก อัตราค่าจ้างต่ำ และแรงงานดังกล่าวมีประสบการณ์การตัดเย็บจากกรุงเทพฯ มาก่อน ช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมาจึงมีโรงงานหลายแห่งการย้ายฐานการผลิตจากกรุงเทพฯ และภาคกลาง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป ที่เน้นคุณภาพเพื่อการส่งออกซึ่งกว่าครึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากมีแรงงานที่มีฝีมือด้านนี้อยู่เป็นจำนวนมาก จังหวัดชัยภูมิจึงได้ตั้งเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอ เพื่อดึงดูดนักลงทุนมากขึ้น

- อุตสาหกรรมแหวน เนื่องจากโรงงานแหวนของไทยทั้งหมดตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยฐานการผลิตใหญ่อยู่ที่ขอนแก่น เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมาก มีทั้งการทำงานในโรงงาน รับจ้างที่บ้านและเหมาะช่วงการผลิต แนวโน้มการสั่งซื้อจากต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดส่งออกใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการค้าชายแดน การค้ากับประเทศเพื่อนบ้านมีความสำคัญมากขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากอาณาเขตที่ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีเพียงแม่น้ำโขงเป็นเส้นเขตแดน จึงเหมาะสมและได้เปรียบในการทำหน้าที่เป็นประตูเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ เพื่อเชื่อมการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวสู่ประเทศในกลุ่มอินโดจีนและตะวันออกไกล ซึ่งปัจจุบันได้มีโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อพัฒนาแนวเศรษฐกิจตะวันออกตะวันตก (East - West Economic Corridor: EWEC) ที่จะเชื่อมโยงกลุ่มประเทศอินโดจีน (พม่า สปป.ลาว และเวียดนาม) เข้าด้วยกัน

การค้าชายแดนไทย - ลาว เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มขยายตัวสูงในอนาคตแม้จะมีการแข่งขันจากจีนและเวียดนามเพิ่มขึ้น โดยปี 2546 มีมูลค่าประมาณ 20,479.6 ล้านบาท แยกเป็นมูลค่าการส่งออก 16,501.4 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจาก 2,387.9 ล้านบาทในปี 2535 กว่า 7 เท่า ส่วนการนำเข้าเพิ่มขึ้นจากปี 2545 ร้อยละ 6.2 สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องใช้ไฟฟ้า น้ำมันเชื้อเพลิง ยานพาหนะ ผลิตภัณฑ์เหล็ก เคมีภัณฑ์และปูนซีเมนต์ ส่วนสินค้านำเข้า ได้แก่ ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ สินแร่ ถ่านหิน หนังกีบ และอัญมณี โดยมีด่านจังหวัดหนองคายและมุกดาหารเป็นด่านที่มีความสำคัญมากที่สุด

ส่วนการค้ากับกัมพูชาที่ผ่านด่านจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ ปี 2545 มีมูลค่าการค้ารวมประมาณ 315.9 ล้านบาท เพิ่มจากปี 2543 ที่มีมูลค่า 213.8 ล้านบาท แม้จะมีกรณีการเผาสถานทูตไทยและธุรกิจไทยในกัมพูชาในปี 2546 แต่การค้ากับกัมพูชาที่ผ่านด่านจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ ในปี 2546 ยังคงเพิ่มขึ้นเป็น 438.2 ล้านบาท

2.5 ด้านการท่องเที่ยว แม้จะสู้ภูมิภาคอื่นไม่ได้ แต่รายได้จากการท่องเที่ยวของภาคสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นลักษณะการท่องเที่ยวเกี่ยวกับอารยธรรมและโบราณสถานเก่าแก่ของโลกที่สำคัญ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี พระธาตุพนม จังหวัดนครพนม อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาพเขียนก่อนประวัติศาสตร์ผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี ปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา และแหล่งฟอสซิลไดโนเสาร์ ที่จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดกาฬสินธุ์ และแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติอีกจำนวนมาก เช่น อุทยานแห่งชาติภูกระดึง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์ (นครวัด) และมรดกโลก (หลวงพระบาง) ได้ อย่างไรก็ตาม แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีระยะทางที่ห่างไกลกันและเข้าถึงยากในบางพื้นที่ จากการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 16 จังหวัด (ยกเว้นจังหวัดอำนาจเจริญ ยโสธร และหนองบัวลำภู) โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า ปี 2545 มีผู้มาเยี่ยมชมเยือนจำนวน 15.15 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2544 ร้อยละ 11.6 ในจำนวนนี้เป็นชาวต่างประเทศ 675,668 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.0 ลดลงร้อยละ 0.2 มีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 22,800.9 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.0 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายได้จากผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทย

3. สภาพสังคม ประชากรและการศึกษา

3.1 ประชากรและรายได้ ปี 2546 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 21.66 ล้านคน คิดเป็นประชากรจำนวนมากถึง 1 ใน 3 ของประเทศ ประชากรส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ตามเมืองหลักของภาค 4 เมือง คือ จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และอุบลราชธานี โดยจังหวัดนครราชสีมามีประชากรมากที่สุดในภาค คือ 2.67 ล้านคน

แม้โดยเฉลี่ยแล้วประชากรจะมีรายได้สูงขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่รายได้ของประชากรยังคงต่ำที่สุดในประเทศ โดยปี 2545 ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 29,808 บาท/คน/ปี ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของประเทศที่เท่ากับ 46,956 บาท/คน/ปี ถ้าคิดเฉลี่ยย้อนหลัง 3 ปี (ปี 2541 – 2543) จังหวัดขอนแก่นมีรายได้เฉลี่ยสูงสุด 40,091 บาท/คน/ปี จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำสุด คือจังหวัดหนองบัวลำภู มีรายได้ต่อหัวเพียง 17,048 บาท/คน/ปี ซึ่งต่างจากขอนแก่นถึง 2.4 เท่า แสดงให้เห็นถึงปัญหาการกระจายรายได้ในภาค นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการขาดความมั่นคงและความอบอุ่นในครอบครัวที่ทวีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากมีการอพยพของแรงงานไปทำงานในท้องถิ่นอื่นและต่างประเทศ โดยมีการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานในต่างประเทศจำนวนมากที่สุดของประเทศ คือคิดเป็นร้อยละ 67.12 ของทั้งประเทศ

3.2 กำลังแรงงาน ผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ปี 2546 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2546, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, <http://www.nso.go.th>, มิถุนายน 2547) พบว่า ปี 2546 มีกำลังแรงงานรวมประมาณ 11.24 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 52.04 ของประชากรของภาค โดยจังหวัดนครราชสีมามีกำลังแรงงานรวมมากที่สุด คือ 1.43 ล้านคน รองลงมาคือ จังหวัดขอนแก่น 0.97 ล้านคน ในจำนวนกำลังแรงงานทั้งหมดนี้ เป็นผู้มีงานทำ 10.7 ล้านคน หรือร้อยละ 49.9 ของกำลังแรงงานรวม เป็นผู้ว่างงาน 2.88 แสนคน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ว่างงานจะมีวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า ส่วนผู้จบอุดมศึกษาว่างงานจำนวน 36,600 คน

ตั้งแต่ปี 2542 - 2546 ภาคตะวันออกออกเฉียงเหนือมีอัตราการว่างงานมากที่สุดในประเทศ แต่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการว่างงานร้อยละ 6.2 ในปี 2542 และลดลงเหลือประมาณร้อยละ 5.2 ในปี 2544 ร้อยละ 3.3 ปี 2545 และร้อยละ 2.7 ในปี 2546 ตามลำดับ

ในจำนวนผู้ที่มีงานทำ 10.7 ล้านคน ส่วนใหญ่ทำงานในภาคเกษตรกรรม โดยคิดเป็นสัดส่วนของแรงงานในภาคเกษตรกรรมต่อแรงงานนอกภาคเกษตรกรรม คือ 57.1 : 42.9 ซึ่งสัดส่วนแรงงานในภาคเกษตรกรรมลดลงจากปีก่อน ในจำนวนแรงงานนอกภาคเกษตรกรรม 4.59 ล้านคน ส่วนใหญ่หรือจำนวน 1.343 ล้านคน หรือร้อยละ 12.6 ทำงานในภาคการค้าส่ง ค้าปลีก ซ่อมยานพาหนะและของใช้ รองลงมาจำนวน 0.992 ล้านคนหรือร้อยละ 9.3 ทำงานในภาคการผลิต จำนวน 0.643 ล้านคนหรือร้อยละ 6.0 อยู่ในภาคก่อสร้าง จำนวน 0.406 ล้านคนหรือร้อยละ 3.8 ทำงานโรงแรมและภัตตาคาร ส่วนที่เหลือกระจายทำงานในภาคอื่น ๆ เช่น ราชการ การศึกษา การขนส่ง เป็นต้น

เมื่อพิจารณาอาชีพของผู้มีงานทำนอกภาคการเกษตร อาชีพที่มีผู้ทำงานมากที่สุด คือ อาชีพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ในด้านการขายและการให้บริการ มีจำนวน 1.29 ล้านคนหรือร้อยละ 12.1 ของผู้ที่มีงานทำทั้งหมด รองลงมาจำนวน 1.16 ล้านคนหรือร้อยละ 10.8 ทำงานฝีมือและธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้อง อีกร้อยละ 9.9 หรือจำนวน 1.06 ล้านคน เป็นพนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด ร้อยละ 5.3 หรือ 0.56 ล้านคนเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการอาวุโสและผู้จัดการ ร้อยละ 4.5 หรือจำนวน 0.48 ล้านคน เป็นผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ ร้อยละ 2.7 หรือ จำนวน 0.29 ล้านคน เป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่าง ๆ ร้อยละ 1.8 หรือจำนวน 0.19 ล้านคน เป็นผู้ประกอบวิชาชีพช่างเทคนิคและอาชีพที่เกี่ยวข้อง และอีกร้อยละ 1.6 หรือ จำนวน 0.17 ล้านคน ประกอบอาชีพเสมียน

ผู้มีงานทำทั้งหมด ส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.9 หรือจำนวน 4.17 ล้านคน ทำงานส่วนตัว ร้อยละ 28.2 หรือจำนวน 3.02 ล้านคน ทำงานให้ครอบครัว ร้อยละ 23.7 หรือจำนวน 2.53 ล้านคน เป็นลูกจ้างเอกชน ที่เหลือร้อยละ 7.1 หรือจำนวน 0.76 ล้านคน เป็นลูกจ้างรัฐบาล และอีกร้อยละ 1.8 หรือจำนวน 0.195 ล้านคนเป็นนายจ้าง

เมื่อพิจารณาวุฒิการศึกษาของผู้มีงานทำ พบว่า ร้อยละ 72.6 หรือจำนวน 7.77 ล้านคนมีเพียงวุฒิปริญญาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 12.2 หรือจำนวน 1.3 ล้านคนมีวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ

8.0 หรือจำนวน 0.86 ล้านคนมีวุฒิมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวน 0.76 ล้านคนหรือร้อยละ 7.1 โดยมีผู้จบอุดมศึกษาว่างงานจำนวน 36,600 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 4.8 ของแรงงานที่จบอุดมศึกษา

จากการศึกษาของกระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน ซึ่งใช้ค่าเฉลี่ยของข้อมูลจากการสำรวจแรงงานช่วงปี 2544 – 2545 (เกรียงวิทย์ ติลาเลิศประเสริฐ, การศึกษาสถานการณ์แรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี 2543 -2545, กองวิจัยตลาดแรงงาน, กรมการจัดหางาน, กรุงเทพฯ, 2546.) พบว่ากำลังแรงงานในภาคส่วนใหญ่มาจากครอบครัวเกษตรกรในชนบท มีการอพยพเข้ามาทำงานในเมือง ประชากรที่มีงานทำส่วนใหญ่ จำนวน 8.692 ล้านคน หรือร้อยละ 85.64 มีการศึกษาระดับไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้น โดยส่วนใหญ่อยู่จังหวัดนครราชสีมา คือ มีจำนวน 1.144 ล้านคน รองลงมาเป็นผู้จบการศึกษาระดับกลาง (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ถึง ปวช.) 741,300 คน โดยส่วนใหญ่อยู่จังหวัดนครราชสีมา คือ มีจำนวน 139,451 คน และระดับสูง (ระดับอนุปริญญาถึงปริญญาเอก) 711,708 คน โดยจังหวัดนครราชสีมาที่มีจำนวนมากที่สุดเช่นกัน คือ จำนวน 94,413 คน

กำลังแรงงานนอกภาคการเกษตร ส่วนใหญ่อยู่ในสาขาอาชีพผู้ปฏิบัติงานในสายการผลิต คนงาน และเสมียนพนักงาน ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ทุกจังหวัด โดยทำงานอยู่ในสถานประกอบการขนาดเล็กที่มีลูกจ้างไม่เกิน 99 คนมากที่สุด ถึงร้อยละ 98.79 โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่มาก คือ จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี และอุดรธานี

จากการศึกษาความต้องการแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน พบว่า จากความต้องการแรงงานของสถานประกอบการที่แจ้งไว้กับสำนักงานจัดหางานของรัฐในภาคช่วงปี 2543 – 2545 เฉลี่ยปีละ 78,988 อัตรา ซึ่งมากกว่าจำนวนผู้สมัครงานเป็นเท่าตัว ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 48.25 ต้องการแรงงานที่มีการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 25.83 ต้องการแรงงานระดับกลาง และต้องการระดับสูงร้อยละ 5.87

จากการสำรวจของกรมการจัดหางาน พบว่า จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาทุกระดับในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2543 - 2545 มีเฉลี่ยปีละ 800,907 คน โดยเป็นผู้จบการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น 570,743 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 71.26 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย - ปวช. 162,100 คน และเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. - ปริญญาตรี 68,065 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.24 และ 8.50 ตามลำดับ ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบปริมาณผู้สำเร็จการศึกษากับข้อมูลตำแหน่งงานว่างในภาค พบว่า ตลาดแรงงานยังต้องการผู้สำเร็จการศึกษาในระดับต้นเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับสูงมีข้อจำกัดเรื่องตำแหน่งงานรองรับยังไม่สมดุลกัน

3.3 ด้านการศึกษา การขยายโอกาสการศึกษาแก่ประชาชนในชนบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างกว้างขวาง ทำให้มีอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสูงขึ้นเป็น ร้อยละ 94.1 มัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 58.8 ผู้สำเร็จการศึกษานี้ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยม

ศึกษาตอนต้น หรือร้อยละ 71.26 ของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ แต่ส่วนใหญ่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป มีเพียงส่วนหนึ่งที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน

ในระดับอุดมศึกษา มีการกระจายโอกาสการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน รวม 19 แห่ง และกำลังพิจารณาจัดตั้งวิทยาเขตเพิ่มเติมในจังหวัดต่าง ๆ

3.4 ด้านบริการสาธารณสุข มีการพัฒนาขึ้นและกระจายไปเกือบครบทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล โดยมีศูนย์การแพทย์ระดับภูมิภาคที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และโรงพยาบาลศูนย์ขนาดใหญ่ในเมืองหลักที่จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี และอุดรธานี รวมถึงหน่วยงานสาธารณสุขอื่น ๆ กระจายอยู่ในท้องที่ต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วของธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนในบางจังหวัด เช่น จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุดรธานี และอุบลราชธานี

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2547 ได้เห็นชอบการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอ โดยเป็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับมาตรฐานการผลิต การสร้างโอกาสให้คนจน ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอินโดจีน เข้ามาเสริมทุนทางเศรษฐกิจและสังคมภายในภาค ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ จำนวน 34 โครงการ ดังนี้ (สรุปจาก เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดโดยสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, กรกฎาคม 2546 และข่าวการพัฒนา, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ปีที่ 21 ฉบับที่ 3, มีนาคม 2547)

4.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ยกระดับฐานการผลิตของภาค โดยใช้ศักยภาพการผลิตในพื้นที่ เชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศ ซึ่งพื้นที่อีสานตอนบนเน้นการขยายพื้นที่ปลูกยางพาราและโคเนื้อคุณภาพดี อีสานตอนกลางเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก มีขอนแก่นเป็นศูนย์กลางการค้า การบริการและอุตสาหกรรม Software ของภาค ตอนล่างเป็นแหล่งผลิตปศุสัตว์และแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ ควบคู่กับการเป็นฐานอุตสาหกรรมเชื่อมโยงกับชายฝั่งทะเลตะวันออก และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน แนวทางดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่

- การยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรจากสินค้าที่มีมูลค่าต่ำ ไปสู่สินค้าที่มีโอกาสทางการตลาดและมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น โครงการสำคัญ เช่น การขยายพื้นที่ปลูกยางพาราและโคเนื้อคุณภาพดี โครงการผลิตข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออกที่ทุ่งกุลาร้องไห้
- การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมของภาค โดยเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศและชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้แก่ โครงการยกระดับมาตรฐานการผลิตเรือข่ายวิสาหกิจใหม่ไทย โครงการอีสานซอฟต์แวร์ปาร์คที่ขอนแก่น การส่งเสริม

เอกชนสร้าง Container depot (ICD) ที่จังหวัดนครราชสีมาและมุกดาหาร โครงการตั้ง ศูนย์วิจัยด้านวิศวกรรมและทดสอบยานยนต์ ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โครงการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

- การเพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้ของภาคบริการทางด้านแรงงานและการท่องเที่ยว ได้แก่ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดโนเสาร์อุทยานแห่งชาติภูเวียง โครงการพิพิธภัณฑ์ และศูนย์สาธิตข้าวหอมมะลิ โครงการพิพิธภัณฑ์อารยธรรมขอม โครงการสร้างโลกใหม่ ให้ช้างไทยที่สุรินทร์ และโครงการศูนย์แสดงและถ่ายทอดเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว ในอีสาน

4.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ใช้ความได้เปรียบด้านที่ตั้งของภาคร่วมมือกับกลุ่มอินโดจีน เพื่อขยาย ฐานอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจพื้นที่ชายแดนของภาค¹ แนวทางดำเนินงาน ได้แก่

- การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกัน พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือและเร่งรัดการ ดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือ เช่น การให้ทุนการศึกษานักเรียนในกลุ่มอินโดจีน ศึกษาในประเทศไทย การช่วยเหลือเวียดนามพัฒนาท่าเรือคานัง ฯลฯ
- การส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มประเทศอินโดจีน เช่น การปรับระบบการทำบัตรผ่านแดน การพัฒนาระบบการตลาดด้านการท่องเที่ยวอินโดจีนกับประเทศเพื่อนบ้าน
- การพัฒนาเมืองหลักชายแดนและด่านชายแดน ให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว โครงการสำคัญ เช่น โครงการพัฒนาเมืองหลักชายแดน การศึกษาพัฒนามุกดาหารเป็นศูนย์ผลิต รวบรวม แปรรูปและกระจายสินค้า (Distribution Center) สู่อินโดจีนและตะวันออกไกลและเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดน การเร่งพัฒนา ขยายเส้นทาง East West Economic Corridor (EWEC: แม่สอด-มุกดาหาร) การพัฒนา ด่านชายแดน: ท่าลี่ บ้านแพง ท่าอุเทน ช่องเม็ก ช่องสะง่า ช่องจอม โครงการปรับปรุง ถนนสาย ESB –สระแก้ว –บุรีรัมย์-มุกดาหาร และโครงการความร่วมมือในการพัฒนา เศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ อีกหลายโครงการ

¹ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกัมพูชา-ลาว-พม่า-ไทย (Economic Cooperation Strategy : ECS) มีความเป็นมาจากการที่นายกรัฐมนตรีได้มอบนโยบาย ECS แก่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเมื่อเดือน กรกฎาคม 2546 โดยล่าสุดมีการเน้นความร่วมมือ 5 สาขา คือ 1) การอำนวยความสะดวกการค้าการลงทุน 2) ความร่วมมือด้านเกษตรและอุตสาหกรรม 3) การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมในภูมิภาค 4) การท่องเที่ยว 5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยโครงการพัฒนาเมืองคู่แฝดทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดนมุกดาหาร- สะหวันนะเขต เป็นโครงการนำร่องโครงการหนึ่ง (รายงานประจำปี 2546, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กุมภาพันธ์ 2547)

4.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การสร้างศักยภาพและโอกาสให้คนจน แนวทางดำเนินงาน ได้แก่

- การสร้างโอกาสการมีงานทำและความมั่นคงในอาชีพทั้งเกษตรกรและนอกภาคเกษตร โครงการสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และการยกระดับมาตรฐานสินค้า OTOP
- การเพิ่มยกระดับคุณภาพชีวิต การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการบริหารจัดการ การแบบ AFP

4.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อคืนสมดุลสู่ธรรมชาติ แนวทางดำเนินงาน ได้แก่ การเร่งรัดฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากร การพัฒนา และจัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอ และการสร้างจิตสำนึกและกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การสร้างคน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ แนวทางดำเนินงาน ได้แก่ การยกระดับการศึกษาและความรู้ของประชากร การยกระดับทักษะฝีมือและผลิตภาพของกำลังแรงงาน การสร้างการเรียนรู้ต่อเนื่อง และการใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. ความก้าวหน้าในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาค

5.1 การสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ภาครัฐมีนโยบายชัดเจนในการสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออก เฉียงเหนือมากขึ้น ทั้งการสนับสนุนการลงทุน การเพิ่มประสิทธิภาพและการส่งเสริมการตลาด ที่สำคัญ ได้แก่

5.1.1 นโยบายของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนหรือบีโอไอ กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาให้สิทธิประโยชน์รูปแบบใหม่ที่เปิดกว้างมากกว่าเดิม โดยมีการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี และการยกระดับของทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้สิทธิประโยชน์บีโอไอเป็นตัวเชื่อมผ่าน STI หรือ skill technology innovation สำหรับอุตสาหกรรม เป้าหมายมี 5 ภาคอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระดับประเทศ คือ 1) อุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งรวมถึงอาหาร การขยายพันธุ์พืชผักจากญี่ปุ่น การเลี้ยงไก่ไข่ 2) อุตสาหกรรมยานยนต์ 3) อุตสาหกรรมแฟชั่น ซึ่งในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผ้าทอที่จะต้องใช้ฝีมือระดับสูง 4) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสาร ซึ่งขณะนี้เริ่มมีมาลงทุนที่จังหวัดนครราชสีมา และกระจายมาสู่ขอนแก่น โดยเฉพาะด้านไอทีซีดี 5) อุตสาหกรรมบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและหลากหลาย เช่น การพิมพ์ สิ่งพิมพ์ ด้านบริการพยาบาล การดูแลสุขภาพ การบันเทิง ซึ่งอาจเกี่ยวเนื่องกับไอที

(<http://www.matichon.co.th/prachachat/>, 25 มีนาคม 2547)

5.1.2 โครงการสนับสนุนและสร้างนักธุรกิจผู้ส่งออก (Intertrader) ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ของกระทรวงพาณิชย์ โดยมีเป้าหมายส่งเสริมสินค้าส่งออกจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น โดยเฉพาะการส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น เพราะจากข้อมูลพบว่า ปี 2546 สินค้าจากประเทศไทยส่งเข้าไปจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่นสูงและมีอัตราการเติบโตดี โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ผ้ามีอัตราการขยายตัวสูงกว่าร้อยละ 10 มากกว่าสินค้าชนิดอื่นๆ สาเหตุหลักคือ เกิดบริษัทนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเข้าไปประเทศญี่ปุ่นจำนวนมาก และภาวะเศรษฐกิจประเทศญี่ปุ่นในระยะ 1 - 2 ปีนี้ปรับตัวดีขึ้น แต่ที่ผ่านมามีสินค้าจากผู้ประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้าไปญี่ปุ่นค่อนข้างน้อย

สำหรับสินค้าที่มีศักยภาพและช่องทางขยายปริมาณการส่งออกสู่ตลาดญี่ปุ่นได้ ได้แก่ สินค้าผ้าทอมือ ที่มีการผลิตทั้งในระดับชุมชนและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมครอบคลุมอยู่ทั่วพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะเครื่องใช้และของตกแต่งบ้าน เช่น เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร เครื่องใช้ในครัว กรอบรูปไม้ ผลิตภัณฑ์เซรามิก เครื่องแก้ว ฯลฯ ที่แม้จะมีการแข่งขันที่สูงที่สินค้าจากจีนครองตลาดอยู่ แต่การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จะช่วยให้ขยายตลาดและเลี่ยงการแข่งขันกับจีนได้ (<http://www.manager.co.th/Daily/>, 9 มีนาคม 2547)

5.2 การพัฒนาการค้า การลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน

ภาครัฐได้สนับสนุนโครงการสำคัญหลายโครงการ ที่จะช่วยส่งเสริมการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะ สปป. ลาว และประเทศเวียดนาม ตามยุทธศาสตร์การสร้างร่วมมือกับกลุ่มอินโดจีนเพื่อขยายฐานอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจพื้นที่ชายแดนของภาค โครงการสำคัญที่มีความก้าวหน้าในขณะนี้ ได้แก่

5.2.1 โครงการสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 กำหนดแล้วเสร็จประมาณปี 2549 เป็น “สะพานเศรษฐกิจ” เส้นใหม่ ผ่านเส้นทางหมายเลข 9 สู่แขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว ซึ่งจะเชื่อมโยงการค้า การลงทุนระหว่างตะวันตก (พม่า) สู่ตะวันออกเช่น ลาว เวียดนาม และจีนตอนใต้ ส่งผลให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ปิดได้รับการพัฒนาตามไปด้วยนำไปสู่การเป็นเมืองท่าอุตสาหกรรม

5.2.2 โครงการพัฒนาให้ จ.มุกดาหารเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน หรือศูนย์กระจายสินค้า และโครงการพัฒนาเมืองคู่แฝดระหว่าง จ.มุกดาหาร-แขวงสะหวันนะเขต โดยความร่วมมือกับแขวงสะหวันเขต ประเทศ สปป. ลาว และเมืองดานัง ประเทศเวียดนาม เพื่อพัฒนาการค้าและการขนส่งสินค้าจากประเทศไทยข้ามสะพานข้ามแม่น้ำโขง ไปลงท่าเรือน้ำลึกที่ดานัง ประเทศเวียดนาม เพื่อส่งขายไปยังประเทศจีน ฮองกง ไต้หวัน เกาหลี และญี่ปุ่น โดยที่ไม่ต้องไปลงท่าเรือน้ำลึกที่มบดา พุด แหลมฉบั๋ง จ.ชลบุรี เป็นการประหยัดเวลาและค่าขนส่ง โดยมีแผนการก่อสร้างทางหลวง 4 ช่องจราจร เชื่อมแนวตะวันออก - ตะวันตก (EWEC) จากทะเลอันดามัน (พม่า) มาที่ อ. แม่สอด จ.ตาก ผ่านมาทางพิษณุโลก ขอนแก่น กาฬสินธุ์ และมุกดาหาร

5.2.3 โครงการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมไทย - เวียดนาม เป้าหมายการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเป็นไฮเวย์ เพื่อความสะดวกด้านการค้า ขนส่ง และการเดินทางระหว่างไทย - เวียดนาม โดยมีเส้นทาง 3 สายหลัก คือ เส้นทางหมายเลข 8, 9 และ 12 โดยเส้นทางหมายเลข 8 จะพัฒนาเป็นถนนเพื่อการท่องเที่ยวเพราะมีทัศนียภาพสวยงาม เส้นทางจะเริ่มตั้งแต่จังหวัดนครพนม ผ่านท่าแขก สปป. ลาว ไปถึงชายแดน สปป. ลาว-เวียดนาม ในจังหวัดหงิฮาน เส้นทางหมายเลข 9 จะเริ่มตั้งแต่สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 มุกดาหาร สู่แขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว ผ่านเมืองลาวบาว – ดองฮา – เมืองเว้ - ถึงเมืองดานัง เวียดนาม คาดว่าจะเปิดใช้ได้ปลายปี 2547 สำหรับเส้นทางหมายเลข 12 จะเริ่มตั้งแต่จังหวัดนครพนมข้ามสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3 (อยู่ระหว่างการเจรจา) ผ่านท่าแขก (แขวงคำม่วน) ถึงชายแดน สปป. ลาว - เวียดนาม บริเวณด่านนาเพ้า ขณะนี้อยู่ระหว่างการก่อสร้างโดยรัฐบาล สปป. ลาว ส่วนเส้นทางในเวียดนามจะเริ่มตั้งแต่ชายแดนไปยังเมืองฮาติ เมืองวินห์ และเชื่อมโยงไปยังจังหวัดดงเฮ่ย เมืองหลวงของจังหวัดกวางบินห์ โดยเส้นทางหมายเลข 12 นี้ จะผ่านภูเขาน้อยกว่า และเป็นทางตัดตรงเข้าถึงเวียดนามสั้นกว่าเส้นทางหมายเลข 8 ใช้เวลาเดินทางจากไทยไปเวียดนามเพียง 5 ชั่วโมง

สินค้าในภาคอีสานที่มีศักยภาพในการส่งออกในภูมิภาคนี้ ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ สินค้าอีกประเภทหนึ่ง คือ ชิ้นส่วนรถยนต์ เพราะขณะนี้อีสานมีพื้นที่ปลูกยางพาราแล้วประมาณ 1 ล้านไร่ ซึ่งยางพาราตรงนี้สามารถนำมาเป็นสินค้าส่งออกของภูมิภาคได้ โดยเฉพาะนำไปผลิตยางรถยนต์ส่งขายไปยังประเทศจีน (<http://www.bangkokbiznews.com>, 9 มิถุนายน 2547)

อนึ่ง ประเทศเวียดนามมีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของการทำธุรกิจ เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติอย่างเต็มที่ แนวโน้มของเศรษฐกิจประเทศเวียดนามยังเติบโตได้อีกมาก อีกทั้งมีความต้องการอย่างต่อเนื่องจากจำนวนประชากรที่มีอยู่ 80 ล้านคน สำหรับกลุ่มธุรกิจที่ลู่ทางแจ่มใส คือ ธุรกิจกลุ่มพลังงาน โรงพยาบาล ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว ร้านอาหาร อุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป อุตสาหกรรมฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และนิคมอุตสาหกรรม โดยมีประเทศญี่ปุ่นลงทุนในประเทศเวียดนามสูงสุด สำหรับนักลงทุนไทยก็มีแนวโน้มการลงทุนเพิ่มขึ้น (<http://www.manager.co.th/weekly/>, 9 เมษายน 2547)

ขณะนี้ มีสถาบันการศึกษาบางแห่งในภูมิภาคได้เริ่มพัฒนาหลักสูตรเพื่อเตรียมรองรับแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าวแล้ว เช่น สถาบันราชภัฏสุรินทร์มีโครงการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอกสาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น โดยเน้นการศึกษาวิจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเรียนรู้ในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ทั้งไทย สปป. ลาว กัมพูชา เวียดนาม พม่า และจีน และอีกโครงการคือ การฝึกอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์ เพื่อเพิ่มรายได้ให้ชุมชน และขยายตลาดท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวในเมืองชายแดนอีสานได้มากขึ้น โดยเชื่อมกับแหล่งท่องเที่ยวศักยภาพสูงของกัมพูชาและลาว ซึ่งขณะนี้นักท่องเที่ยวต่างชาติมีแนวโน้มเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศมากขึ้น โดยนิยมเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและศรีสะเกษเข้าไป

ยัง สปป.ลาวและกัมพูชา เพื่อเชื่อมธรรมชาติและปราสาทหินนครวัดนครธม ในขณะที่ปัจจุบันไทย
ยังไม่มีมรดกโลกที่จะนำพานักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้รู้จัก และแวะเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ
ต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนไทย ทั้งจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ

(<http://www.manager.co.th/Daily/>, 8 เมษายน พ.ศ. 2547)

5.3 โครงการเขตอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ อีสานซอฟต์แวร์พาร์ค (E-Saan Software Park) เป็นส่วนหนึ่งตามแผนแม่บทการพัฒนาจังหวัดขอนแก่น เป็นนครเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (ICT CITY) ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2546 โดยมีมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็น หน่วยงานปฏิบัติและรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐ ส่วนองค์กรที่เกี่ยวข้องได้แก่ หอการค้าจังหวัด ขอนแก่น สภาอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่นและหอการค้าไทย - สวีเดน สนับสนุนหาผู้ลงทุนและ ตลาดด้านอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ในภาคอีสาน ภูมิภาคอินโดจีนและกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ส่วน จังหวัดขอนแก่นเป็นหน่วยงานกลางสนับสนุนด้านระบบโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ

คาดว่าโครงการอีสานซอฟต์แวร์พาร์ค จะทำให้เกิดบริษัทซอฟต์แวร์และมีนักพัฒนาซอฟต์แวร์ ที่มีคุณภาพในภาคอีสานมากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดการนำเข้าซอฟต์แวร์จากต่างประเทศรวมถึงสร้างรายได้จาก การส่งออกซอฟต์แวร์ไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดในกลุ่มประเทศอินโดจีนและประเทศกลุ่มสหภาพ ยุโรป นอกจากนี้จะทำให้เกิดสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพชั้นสูง สร้างเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาค การศึกษาและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะทำให้เกิดผู้ประกอบการรายย่อยในอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์มากขึ้น ทำให้มีการนำเทคโนโลยี ICT มาเพิ่มศักยภาพการแข่งขันให้กับอุตสาหกรรม SMEs ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคผนวก ฉ

สภาพเศรษฐกิจ การจ้างงานและ
ยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดนครราชสีมา

1.2 การคมนาคมและการขนส่ง จังหวัดนครราชสีมา เป็นศูนย์กลางทางด้านการคมนาคมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยมีเส้นทางติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก ทั้งทางรถไฟ ทางรถยนต์และทางอากาศ โดยมีท่าอากาศยานพาณิชย์ 1 แห่ง

ในอนาคตมีแนวโน้มว่าเส้นทางคมนาคมของจังหวัดนครราชสีมาสู่กรุงเทพฯ รวมถึงจังหวัดสำคัญอื่นจะมีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยกรมทางหลวงมีแผนก่อสร้างมอเตอร์เวย์ปี 2548 สายสระบุรี-นครราชสีมา โดยเริ่มจากช่วงสิ้นสุดทางด่วนรามอินทรา-วงแหวนด้านตะวันออกผ่านวงเวียนหลักสี่สิ้นสุดที่นครราชสีมา ขณะเดียวกันในปี 2547 ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาจัดหาผู้ที่จะศึกษารถไฟความเร็วสูงสายกรุงเทพฯ-เมืองใหม่บ้านนาและเชื่อมต่อไปถึงนครราชสีมา นอกจากนี้ได้มีความพยายามจากทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ที่จะผลักดันให้มีการสร้างศูนย์ขนถ่ายสินค้าทางรถไฟ (Container Yard : CY) ที่ อ. สูงเนิน เพื่อรองรับการขนส่งสินค้าระบบรางของจังหวัด ซึ่งในแต่ละเดือนมีการขนส่งสินค้าเกิดขึ้นหลายพันตู้คอนเทนเนอร์ หากมีการพัฒนาระบบอย่างจริงจังคาดว่าผู้ประกอบการจะหันมาใช้ระบบรางมากขึ้น (<http://www.siamturakij.com/>, 25 เม.ย. - 1 พ.ค. 2547)

1.3 ลักษณะภูมิประเทศและทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางระหว่าง 150 - 300 เมตร มีเทือกเขาใหญ่และเทือกเขาพนมรอกอยู่แนวยาวทางทิศใต้และทิศตะวันตกของจังหวัดตามลำดับ ส่วนบริเวณตอนกลางค่อนข้างไปทางทิศเหนือและทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำที่สำคัญหลายสายไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำมูล ลำตะเพิน ลำพระเพลิง ลำตะคอง ลำเชียงไกร ลำสะเทต และลำปลายมาศ ลุ่มน้ำที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุด คือ ลุ่มลพบุรี - ลำพระเพลิง แต่เนื่องจากภูมิประเทศของจังหวัดเป็นที่ราบสูงและเป็นที่ยอด ภูมิประเทศส่วนใหญ่จึงไม่เอื้ออำนวยที่จะเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งสามารถกักเก็บน้ำเอาไว้ใช้ได้ตลอดปีเหมือนบางจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แหล่งน้ำใต้ดินที่สามารถนำมาใช้ได้จะอยู่ทางตอนใต้และตะวันออกของจังหวัด ได้แก่ บางส่วนของอำเภอเมือง อำเภอจักราช และพิมาย เป็นต้น

ดินส่วนใหญ่จะเป็นดินร่วนปนทรายและดินเหนียว เนื้อดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงต่ำ ช่วงตอนกลางและตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดจะพบดินเค็มอยู่บ้าง ส่วนแร่ธาตุที่สำรวจพบในเขตจังหวัดนครราชสีมายังมีปริมาณไม่มาก แร่ธาตุที่สำคัญ ได้แก่ เกลือหิน พบที่ อำเภอโนนไทย พิมาย บัวใหญ่ โนนสูง และด่านขุนทด โปแตส พบที่อำเภอเมือง โนนสูง และพิมาย นอกจากนี้ยังมีหินอ่อน หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่อหินอุตสาหกรรมก่อสร้าง หรืออุตสาหกรรมปูนขาวและปูนซีเมนต์ หินประดับชนิดหินแกรนิต เหล็ก และอิมเมอร์

จากข้อมูลของสำนักงานป่าไม้เขตจังหวัดนครราชสีมา ปี 2543 พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดรวมทั้งสิ้น 2.03 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.8 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด และมีพื้นที่ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ 29 แห่ง มีพื้นที่ทั้งหมด 4.86 ล้านไร่ มีอุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และอุทยานแห่งชาติทับลาน

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ จังหวัดนครราชสีมามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและต่อประเทศ โดยเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP ต่อ GRP) สูงสุดของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ร้อยละ 18.6 ของ GRP (มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี 2543 และมีจำนวนโครงการลงทุนมากที่สุดของภาคมาอย่างต่อเนื่อง โดยปี 2545 มีโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจาก BOI 29 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 64 ของโครงการที่ได้รับการส่งเสริมทั้งหมดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ปี 2544 (ณ ราคาตลาด) ประมาณ 107,807.6 ล้านบาท มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว (Per capita GPP) หรือรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากร 40,605 บาท เพิ่มจากปี 2542 ที่เท่ากับ 36,070 บาท (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ปี 2544 อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาตลาดเท่ากับร้อยละ 4.6 โดยมีการขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง เนื่องจากการผลิตในภาคการเกษตรหดตัวลงนอกภาคเกษตร ได้แก่ สาขาอุตสาหกรรม การค้า และการบริการ มีอัตราการขยายตัวก่อนข้างต่ำ ประกอบกับการผลิตสาขาอื่น ๆ มีการหดตัวลง ปี 2545 ประมาณการอัตราการขยายตัวของ GPP เท่ากับร้อยละ 5.0 และปี 2546 เท่ากับร้อยละ 8.0 (เอกสาร CEO)

ภาคเศรษฐกิจหลักของจังหวัดในปัจจุบัน คือ ภาคอุตสาหกรรม รองลงมา คือ การบริการ การค้าส่ง/ค้าปลีก และการเกษตรกรรม โดยมีสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ของแต่ละภาคต่อ GPP ของจังหวัด ในปี 2544 เท่ากับร้อยละ 26 ร้อยละ 20 ร้อยละ 14 และร้อยละ 14 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจากมูลค่าที่แท้จริงของ GPP พบว่าแนวโน้มของสาขาที่มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องนับแต่ปี 2536 - 2542 ได้แก่ ภาคการบริการ ที่มีอัตราขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 19 ต่อปี และภาคการค้าปลีก-ค้าส่งที่มีอัตราขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 14 ต่อปี

อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ยังคงเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของจังหวัด และมีแนวโน้มที่ดีต่อการขยายตัวและการลงทุน เนื่องจากจังหวัดนครราชสีมาเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบทางการเกษตรที่สำคัญ เช่น ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย

สำหรับภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดนครราชสีมาในปี 2545 ดีขึ้นต่อเนื่องจากปีก่อน เนื่องจากภาคเศรษฐกิจที่สำคัญในจังหวัดหลายภาคได้มีการเติบโตขึ้น ส่งผลให้การบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น ตามภาคการเกษตรที่ดีขึ้น ทั้งปริมาณผลผลิตพืชผลหลักที่เพิ่มขึ้น และราคาซื้อขายสูงขึ้น รวมถึงด้านปศุสัตว์ ประมง ที่มีการเลี้ยงเพิ่มขึ้นและผลตอบแทน

อยู่ในเกณฑ์ดี รวมถึงรายได้จากแรงงานที่เดินทางไปทำงานยังต่างประเทศ ภาคการค้าและบริการยังขยายตัวดี ภาคอุตสาหกรรมมีการลงทุนใหม่และการขยายกิจการเดิม

ข้อมูล เดือนมีนาคม 2547 จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนสถานประกอบการ 8,196 แห่ง จำนวนลูกจ้าง 164,773 คน โดยร้อยละ 73.5 ของสถานประกอบการทั้งหมดเป็นสถานประกอบการขนาดเล็กที่มีจำนวนลูกจ้างไม่เกิน 10 คน ร้อยละ 23.8 มีจำนวนลูกจ้าง 10 – 99 คน ร้อยละ 1.6 มีจำนวนลูกจ้าง 100 – 299 คน มีเพียงร้อยละ 1.0 เท่านั้นที่เป็นสถานประกอบการที่มีจำนวนลูกจ้าง 300 คนขึ้นไป และมี 19 แห่ง หรือร้อยละ 0.2 ที่มีจำนวนลูกจ้าง 1,000 คนขึ้นไป (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, มิถุนายน 2547)

2.2 ด้านการเกษตร จังหวัดนครราชสีมาเนื้อที่ทำการเกษตรประมาณ 7.8 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 61 ของพื้นที่ทั้งหมด ประชากรของจังหวัดส่วนใหญ่จึงมีอาชีพเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวเหนียว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อย โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวประมาณ 4 ล้านไร่ ส่วนมันสำปะหลังมีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 5 ปี (2542 – 2546) มากถึงประมาณ 1.5 ล้านไร่ เฉลี่ยคิดเป็นพื้นที่ปลูกเกือบ ร้อยละ 50 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือเกือบร้อยละ 20 ของพื้นที่ปลูกทั่วประเทศ นับเป็นแหล่งปลูกมันฯ แห่งใหญ่ที่สุดของประเทศ ในระยะหลังเกษตรกรบางส่วนได้เปลี่ยนการปลูกอ้อยมาปลูกมันทดแทน เพราะภาวะตลาดดี เนื่องจากมีโรงแปงมันเกิดขึ้นหลายแห่งในจังหวัด การส่งออกมีแนวโน้มดี เนื่องจากประเทศจีนสนใจที่จะรับซื้อผลผลิตเป็นจำนวนมาก นับเป็นตลาดใหญ่แห่งใหม่

ด้านสาขาปศุสัตว์ จังหวัดนครราชสีมามีการเลี้ยงสัตว์มากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปศุสัตว์สำคัญ ได้แก่ โคเนื้อ โคนม กระบือ สุกร ไก่เนื้อ (ส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างเลี้ยง) ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง และเป็ด

2.3 ด้านอุตสาหกรรมและการลงทุน

จังหวัดนครราชสีมาเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นจังหวัดที่เหมาะสมในการลงทุนด้านอุตสาหกรรม

1) จำนวนและขนาดของสถานประกอบการการผลิต ปี 2546 มีโรงงานในจังหวัดทั้งสิ้นจำนวน 1,999 แห่ง ลดลงจากปี 2545 ร้อยละ 6.33 อำเภอที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมาก คือ อำเภอเมืองปากช่อง สีคิ้ว ปักธงชัย และด่านขุนทด

ส่วนประเภทโรงงานที่ประกอบอุตสาหกรรมการผลิตในจังหวัดมากที่สุด คือ โรงงานอุตสาหกรรมการเกษตร รองลงมาคือ อุตสาหกรรมขนส่ง อุตสาหกรรมโลหะ อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีเหมืองแร่ (ที่เปิดทำการ) จำนวน 22 แห่ง ทำการผลิตแร่อีกหลายชนิด ที่มีการผลิตได้ปริมาณสูงสุด คือ หินปูน (หินก่อสร้าง)

2) **ภาวะการลงทุนด้านอุตสาหกรรม** จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีการลงทุนและการขยายตัวด้านการลงทุนสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นับตั้งแต่ปี 2540 จนถึงปี 2545 มีมูลค่าการลงทุนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นโดยตลอด ยกเว้นในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ปี 2540 – 2542 มีการตั้งโรงงานใหม่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ในขณะที่มีการแจ้งเลิกกิจการค่อนข้างสูง

อุตสาหกรรมหลายประเภทได้ขยายการลงทุน ซึ่งเป็นผลมาจากภาวะตลาดขยายตัว โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา อุตสาหกรรมที่สำคัญในปัจจุบันของจังหวัดและมีแนวโน้มเติบโต เมื่อพิจารณาจากการใช้วัตถุดิบในพื้นที่ จำนวนการจ้างแรงงาน จำนวนเงินลงทุน และการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ได้แก่

- **อุตสาหกรรมการเกษตร (แปรรูปอาหารและเนื้อสัตว์)** เป็นอุตสาหกรรมหลักของจังหวัด ที่สำคัญได้แก่ โรงสีข้าว แปรรูปมันสำปะหลัง เช่น แป้งมัน อาหารสัตว์ แปรรูปนม และแปรรูปเนื้อสัตว์ ในส่วนของโรงสีข้าว ปัจจุบันเริ่มมีการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและสนองความต้องการของตลาด ส่วนอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ภาวะการผลิตดี โดยเฉพาะโรงงานแป้งมันเพื่อการส่งออก เนื่องจากความต้องการของตลาดมาก โดยเฉพาะตลาดในเอเชีย ขณะที่ลานมันเส้นและโรงงานมันอัดเม็ดต้องปิดตัวไปหลายแห่งเพราะขาดแคลนวัตถุดิบ

- **อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วน** เช่น ชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า แต่ในระยะหลังความสามารถในการแข่งขันเริ่มลดลง โดยเฉพาะกับประเทศจีน ทำให้หลายบริษัทได้ปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเป็นชิ้นส่วนงานที่ยากขึ้น ใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น

- **อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน** มีการขยายตัวต่อเนื่อง เพื่อส่งป้อนโรงงานผลิตรถยนต์ที่นิคมอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการผลิตตามใบสั่งจากประเทศญี่ปุ่น

- **อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป**

- **อุตสาหกรรมอื่นๆ** ที่มีบริษัทขนาดใหญ่ดำเนินกิจการในจังหวัด เช่น ทอกระสอบ อุปกรณ์การแพทย์ เกลือ เป็นต้น

อุตสาหกรรมหลักดังกล่าว ถือเป็นอุตสาหกรรมหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร เสื้อผ้า อิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนรถยนต์ ในขณะที่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีต่ำทยอยปิดกิจการไป เนื่องจากไม่สามารถสู้กับภาวะการแข่งขันที่รุนแรงได้

ในส่วนของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม แม้จะได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล แต่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขในการขอรับการสนับสนุนด้านการเงินจากธนาคารที่รัฐบาลกำหนด มีอุตสาหกรรมบางประเภทที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ และดำเนินธุรกิจไปได้ด้วยดี เช่น อุตสาหกรรมผลิตน้ำแข็ง และน้ำแข็งหลอด ผลิตเส้นไหม และผลิตน้ำตาล เป็นต้น

ในปี 2545 มีโรงงานขอประกอบกิจการใหม่ จำนวน 135 โรง ลดลงจากปี 2544 ร้อยละ 4.9 โดยมีเงินลงทุน 5,230 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนกว่า 5 เท่าตัว เนื่องจากมีโรงงานขนาดใหญ่หลายโรง เกิดการจ้างงาน 2,931 คน ลดลงร้อยละ 28.7

ด้านโครงการที่ได้รับการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุน ปี 2545 มี 29 โครงการ ลดลงเล็กน้อยจากปี 2544 แต่มูลค่าการลงทุนสูงขึ้น เนื่องจากขนาดของโครงการใหญ่ขึ้น โดยมีเงินลงทุน 14,846.0 ล้านบาท เนื่องจากมีโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของบริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ ซึ่งเป็นโครงการเลี้ยงไก่แบบครบวงจร และแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่ และโครงการลงทุนขยายกิจการของบริษัท ซีเกท เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด เพื่อผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อดูโครงการทั้งหมด หมวดเกษตรกรรมและผลิตผลจากการเกษตรมีมูลค่าเงินลงทุน สูงที่สุด มีจำนวน 11 โครงการ เงินลงทุน 8,927 ล้านบาท การจ้างงาน 8,619 คน รองลงมา ได้แก่ หมวด อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า จำนวน 5 โครงการ เงินลงทุน 5,120 ล้านบาท การจ้างงาน 4,316 คน หมวดอุตสาหกรรมเบา 18 โครงการ เงินลงทุน 1,560 ล้านบาท การจ้างงาน 10,901 คน หมวดผลิตภัณฑ์ โลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์ขนส่ง 6 โครงการ เงินลงทุน 255 ล้านบาท การจ้างงาน 416 คน และ หมวดเคมีภัณฑ์ กระดาษและพลาสติก 4 โครงการ เงินลงทุน 84 ล้านบาท การจ้างงาน 180 คน

ปัจจุบันมีโครงการลงทุนด้านอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เกิดขึ้นหลายโครงการในจังหวัด ซึ่งจะส่งผลสำคัญต่อเศรษฐกิจและการจ้างงานในอนาคตของจังหวัด ที่สำคัญ ได้แก่

1) อุตสาหกรรมแปรรูปเนื้อไก่ ได้แก่ “โครงการไก่เนื้อครบวงจร” ของบริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) หรือ CPF มูลค่าการลงทุน 8,500 ล้านบาท ในพื้นที่ 4,400 ไร่ บริเวณ อำเภอ ปักธงชัย ก่อให้เกิดการจ้างงานถึงประมาณ 7,000 คน จัดเป็นโรงชำแหละและแปรรูปเนื้อไก่ที่ทันสมัย และใหญ่ที่สุดในเอเชีย มีการนำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้บันทึกข้อมูลต่างๆที่จำเป็นต่อการเลี้ยงไก่ โดยใช้สัตวบาลเพียงคนเดียวเพื่อดูและควบคุมคอมพิวเตอร์ต่อจำนวนไก่ 1 แสนตัว โดยมี 6 โครงการหลัก ได้แก่ 1. โรงงานอาหารสัตว์ 2. ฟาร์มไก่พันธุ์ 3. โรงฟักไข่ 4. ฟาร์มเลี้ยงไก่กระทง 5. โรงงานผลิต ขนไก่ป่น และ 6. โรงงานชำแหละและแปรรูปเนื้อไก่ คาดว่าจะแล้วเสร็จทั้งโครงการในปี 2548 เป้าหมายของบริษัท คือ จะนำผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อไก่ส่งไปยังประเทศคู่ค้าในสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น แคนาดา และตะวันออกกลาง ส่วนเนื้อไก่สดจะขายภายในประเทศ (<http://www.matichon.co.th/prachachat/>, 1 เมษายน 2547 และ <http://www.manager.co.th/Daily/>, 5 เมษายน 2547)

2) อุตสาหกรรมแปรรูปมันสำปะหลัง โดยมีการขยายกำลังการผลิตของบริษัท สงวนวงษ์ อุตสาหกรรม จำกัด ซึ่งเป็นโรงงานผลิตแป้งมันฯ ใหญ่ที่สุดในเอเชีย ทั้งนี้ แป้งมันของบริษัทยังถือว่าร้อยละ 80 ส่งออกตลาดต่างประเทศ ทั้งใน จีน ยุโรป อเมริกา รวมกว่า 25 ประเทศ โดยเน้นกลุ่มตลาดระดับบน ที่ต้องสินค้าคุณภาพและการแข่งขันต่ำ นอกจากนี้บริษัทฯ ได้มี “โครงการลงทุนผลิตก๊าซชีวภาพ” (Biogas) จากน้ำเสียแป้งมันฯ เพื่อนำไปผลิตกระแสไฟฟ้า (<http://www.manager.co.th/Daily/>, 18 เมษายน 2547)

อนึ่ง สถานการณ์การแข่งขันของอุตสาหกรรมแป้งมันสำปะหลัง โดยรวมของประเทศ นั้น มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยมีโรงงานแป้งอยู่ทั้งหมด 75 โรงงาน รวมกำลังผลิตกว่า 3 ล้านตัน/ปี มากกว่าความต้องการของตลาดที่มีเพียง 2.5 ล้านตันหรืออยู่ที่ระดับกำลังผลิตประมาณ 50 โรงงานเท่านั้น และเร็ว ๆ นี้โรงงานแป้งมันสำปะหลัง กำลังจะเพิ่มเป็นมากกว่า 80 โรงงาน โดยส่วนใหญ่จะก่อสร้างอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา แนวโน้มผู้ประกอบการที่จะอยู่รอด จะต้องมุ่งพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดต่างประเทศ และลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง

3) อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ ได้แก่ “โครงการเขตอุตสาหกรรมพิเศษเฉพาะชิ้นส่วนยานยนต์” ของโรงงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ P.C.S. ของนักลงทุนในจังหวัด โครงการอยู่บริเวณโคกกรวด พื้นที่ประมาณ 1,500 ไร่ มูลค่าการลงทุนประมาณ 4,000 ล้านบาท แบ่งออกเป็น 3 เฟส โดยเฟสแรกเป็นการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ เพื่อส่งต่อไปทางระยองฐานการประกอบรถยนต์ใหญ่ของไทยที่กำลังจะกลายเป็นดีทรอยต์เอเซีย ส่วนเฟส 2 และเฟส 3 จะเป็นการขายพื้นที่ให้กับโรงงานอื่นที่สนใจจะเข้ามาลงทุน นอกจากนี้ยังมีศูนย์สอบเทียบและทดสอบวัสดุด้วยเพื่อไม่ต้องส่งไปสอบเทียบถึงกรุงเทพฯ หรือญี่ปุ่น โดยจะให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (มทส) มีส่วนร่วมในการสอบเทียบและการผลิตด้วย คาดว่าโครงการนี้จะช่วยให้นครราชสีมาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ที่สำคัญ

โครงการนี้ยังรวมไปถึงการผลิตรถบัสเพื่อเป็นฐานการผลิตรถบัสแห่งเอเชีย โดยปัจจุบันบริษัทเชดชัยอุตสาหกรรมที่เป็นผู้ต่อรถบัสพร้อมที่จะขยายเป็นโรงงานที่มีมาตรฐาน เพื่อไปแข่งขันกับกลุ่มประเทศในอินโดจีนหรือเอเซียได้ นอกจากนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมยังมี “โครงการพี่ช่วยน้อง” ที่จะแบ่งงานให้กลุ่มธุรกิจเอสเอ็มอีคนไทยเข้ามารับงานต่อ ซึ่งจะทำให้เกิดผู้ประกอบการใหม่และเกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น หากประสบความสำเร็จคาดว่าจะทำให้มูลค่าการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์เพิ่มสูงถึง 15,000 ล้านบาท ภายในระยะเวลา 3 ปี และในอนาคตโครงการนี้จะขยายไปสู่นักลงทุนจากจังหวัดใกล้เคียงด้วย (<http://www.matichon.co.th/prachachat/>, 29 มีนาคม 2547)

4) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ได้แก่ “โครงการขยายกิจการผลิต HARD DISK DRIVE (HDD)” ของบริษัท ซีเกท เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนเมื่อเมษายน 2547 มูลค่าเงินลงทุนถึง 11,638 ล้านบาท การจ้างงาน 4,064 คน การลงทุนนี้จะเป็นการทำให้บริษัทผลิต HDD ที่เสร็จสมบูรณ์ในประเทศไทย โดยนโยบายของบริษัทฯ ต้องการให้ไทยเป็นผู้ผลิต HDD ดิจิตอล 1 ใน 3 ของโลก ซึ่งจะต่อเนื่องให้ผู้ผลิตชิ้นส่วนเกิดขึ้นในภูมิภาคนี้ต่อไป โดยไม่ต้องส่งไปประกอบที่ประเทศสิงคโปร์อีก เพิ่มศักยภาพในการลงทุนในประเทศไทยเพิ่มโอกาสให้บุคลากรในการเข้าถึงเทคโนโลยีการบริการ การตลาด และการบริหารจัดการ โดยจะมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับศูนย์ออกแบบในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสิงคโปร์ มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย วิศวกรและช่างจากโรงงานนครราชสีมาจะได้รับการอบรมในประเทศสิงคโปร์ และประเทศไทยจะได้รับการยอมรับว่าเป็นฐานการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

มากกว่าการใช้แรงงานราคาถูก เนื่องจากจะมีการนำเครื่องจักรซึ่งใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในอุตสาหกรรมมากขึ้น (ศูนย์เศรษฐกิจการลงทุนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 นครราชสีมา, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, การส่งเสริมการลงทุนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไตรมาสแรก ปี 2547, ข่าวสำหรับสื่อมวลชน, 2 เมษายน 2547 และ 17 พฤษภาคม 2547)

5) โครงการเขตส่งเสริมอุตสาหกรรมนวนคร (นครราชสีมา) ที่ อ. สูงเนิน ของบริษัท นวนคร เนื่องจากบริษัทพิจารณาว่าเป็นพื้นที่มีศักยภาพสูงทั้งทางด้านคมนาคม เป็นเมืองขนาดใหญ่ รองจากกรุงเทพฯที่มีความพร้อมด้านแรงงานและสาธารณูปโภคต่างๆ โครงการนี้มีพื้นที่รวม 1,175 ไร่ รองรับโรงงานอุตสาหกรรมเต็มพื้นที่โครงการฯได้ทั้งหมดประมาณ 100 โรงงาน คาดว่าจะมีเงินลงทุนทั้งในและต่างประเทศไม่ต่ำกว่า 1 หมื่นล้านบาท และจะก่อให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่นมากกว่า 1.2 แสนตำแหน่ง โดยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมประเภทผลิตอะไหล่ยานยนต์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ขนาดโครงการลงทุนไม่ต่ำกว่าโครงการละ 300 ล้านบาท ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ และยุทธศาสตร์พัฒนาของจังหวัดนครราชสีมา คาดว่า จะเริ่มขายพื้นที่ให้กับนักลงทุนเข้ามาดำเนินการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมประกอบกิจการได้ในช่วง กลางปี 2548 (<http://www.manager.co.th/Daily>, 28 มีนาคม 2547)

2.4 ด้านการค้า ภาวะการค้าปลีกและค้าส่งของจังหวัดขยายตัวดี โดยเฉพาะจากยอดขายของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นห้างแมคโคร โลตัส บิ๊กซี และเดอะมอลล์ เนื่องจากกำลังซื้อที่เพิ่มขึ้นของประชาชนทั้งในจังหวัดและจากจังหวัดใกล้เคียง ทำให้เกิดภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ผู้ที่ได้รับผลกระทบมาก ได้แก่ ร้านค้ารายย่อย ส่วนรายใหญ่กระทบน้อยเนื่องจากมีเครดิตและมีลูกค้าเก่าเป็นฐานเดิม รวมถึงมีการปรับกลยุทธ์การจัดการและการตลาดหลายอย่าง ทำให้ในปัจจุบันมียอดขายนำยกระต้องขึ้นจากเดิม ขณะที่ตามหัวเมืองมีร้านค้ามินิมาร์ทเกิดขึ้นหลายแห่ง

จากรายงานของสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปี 2545 มีผู้จดทะเบียนธุรกิจตั้งใหม่ 1,693 ราย เงินทุน 1,069.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 57.3 และร้อยละ 56.9 ตามลำดับ และเพิ่มจากปี 2543 ที่มีผู้จดทะเบียนพาณิชย์ 806 ราย เงินทุน 920.1 ล้านบาท ซึ่งปี 2543 สูงกว่า ปี 2542 ร้อยละ 20.5 และร้อยละ 104.8 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เป็นการจดทะเบียนร้านค้าขนาดเล็ก ธุรกิจที่ตั้งใหม่ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขายส่ง ขายปลีก ภัตตาคาร และโรงแรม

2.5 ด้านการท่องเที่ยวและการบริการ

1) **โรงพยาบาลเอกชน** ส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลที่ก่อตั้งมานาน บางโรงพยาบาลถึงจุดคุ้มทุนแล้ว ปัจจุบันได้มีการลดจำนวนพนักงานและแพทย์ โดยได้ร่วมมือกันใช้ระบบแพทย์หมุนเวียนระหว่างโรงพยาบาลที่เป็นสมาชิก นอกจากนี้โรงพยาบาลเอกชนต่าง ๆ เกิดจากการร่วมลงทุนของผู้มีฐานะทางการเงินดีทั้งในจังหวัดนครราชสีมา กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง ผลกระทบในปัจจุบันคือ จำนวนคนไข้ลดลงทำให้รายได้ลดลง แต่เมื่อเทียบกับต้นทุนที่ลดลง ธุรกิจนี้ยังคงดำเนินการต่อไปได้

2) ธุรกิจบันเทิงและร้านอาหาร ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา ได้ปิดกิจการไปหลายแห่ง สถานบันเทิงที่เป็นธุรกิจครบวงจรขนาดใหญ่มี 2 แห่ง เลิกกิจการไป 1 แห่ง คือ สถานบันเทิง RCN และยังคงดำเนินการอยู่ 1 แห่ง คือ สถานบันเทิงไพลินสแควร์ ส่วนธุรกิจบันเทิงรายกลางและรายย่อยที่ยังอยู่ได้จะต้องราคาไม่แพงนักและเน้นที่คุณภาพในการให้บริการ และรสชาติอาหารที่ดี นอกจากนี้ในปัจจุบันมีธุรกิจใหม่เกิดขึ้นในอำเภอเมืองโคราช คือ ร้านขายเหล้าและเครื่องดื่มริมถนน โดยตั้งเป็นร้านเล็ก ๆ ขายอาหารและเครื่องดื่มสำหรับวัยรุ่นนัดพบปะสังสรรค์กัน เป็นธุรกิจที่ลงทุนน้อย แต่ได้ผลกำไรตัวอย่างรวดเร็ว

3) ธุรกิจการขนส่ง จังหวัดนครราชสีมามีบริษัทขนส่งสินค้าและผู้โดยสารเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทขนส่งผู้โดยสาร ซึ่งมีรถโดยสารปรับอากาศจำนวนมากให้บริการทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีผู้ใช้บริการมาก สามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งเป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบน้อยมากจากวิกฤตเศรษฐกิจ และยังดำเนินการต่อไปได้เป็นอย่างดี แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้นบ้าง แต่ก็เป็นเพียงการทำให้กำไรลดลงเพียงบางส่วนเท่านั้น

4) ธุรกิจท่องเที่ยว จังหวัดนครราชสีมามีแหล่งท่องเที่ยวทั้งประเภทโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นจำนวนมาก ดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน ได้แก่ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ประตูลุมพล ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ศาลเจ้าพ่อช้างเผือก วัดศาลาลอย ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินวัดพนมวัน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นต้น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกมวกเหล็ก น้ำตกปักธงชัย น้ำตกกะกั่วแก้ว อ่างเก็บน้ำลำตะคอง อ่างเก็บน้ำลำพระเพลิง และไทรงาม

ปี 2545 มีผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดนครราชสีมาประมาณ 3.34 ล้านคนเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.84 จำแนกเป็น นักท่องเที่ยว 1.93 ล้านคน ร้อยละ 57.11 และนักท่องเที่ยว 1.45 ล้านคน ร้อยละ 42.89 ในจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมดนี้ จำแนกเป็น ชาวไทย 3.3 ล้านคน ร้อยละ 97.70 และชาวต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวญี่ปุ่น และฝรั่งเศส ซึ่งนิยมมาเที่ยวแหล่งวัฒนธรรมทางอีสานตอนใต้ 77,889 คน ร้อยละ 2.30 เมื่อพิจารณาโดยรวมในปี 2545 มีรายได้จากการท่องเที่ยว รวม 4,666,30 ล้านบาท สูงกว่าปี 2544 ร้อยละ 8.8 จำแนกเป็น รายได้จากการท่องเที่ยวของชาวไทย 4,425.20 ล้านบาท ร้อยละ 94.83 และรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศ 241.10 ล้านบาท ร้อยละ 5.17 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, <http://www.tat.or.th>, มิถุนายน 2547)

สถานการณ์การท่องเที่ยวดีขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการมีศูนย์สรรพสินค้าขนาดใหญ่ในเมือง ทำให้มีนักท่องเที่ยว นักทัศนาจร และตัวแทนจำหน่ายสินค้า เดินทางเข้ามาเพิ่มมากขึ้น มีการจัดประชุม/สัมมนาในโรงแรมมากกว่า 3 – 4 ปี ที่ผ่านมา รวมทั้งมีการเดินทางเพื่อศึกษาดูงานและพักรวมมากขึ้น ธุรกิจขนาดใหญ่หลายประเภท เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ ธุรกิจขายตรง เป็นต้น มีการแข่งขันมีการขยายตัว และมีการสร้างเครือข่ายมากขึ้น ทำให้ฝ่ายการตลาด ผู้บริหาร และช่างเทคนิค ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ต้องเดินทางเข้ามาในพื้นที่เพื่อประกอบภารกิจดังกล่าวและพักรวมมากขึ้น

ประกอบกับปัจจุบันนักท่องเที่ยวในเมืองไทย จึงมีนักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งนิยมท่องเที่ยวใน จังหวัดนครราชสีมา แนวโน้มด้านการท่องเที่ยวในระยะต่อไป คาดว่านักท่องเที่ยวญี่ปุ่นจะเดินทางมา มากขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวฯ ได้ทำการตลาดขายทัวร์ให้กับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น โดยเฉพาะเน้น กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ในเส้นทางปราสาทหินพิมาย และปราสาทหินเขาพนมรุ้ง

5) ธุรกิจโรงแรม โรงแรมขนาดใหญ่ได้มีการปรับตัวโดยการปรับลดจำนวนพนักงาน และลดราคาห้องพัก และยัง ได้ดำเนินการจนได้ ISO 9002 เป็นที่ยอมรับจากผู้เข้าพักชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการจัดอาหารกลางวันแบบบุฟเฟ่ต์ราคาถูกลง ในส่วนของโรงแรมขนาดกลางและเล็ก มีการ ลดจำนวนพนักงานและลดค่าห้องพักมาก ทำให้ในภาพรวมของธุรกิจโรงแรม ยังคงดำเนินธุรกิจต่อไปได้ แบบประคองตัว พอมีรายได้ชำระหนี้ธนาคาร

3. สภาพสังคม ประชากรและการศึกษา

3.1 ประชากรและรายได้ ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2546 จังหวัดนครราชสีมา มีประชากร ทั้งสิ้น 2,717,824 คน เป็นจังหวัดที่มีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศและเป็นอันดับ 1 ของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว (ปี 2544) 40,605 บาท/ปี(สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

3.2 กำลังแรงงานและภาวะการทำงาน ในปี พ.ศ. 2546 จังหวัดนครราชสีมา มีผู้อยู่ในกำลัง แรงงาน 1,494,305 คน หรือ ร้อยละ 55.0 ของประชากรรวมของจังหวัด เป็นผู้ที่มีงานทำ 1,459,640 คน โดยทำงานในภาคเกษตร 693,864 คน นอกภาคเกษตร 765,776 คน มีผู้ว่างงาน 24,757 คน อัตราการ ว่างงาน ร้อยละ 1.66 เท่ากับปี 2545 แต่ลดลงจากปี 2543 และปี 2544 ที่อัตราว่างงานเท่ากับร้อยละ 1.9 และ 3.4 ตามลำดับ (รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาส 4/2546 (ตุลาคม - ธันวาคม 2546), สำนักงานสถิติแห่งชาติ) ในส่วนของแรงงานที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศในปี 2546 มีจำนวน 8,617 คน ลดลงจากปี 2545 ร้อยละ 0.15

3.3 ความต้องการแรงงาน จากผลการศึกษาความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ จังหวัดนครราชสีมา โดยกรมการจัดหางาน ช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2540 – มีนาคม พ.ศ. 2545 (มณฑลลึงกา อาชากิจ, ความต้องการแรงงานของสถานประกอบการจังหวัดนครราชสีมา (ตุลาคม 2540 – มีนาคม 2545), กรมการจัดหางาน, 2545) พบว่า โดยภาพรวมผู้จบการศึกษาใหม่มีการแข่งขันในการหางานทำ สูงขึ้น นายจ้างมีโอกาสเลือกจ้างแรงงานมากขึ้น โดยส่วนใหญ่มีความต้องการแรงงานอายุระหว่าง 18-30 ปี วุฒิการศึกษาประถม – มัธยม ในสายการผลิต สิ่งทอ พลาสติก อิเล็กทรอนิกส์ แต่ผู้สมัครงาน ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ปวช. – ปริญญาตรี ซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการ

ในส่วนของสภาพการจ้างงาน พบว่า ผลกระทบของวิกฤตทางเศรษฐกิจ เมื่อปลายปี 2539 เป็นต้นมา ยังคงส่งผลกระทบต่อการจ้างงานโดยรวมในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1) สถานประกอบการใหญ่ ๆ จะลดขนาดองค์กรลง และใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่แทน แรงงานมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต กิจการหลายแห่ง เช่น กิจการผลิต

ชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ ปรับตัวเองจากการมีโรงงานหลายแห่งและทำทุกงานเพื่อให้ครบวงจรการผลิต มาเป็นการการทำงานเฉพาะสิ่งที่ตนถนัดและมีคุณภาพมากที่สุด โดยโรงงานที่แยกไปจะเป็นบริษัทในเครือที่ผลิตชิ้นส่วนป้อนให้ และมีสถานประกอบการรับช่วงงานใหม่เกิดขึ้นมากเพื่อรับจัดสรรหาพนักงานให้องค์กรต่าง ๆ หรือรับเหมาช่วงงานเฉพาะกิจ การจ้างงานจึงมีลักษณะเปลี่ยนตัวนายจ้าง

2) ลดการจ้างงานลงและจะเลือกจ้างแรงงานที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยพบจากการแข่งขันคุณสมบัติของตำแหน่งงานว่างบางตำแหน่ง เช่น รับสมัครพนักงานบัญชี วุฒิปริญญาตรี อายุไม่เกิน 25 ปี มีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปี ด้านการทำบัญชีโปรแกรมสำเร็จรูป จัดทำและปิดงบดุลเดือน มีความรู้ความชำนาญในการพิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ Microsoft Office Excel คล่อง หรือ เสมียนด้านเอกสาร ISO ที่มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ด้านการจัดทำเอกสาร ISO เป็นอย่างดี ซึ่งตำแหน่งเหล่านี้เปิดรับสมัครงานหลายเดือน

3) อัตราค่าจ้างแรงงานบางอาชีพไม่สูงมาก ถึงแม้ตลาดแรงงานจะต้องการแรงงานมาก เช่น ตำแหน่งวุฒิ ปวส. - ปริญญาตรีด้านบัญชี ค่าจ้างอยู่ประมาณ 4,500 - 6,500 บาท

4) สถานประกอบการบางกิจการปรับคุณสมบัติด้านการศึกษาของผู้สมัครงานสูงขึ้น และเน้นสายอาชีพ เช่น ตำแหน่งพนักงานขาย ที่รับสมัครอย่างน้อยวุฒิ ปวช. ขึ้นไป ไม่รับวุฒิ ม.6 สายสามัญหรือจบ กศน.

5) ส่วนใหญ่เน้นการรับสมัครผู้มีประสบการณ์ในการทำงาน มีทักษะความรู้ความสามารถพิเศษหลายด้าน เช่น คอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ และมีความรู้ ความสามารถในสาขาที่เรียนมาจริง รวมถึงมีความรับผิดชอบ อดทนต่อการเรียนรู้งาน ทำให้ผู้จบการศึกษาใหม่ ไม่มีประสบการณ์หรือขาดทักษะด้านต่าง ๆ มักไม่ได้รับการบรรจุงาน ดังนั้น ผู้สมัครงานวุฒิ ปวช. - ปริญญาตรี ควรมีประสบการณ์ทำงานมาบ้าง หรือมีความรู้ ความสามารถในสาขาที่เรียนมาจริง จึงจะมีโอกาสได้รับการบรรจุงานมากกว่า

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดนครราชสีมา

4.1 ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ตามนโยบายของรัฐบาลในการจัดระบบบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนา โดยการปรับระบบบริหารราชการของจังหวัดเดิม ที่เป็นหน่วยงานที่มุ่งเน้นการปฏิบัติตามการสั่งการของส่วนกลาง ให้เป็นหน่วยงานเชิงยุทธศาสตร์ภาครัฐระดับพื้นที่ โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์กลุ่มอนุภูมิภาคหรือกลุ่มจังหวัด สำหรับยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างซึ่งประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ประตูอีสานสู่สากล” (Northeast Gateway to Global Communities) มีประเด็นยุทธศาสตร์ (แนวทางการดำเนินงานจังหวัดแบบบูรณาการ

จังหวัดนครราชสีมา, คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดนครราชสีมา, กุมภาพันธ์ 2547) ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว สนับสนุนนโยบายท่องเที่ยวของรัฐบาล มีจังหวัดบุรีรัมย์เป็นเจ้าภาพหลัก โครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการภูมิเมืองอีสาน การเชื่อมโยงกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมเป็นระบบครบวงจรระดับภูมิภาค การสร้างศูนย์ช้างโลก การพัฒนาพื้นที่ชายแดนช่องจอม และการจัดตั้งองค์กรร่วมของรัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อบริการการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

2) ยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ สนับสนุนนโยบายครัวของโลก มีจังหวัดสุรินทร์เป็นเจ้าภาพหลัก โดยมีโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิต และการเพิ่มความเข้มแข็งและเชื่อมโยงเครือข่ายสถาบันเกษตรกรเพื่อการแปรรูปและการตลาด

3) ยุทธศาสตร์การแปรรูปสินค้าเกษตร มีจังหวัดนครราชสีมาเป็นเจ้าภาพหลัก เนื่องจากกลุ่มจังหวัดมีโรงสีข้าวและโรงแปงมันจำนวนมากที่มีประสิทธิภาพในการผลิต มีการส่งออกจำนวนมาก จึงมีโครงการเน้นการเพิ่มศักยภาพข้าวหอมมะลิและมันสำปะหลังแปรรูปและการส่งออก รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อม

4) ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมสิ่งทอ มีจังหวัดชัยภูมิเป็นเจ้าภาพหลัก เนื่องจากเป็นเขตส่งเสริมพิเศษอุตสาหกรรมสิ่งทอ มีการจัดตั้งโรงงานสิ่งทอมากขึ้น ถึงปัจจุบันมีโรงงานทั้งสิ้น 27 โรงงาน โครงการสำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์จัดหาแรงงานกลางและศูนย์ฝึกอบรมสิ่งทอ การส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ และการเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันของผู้ประกอบการ

5) ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมยานยนต์ มีจังหวัดนครราชสีมาเป็นเจ้าภาพหลัก เนื่องจากกลุ่มจังหวัดมีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ โดยเน้นการประกอบตัวถังรถยนต์โดยสารและรถบรรทุก และการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ซึ่งส่งไปจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ เป็นการสนับสนุน Detroit of the East เพื่อนำประเทศไทยไปสู่ Detroit of Asia โดยมีโครงการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมด้านเทคโนโลยี การส่งเสริมการตลาด และการสนับสนุนและให้ความสะดวกสำหรับผู้ประกอบการ

4.2 ยุทธศาสตร์จังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมาได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด ที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดและสภาพปัญหาความต้องการในระดับพื้นที่ ซึ่งมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของจังหวัด คือ “ประตูสู่อีสาน ศูนย์กลางการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์ การแปรรูปการเกษตร ผ้าไหมและการท่องเที่ยว” และมีทั้งหมด 10 ยุทธศาสตร์ โดยจะสรุปโครงการสำคัญเฉพาะยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไปสู่ระบบ Supporting Industry ซึ่งจะสนับสนุนอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ของภาคตะวันออกเหนือและของประเทศ เนื่องจากจังหวัดตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ มีความพร้อมหลายด้าน เช่น มีสถาบันการศึกษา

สูง โดยมีแนวทาง ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับอุตสาหกรรมยานยนต์ ส่งเสริมด้านเทคโนโลยี อุตสาหกรรมยานยนต์ส่งเสริมการตลาดด้านอุตสาหกรรมยานยนต์ และสนับสนุนและให้ความสะดวก สำหรับผู้ประกอบการ

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปสินค้าเกษตร เนื่องจากจังหวัดมีพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกข้าวหอมมะลิ โดยเฉพาะเขตทุ่งสัมฤทธิ์ เป็นแปลงปลูกข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดในโลก ส่วนการแปรรูปสินค้าเกษตร มีจุดเด่น คือ อยู่ใกล้แหล่งแปรรูปที่มีเทคโนโลยีทันสมัย มีกำลังการผลิตสูง สามารถแปรรูปเพื่อการส่งออกได้ แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การเพิ่มศักยภาพในการผลิต และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร เน้นมาตรฐานความปลอดภัยสู่ผู้บริโภค นำครัวไทยสู่ครัวโลก และการเพิ่มศักยภาพการแปรรูป และการส่งออกข้าวหอมมะลิ และแป้งมันแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่า และสร้างพลังงานทดแทนจากชีวมวลต่างๆ โดยคำนึงถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและอุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งอุตสาหกรรมผลิตผ้าไหมที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ และจังหวัดเป็นผู้นำด้านการผลิตและด้านการตลาด แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การเป็นศูนย์รวมจัดการระบบการตลาดผ้าไหมในกลุ่มจังหวัด/จังหวัดอื่นๆ ในภาคอีสาน และการเพิ่มการเชื่อมโยงการผลิต การวิจัยและ การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ ด้วยความร่วมมือของภาครัฐ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน เพื่อผลักดันแฟชั่นไหมไทยสู่สากลและนำไปสู่ Brand Name ของผ้าไหมไทยต่อไป

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดมีที่ตั้งเหมาะสม เป็นจุดเชื่อมต่อการคมนาคมทางบก เป็นเส้นทางผ่านของนักท่องเที่ยวทางรถยนต์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางอารยธรรม วัฒนธรรมและธรรมชาติที่หลากหลาย สามารถสร้างเรื่องราวเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยให้หยุดแวะพักที่จังหวัด และใช้ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลายของจังหวัดเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การผนึกพลังเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว การสร้างแหล่งท่องเที่ยวขึ้นใหม่ให้มีประวัติและตำนานเล่าขาน ทำให้เข้าใจและเชื่อมโยงเรื่องราวความเป็นมาได้ การสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงนิเวศน์และเชิงอนุรักษ์ และการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการตลาดและกระจายนักท่องเที่ยวไปจังหวัดต่างๆ ในภูมิภาค

5) ยุทธศาสตร์สร้างความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจน แนวทางการพัฒนา ได้แก่ การสนับสนุนภาคการผลิต/บริการอย่างเชื่อมโยง การสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ระดับกลางและฐานราก การเสริมสร้างทักษะแรงงานและสมรรถนะทางอาชีพ การสร้างความตระหนักแก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า/ผลิตภัณฑ์แต่ละตัวโดยพิจารณาถึง Value Chain

6) ยุทธศาสตร์ที่ 6 ถึง 10 ได้แก่ สร้างสังคมที่สงบสุขและพึงปรารถนา ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดดุลยภาพที่ยั่งยืน ยุทธศาสตร์การบริหารราชการให้

เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และยุทธศาสตร์การปฏิบัติภารกิจอันเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและนโยบายของรัฐบาล

5. ความก้าวหน้าในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด

ปี 2547 มีโครงการตามยุทธศาสตร์ที่ได้รับการสนับสนุนงบกลางในปีงบประมาณ 2547 แล้วรวม 8 โครงการ วงเงินที่ได้รับ 31,353,000 บาท ได้แก่ โครงการก้าวไกลไหมไทยสู่ตลาดโลก กิจกรรมการจัดตั้งกลุ่มอุตสาหกรรมไหม (Silk Cluster) โครงการผลิตพืชและผลไม้อินทรีย์ โครงการประกวดผ้าไหม โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตมันสำปะหลัง โครงการศูนย์วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์ไหม โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรเพื่อการผลิตพืชอินทรีย์ โครงการจัดตั้งกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ และโครงการภูมิเมืองอีสาน²

² โครงการภูมิเมืองอีสาน พื้นที่กว่า 1,000 ไร่ อ.ปากช่อง โครงการดังกล่าวเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงการตลาดและกระจายนักท่องเที่ยวสู่ภาคอีสานกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอินโดจีน เป็นแหล่งศูนย์รวมข้อมูลการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของภาคอีสาน และเป็นศูนย์กลางขนส่งเชิงพาณิชย์ ทั้งการแสดงและกระจายสินค้าเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของภาค นอกเหนือจากการพัฒนาพื้นที่เพื่อใช้แก้ปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ และปัญหาสิ่งแวดล้อมเขื่อนลำตะคอง โครงการนี้อยู่ในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดปี 2547 คาดว่าจะใช้เวลาก่อสร้างเสร็จภายใน 2 ปีหลังจากที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณจากรัฐบาล (<http://www.manager.co.th/Daily/>, 8 มีนาคม 2547)

ภาคผนวก ข

แนวโน้มการพัฒนาระบบลอจิสติกส์ของประเทศไทย

แนวโน้มการพัฒนาระบบลอจิสติกส์ของประเทศไทย

ศูนย์รับและกระจายสินค้าที่ทันสมัย หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า “ลอจิสติกส์” เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่นับวันจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการผลิตและจัดส่งสินค้าจนถึงมือผู้บริโภคในสินค้าหลายชนิดที่ผลิตขึ้นในประเทศ จะมีต้นทุนส่วนนี้อยู่ถึงร้อยละ 30 - 40 ของต้นทุนสินค้า ในด้านการแข่งขันระหว่างประเทศ ต้นทุนเกี่ยวกับการรับและกระจายสินค้าตลอดกระบวนการผลิตของไทยก็อยู่ในระดับที่สูงมาก จนมีผลกระทบโดยตรงต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก

Council of Logistics Management ได้ให้คำ นิยามของ ลอจิสติกส์ ว่าประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ คือ กระบวนการด้านการวางแผน การนำมาใช้ การควบคุม การเคลื่อนย้าย และการจัดเก็บสินค้า ระหว่างการผลิตและสินค้าสำเร็จรูป โดยมีการบริหารตั้งแต่จุดเริ่มต้น คือ จากแหล่งวัตถุดิบจนถึงมือผู้บริโภค

จากการศึกษาต้นทุนเกี่ยวกับการรับและกระจายสินค้าของสหรัฐอเมริกาในปี 2540 พบว่า ต้นทุนเกี่ยวกับการรับและกระจายสินค้าจากผู้ผลิตไปถึงมือผู้บริโภคลดลงอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 16.35 ของ GDP ในปี 2535 เหลือเพียงร้อยละ 10.51 ในปี 2539 ทั้งนี้ สัดส่วนดังกล่าวจะยิ่งลดลงมากขึ้นเมื่อมีการขยายตัวทางด้านการค้าผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก เพราะเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นทั่วโลก

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเรามีเหตุการณ์สำคัญ 3 ประการที่จะส่งผลโดยตรงต่อการผลิตสินค้าจากประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไป เช่นเดียวกับประเทศไทย เรื่องแรก คือ การลดลงอย่างรวดเร็วของต้นทุนระบบการรับและกระจายสินค้า และการเพิ่มขึ้นของบริการที่ให้แก่ลูกค้า ในขณะที่กิจการต่าง ๆ ก็มีการขยายการดำเนินการไปยังต่างประเทศเพื่อผลในการหาตลาดใหม่ แหล่งวัตถุดิบ และที่ตั้งโรงงาน

เรื่องที่สอง การลดลงอย่างรวดเร็วของต้นทุนดำเนินการเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นระบบการสื่อสารที่ทำให้ธุรกิจส่วนใหญ่ในประเทศพัฒนาแล้ว ได้โอกาสในการนำข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดการสินค้าคงคลัง และการขนส่ง ตลอดจนลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นอื่นในระบบการเก็บและกระจายสินค้าแบบเดิมที่เน้นการจ้ำม่ำและจัดส่งสินค้า โดยพนักงานประจำคลังสินค้า

เรื่องที่สาม การเชื่อมโยงระบบการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ผลิตกับผู้ซื้อรายใหญ่ โดยผ่านเครือข่ายระบบข้อมูลและระบบการรับและกระจายสินค้าที่ทันสมัย ได้กลายเป็นหัวใจความสำเร็จของการจัดการห่วงโซ่การผลิต

เหตุการณ์เหล่านี้ ส่งผลโดยตรงต่อขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศต่าง ๆ เพราะประเทศที่สามารถปรับระบบการรับและกระจายสินค้าที่ทันสมัยได้มากเพียงใด ย่อมหมายถึงต้นทุนสินค้าและบริการจะลดต่ำกว่าประเทศคู่แข่งอื่น ๆ การพิจารณาความสามารถในการแข่งขันของชาติ

จึงไม่ใช้การพิจารณาจากจำนวนทรัพยากรธรรมชาติหรือค่าจ้างแรงงานเช่นในอดีต แต่จะต้องพิจารณาจากต้นทุนการรับและกระจายสินค้าจนถึงมือผู้บริโภค

ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการรับและกระจายสินค้าที่สำคัญจะประกอบด้วย

- **คลังสินค้าขนาดใหญ่** เพื่อจัดเก็บและกระจายสินค้าของผู้ว่าจ้าง คลังสินค้าอาจเป็นทั้งระบบอัตโนมัติหรือระบบใช้แรงงานหรือเครื่องจักร โดยมีการบริหารและการจัดการแทนเจ้าของสินค้า รวมถึงบริการต่อเนื่องอื่น ๆ เช่น การคัดแยก บรรจุ ติดตราสินค้า การซ่อมแซมเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ และการปรับแต่งสินค้าก่อนการจัดส่งให้แก่ผู้บริโภค เป็นต้น

- **ระบบการขนส่งเพื่อรองรับการกระจายสินค้า** ระบบการขนส่งจะต้องเป็นระบบหรือเครือข่ายที่ครอบคลุมพื้นที่การตลาดและการผลิตของผู้ว่าจ้าง โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงคือ ช่วงแรก จากผู้ผลิตมายังคลังสินค้ากลางของระบบลอจิสติกส์ที่อาจเรียกว่า "ศูนย์กระจายสินค้า" (Distribution Center-DC) ช่วงที่สอง จากคลังสินค้ากลางหรือคลังกระจายสิน้ามายังคลังสินค้าย่อยในภูมิภาค หรือคลังสินค้าของผู้ซื้อสินค้า ช่วงที่สาม จากคลังสินค้าย่อยในภูมิภาคหรือคลังสินค้าของผู้ซื้อไปยังร้านค้าย่อย ผู้รับ หรือผู้บริโภคปลายทางที่แท้จริง

การจัดระบบการขนส่งทั้งสามช่วงข้างต้น จำเป็นต้องใช้วิธีการและยานพาหนะในการขนส่งที่แตกต่างกันตามลักษณะเฉพาะ เช่น การขนส่งช่วงที่ 1 และ 3 มักใช้รถบรรทุกขนาดเล็กเพราะอยู่ในเขตชุมชนและขนส่งครั้งละไม่มาก ขณะที่การขนส่งในช่วงที่สองจะดำเนินการโดยรถบรรทุกขนาดใหญ่ เนื่องจากเป็นการขนส่งสินค้าจำนวนมาก

- **การจัดการด้วยระบบคอมพิวเตอร์** เพื่อเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น ระหว่างผู้สั่งซื้อสินค้า ผู้ผลิตสินค้า คลังเก็บและกระจายสินค้า ผู้ประกอบการขนส่ง ฯลฯ ทั้งนี้ อาจมีขั้นตอนในการเชื่อมโยงต่าง ๆ เป็นต้นว่า เชื่อมโยงด้านการตลาดกับเจ้าของสินค้า รับคำสั่งซื้อจากผู้สั่งซื้อแทนเจ้าของสินค้า ออกใบสั่งซื้อแทนเจ้าของสินค้า บริการชำระและเรียกเก็บค่าสินค้าซึ่งอาจจะมีระบบที่ทันสมัยโดยการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ บริการด้านภาษีอากร มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (EDI) ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การติดตามตำแหน่งของสินค้าระหว่างการขนส่ง ซึ่งถ้าเป็นระบบที่ทันสมัยมาก ๆ จะใช้ระบบ "Satellite Tracking" ที่สามารถตรวจสอบตำแหน่งของสินค้าขณะขนส่งผ่านเครือข่ายดาวเทียมได้

ระบบลอจิสติกส์ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ จะช่วยลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการได้อย่างมาก เช่น ลดปัญหาเรื่องการเก็บสต็อกวัตถุดิบจำนวนมาก ลดปัญหาที่โรงงานต้องปิดตัวเองเนื่องจากปัญหาวัตถุดิบส่งมาไม่ทัน ฯลฯ โดยเฉพาะการผลิตยุคใหม่ที่นำระบบ "ทันเวลาพอดี" (Just-in-Time Production) มาใช้เพื่อพยายามลดปริมาณสต็อกสินค้า และเพิ่มความรวดเร็วและตรงเวลาในการขนส่งวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูป

ในปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ประกอบการด้านลอจิสติกส์ที่สำคัญ ประกอบด้วย ในกลุ่มธุรกิจ Courier คือ การรับส่งเอกสารหรือพัสดุด่วนของเอกชน เช่น Federal Express (FedEx), DHL, United

Parcel Services (UPS), Yamato, TNT ฯลฯ ในกลุ่มธุรกิจยานยนต์ จะมีศูนย์ลอจิสติกส์ที่เปิดดำเนินการแล้วประกอบด้วย บริษัท ฮอนด้า, เอเอ็นไอ โลจิสติกส์, เอ็มเอ็มซี สิทธิพล, Logistics Alliance (Thailand), KPN-ST Logistics ในกลุ่มธุรกิจค้าปลีก เช่น ศูนย์รับและกระจายสินค้าของ บริษัท ซีพี เซเว่นอีเลฟเว่น จำกัด ศูนย์กระจายสินค้าของบริษัท อินสเคป กลุ่มเซ็นทรัล เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, <http://www.boei.go.th/thai/whatsnew/logistics.html> , เมษายน 2547)

สำหรับการดำเนินธุรกิจด้านลอจิสติกส์ในประเทศไทยยังอยู่ในระยะเริ่มต้น จากผลการศึกษาของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (<http://www.manager.co.th/weekly/>, 14 พฤษภาคม 2547) พบว่าลอจิสติกส์เป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย มีผู้ที่มีความเข้าใจและสนใจเรื่องนี้ไม่มากนัก มีความขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ ยังไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรไหนที่มองภาพรวมด้านลอจิสติกส์ของประเทศ ไม่มีแผนแม่บทในการพัฒนาลอจิสติกส์ ไม่มีระบบฐานข้อมูลสารสนเทศและการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลลอจิสติกส์และข้อมูลขนส่งของประเทศ ไม่มีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการลอจิสติกส์ของไทย โดยเฉพาะรายเล็กเพื่อให้สู้กับบริษัทต่างประเทศ รวมทั้งกฎหมายสำหรับลอจิสติกส์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้หลายฉบับยังไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ไม่มีการใช้ประโยชน์ของจุดขนถ่ายสินค้าขานเมืองและการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้งานของรถบรรทุก และที่สำคัญคือ ค่าระวางเรือระหว่างประเทศถูกกำหนดโดยสายการบินเรือต่างชาติ จึงส่งผลให้ไทยมีค่าใช้จ่ายรวมด้านลอจิสติกส์โดยเฉลี่ยสูงกว่าประเทศอื่น ๆ

ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายด้านระบบลอจิสติกส์แล้ว ปรากฏว่า ปี 2532 สหรัฐมีค่าใช้จ่ายลอจิสติกส์คิดเป็นร้อยละ 12 ของ GDP แต่ในปี 2542 ค่าใช้จ่ายลดลงเหลือร้อยละ 10 เช่นเดียวกับญี่ปุ่นที่เริ่มทำโปรแกรมพัฒนาระบบลอจิสติกส์ เมื่อปี 2540 ทำให้ค่าใช้จ่ายลดลงเหลือร้อยละ 10 ของ GDP ในปี 2544 ขณะที่ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายระบบลอจิสติกส์ ประมาณร้อยละ 15 ของ GDP หากไทยสามารถลดค่าใช้จ่ายลงได้ร้อยละ 5 ของ GDP จะทำให้ไทยสามารถประหยัดได้ถึง 3 แสนล้านบาท

นายฮารุชิตะ โชมะยะ ผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายการกระจายสินค้า และระบบลอจิสติกส์ กระทรวงเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรมญี่ปุ่น กล่าวในการสัมมนา “การปรับระบบลอจิสติกส์ : ประสบการณ์จากญี่ปุ่น” ว่า (<http://www.bangkokbiznews.com/>, 18 มีนาคม 2547) จากผลการสำรวจการแก้ไขปัญหาระบบลอจิสติกส์เอเชียพบว่า ไทยมีปัญหาด้านต้นทุนข่าวสารข้อมูลระบบลอจิสติกส์ในสัดส่วนร้อยละ 53 ของค่าใช้จ่ายระบบลอจิสติกส์ทั้งหมด ซึ่งเกิดขึ้นจากการขาดความรวดเร็วและความสม่ำเสมอของการส่งข้อมูลในระบบสื่อสารโทรคมนาคม การแปลงข้อมูลข่าวสารบุคลากรที่ล่าช้า และการบริหารจัดการติดตามสินค้า ในขณะที่ปัญหาการส่งออกของ เป็นสัดส่วนต้นทุนระบบลอจิสติกส์ร้อยละ 20 โดยเกิดจากระยะเวลาในการส่งสินค้าไม่แน่นอน จำนวนรถบรรทุกเรือไม่เพียงพอ ปัญหาการจราจรติดขัดทำให้ขนส่งสินค้าล่าช้า และปัญหาการเก็บรักษาสินค้า คิดเป็นสัดส่วนต้นทุนระบบลอจิสติกส์ร้อยละ 20 เช่นกัน โดยเป็นปัญหาความผิดพลาดในการตรวจสอบ การไม่สามารถควบคุมอุณหภูมิ ขาดเจ้าหน้าที่ดูแลสินค้า ส่วนปัญหาการขนส่ง คิดเป็นสัดส่วนต้นทุน ระบบลอจิสติกส์เพียงร้อยละ 7

จากประสบการณ์ของญี่ปุ่นในการแก้ปัญหาต้นทุนระบบลอจิสติกส์ โดยการลดต้นทุนค่าบริหาร ด้วยการสร้างมาตรฐานขนส่งให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน เช่น การกำหนดขนาดหีบห่อ เพื่อการขนส่งให้ทุกบริษัทใช้ขนาดเดียวกัน การสร้างความร่วมมือให้ใช้ระบบขนส่งร่วมกัน เป็นตัวกลางเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร และการลดต้นทุนการขนส่ง โดยการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน ระบบการสื่อสาร โดยรัฐหนุนสร้างสาธารณูปโภค การขนส่ง และให้เงินอุดหนุนภาคเอกชนที่ต้องการเข้าสู่ระบบลอจิสติกส์ ทั้งในรูปแบบการร่วมกันออกค่าใช้จ่ายปรับปรุงการขนส่ง และการให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ

มีแนวโน้มที่ดีว่าขณะนี้ภาครัฐและเอกชนได้เริ่มต้นตัวและให้ความสำคัญมากขึ้น สภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์เชิงลึกการพัฒนาาระบบลอจิสติกส์ของประเทศไทย พ.ศ. 2547 - 2551 โดยตั้งเป้าหมายภายในปี 2551 ประเทศไทยจะมีค่าใช้จ่ายระบบลอจิสติกส์เหลือเพียงร้อยละ 9 และเป็นศูนย์กลางลอจิสติกส์ในภูมิภาค

สาระของแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว มีการเสนอให้ตั้งองค์การบริหารด้านลอจิสติกส์โดยเฉพาะและมี CLO (Chief Logistic Officer) เพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ให้สำเร็จ และมีการเสนอโครงการต่างๆ จำนวนมาก ได้แก่ การปรับปรุงประสิทธิภาพภายในธุรกิจของผู้ประกอบการ การส่งเสริมความร่วมมือด้านการปฏิบัติการระหว่างผู้ผลิต ผู้ให้บริการลอจิสติกส์และลูกค้าเพื่อหาทางลดต้นทุนระหว่างบริษัท การส่งเสริมการขนส่งทางน้ำภายในประเทศและชายฝั่ง การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานรถบรรทุกเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง การเพิ่มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้ครอบคลุมทุกกลุ่มนอกเหนือจากรัฐ การใช้เทคโนโลยีใหม่เพื่อเพิ่มความเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพระบบลอจิสติกส์ การจัดตั้งองค์กรความร่วมมือด้านลอจิสติกส์ของอาเซียน การพัฒนาระบบลอจิสติกส์ระหว่างจังหวัด ระหว่างภูมิภาค และระหว่างประเทศ การลดการปล่อยก๊าซพิษจากรถบรรทุก การป้องกันอุบัติเหตุในระบบลอจิสติกส์ การส่งเสริมผู้ประกอบการลอจิสติกส์ของไทยให้มีความสามารถแข่งขันกับต่างประเทศ และสามารถไปลงทุนในต่างประเทศได้ (<http://www.manager.co.th/weekly/>, 14 พฤษภาคม 2547)

ภาคผนวก ข

ความคิดเห็นของสถานประกอบการต่อบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ความคิดเห็นของสถานประกอบการต่อบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถานประกอบการ พบว่าสถานประกอบการหลายแห่ง มีบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (มทส) ทำงานเป็นพนักงานอยู่ในปัจจุบัน คณะผู้วิจัยจึงได้เพิ่มคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับ คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของบัณฑิต มทส เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาบัณฑิต มทส ให้มีคุณลักษณะและความสามารถตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จำนวนสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ที่มีบัณฑิต มทส ทำงานในองค์กร

จากการสัมภาษณ์สถานประกอบการ จำนวน 36 แห่ง พบว่า มีบัณฑิต มทส ทำงานอยู่ร้อยละ 41.67 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา รายละเอียดตามตารางที่ 1 ซ

ตารางที่ 1 ซ จำนวนสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และจังหวัดนครราชสีมาที่มีบัณฑิต มทส ทำงานในองค์กร

สถานประกอบการที่มีบัณฑิตมทส	จำนวน(ราย)		รวม	ร้อยละ
	นครราชสีมา	กรุงเทพฯ		
มีบัณฑิต มทส	12	3	15	41.67
ไม่มีบัณฑิต มทส	9	-	9	25.00
ไม่ตอบ	2	10	12	33.33

2. คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของบัณฑิต มทส

ผู้บริหารของสถานประกอบการ ร้อยละ 60.0 เห็นว่า คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิต มทส มากที่สุด คือ ความรู้ด้านวิชาการ/ด้านวิชาชีพ ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานคุณภาพของบัณฑิตมทสด้านวิชาการที่ได้รับการยอมรับ รองลงมาที่สำคัญ ได้แก่ ความขยันตั้งใจทำงาน การทำงานเป็นทีม ทักษะการนำเสนองาน และทัศนคติที่ดี รายละเอียดตามตารางที่ 2 ซ

สำหรับ จุดอ่อนของบัณฑิต มทส ที่มากที่สุด คือ การเรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รองลงมาที่สำคัญ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ความรักดีต่อองค์กร และความกล้าแสดงออก ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 3 ซ

ตารางที่ 2 ข คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดแข็งของบัณฑิต มทส

คุณลักษณะและขีดความสามารถ	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	นครราชสีมา	กรุงเทพฯ		
ความรู้ด้านวิชาการ/ด้านวิชาชีพ	7	2	9	60.00
ความขยันตั้งใจทำงาน	6	2	8	53.34
การทำงานเป็นทีม และ การให้ความร่วมมือ	4	1	5	33.34
ทักษะการนำเสนองาน	3	-	3	20.00
ความมีทัศนคติที่ดี	1	1	2	13.34
การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	1	-	1	6.67
ความซื่อสัตย์ จงรักภักดี	1	-	1	6.67

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 15 แห่ง ที่มีบัณฑิต มทส ทำงานอยู่

ตารางที่ 3 ข คุณลักษณะและขีดความสามารถที่เป็นจุดอ่อนของบัณฑิต มทส

คุณลักษณะและขีดความสามารถ	จำนวน (ราย)		รวม	ร้อยละ
	นครราชสีมา	กรุงเทพฯ		
การเรียนรู้ พัฒนาการตนเองอย่างต่อเนื่อง/ ความรู้รอบตัว	4	1	5	33.34
ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ	3	-	3	20.00
การคิดวิเคราะห์เป็นระบบ	2	-	2	13.34
ความจงรักภักดีต่อองค์กร	2	-	2	13.34
ความกล้าแสดงออก	2	-	2	13.34
การประยุกต์ความรู้ใช้ในงาน	1	-	1	6.67
ทักษะภาษาอังกฤษ	-	1	1	6.67
ทักษะการประสานงาน	1	-	1	6.67
ความรับผิดชอบ	1	-	1	6.67
บุคลิกภาพ	-	1	1	6.67

หมายเหตุ ร้อยละของสถานประกอบการที่สัมภาษณ์ทั้งหมด 15 แห่ง ที่มีบัณฑิต มทส ทำงานอยู่

ภาคผนวก ฉ

รายชื่อหลักสูตรและสถาบันอุดมศึกษา
ที่เปิดสอนด้านการจัดการในประเทศไทย

รายชื่อหลักสูตรและสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านการจัดการในประเทศไทย

กลุ่มที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- บริหารธุรกิจบัณฑิต ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์
- บริหารธุรกิจบัณฑิต ด้านการจัดการด้านการผลิตและการดำเนินงาน
- บริหารธุรกิจบัณฑิต ด้านการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- บริหารธุรกิจบัณฑิต ด้านการจัดการการขนส่งระหว่างประเทศ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต ด้านการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต ด้านระบบสารสนเทศทางการจัดการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต ด้านการธนาคารและการเงิน
- บริหารธุรกิจบัณฑิต ด้านการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต ด้านการบัญชี

1.2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาเขตบางเขน

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการผลิต
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี

วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จ.สกลนคร

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี

วิทยาเขตศรีราชา

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน (ภาคปกติและภาคพิเศษ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ (ภาคปกติและภาคพิเศษ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ (ภาคปกติและภาคพิเศษ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรมและท่องเที่ยว (ภาคปกติและภาคพิเศษ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการผลิต
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาพาณิชยนาวิ

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดส่งกำลังทางธุรกิจ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการความเสี่ยง (เปิดปีการศึกษา 2548)
- ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม

วิทยาเขตลพบุรี

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการผลิต
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด

วิทยาเขตกระบี่

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรมและท่องเที่ยว
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศและพาณิชย์นาวี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ

1.3 มหาวิทยาลัยมหิดล (International College)

- Bachelor of Arts (Business Administration)
- Bachelor of Arts (Hospital Management)
- Bachelor of Arts (Travel Industry Management)
- Bachelor of Management

1.4 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี (หลักสูตรไทยและหลักสูตรภาษาอังกฤษ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการเงิน (หลักสูตรไทยและหลักสูตรภาษาอังกฤษ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด (หลักสูตรไทยและหลักสูตรภาษาอังกฤษ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขากระบวนสารสนเทศเพื่อการจัดการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์และองค์การ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบริหารอุตสาหกรรมและปฏิบัติการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบริหารการขนส่งระหว่างประเทศ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

1.5 มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการเงินและการธนาคาร
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาอุตสาหกรรมบริการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาธุรกิจระหว่างประเทศ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (หลักสูตรภาษาอังกฤษ)

1.6 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- บริหารธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกการบัญชี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกการตลาด

1.7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- บริหารธุรกิจบัณฑิต แขนงวิชาบริหารธุรกิจ วิชาเอกการจัดการทั่วไป
- บริหารธุรกิจบัณฑิต แขนงวิชาบริหารธุรกิจ วิชาเอกการเงินและการธนาคาร
- บริหารธุรกิจบัณฑิต แขนงวิชาบริหารธุรกิจ วิชาเอกการบัญชี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต แขนงวิชาบริหารธุรกิจ วิชาเอกการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต แขนงวิชาบริหารธุรกิจ วิชาเอกการประกันภัยทั่วไป
- บริหารธุรกิจบัณฑิต แขนงวิชาบริหารธุรกิจ วิชาเอกการจัดการการท่องเที่ยว

1.8 มหาวิทยาลัยบูรพา

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานบุคคล
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจพาณิชยนาวิ (เฉพาะหลักสูตรต่อเนื่อง)
- เทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ (วิทยาเขตสระแก้ว)

1.9 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจบริการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการเงินการธนาคาร
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว

1.10 มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการเงิน
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด

1.11 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาสารสนเทศศาสตร์เพื่อการจัดการ

1.12 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการเงิน
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรมนุษย์
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการ (หลักสูตรภาษาอังกฤษ)

1.13 มหาวิทยาลัยทักษิณ

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
- ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการประกันภัย

1.14 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

- บริหารธุรกิจบัณฑิต บริหารธุรกิจ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต การจัดการการท่องเที่ยว

1.15 มหาวิทยาลัยนเรศวร

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

1.16 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการเงินและธนาคาร

1.17 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการท่องเที่ยว - การจ้ดนำเที่ยว)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการท่องเที่ยว - การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงิน)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาดอิเล็กทรอนิกส์)

1.18 มหาวิทยาลัยแม่โจ้

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (เทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)

1.19 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 40 แห่ง ได้แก่

1) วิทยาเขตเทเวศร์	22) วิทยาเขตกาฬสินธุ์
2) วิทยาเขตพระนครเหนือ	23) วิทยาเขตวังไกลกังวล
3) วิทยาเขตพณิชยการพระนคร	24) วิทยาเขตภาคใต้
4) วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ	25) วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
5) วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์	26) วิทยาเขตน่าน
6) วิทยาเขตเพาะช่าง	27) วิทยาเขตลำปาง
7) วิทยาเขตอุเทนถวาย	28) วิทยาเขตพิษณุโลก
8) วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ	29) วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา หันตรา
9) วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ	30) วิทยาเขตสุพรรณบุรี
10) วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ	31) วิทยาเขตจันทบุรี
11) วิทยาเขตพระนครใต้	32) วิทยาเขตขอนแก่น
12) วิทยาเขตโชติเวช	33) วิทยาเขตสกลนคร
13) วิทยาเขตนนทบุรี	34) วิทยาเขตศรีวิชัย
14) วิทยาเขตเชียงราช	35) วิทยาเขตทักษิณ
15) วิทยาเขตภาคพายัพ	36) วิทยาเขตหนองบัวลำภู
16) วิทยาเขตตาก	37) วิทยาเขตอุบลราชธานี
17) วิทยาเขตปทุมธานี	38) วิทยาเขตปัตตานี
18) วิทยาเขตศาลายา	39) วิทยาเขตปราจีนบุรี
19) วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา วาสุกีรี	40) วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(นครราชสีมา)
20) วิทยาเขตบางพระ	
21) วิทยาเขตสุรินทร์	

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)

1.20 มหาวิทยาลัยราชภัฏ 36 แห่ง ได้แก่

1) ราชภัฏเชียงราย	19) ราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัย
2) ราชภัฏเชียงใหม่	20) ราชภัฏรำไพพรรณี
3) ราชภัฏลำปาง	21) ราชภัฏกาญจนบุรี
4) ราชภัฏอุตรดิตถ์	22) ราชภัฏนครปฐม
5) ราชภัฏกำแพงเพชร	23) ราชภัฏเพชรบุรี
6) ราชภัฏนครสวรรค์	24) ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
7) ราชภัฏพิษณุโลก	25) ราชภัฏนครศรีธรรมราช
8) ราชภัฏเพชรบูรณ์	26) ราชภัฏภูเก็ต
9) ราชภัฏมหาสารคาม	27) ราชภัฏยะลา
10) ราชภัฏเลย	28) ราชภัฏสงขลา
11) ราชภัฏสกลนคร	29) ราชภัฏสุราษฎร์ธานี
12) ราชภัฏอุดรธานี	30) ราชภัฏจันทรเกษม
13) ราชภัฏบุรีรัมย์	31) ราชภัฏธนบุรี
14) ราชภัฏสุรินทร์	32) ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
15) ราชภัฏอุบลราชธานี	33) ราชภัฏพระนคร
16) ราชภัฏราชนครินทร์	34) ราชภัฏสวนดุสิต
17) ราชภัฏเทพสตรี	35) ราชภัฏสวนสุนันทา
18) ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	36) ราชภัฏนครราชสีมา

- โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ (การตลาด)
- โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ (การบริหารทรัพยากรมนุษย์)
- โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ (การเงินการธนาคาร)
- โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
- โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ (การจัดการทั่วไป)
- โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการ

กลุ่มที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

2.1 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

2.2 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจระหว่างประเทศ (หลักสูตรภาษาไทย และหลักสูตรภาษาอังกฤษ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการสำนักงาน
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว

2.3 มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

- Bachelor of Business Administration (Marketing)
- Bachelor of Business Administration (General Management)
- Bachelor of Business Administration (Finance and Banking)
- Bachelor of Business Administration (Accounting)
- Bachelor of Business Administration (Business Computer)
- Bachelor of Business Administration (Advertising Management)
- Bachelor of Business Administration (Hotel Management)
- Bachelor of Business Administration (International Business)
- Bachelor of Business Administration (Property Valuation)
- Bachelor of Business Administration (Insurance) in Property and Casualty Insurance
- Bachelor of Business Administration (Insurance) in General Insurance
- Bachelor of Business Administration (Insurance) in Life Assurance
- Bachelor of Business Administration (Insurance) in Marine and Aviation Insurance
- Bachelor of Business Administration (Insurance) in Industrial Management

- Bachelor of Business Administration (Insurance) in Real Estate
- Bachelor of Business Administration (Insurance) in Actuarial Science

2.4 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสำนักงาน
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ

2.5 มหาวิทยาลัยศรีปทุม

- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์

2.6 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงิน)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว)

2.7 มหาวิทยาลัยชินวัตร

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (ผู้ประกอบการ)

2.8 มหาวิทยาลัยมหานคร

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงินการธนาคาร)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (นิเทศศาสตร์ธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรม)

2.9 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงินการธนาคาร)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (พาณิชยนาวิ)

2.10 มหาวิทยาลัยรังสิต

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรม)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (ระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงินการธนาคาร)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรมนุษย์)

2.11 มหาวิทยาลัยสยาม

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงินและการธนาคาร)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรม)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม) หลักสูตรนานาชาติ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ) หลักสูตรนานาชาติ

2.12 มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) หลักสูตรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการสารสนเทศคอมพิวเตอร์) หลักสูตรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงินการธนาคาร)

2.13 มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทรัพยากรมนุษย์)

2.14 มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงินและการลงทุน)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ)

2.15 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงิน)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการอุตสาหกรรม)

2.16 มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงินและการธนาคาร)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (ทรัพยากรมนุษย์)

2.17 มหาวิทยาลัยพายัพ

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรมนุษย์)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเลขานุการ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว)

2.18 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงินและการธนาคาร)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)

2.19 มหาวิทยาลัยคริสเตียน

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การเงิน)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)

2.20 มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)

2.21 มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ (ประเทศไทย)

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบริหารธุรกิจ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (ธุรกิจระหว่างประเทศ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)

2.22 วิทยาลัยนครราชสีมา (เปิดรับนักศึกษาปี 2547)

- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
- บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)

ภาคผนวก ญ

รายชื่อหลักสูตรและสถาบันอุดมศึกษา
ที่เปิดสอนด้านการจัดการในต่างประเทศ

รายชื่อหลักสูตรและสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนด้านการจัดการในต่างประเทศ

กลุ่มที่ 1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

1.1. Carnegie Mellon University

- Bachelor of Art (Computing and Information Technology)
- Bachelor of Art (Finance)
- Bachelor of Art (General Management)
- Bachelor of Art (Graphics Communication Management)
- Bachelor of Art (International Management)
- Bachelor of Art (Manufacturing Management and Consulting)
- Bachelor of Art (Marketing)
- Bachelor of Art (Entrepreneurship)
- Bachelor of Art (E-Commerce)
- Bachelor of Science (Business Administration)

1.2. Michigan State University (Eli Broad College of Business)

- Accounting
- Finance
- General Business Management
- General Business Administration – Prelaw
- Hospitality Business
- Human Resource Management
- Marketing
- Supply Chain Management

1.3. New York University (Stern)

- Accounting
- Actuarial Science
- Finance
- Information Systems
- International Business (Co-Major)
- Management and Organizational Behavior
- Marketing
- Entertainment, Media, and Technology (Concentration)
- Operations Management (Concentration)

1.4. University of Pennsylvania (Wharton)

- Bachelor of Economics (Accounting)
- Bachelor of Economics (Actuarial Science)
- Bachelor of Economics (Business and Public Policy)
- Bachelor of Economics (Entrepreneurship) – second concentration only
- Bachelor of Economics (Environmental Policy and Management)
- Bachelor of Economics (Finance)
- Bachelor of Economics (Global analysis) – second concentration only
- Bachelor of Economics (Healthcare Management and Policy)
- Bachelor of Economics (Individualized)
- Bachelor of Economics (Insurance and Risk Management)
- Bachelor of Economics (Legal Studies) – second concentration only
- Bachelor of Economics (Management)
- Bachelor of Economics (Managing Electronic Commerce) – second concentration only
- Bachelor of Economics (Marketing)
- Bachelor of Economics (Marketing and Communication) – dual concentration
- Bachelor of Economics (Operation and Information Management)
- Bachelor of Economics (Real Estate)
- Bachelor of Economics (Transportation)

1.5. University of Wisconsin (Madison School of Business)

- Bachelor of Business Administration (Accounting)
- Bachelor of Business Administration (Actuarial Science)
- Bachelor of Business Administration (Finance, Investment and Banking)
- Bachelor of Business Administration (Information Systems)
- Bachelor of Business Administration (International Business)
- Bachelor of Business Administration (Management and Human Resources)
- Bachelor of Business Administration (Marketing)
- Bachelor of Business Administration (Operations and Information Management)
- Bachelor of Business Administration (Real Estate and Urban Land Economics)
- Bachelor of Business Administration (Risk Management and Insurance)

กลุ่มที่ 2 ประเทศแคนาดา

2.1 McGill University

- Bachelor of Commerce (Accounting)
- Bachelor of Commerce (Finance)
- Bachelor of Commerce (Information Systems)
- Bachelor of Commerce (Labor-Management Relations)
- Bachelor of Commerce (Marketing)
- Bachelor of Commerce (Psychology)

2.2 McMaster University

- Bachelor of Commerce (Accounting)
- Bachelor of Commerce (Finance)
- Bachelor of Commerce (Human Resources)
- Bachelor of Commerce (Management Science)
- Bachelor of Commerce (Information Systems)
- Bachelor of Commerce (Marketing)

2.3 University of Alberta

- Bachelor of Commerce (Accounting)
- Bachelor of Commerce (Business Economics and Law)
- Bachelor of Commerce (Business Studies)
- Bachelor of Commerce (Decision and Information Systems)
- Bachelor of Commerce (Distribution Management)
- Bachelor of Commerce (East Asian Studies)
- Bachelor of Commerce (Entrepreneurship and Small Business)
- Bachelor of Commerce (European Studies)
- Bachelor of Commerce (Finance)
- Bachelor of Commerce (Human Resource Management)
- Bachelor of Commerce (International Business)
- Bachelor of Commerce (Latin American Studies)
- Bachelor of Commerce (Management Information Systems)
- Bachelor of Commerce (Management and Organization)
- Bachelor of Commerce (Marketing)
- Bachelor of Commerce (Operations Management)
- Bachelor of Commerce (Retailing and Services)

2.4 University of British Columbia

- Bachelor of Commerce (Accounting)
- Bachelor of Commerce (Commerce and Economics)
- Bachelor of Commerce (Finance)
- Bachelor of Commerce (General Business Management)
- Bachelor of Commerce (International Business)
- Bachelor of Commerce (Management Information systems)
- Bachelor of Commerce (Marketing)
- Bachelor of Commerce (Real Estate)
- Bachelor of Commerce (Transportation and Logistics)

2.5 University of Toronto (Scarborough)

- Bachelor of Business Administration (Accounting)
- Bachelor of Business Administration (Finance)
- Bachelor of Business Administration (Marketing)
- Bachelor of Business Administration (Management Science)
- Bachelor of Business Administration (Human Resources Management)
- Bachelor of Business Administration (Organizational Behaviour)
- Bachelor of Business Administration (Industrial Relations)
- Bachelor of Business Administration (Information Systems)

กลุ่มที่ 3 ประเทศสหราชอาณาจักร

3.1 University of Bath

- BSc (Business Administration)
- BSc (International Management and Modern Language)

3.2 University of Edinburgh

- Business Studies
- Business Studies & Accounting
- Business Studies & Economics
- Business Studies & French
- Business Studies & Geography
- Business Studies & German
- Business Studies & Law
- Business Studies & Spanish

3.3 University of Leeds

- BA (Human Resource Management)
- BA (Management Studies)
- BA (Management with Transport Studies)

3.4 University of Manchester

- BA (Accounting)
- BA (Accounting & Economics)
- BA (Accounting & Finance)
- BA (Accounting & Law)
- BA (Accounting with Business Information Systems)
- BA (Business Studies)
- BA (Business Studies & Sociology)
- BA (Business Studies & Economics)
- BA (Business Studies & Politics)
- BA (Finance)
- BA (Finance & Business & Management)
- BA (German & Business & Management)
- BA (International Business, Finance & Economics)
- BA (Italian & Business & Management)
- BA (Management and Leisure)
- BA (Russian & Business & Management)
- BA (Spanish & Business & Management)

3.5 University of Newcastle upon Tyne

- BA (Accounting and Finance)
- BSc (Agri-Business Management)
- BA (Business Accounting and Finance)
- BA (Business and Economic Studies)
- BA (Business Management)
- BA (Financial and Business Economics)
- BSc (Marketing)
- BA (Marketing and Management)
- BA (Modern Languages with Accounting)

- BSc (Accounting and Computing Science)
- BSc(Accounting and Information Systems)
- BSc (Accounting and Mathematics)
- BSc (Accounting and Statistics)
- BA (French and Business Studies)
- BA (German and Business Studies)
- Bsc (Agriculture in Farm Business Management)

3.6 University of Nottingham

- BA (Management Studies)
- BA (Finance Accounting and Management)
- BA (Management Studies with French)
- BA (Management Studies with German)
- BA (Management Studies with Portuguese)
- BA (Management Studies with Spanish)
- BA (Management with Chinese Studies)
- BA (Management with East European Studies)
- BSc (Operations Management)

3.7 University of Sheffield

- BA (Accounting & Financial Management)
- BA (Business Studies)
- BA (Accounting & Financial Management and Business Studies)
- BA (Accounting & Financial Management and Economics)
- BA (Accounting & Financial Management and Information Management)
- BA (Accounting & Financial Management and Mathematics)
- BA (Business Studies & Economics)
- BA (Business Studies & Information Management)
- BA (Management & Mathematics)
- BA (Business Studies & Japanese Studies)
- BA (Chinese Studies & Business Studies)
- BA (East Asian Studies & Business Studies)
- BA (Korean Studies & Business Studies)
- BA (French & Business Studies)

- BA (German & Business Studies)
- BA (Hispanic Studies & Business Studies)
- BA (Russian & Business Studies)

3.8 University of St Andrews

- BSc (Management)
- BSc (Management-Computer Science)
- BSc (Management-Economics)
- BSc (Management-Geography)
- BSc (Management-Geoscience)
- BSc (Management-Internet Computing)
- BSc (Management with French)
- BSc (Management with Spanish)
- BSc (Management Science)
- BSc (Management Science-Computer Science)
- BSc (Management Science-Economics)
- BSc (Management Science-Geography)
- BSc (Management Science-Geoscience)
- BSc (Management Science-Internet Computing)
- BSc (Management Science-Mathematics)
- BSc (Management Science-Statistics)

3.9 University of York

- BA/BSc (Management, IT, and Language)

3.10 Warwick University

- BSc (Management)
- BSc (Accounting and Finance)
- BSc (International Business)
- BA (German and Business Studies)
- BA (Law and Business Studies)

กลุ่มที่ 4 ประเทศออสเตรเลีย

4.1 Curtin University of Technology (*double major)

- BCom (Accounting)
- BCom (Applied Accounting Technology)
- BCom (Corporate and Resources Administration)
- BCom (Financial Institutions Law)
- BCom (Legal Studies)
- BCom (Sports Administration)
- BCom (Banking)
- BCom (Finance)
- BCom (Financial Planning)
- BCom (Property)
- BCom (Electronic Commerce)
- BCom (Information Systems)
- BCom (Information Technology)
- BCom (Administrative Management)
- BCom (Entrepreneurship)
- BCom (Environmental Business Management)
- BCom (International Business)
- BCom (Strategic Procurement)
- BCom (Tourism Management)
- BCom (Marketing)
- BCom (Public Relations)
- BCom (Sales)
- BCom (Accounting and Accounting Technologies)*
- BCom (Accounting and Banking)*
- BCom (Accounting and Finance)*
- BCom (Accounting and Financial Planning)*
- BCom (Accounting and Information Systems)*
- BCom (Accounting and Marketing)*
- BCom (Accounting and Small Business)*
- BCom (Accounting and Business Law)*

- BCom (Accounting and Corporate and Resources Administration)*
- BCom (Accounting and Sports Administration)*
- BCom (Accounting and Taxation)*
- BCom (Corporate and Resources Administration and Management)*
- BCom (Electronic Commerce and Internet Law)*
- BCom (Sports Administration and Commercial Law)*
- BCom (Sports Administration and Corporate and Resources Administration)*
- BCom (Sports Administration and Marketing)*
- BCom (Taxation and Commercial Law)*
- BCom (Banking and Commercial Law)*
- BCom (Banking and Economics)*
- BCom (Banking and Electronic Commerce)*
- BCom (Banking and Finance)*
- BCom (Banking and Information Systems)*
- BCom (Banking and Management)*
- BCom (Banking and Marketing)*
- BCom (Finance and Electronic Commerce)*
- BCom (Finance and Information Systems)*
- BCom (Finance and Management)*
- BCom (Finance and Marketing)*
- BCom (Finance and Strategic Economic Analysis)*
- BCom (Management and Strategic Economic Analysis)*
- BCom (Property and Accounting)*
- BCom (Property and Commercial Law)*
- BCom (Property and Finance)*
- BCom (Property and Information Systems)*
- BCom (Property and Marketing)*
- BCom (Information Systems and Electronic Commerce)*
- BCom (Information Technology and Electronic Commerce)*
- BCom (Information Technology and Systems)*
- BCom (Marketing and Information Systems)*
- BCom (Sales and Information Systems)*

- BCom (Entrepreneurship and Marketing)*
- BCom (Human Resource Management and Industrial Relations)*
- BCom (International Business and Electronic Commerce)*
- BCom (International Business and Information Systems)*
- BCom (Management and Human Resource Management)*
- BCom (Management and Information Systems)*
- BCom (Management and Marketing)*
- BCom (Tourism Management and Entrepreneurship)*
- BCom (Tourism Management and Marketing)*
- BCom (Tourism Management and Public Relations)*
- BCom (Marketing and Advertising)*
- BCom (Marketing and Commercial Law)*
- BCom (Marketing and Electronic Commerce)*
- BCom (Marketing and Public Relations)*
- BCom (Public Relations and Management)*
- BCom (Sales and Marketing)*
- BCom (Sales and Public Relations)*

4.2 Macquarie University

- BBA (International Studies)
- BCom (Accounting)
- BCom (Actuarial Studies)
- BCom (Accounting and Finance)
- BCom (Marketing)

4.3 University of Melbourne

- BCom (Accounting)
- BCom (Actuarial Studies)
- BCom (Business Analysis and Systems)
- BCom (Business Law)
- BCom (Business Systems)
- BCom (E-commerce)
- BCom (Finance)
- BCom (Human Resource Management)

- BCom (International Commerce)
- BCom (International Management)
- BCom (Marketing Management)
- BCom (Marketing and Economics)
- BCom (Operations and Strategic Management)
- Bachelor of Rural Business(Accounting) * เปิดปี 2004
- Bachelor of Rural Business(Marketing) * เปิดปี 2004
- Bachelor of Rural Business(Management) * เปิดปี 2004
- Bachelor of Rural Business(Financial Analysis) * เปิดปี 2004
- Bachelor of Rural Business(Agribusiness) * เปิดปี 2004
- Bachelor of Rural Business(rural and regional development) * เปิดปี 2004
- Bachelor of Rural Business(Supply Chain Management) * เปิดปี 2004

4.4 University of South Australia

- Bachelor of Management(Logistics and Supply Chain Management)
- Bachelor of Commerce (Small Enterprise Studies)

กลุ่มที่ 5 ประเทศญี่ปุ่น

5.1 Kobe University

- BBA (Management)
- BBA (Financial Accounting)
- BBA (Managerial Accounting)
- BBA (Marketing)

5.2 Kyoto Sanyo University

- BBA (Management)
- BBA (Marketing)
- BBA (Accounting)
- BBA (Management Information)
- BBA (Finance and Economics)
- BBA (Health Management)

5.3 Waseda University

- BCom (Management)
- BCom (Accounting)

- BCom (Commerce, Trade and Finance)
- BCom (Economics and Industry)
- BCom (General and Interdisciplinary)

กลุ่มที่ 6 ประเทศสิงคโปร์

6.1 Nanyang Technology University

- BBA (Finance)
- BBA (Marketing)
- BBA (Management)
- BBA (Operations and Supply Chain Management)

6.2 National University of Singapore

- Bachelor of Business Management (Finance)
- Bachelor of Business Management (Marketing)

6.3 Singapore Management University

- Bachelor of Business (Actuarial Science)
- Bachelor of Business (Applied Economics)
- Bachelor of Business (Banking and Finance)
- Bachelor of Business (Human Resource Consulting)
- Bachelor of Business (Information Technology)
- Bachelor of Business (Marketing)

ภาคผนวก ๑

แบบฟอร์มสัมภาษณ์สถานประกอบการ

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยเรื่อง “ แนวโน้มความต้องการบัณฑิตทางการจัดการ ”

ผู้สัมภาษณ์วัน...../...../.....เวลา

ตอนที่ 1

ผู้ให้สัมภาษณ์ตำแหน่ง

ชื่อกิจการ.....

ที่อยู่

1. ประเภทธุรกิจและผลิตภัณฑ์

2. ข้อมูลทั่วไปของบริษัท

สินทรัพย์รวม ล้านบาท

ยอดขายปีปัจจุบัน (2546-ประมาณการ)..... ล้านบาท

ทุนจดทะเบียน ล้านบาท

การร่วมทุนกับต่างประเทศ มี-เป็นหุ้นส่วนต่างประเทศ.....%

จากประเทศ.....

ไม่มี

ตลาดของสินค้า 1) ตลาดในประเทศทั้งหมด

2) ต่างประเทศทั้งหมด

3) ทั้งในและต่างประเทศ โดยตลาดในประเทศมี

สัดส่วน.....% และตลาดต่างประเทศมีสัดส่วน.....%

ตลาดต่างประเทศหลัก คือ.....

จำนวนพนักงานทั้งหมด คน

จำนวนพนักงานประจำสำนักงาน คน

แยกเป็นวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี..... คน ปริญญาตรี คน

2. หัวข้อฝึกอบรมสำหรับพนักงานใหม่ในสำนักงาน (ช่วง 1 ปี แรกของการทำงาน)

ตำแหน่งงาน	ชื่อหลักสูตร	ระยะเวลาอบรม	ลักษณะการฝึกอบรม	
			บ.จัดอบรมเอง	ส่งไปอบรมภายนอก

หมายเหตุ อาจใช้เอกสารแผนการฝึกอบรมแนบได้

ตอนที่ 2

1. คุณลักษณะและขีดความสามารถของพนักงานใหม่ในสำนักงานในปัจจุบัน (เรียงลำดับตามความสำคัญ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1.1
2.2
3.3
4.4
5.5

2. แผนการขยายงานและเพิ่มอัตรากำลังในช่วง 5 ปี ข้างหน้า

ไม่มี เพราะ.....

มี ได้แก่

ขยายโรงงาน เพิ่มเครื่องจักร ขยายสาขา

ขยายตลาด ขยายผลิตภัณฑ์ อื่น ๆ.....

จำนวนพนักงานประจำสำนักงานที่คาดว่าจะเพิ่มประมาณ คน

สาขาวิชาที่ต้องการ 1..... 2..... 3.....

3. คุณลักษณะและขีดความสามารถของบัณฑิตด้านการจัดการในปัจจุบันและที่ความต้องการในอนาคต

จุดแข็ง	จุดอ่อน	คุณลักษณะที่ความต้องการในอนาคต
1. 1	1. 1	1. 1
2. 2	2. 2	2. 2
3. 3	3. 3	3. 3
4. 4	4. 4	4. 4
5. 5	5. 5	5. 5
6. 6	6. 6	6. 6
7. 7	7. 7	7. 7

4. ปัจจัยในการพิจารณาคัดเลือกพนักงาน

ลักษณะ	ลำดับความสำคัญ	ลักษณะ	ลำดับความสำคัญ
1. เพศ		6. บุคลิกภาพ	
2. ผลการศึกษา		7. ความมีไหวพริบปฏิภาณ	
3. สถาบันการศึกษา		8. ระดับเงินเดือนที่ต้องการ	
4. การฝึกงาน/ ประสบการณ์/ ความสามารถ		9. สาขาวิชาเอก	
5. ผู้แนะนำ		10. อื่น ๆ.....	

5. ปัจจุบันมีบัณฑิต มทส ทำงานที่บริษัทหรือไม่ มี ไม่มี

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. 1	1. 1
2. 2	2. 2
3. 3	3. 3
4. 4	4. 4
5. 5	5. 5
6. 6	6. 6
7. 7	7. 7

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการผลิตบัณฑิตด้านการจัดการ/การจัดทำหลักสูตร

1.
2.
3.
4.
5.
6.

7. เงินเดือนเริ่มต้นเฉลี่ยของบัณฑิตด้านการจัดการ.....บาท

